

ELŐTERJESZTÉS
a Képviselő-testület 2015. szeptember 18-i nyilvános ülésére

- Tárgy:** Tapolca Város 2015-2020. közötti időszakra vonatkozó Környezetvédelmi Programjának elfogadása
- Előterjesztő:** Dobó Zoltán polgármester
- Előkészítette:** Bakos Gáborné csoportvezető
Városfejlesztési és Üzemeltetési Iroda, Városüzemeltetési Csoport
- Megtárgyalja:** Turisztikai és Városfejlesztési Bizottság
Gazdasági Bizottság
- Meghívandó:** Gaálné Németh Ildikó ügyvezető, Varsás Bt.

TISZTELT KÉPVISELŐ-TESTÜLET!

Az környezetvédelmi program elkészítését és szükség szerinti felülvizsgálatát a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 46. § (1) bekezdés b) pontja teszi kötelezővé a települési önkormányzatok számára. Eszerint:

„A települési önkormányzat a környezet védelme érdekében önálló települési környezetvédelmi programot dolgoz ki a 48/E. §-ban foglaltak szerint, amelyet köépviselő-testülete (közgyűlése) hagy jóvá.”

A települési környezetvédelmi programnak a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban tartalmaznia kell a Kvtv. 48/B. § (2) bekezdése és a 48/E. §-a szerint:

- a környezeti elemek állapotának bemutatásán és az azt befolyásoló főbb hatótényezők elemzésén alapuló helyzetértékelést;
- a fenntartható fejlődéssel összhangban álló, elérni kívánt környezetvédelmi célokat, valamint környezeti célállapotokat;
- a célok és célállapotok elérése érdekében teendő főbb intézkedéseket (különösen a folyamatban lévő, illetve az előirányzott fejlesztésekkel és a működtetéssel kapcsolatos feladatokat), valamint azok megvalósításának ütemezését;
- a kitűzött célok megvalósításának szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközeit;
- az intézkedések végrehajtásának, valamint az eszközök alkalmazásának várható költségigényét, a tervezett források megjelölésével;

továbbá

- a légszennyezettség-csökkentési intézkedési programmal, valamint a légszennyezéssel,

- a zaj és rezgés elleni védelemmel, a külön jogszabály alapján stratégiai zajtérkép készítésére kötelezett települési önkormányzatok esetén a stratégiai zajtérképek alapján készítendő intézkedési tervekkel,
- a zöldfelület-gazdálkodással,
- a települési környezet és a közterületek tisztaságával,
- az ivóvízellátással,
- a települési csapadékvíz-gazdálkodással,
- a kommunális szennyvízkezeléssel,
- a települési hulladék-gazdálkodással,
- az energiagazdálkodással,
- a közlekedés- és szállításszervezéssel,
- a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával és a környeztkárosodás csökkentésével kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

A települési környezetvédelmi program - a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban - tartalmazhatja

- a települési környezet minőségének, környezetbiztonságának, környezet-egészségügyi állapotának javítása, valamint a természeti értékek védelme és fenntartható használata érdekében különösen:
 - a területhasználattal,
 - a földtani képződmények védelmével,
 - a talaj, illetve termőföld védelmével,
 - a felszíni és felszín alatti vizek, vízbázisok védelmével,
 - a rekultivációval és rehabilitációval,
 - a természet- és tájvédelemmel,
 - az épített környezet védelmével,
 - az ár- és belvízgazdálkodással,
 - az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével, az éghajlatváltozás várható helyi hatásaihoz való alkalmazkodással,
- a környezeti neveléssel, tájékoztatással és a társadalmi részvétellel kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

Tapolca Város Önkormányzata 2014. szeptember 10-én kötött vállalkozási szerződést a legkedvezőbb árajánlatot benyújtó (350.000 Ft + 27 % Áfa), gyenesdiási székhelyű Varsás Környezetvédelmi Bt-vel, aki több előzetes egyeztetést követően elkészítette a program tervezetét és a szerződés szerinti teljesítési határidőig, 2015. január 15-ig meg is küldte.

Az elkészült program tervezet ezt követően a Kvtv. 48/F. § (1-3) bekezdései alapján véleményezésre megküldtük az illetékes

- környezetvédelmi hatóságnak,
- ingatlanügyi hatóságnak,
- egészségügyi államigazgatási szervnek,
- vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervnek (a továbbiakban: vízvédelmi hatóság),
- vízügyi hatóságnak,
- és az illetékes megyei önkormányzatnak is.

A véleményező szervezetek szakmai véleményük megküldésére 60 nap állt rendelkezésre tájékoztatásuk megküldésére, melyet a vízvédelmi hatóságon és vízügyi hatóságon kívül mindenki meg is küldött, és a Varsás Bt. a programot a véleményezések alapján átdolgozta. A környezetvédelmi program tervezetét – terjedelme miatt- csak az elektronikus előterjesztés 1. melléklete tartalmazza.

Ezt követően megküldtük a Tisztelt Képviselő-testületnek a program tervezetét véleményezésre, melyre a megadott határideig nem érkezett visszajelzés.

Tapolca Város 2015-2020. időszakra szóló Környezetvédelmi Programjának célja a környezet-minőségének javítása, az ehhez szükséges eszközök, intézményi feltételek megteremtése, kapcsolódva az országos, regionális, megyei programokhoz. A városi környezetvédelmi program és a mindenkor felülvizsgálatok célja – a Nemzeti Környezetvédelmi Program III. céljaival összhangban – a legfontosabb környezeti problémák feltárása és azok megoldása.

A program a korábbi időszakot alapul véve elemzi a célkitűzésekre irányuló megvalósult fejlesztéseket, intézkedéseket, illetve a környezeti elemekben, a környezet állapotában történt változásokat is, továbbá tartalmaz értékelést az előző tervidőszakra készült környezetvédelmi program eredményeiről.

A program tartalmaz rövid és hosszú távú stratégiákat, figyelembe véve a jövőbeni fejlődéssel, fejlesztéssel párhuzamosan esetlegesen megnövekvő potenciális környezetterhelés mértékét is.

Az elfogadott környezetvédelmi programot a Kvtv. 48/F. § (5) bekezdése alapján meg kell küldeni a program tervezetét véleményezőknak.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet az előterjesztést megvitatni, és a határozati javaslatot elfogadni szíveskedjen.

HATÁROZATI JAVASLAT

Tapolca Város Önkormányzata Képviselő-testülete a „Tapolca Város Környezetvédelmi Program Felülvizsgálata 2015-2020.” című, a határozat mellékletét képező dokumentumot elfogadja.

Felhatalmazza Tapolca Város Polgármesterét, hogy a döntésről az illetékes hatóságokat és államigazgatási szerveket tájékoztassa.

Határidő: azonnal

Felelős: polgármester

Tapolca, 2015. szeptember 9.

Dobó Zoltán
polgármester

**TAPOLCA VÁROS
KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM
FELÜLVIZSGÁLATA
2015 - 2020.**

Tapolca

2014.

**TAPOLCA VÁROS
KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM
FELÜLVIZSGÁLATA**

2015–2020.

Készítette:

Varsás Környezetvédelmi és Szolgáltató Bt.

Gál Lajos

Környezetvédelmi felelős és szakértő

SZKV-1.1. /20 -0620, SZKV-1.3./20-0620

Közreműködtek:

Samu Zoltán

környezetvédelmi szakértő

Gálné Németh Ildikó

gazdasági informatikus, civil koordinátor

A dokumentáció szerzői jogi védelem alá esik, a dokumentáció bármely részének, vagy a dokumentáció egészének másolása és sokszorosítása kizárólag a szerzők engedélye alapján történhet.

©Copyright

2014.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS.....	5
2. A FELADAT MEGHATÁROZÁSA	8
3. TERVI KÖRNYEZET	9
NEMZETI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM III. (2009-2014.)	10
VESZPRÉM MEGYE KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA.....	15
4. PROGRAMKÉSZÍTÉS, EGYEZTETÉSI FOLYAMAT	17
5. HELYZETELEMZÉS A FELÜLVIZSGÁLT TERÜLETEN.....	19
5.1 Elhelyezkedés.....	19
5.2 Megközelíthetőség	19
5.3 Településtörténet	21
5.4 A város jelentősége a térségben és a régióban.....	22
5.5 Turizmus	22
6. A VÁROS JELEN ADOTTSÁGAINAK BEMUTATÁSA	23
6.1 Közmű és humán infrastruktúra	23
6.2 A város köznevelési intézményei.....	24
6.3 Gazdálkodási formák, jövőkép.....	24
7. TERMÉSZETI KÖRNYEZET ÁLLAPOT RÖGZÍTÉSEI.....	26
7.1 A tapolcai-medence időjárási viszonyai	27
7.2 Tájjöldrajz	27
7.3 Vízöldrajz.....	30
7.4 Környezeti és ökológiai állapot.....	32
7.5 Élővilág, természeti és táji értékek	33
8. GAZDASÁGI KÖRNYEZET ÁLLAPOTRÖGZÍTÉSEI.....	35
8.1 Népesség	36
8.2 Foglalkoztatási és munkanélküliségi viszonyok.....	36
8.3 Gazdaságföldrajzi leírás.....	37
8.4 Infrastruktúra	40
▪ Utak állapota, útminőség	40
▪ Ivóvízellátás.....	41
▪ Kommunális szennyvíz-kezelés	41
▪ Csapadékvíz-elvezetés	42
▪ Energiagazdálkodás	43
8.5 Környezet-egészségügyi állapot.....	44
Élelmiszerbiztonság.....	48
Az életmóddal összefüggő szempontok	48
Klímaváltozás	48
9. ÖNÁLLÓAN KEZELT HATÓTÉNYEZŐK.....	48
9.1 Hulladék (kommunális infrastruktúra)	49
9.2 Zaj és rezgés	51
9.3 A települési környezet tisztasága	53
9.4 Zöldterület fenntartás	54
9.5 Környezetbiztonság.....	56
9.6 Iparbiztonság.....	57
10. ANALÍZIS – A KÖRNYEZETI PROBLÉMÁK MEGÁLLAPÍTÁSA	57
11. A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMBAN A 2009 - 2014 IDŐSZAKRA KITŰZÖTT CÉLOK FELTÁRÁSA – STRATÉGIA	60
A CÉLOK MEGALAPOZÁSA (SWOT ANALÍZIS)	60
A FELÜLVIZSGÁLAT MEGALAPOZOTTSÁGA	62

A CÉLOK IDŐTÁV SZERINTI MEGKÜLÖNBÖZTETÉSE	64
A 2009 - 2014. IDŐSZAKRA KITÜZÖTT CÉLOK.....	65
11.1 Levegőtisztaság védelem.....	65
11.2 Vízhőszéghő védelem.....	66
11.3 Talajvédelem.....	66
11.4 Települési környezetvédelem	66
11.5 Kommunális infrastruktúra.....	66
11.6 Természetvédelem.....	67
11.7 Egészségvédelem	67
11.8 Zaj és rezgés elleni védelem	67
11.9 Környezetbiztonság.....	67
12. A KITÜZÖTT CÉLOK MEGVALÓSULÁSÁNAK ISMERTETÉSE	67
LEVEGŐTISZTASÁG VÉDELME.....	71
VÍZMINŐSÉG-VÉDELME	77
TALAJVÉDELME.....	83
ENERGIAHATÉKONYSÁGI EREDMÉNYEK.....	87
TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELME	88
12.1 Veszélyes anyagok	88
12.2 Hulladékgazdálkodási koncepciók, jogszabály változások.....	88
12.3 Hulladékkezelés és hulladékgazdálkodás	91
12.4 A keletkező hulladékok fajtája, mennyisége.....	93
12.5 A keletkező hulladékok gyűjtése, kezelése.....	95
A TERMÉSZETI KÖRNYEZET, ZÖLDTERÜLET, KÖZTERÜLETEK ÁLLAPOTA.....	104
EMBERI EGÉSZSÉGVÉDELME.....	105
KÖRNYEZETBIZTONSÁG	106
13. TAPOLCA VÁROSÁNAK KÖRNYEZETVÉDELMI STRATÉGIÁJA	109
STRATÉGIAI ÖSSZEFÜGGÉSEK.....	110
KÖRNYEZETI JÖVŐKÉP	112
A KÖRNYEZETI ELEMÉK VÉDELME.....	113
13.1 Levegőtisztaság-védelem	113
13.2 Felszíni és felszín alatti vizek védelme.....	115
TALAJ- ÉS FÖLDVÉDELME.....	116
A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET VÉDELME	117
13.3 Kommunális infrastruktúra fejlesztésével kapcsolatos feladatok	118
A TERMÉSZET ÉS A TÁJ VÉDELME	121
AZ EMBERI EGÉSZSÉG VÉDELME.....	122
A ZAJ ÉS REZGÉS ELLENI VÉDELME.....	123
KÖRNYEZETBIZTONSÁGI CÉLOK, FELADATOK	123
14. A MEGVALÓSÍTÁS SZEREPLŐI.....	124
VÁROSI ÖNKORMÁNYZAT KÖRNYEZETVÉDELMI GONDOLKODÁSA.....	125
ELLENŐRZÉS, MONITORING	126
14.1 A végrehajtás módja és feltételrendszere.....	127
14.2 A Környezetvédelmi Program eredményessége, várható térségi hatásai	128
15. ÖSSZEFOGLALÓ	128
16. A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM OPERATÍV INTÉZKEDÉSEI - 2015-2020.....	9
17. KÖRNYEZETVÉDELMI INTÉZKEDÉSŰ MEGVALÓSULT, ZAJLÓ ÉS JÖVŐBENI PÁLYÁZATOK.....	18

1. BEVEZETÉS

Az 1995. évi LIII. törvény *A környezet védelmének általános szabályairól* (Ktv.) IV. fejezetének 46. § (1) b) pontja szerint az önkormányzatoknak illetékességi területükre önálló települési környezetvédelmi programot kell kidolgozniuk, amelyet a képviselő-testületnek/közgyűlésnek jóvá kell hagynia.

Tapolca Város Önkormányzata a törvény előírásának megfelelően 2009. évben elkészítette a település környezetvédelmi programját a hatályos jogszabálynak megfelelő tartalommal. Az elkészített környezetvédelmi program azon túl, hogy hozzájárul az országos és regionális szintű környezetvédelmi problémák megoldásához, hatékony eszköze a település által legfontosabbnak tekintett környezetvédelmi problémák kezelésének is. A programban megfogalmazásra kerültek a megvalósítandó környezetvédelmi célok és az ezek eléréshez szükséges intézkedések és eszközök.

A dokumentáció jelen felülvizsgálata a Ktv. IV. fejezetének 46. § (1) és V. fejezetének 48/B. §, 48/E. § figyelembevételével történik.

A Ktv. előírja a települési környezetvédelmi programok felülvizsgálatát és a környezetvédelem alapelveként fogalmazza meg a tájékozódás, tájékoztatás, nyilvánosság elvét. A felülvizsgálat tárgya a környezet állapota változásának meghatározása, a megtett intézkedések hatékonyságának vizsgálata és a közeljövő feladatainak meghatározása.

A települési környezetvédelmi program elvei a **Nemzeti Környezetvédelmi Programmal (NKP III) összehangoltan** lettek meghatározva, nagyobb hangsúlyt fektetve a végrehajtás során az együttműködésre, a szubszidiaritás (kisegítés az egyes hatalmi szintek között) és a decentralizáció elvére. A környezetvédelmi törvény is ezeket az elveket igyekszik előmozdítani. A módosítások a különböző tervezési szintek (országos, területi és települési) közötti kapcsolatok megerősítésére irányulnak. Ezen kívül a programkészítés tartalmi elemeiben is történtek változások, kiegészítések, amiket jelen települési program készítésénél figyelembe vettünk.

A települési környezetvédelmi programnak a Ktv. előírásainak megfelelően a települések adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeikkel összhangban

tartalmaznia kell:

- a) a környezeti elemek állapotának bemutatásán és az azt befolyásoló főbb hatótényezők elemzésén alapuló helyzetértékelést;
- b) a fenntartható fejlődéssel összhangban álló, elérni kívánt környezetvédelmi célokat, valamint környezeti célállapotokat;
- c) a célok és célállapotok elérése érdekében teendő főbb intézkedéseket (különösen a folyamatban lévő, illetve az előírt fejlesztésekkel és a működtetéssel kapcsolatos feladatokat), valamint azok megvalósításának ütemezését;
- d) a kitűzött célok megvalósításának szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközeit;
- e) az intézkedések végrehajtásának, valamint a d) pont szerinti eszközök alkalmazásának várható költségigényét, a tervezett források megjelölésével

valamint

- a) a légszennyezettség-csökkentési intézkedési programmal, valamint a légszennyezéssel,
- b) a zaj és rezgés elleni védelemmel, a külön jogszabály alapján stratégiai zajtérkép készítésére kötelezett települési önkormányzatok esetén a stratégiai zajtérképek alapján készítendő intézkedési tervekkel,
- c) a zöldfelület-gazdálkodással,
- d) a települési környezet és a közterületek tisztaságával,
- e) az ivóvízellátással,
- f) a települési csapadékvíz-gazdálkodással,
- g) a kommunális szennyvízkezeléssel,
- h) a települési hulladék-gazdálkodással,
- i) az energiagazdálkodással,
- j) a közlekedés- és szállításszervezéssel,
- k) a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával és a környezetkárosodás csökkentésével kapcsolatos feladatokat és előírásokat

tartalmazhatja:

- a) a települési környezet minőségének, környezetbiztonságának, környezet-egészségügyi állapotának javítása, valamint a természeti értékek védelme és fenntartható használata érdekében különösen:
 - aa) a területhasználattal,
 - ab) a földtani képződmények védelmével,
 - ac) a talaj, illetve termőföld védelmével,
 - ad) a felszíni és felszín alatti vizek, vízbázisok védelmével,
 - ae) a rekultivációval és rehabilitációval,
 - af) a természet- és tájvédelemmel,
 - ag) az épített környezet védelmével,
 - ah) az ár- és belvíz-gazdálkodással,
 - ai) az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével, az éghajlatváltozás várható helyi hatásaihoz való alkalmazkodással,
 - b) a környezeti neveléssel, tájékoztatással és a társadalmi részvétellel kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

NEMZETI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM III.

A Parlament a 96/2009. (XII. 9.) OGY határozattal elfogadta a harmadik Nemzeti Környezetvédelmi Programot (NKP III.) a 2009-2014. közötti időszakra vonatkozóan. Az NKP III. tervezési alapelvei között – kiemelt szerepet kap az ország fenntartható fejlődési pályára való átállásának elősegítése, ehhez a környezeti szempontok és összefüggések megjelenítése.

A Program átfogó tervezési keretet jelent minden lényeges környezetügyi feladatkörnek, és ennek megfelelően bemutatja azon területek legfontosabb céljait, teendőit is, amelyekre külön részletes stratégiák, illetve programok készültek (pl. éghajlatváltozás, fenntartható fejlődés).

A 2009-2014. NEMZETI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM TERVEZÉSÉNEK ALAPELVEI

A célok és az intézkedések megfogalmazása a következő alapelvek figyelembevételével történt:

- a környezetvédelmi törvényben is szereplő alapelvek, amelyek alapvetően a környezethasználat helyes módjára (elővigyázatosság, megelőzés), a felelősség vállalására (szennyező fizet), a közérdekből fakadóan az együttműködés és átláthatóság fontosságára hívják fel a figyelmet (tájékoztatás, nyilvánosság);
- a környezeti problémák, jelenségek, folyamatok összetettségéből eredően mind nagyobb szerepet kell kapnia az összefüggések, hatásfolyamatok vizsgálatának, a rövid, közép és hosszú távú szempontok egyidejű figyelembevételének;
- a területiség figyelembe vétele átfogó elvének érvényesítése, a fenntartható térhasználat, a kedvező területi hatások elősegítése és területi szinergia megvalósítása, a környezeti, társadalmi és gazdasági adottságokhoz illeszkedő, területileg differenciált beavatkozások kialakításának elve;
- kiemelt figyelmet kell szentelni az esélyegyenlőség, a társadalmi igazságosság, valamint a nemzedéken belüli és nemzedékek közötti szolidaritás elvének; ezek egyúttal kapcsolódnak a helyi erőforrások fenntartható hasznosításának elvéhez, miszerint törekedni kell a közösségek szükségleteinek helyi szinten, helyi erőforrásokból történő kielégítésére, de egyben a helyi sajátosságok, sokszínűség, készletek védelmére.

A fent felsorolt alapelvek érvényesítése nemcsak a tervezésben, a megvalósításban is fontos kell, hogy legyen.

A PROGRAM ÁTFOGÓ CÉLTERÜLETEI

A Program hosszú távú célkitűzése, hogy hozzájáruljon a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosításához. A társadalmi szükségletek anyagi és nem anyagi természetű feltételeit oly módon szükséges biztosítani, hogy az ehhez kapcsolódó tevékenységek harmonikus viszonyban álljanak a környezettel. Ennek része a környezeti potenciál megőrzése, a természeti önszabályozó mechanizmusok védelme, a környezet terhelhetőségének figyelembe vétele.

A hosszú távú célkitűzéshez kapcsolódóan a Program átfogó céljai: *a települési élet- és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése; természeti erőforrásaink és értékeink megőrzése; a fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése.*

A települési élet- és környezetminőség javítása, a környezetbiztonság erősítése

Cél az emberhez méltó, kiegyensúlyozott, egészséges élet közvetlen környezeti feltételeinek biztosítása. Ezek közé tartozik a környezet-egészségügyi feltételek teljesülése, a magas színvonalú környezeti infrastruktúra, a település, a lakóhely épített és természeti elemeinek megfelelő aránya, minősége és összhangja, valamint a környezetbiztonság javítása. Ez utóbbi figyelembe véve az élet- és vagyonbiztonság szempontjait is, kiterjed a szélsőséges természeti folyamatok és természeti katasztrófák (pl. árvizek, szélviharok) előrejelzésére és az ipari, technológiai eredetű balesetek, katasztrófák megelőzésére és azok kárainak csökkentésére.

Természeti erőforrásaink és értékeink megőrzése

E cél a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodásra, a környezetszennyezés megelőzésére irányul. A természeti értékek, ökoszisztémák védelme, az életközösségek, a biológiai sokféleség megőrzése kiemelt figyelmet kell, hogy kapjon.

A fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése

A lakosság növekvő jólléte csökkenő környezetterhelés mellett kell, hogy biztosítható legyen. A fenntartható életmód, fogyasztás és termelés együttesen biztosítja a társadalmi-gazdasági fejlődés és a környezetterhelés szétválását. Amennyiben a fenntartható termelés forrástakarékos, ideértve az anyag-, a víz-, a terület- és termőföldhasználatot, energiahasználatot, az újrahasználatosság és a tartósság tervezését; csökkenti a környezetre gyakorolt káros hatásokat (kibocsátások, hulladékok minimalizálása, a megújuló erőforrások fenntartható mértékű használata) és növeli a termékek és szolgáltatások értékét a fogyasztók számára.

E célok a lakosság környezettudatosságának erősítése nélkül nem valósíthatók meg.

A lakosság hosszú távú jóllétét az emberi élet alapjait jelentő természeti erőforrások és értékek védelme és fenntartható használata, és az ezekkel szorosan összefüggő életmódbeli, fogyasztási és termelési szokások együttesen szolgálják.

Az NKP III., valamint a Veszprém Megyei Környezetvédelmi Program alapján a környezeti célkitűzések a következők:

- *a települések légszennyezettségének csökkentése*
- *a környezeti zaj- és rezgésterhelés egészséget, közérzetet és környezetet veszélyeztető szint alá csökkentése,*
- *a zöldfelületek fejlesztése mind minőségi, mind mennyiségi vonatkozásban,*
- *települési rendezési tervek és minden egyéb, természetes élőhelyeket esetlegesen érintő tervek környezetszemponitú összehangolása*
- *az agglomerációs elhelyezkedéssel járó, ipari fejlődésből adódó környezeti veszélyeztetések korlátozása.*

2. A FELADAT MEGHATÁROZÁSA

Tapolca Város Képviselő-testülete, önkormányzati rendeletben döntött a 2009. évben készült Környezetvédelmi Program felülvizsgálatáról és aktualizálásáról.

A jelenlegi felülvizsgálatot a VARSÁS Környezetvédelmi és Szolgáltató Bt. (Gyenesdiás) végezte el, az előzőekben pedig az ABU Hungary Kft. (9027 Győr, Gesztenyefa u. 4.) készítette.

A Környezetvédelmi Program 2015-2020. közötti időszakra történő megalapozásához feltétlenül szükséges a jelenlegi környezeti állapot bemutatása és értékelése, ennek ismeretében lehet meghatározni az elérendő környezetvédelmi célokat és cél állapotokat.

A PROGRAM IDŐTÁVJA

A környezetvédelmi program időtávját a környezetvédelmi törvény hat évben rögzíti. Tapolca Város területfejlesztési és környezetvédelmi feladatainak döntő többsége – a tervezést, engedélyezést és kivitelezést is figyelembe véve – közép és hosszú távú (kb. 3-10 év). A jogszabályi előírásokra és a környezetvédelmi feladatokra tekintettel a környezetvédelmi program elsődlegesen a 2015-2020. közötti időszak célkitűzéseit és feladatait fogja át.

GAZDASÁGI HÁTTÉR

Tapolca környezetvédelmi programjában megfogalmazott feladatok az önkormányzat saját és pályázati úton nyert forrásokból kerülnek megvalósításra. A pályázati források elnyeréséhez feltétlenül szükségesek a megfelelő tervek és kiviteli engedélyek megszerzése.

Az önkormányzat eddig is minden évben előirányzott bizonyos összegeket a felmerülő és megoldásra váró környezetvédelmi feladatokra (zöldterületek, utak, közterületek fenntartása, illegális hulladéklerakók megszüntetése, stb.).

Szerencsés módon **a város rendelkezik helyi Környezetvédelmi Alappal**, amelyből számos feladat támogatható, többek közt a bekövetkezett környezeti károk felszámolása, a környezeti ártalmak megelőzése, szemlélet és tudatváltást segítő prevenciós intézkedések.

A 10/2007. (IV. 16.) Kt. Rendelettel elfogadott Környezetvédelmi Alap egy köztes testületen keresztül (Pénzügyi és Településfejlesztési Bizottság, 2014. októberétől a Gazdasági Bizottság), a támogatása révén, civilek bevonásával, így meg tudja sokszorozni a társadalmi tőke erejét, a fenntarthatóság hosszú távú biztosítása mellett. *(Környezetvédelmi Együttműködési Modell)¹*

3. TERVI KÖRNYEZET

Tapolca Város környezeti állapotának, a környezetvédelem szempontjából fontosabb jellemzőinek bemutatása és értékelése előtt a települési környezetvédelmi program készítését meghatározó felsőbb szintű környezetvédelmi, területfejlesztési, területrendezési tervek főbb célkitűzéseinek, prioritásainak és a bennük szereplő települési szintre - így, *Tapolcára is* - vonatkozó megállapításainak bemutatására kerül sor.

Jelen vizsgálatunk alapvetően a jogszabályok változásaiból eredő intézkedések meghatározására, **Tapolca Város** környezet-állapotának vizsgálatára és minősítésére és a szükséges intézkedések meghatározására terjed ki.

A vizsgálatunk során a Megbízó által rendelkezésre bocsátott alábbi dokumentumokat tekintettük át és az alábbi adatokat-információkat használtuk fel:

Nemzeti tervek:

Nemzeti Fejlesztési Terv

Nemzeti Környezetvédelmi program 2009-2014

Országos Vízgazdálkodási terv

Regionális tervek:

A Víz Keretirányelv Hazai Megvalósítása - Vízyűjtő-gazdálkodási Terv 2010

Hulladékgazdálkodási Terv 2005

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálata 2013

Megyei tervek:

Veszprém Megye Környezetvédelmi Programja 2011-2016

Veszprém Megye Területfejlesztési koncepciója 2013

Települési tervek, programok:

¹ Comitatus – Önkormányzati Szemle XXI. évf. 200. szám (2011. június), 66-84. oldal - Környezetvédelem

Településfejlesztési Konceptió, IVS (2008)
Tapolca Város Környezetvédelmi Programja (2009)
Hulladékgazdálkodási Terv (2010)
Helyi esélyegyenlőségi Program (2013-2018)
Településrendezési Terv, HÉSZ (2013)
Gazdasági Program 2010-2014
Tapolca Város turizmusfejlesztésének tanulmánya
Tapolcai Közös Önkormányzati Hivatala rendelkezésre álló adatai, beszámoló

NEMZETI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM III. (2009-2014.)

Az alábbiakban a 96/2009. (XII. 9.) OGY által elfogadott Nemzeti Környezetvédelmi Program 2009-2014. ajánlásait mutatjuk be.

Ajánlások a levegő minőségének védelme érdekében:

5.2. Éghajlatváltozás (61. oldal)

Ennek az akcióprogramnak az elsődleges célkitűzése a hazai gazdasági tevékenységekből eredő kibocsátások szabályozása, illetve csökkentése. Az akcióprogram az üvegházhatású gázok kibocsátásának, a globális légszennyezéshez való hozzájárulásnak a csökkentését, s egyúttal a lokális, regionális levegőminőség javítását célozza, emellett hozzájárul a környezetbarát fogyasztási szokások elterjesztéséhez, az energiahatékonyság és energiatakarékosság növeléséhez, a klímatudatosság erősítéséhez, valamint a települési környezetminőség javításához is.

5.2.1. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése

Az EU 2020-ra elérendő, legalább 20%-os kibocsátás-csökkentési céljához – a közösségi erőfeszítés-megosztásról szóló megállapodás és az emisszió-kereskedelmi rendszer megújításával foglalkozó irányelv alapján – Magyarországnak is hozzá kell járulnia (viszonyítási érték az 1990. évi kibocsátási szint). Az EU-álláspont szerint új globális klímavédelmi megállapodás esetén a fejlett államok csoportja 30%-os kibocsátás-csökkentést vállal.

Az energia- és erőforrás-hatékonyság javítása, az egységnyi termék előállítására felhasznált energia csökkentése hozzájárul a versenyképesség és az energiaellátás biztonságának javulásához. Mindamellet a kibocsátások csökkentése és az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás többletköltséget jelenthet.

5.2.1.1. Részvétel az EU kibocsátás-csökkentési rendszerének fejlesztésében, végrehajtásában

Az EU klímapolitikájának elsődleges területe az üvegházhatású gázok kibocsátás-csökkentését szolgáló közösségi eszközök fejlesztése és végrehajtása. Az erre irányuló törekvések, előírások a közösségi politika és szabályozás mind több területén jelennek meg. Az Európai Bizottság döntésének megfelelően a 2008-2012 közötti időszakban kizárólag a 2005. évi hitelesített kibocsátásokkal közel megegyező mennyiségű kibocsátási egység-mennyiséggel lehet gazdálkodni.

5.2.1.2. Energiagazdálkodás

A hazai energiagazdálkodás átfogó keretét a 2007-2020 közötti időszakra szóló magyar energiapolitika jelenti, melynek fő alapelvei: az ellátásbiztonság, a versenyképesség és a fenntarthatóság. Ez utóbbi általában az energiagazdálkodással kapcsolatos környezeti követelményeket jelenti, s ezen belül mindenekelőtt az üvegházhatású gáz kibocsátások szabályozásának ügyét.

Cél:

- Az energiahatékonyság évi 1-1 %-os javítása a 2008-2016 közötti időszakban, összhangban az EU vonatkozó irányelvvel és a Nemzeti Energhahatékonysági Cselekvési Tervvel. Az Európai Bizottság által 2007. januárban közzétett klíma-energia csomag ezt a kötelezettséget 2020-ra 20 %-ra emeli, valamint -
 - a közösségi szinten előírt célkitűzések elérése érdekében, Magyarország számára 2020-ra az összenergia végfelhasználásban, megadott ütemezésben 13 %-os megújuló energiaforrás részarányt, illetve
 - a közlekedési benzin- és dízelolaj felhasználáson belül, az energiatartalomra vetítve minimum 10 %-os bio-üzemanyag részarányt ír elő.
- A Program feladata e célok időarányos teljesítése.
- A hazai energiastratégiával összhangban 2020-ra az összenergia felhasználáson belül 14,9-15,9 %-os megújuló energiahordozó részarány elérése (186,3 PJ elérése a 2006. évi 55 PJ-hoz képest).

A célok elérése érdekében szükséges intézkedések:

Önkormányzatok:

- Középületek, közintézmények energiatakarékos működtetése, energiahatékonyságának javítása (fűtési, hűtési és világítási rendszerek modernizálása, tanúsítása, épületszigetelés).
- Helyi megújuló energiaforrások (biomassza, biogáz, földhő, nap- és szélenergia) lehetőség szerinti, decentralizált felhasználása.

Gazdálkodó szervezetek:

- Teljes életciklus elemzés alapján az energiatermelési és szolgáltatási folyamat (ideértve az alapanyag-előállítói, beszállítói, szállító és értékesítési tevékenységeket is) hatékonyságának növelése, a kibocsátások és környezeti terhelés minimalizálása (pl. technológiafejlesztés, kapcsolt villamos és hőenergia termelés, szállítási energiaigény és veszteség csökkentése).
- A termelő és szolgáltató tevékenységek során takarékos és hatékony energiahasználat (pl. ehhez kapcsolódó intézkedési tervek kidolgozása, fejlesztések végrehajtása, legjobb elérhető technológia alkalmazása).

Lakosság:

- Háztartások energiatakarékos működtetése, energiahatékonyságának javítása („okos mérés” kialakítása, bevezetése, különböző zónaidők között eltérő tarifa szerkezet, fűtési, hűtési és világítási megoldások, háztartási gépek modernizálása és okszerű használata, épületszigetelés).

5.2.2. Felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira

Az éghajlatváltozás alakulására vonatkozó – nemzetközi és hazai együttműködésben készült – becslések alapján hazánk éghajlatát az évszázad utolsó három évtizedében (2071-2100), a Föld velünk megegyező földrajzi szélességén található területekhez hasonlóan, a földi átlaghoz képest mintegy 40 %-kal nagyobb melegeedés fogja jellemezni.

Az évszakok közül a nyár az éves átlagnál nagyobb mértékben (átlagosan 1,7 Celsius fokkal), míg a tél ahhoz képest kevésbé (1,3 fokkal) fog melegedni.

Az átmeneti évszakok melegedése nagyjából az évi átlagokéval. A kiugróan magas nyári hőmérsékletek gyakoribbá válnak. Éves átlagban valószínűleg csak kismértékben csökken a csapadékösszeg (0,3 %-kal), ugyanakkor az éven belüli eloszlás jelentős átrendeződésére kell számítani: a tenyészidőszak összes csapadéka számottevően (mintegy 8%-kal) csökken. A nagy csapadékot hozó események – főleg a téli időszakban – gyakoribbá válnak. Ezzel párhuzamosan a kevés és átlagos csapadékhozamú napok gyakoriságának csökkenése várható, ami valószínűleg az eddigieknél gyakrabban vezet majd aszály kialakulásához.

Önkormányzatok:

- Az éghajlatváltozásra való felkészüléshez térségi és helyi programok kidolgozása, megvalósítása (pl. klímabarát települések).
- A szükséges intézkedések beépítése a fejlesztési és környezetvédelmi tervekbe, programokba, a térségi és helyi szabályozásba.

Lakosság:

- A klímatudatos életmód és fogyasztói magatartás kialakítása a mindennapi életben (Kapcsolódás: 1. TAP).
- A környezeti nevelés, oktatás adta lehetőségek kihasználása a változásra való felkészülésben (Kapcsolódás: 1. TAP); a kedvezőtlen élettani, lakókörnyezeti hatások csökkentésének elősegítése.

Ajánlások a környezet és egészség védelme érdekében:

5.3. Környezet és egészség (71. oldal)

Az egészségre káros anyagok 20%-a levegővel, 10%-a vízzel, 70%-a ételmiszerrel jut a szervezetünkbe.

Az elmúlt években az ipari termelés visszaszorulása, a háztartások fűtése korszerűsítése eredményeként a fűtési eredetű ipari és lakossági kibocsátások jelentősen csökkentek, a közlekedési eredetű szennyezés mértékében viszont növekedés tapasztalható. A légzőszervi megbetegedések kialakulásában fontos szerepet játszanak a biológiai allergének is. Az allergiás megbetegedések gyakorisága évről évre emelkedik, a legsúlyosabb problémát a parlagfű pollenje okozza.

5.3.1. A beltéri levegőminőség

Az egészség alakulásában a kültéri és a beltéri levegőminőség egyaránt nagy szerepet játszik. A települési környezetben kialakuló légszennyezettség csökkentése a lakosság megítélése alapján is sürgető feladat; a beltéri levegőminőség egészségre gyakorolt hatásának jelentősége azonban még nem kellően ismert. Amellett, hogy a környezeti levegő minősége alapvetően befolyásolja a belső terek levegőjének minőségét, számos olyan szennyezőanyag lehet jelen benne, amely a belső terekben termelődik (pl. égéstermékek) vagy ott szabadul fel (pl. illékony szerves szennyezők). Tekintettel arra, hogy az ember életének legnagyobb részét zárt terekben tölti, az ott előforduló szennyezőanyagok egészségkárosító hatásának megismerése és feltárása alapvető fontosságú a szennyezőforrások kiküszöbölése és az egészségkárosító hatások megelőzése szempontjából. A gyermekek védelmének biztosítása ezekkel az egészségkárosító hatásokkal szemben kiemelt fontosságú feladat.

Oktatási intézmények, lakosság:

- A belsőtéri levegőminőség javítását szolgáló intézkedések végrehajtása.

Gazdálkodó szervezetek:

- A beltéri levegőminőséget befolyásoló tényezők (különös tekintettel az irodatechnikai berendezésekre és a lakások, irodák, iskolai intézmények bútortárából és burkoló anyagaiból felszabaduló légszennyező anyagokra) károsító hatásainak csökkentése, helyettesítő alternatívákra való áttérés.

5.3.2. Biológiai allergének

A levegőszennyező anyagok emberre gyakorolt hatásainak elemzése és értékelése; a klímaváltozás egészségi hatásainak vizsgálata; a szmogriadó feltételeinek megteremtése; a biológiai allergének csökkentésének környezetbarát megoldása.

Intézkedések:

- *Új nemzeti és regionális környezet-egészségügyi indikátorok kialakítása.*
- *A környezet-egészségügyi adatok gyűjtése, térinformatikai elemzése, megjelenítése.*
- *Környezet-egészségügyi jelentések készítése.*
- *A környezet-egészségügyi térinformatikai rendszer és a környezeti térinformatikai rendszer (INSPIRE) összekapcsolása, az adatok kölcsönös hozzáférhetőségének, a rendszerek átjárhatóságának biztosítása.*

Önkormányzatok:

- Az önkormányzati területeken a parlagfű-mentesítéssel kapcsolatos feladatok végrehajtása.
- A parlagfűvel borított területek felderítése, hatósági intézkedés a parlagfű elleni védekezés elmulasztása esetén.
- Ingatlan tulajdonosa, termőföld használója:
- A parlagfű elleni védekezés elvégzése és a parlagfűmentes állapot fenntartása.
- A környezetbarát gyepgazdálkodási technikák alkalmazása, a szántóföldi művelés alatt nem álló területek növényzeti záródásának segítése.

5.4.2. A települések levegőminőségének javítása (84. oldal)

A légszennyezőanyag kibocsátási szerkezet átalakulása, az elmúlt évek környezet-egészségügyi kutatásainak eredményei szükségessé tették a korábbi levegőminőségi stratégiai szempontok felülvizsgálatát. Az EU 2005-ben elfogadta a levegőszennyezésről szóló tematikus stratégiáját, valamint az alapján 2008-ban megszületett az új levegőtisztaság-védelmi keretirányelv, amely a hazai levegőtisztaság-védelmi stratégiai célkitűzések alapjául is szolgál.

Az EU tematikus stratégiája alapján a 2020-ra előírt célok teljesítéséhez az EU területén az SO₂-kibocsátást 82%-kal, az NO_x kibocsátást 60%-kal, a VOC-t 51%-kal, az NH₃-at 27%-kal és a primer PM_{2,5}-t 59%-kal kell csökkenteni a 2000. évi kibocsátáshoz képest. A Magyarországra készített előzetes prognózisok alapján a nitrogénoxidokra és az illékony szerves vegyületekre vonatkozó célértékek betarthatósága problematikus.

Célok

- *Légszennyezettség kialakulásának megelőzése.*
- *A levegő minőségének védelme: a szennyezettség csökkentése, illetve a jó minőség megőrzése- az ún. zónákba nem sorolt- tiszta levegőjű térségekben:*

- A 2,5 mikrométernél kisebb átmérőjű szálló por részecskék 20%-os csökkentése 2010 és 2020 között ($25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ -ról $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ -re).
- A Genfi Egyezményrel összhangban 2010. évi kibocsátási célértékek teljesítése: kén-dioxidra 500 kt, nitrogén-oxidokra 198 kt, illékony szerves vegyületekre 137 kt és az ammóniára 90 kt.
- Az EU tematikus stratégiájával összhangban a 2020-ra teljesítendő célok megalapozása, időarányos teljesítése (kén-dioxid: 55 kt, nitrogén-oxidok: 89 kt, illékony szerves vegyületek: 96 kt, ammónia: 90 kt).

5.4.5.2 Szennyvízelvezetés és –kezelés célkitűzései (92. oldal)

- 2015. december 31-ig a lakosság 89%-a számára a csatornázottság biztosítása a 2000 LE feletti agglomerációkban.
- Az összegyűjtött szennyvizek 100%-ának legalább biológiai fokozatú tisztítása 2015. december 31-ig.
- A „közműolló” fokozatos bezárása.
- A Szennyvíz Programban nem szereplő, de gazdaságosan kiépíthető és üzemeltethető rendszerek létesítése.
- Az egyedi szennyvíz-elhelyezési, -tisztító és -tároló berendezések, létesítmények használatának, valamint a természetközeli kezelési megoldások alkalmazásának ösztönzése.

Ajánlások a víz minőségének védelme érdekében:

5.7. Vizeink védelme és fenntartható használata (114. oldal)

Fő célkitűzések

- A Víz Keretirányelvvel összhangban 2015-ig a vizek „jó állapotának” elérése.
- A vizeknek a vízi és a vizektől függő szárazföldi ökoszisztémákban betöltött szerepének, és a vele történő gazdálkodás társadalmi megosztottságának összehangolása, a készletek mennyiségi és minőségi védelme (az ésszerű és takarékos vízhasználat elterjesztése, a vizek szennyezőanyag terhelésének csökkentése).
- A vízgazdálkodáson belül a vízvisszatartás, tározás feladatán túlmenően az árvízvédelmi védképesség megtartása, különös tekintettel a klímaváltozás következtében várható szélsőséges vízjárásra.
- Az árvizek és aszályok hatásának mérséklése a „jó állapot”, mint célkitűzés figyelembevételével.
- A vízkészletekkel összefüggő nemzetközi együttműködésben a területi szuverenitás tiszteletben tartása mellett a károkozás tilalmának, a szennyező fizet elvének és a méltányos részesedés jogának érvényesítése.

Ajánlások a hulladékgazdálkodás területén:

5.8. Hulladékgazdálkodás (128. oldal)

A hulladékgazdálkodás alapvető célkitűzése, hogy a hulladék képződés és kezelés egészségre és környezetre gyakorolt káros hatásait megelőzze, illetve csökkentse, egyúttal járuljon hozzá a természeti erőforrások felhasználásának csökkentéséhez, felhasználásuk hatékonyságának növeléséhez.

Az átfogó hulladékgazdálkodási célok elérése érdekében az intézkedéseket a megelőzés, újrahasználat, újrafeldolgozás, egyéb hasznosítás, ártalmatlanítás prioritási sorrendben, a környezeti, társadalmilag és gazdaságilag leghatékonyabb megoldások alkalmazásával kell megtenni.

Fő célkitűzések

- *Az évente képződő hulladék mennyisége 20%-kal csökkenjen (2014-ben ne keletkezzen 20 millió tonnánál több hulladék).*
- *2014-re a képződő hulladék legalább 40%-a hasznosuljon, az energetikai hasznosítás érje el a 10%-ot.*
- *A maradék hulladék ártalmatlanításához szükséges kapacitások – egyes speciális technológiát igénylő hulladékok kivételével – az ország határain belül álljanak rendelkezésre.*

A fejlesztések eredményeként ma már a lakosság mintegy felének rendelkezésére állnak a szelektív gyűjtési lehetőségek. A fejlesztések eredményeként bővült a biohulladék elkülönített kezelésének eszközparkja is, több térségben komposztáló telepek létesültek, amelyek kapacitását azonban csak részlegesen használják ki a magas üzemeltetési költségek és komposzt elhelyezhetőségének nehézségei miatt.

További célok

- A szelektív gyűjtés infrastruktúrájának biztosítása a lakosság 80%-a számára.
- A települési szilárd hulladék újrafeldolgozási arányának 30%, teljes hasznosításának 40% fölé emelése.
- 2014-ig a papír, üveg, fém és műanyag hulladékok összességében 35%-os hasznosítása (2020-ig 50%).
- A biológiailag lebomló összetevők elkülönített kezelésének megoldása oly módon, hogy 2016-ban legfeljebb 820 ezer tonna biológiailag lebomló szerves anyag tartalmú települési hulladék kerüljön lerakásra.
- A maradék hulladék biológiailag lebomló szerves anyag tartalmának stabilizálására mechanikai biológiai hulladék előkezelés megvalósítása – szükség szerint.

VESZPRÉM MEGYE KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJA

A törvényi kötelezettségnek megfelelően a Veszprém Megyei Önkormányzat 2000. évben elkészíttette a Veszprém Megye Környezetvédelmi Programját (VMKP). A VMKP-ot megbízás alapján a KGI Környezetvédelmi Intézet (Budapest.) készítette el a hatályos jogszabálynak megfelelő tartalommal.

A Megyei Önkormányzat 2006-ban megbízta a Blautech Humán és Környezetvédelmi Szolgáltató Kft.-t (8200 Veszprém, Hársfa u. 39.) a Környezetvédelmi program felülvizsgálatával.

Veszprém Megye Önkormányzata 2010-ben a meglévő környezetvédelmi program felülvizsgálatára ill. új megyei környezetvédelmi program elkészítésére adott megbízást a PROGRESSIO Mérnöki Iroda Kft. (1125 Budapest, Galgóczy köz 6/C fsz.3.) részére.

VMKP-ját megalapozó helyzetértékelést 2010. szeptember 28-án a PROGRESSIO Mérnöki Iroda Kft. befejezte.

2010. október 4-én 12 óra 10 perckor természeti katasztrófa történt, amikor az MAL Zrt. Ajkai timföldgyára X. sz. vörösiszap tározójának a gátja átszakadt, ami példa nélküli eset volt a Bayer – féle timföldgyártási eljárás történetében.

A katasztrófa országos méreteket messze meghaladva, de világméretekben is jelentősnek számított.

A fentiekre való tekintettel a tervezők Veszprém Megye Önkormányzatának egyetértésével úgy határoztak, hogy a Környezetvédelmi Program *A.III.3. Katasztrófavédelem, környezetbiztonság* című fejezetének részeként összefoglalást készítenek a bekövetkezett eseményekről ill. a kárelhárítás érdekében megtett intézkedésekről.

A VMKP alábbi prioritásokat jelölte meg:

- *A megyében található meddőhányók, salakkazetták, iszaptározók radioaktív mérése és értékelése, és ezzel kapcsolatos feladatok.*
- *A közlekedésből származó levegőszennyezés és zajterhelés csökkentése.*
- *A szennyvíz csatornahálózat mértékének növelése, és a szennyvíztisztítás fokozása.*
- *A felszín alatti vizek védelme érdekében szükséges intézkedések.*
- *A megye hulladékgazdálkodási helyzetének javítása.*
- *Az erdősítés mértékének növelése.*
- *A bányászati és egyéb tájsebek rekultiválása.*
- *A természetvédelmi területek számának, területének növelése.*

A VMKP teljes körű ismertetésére itt nem kerülhet sor, de a benne szereplő település vonatkozású információk, megállapítások a jelen környezetvédelmi program felülvizsgálat kidolgozása során beépítésre, illetőleg figyelembe vételre kerültek.

A fenntartható fejlődés Helyi Programjainak (Local Agenda 21) való megfelelés

Az állapotfelmérést követően megfogalmaztuk az elérni kívánt célterületeket. A kitűzött célok kiterjedtek a következő tényezőkre:

- Környezeti elemek állapotának javítása (levegőtisztaság védelem, felszíni vízvédelem, felszín alatti vízvédelem, talajvédelem)
- Az önállóan kezelt hatótényezők (hulladékkezelés, zajvédelem)
- A települési környezetre (ivóvíz ellátás, szennyvízelvezetés javítása, közlekedés okozta környezetterhelés csökkentése, energiafelhasználás csökkentése, zöldfelületek állapotának fenntartása, ill. javítása, környezet egészségügy)
- A lakosság egészségi állapotának javítására (természet- és tájvédelem), védelem alá vonandó területek, objektumok bővítése

A célkitűzések összeállítását követően az egyes célokhoz programokat rendeltünk, melynek során figyelembe vettük a területrendezési tervet, fejlesztési stratégiákat, javaslatot tettünk az intézmény- és szabályozási rendszer fejlesztésére.

Összefoglalóan kijelenthetjük, hogy Tapolca Város Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálatában megfogalmazott célkitűzések, ill. feladatok megfelelnek a LA21 vonatkozó célkitűzéseivel és a célok eléréséhez szükséges végrehajtási tervekkel.

4. PROGRAMKÉSZÍTÉS, EGYEZTETÉSI FOLYAMAT

E program kiindulási alapja a megoldandó környezeti problémák azonosítása. A felülvizsgálat nem egy-egy állapotot tekint problémának, hanem azt a kérdést teszi fel, hogy miért is jelent problémát az adott környezeti állapotjellemző tényleges vagy várható alakulása.

A problémák feltárásával párhuzamosan meghatározásra kerülnek azok okai is abból a célból, hogy meg tudjuk keresni a leghatékonyabb megoldásokat, és hogy a megelőzés elve érvényesíthető legyen.

A környezet védelmén belül kiemelt figyelmet kell fordítani *a városban található természeti értékek védelmére* is. A program a meglévő értékekkel kapcsolatos felelősség teljes tudatában, azok megőrzésének igényével készült. Ennek megfelelően a megvalósítása a település teljes lakosságának érdeke és ügye kell, hogy legyen.

Tapolca városának 2009-ben készült el az ABU Hungary Kft megbízásával a 6 éves komplex környezetvédelmi programja. Az azt követő időszak a minimum kétéves felülvizsgálatok időszaka volt, melyben a környezetvédelmi feladatok és elvégzésük került ismertetésre a képviselő-testület előtt az adatok és feladatok éves programokba történő beépítésével, feldolgozásával.

A **környezetvédelmi program és felülvizsgálata** az egészséges környezet feltételeinek biztosítását, a veszélyeztetések kezelését, a természeti értékek megóvását, a fenntartható fejlődés feltételeinek kialakítását, a különböző - területi szinten jelentkező - környezeti problémák megoldását segíti elő.

Emellett, a települési környezetvédelmi program olyan feladatokat is előirányoz, amelyek megvalósítása hozzájárul az országos, regionális és megyei szinten jelentkező problémák megoldásához.

A települési környezetvédelmi programoknak a környezetvédelmi törvényből következően az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítását, azaz az egészséges környezet feltételeinek biztosítását, a környezet elemeinek és folyamatainak védelmét, a veszélyeztetések elkerülését, kezelését, a természeti értékek megóvását, a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását, a különböző területi szinten jelentkező környezeti problémák helyi megoldásait kell elősegíteniük.

A környezetvédelmi törvény hatályba lépését követően *eltelt tizenkilenc év alatt* a települési környezetvédelmi programok készítésének nem alakult ki a hazai gyakorlata.

Programok igaz, több településen már elkészültek, több esetben felülvizsgálatra is kerültek, de megvalósításuk igen színes képet mutat. Van, ahol néhány oldalon foglalkozik a program a fontosabb környezetvédelmi kérdésekről, máshol igen komoly, adatokkal is alátámasztott átfogó tanulmányok készültek.

Egy program csak akkor lesz program, ha betartható és érvényesíthető!

A program készítése a szükséges információk összegyűjtésével kezdődött, amely során jelentős mértékben támaszkodtunk a fent említett dokumentumokra, illetve a hatóságok és egyéb adatgazdák által rendelkezésre bocsátott adatokra.

Ezek után egyeztetést folytattunk a város hivatali munkatársaival. Az információgyűjtést helyszíni bejárásokkal, felvételezéssel egészítettük ki.

Az ilyen módon feltárt környezeti állapot, illetve konfliktusok alapján elkészült a ***környezetvédelmi program felülvizsgálatának egyeztetési változata***, amely a városnak, a képviselő-testület és a lakosság számára adathordozón, illetve nyomtatott formában is átadásra került.

A program(javaslat) célja: **Tapolca Város** környezet-minőségének javítása, az ehhez szükséges eszközök, intézményi feltételek megteremtése, kapcsolódva az országos, regionális, megyei programokhoz.

A környezet állapotának felmérését, rögzítését a települési célállapot meghatározása, a környezetpolitikai célok, feladatok kitűzése követte.

A program a meglévő önkormányzati intézményrendszer figyelembevételével készült.

5. HELYZETELEMLÉZÉS A FELÜLVIZSGÁLT TERÜLETEN

5.1 ELHELYEZKEDÉS

Tapolca Város a Balaton-felvidék nyugati végén, Veszprém megyében, a városról elnevezett medencében, tanúhegyektől körülölelve helyezkedik el. Környékén 14 bazalt-hegy emelkedik, ezek révén hazánk egyik legszebb tája. Jellegzetességét az adja, hogy az ott magasodó bazalt-hegyeknek nincsenek előhegyeik, hanem magányosan emelkednek ki a síkságból. Tetejükről megragadó kilátás nyílik a kúp, a csonka kúp és a koporsó alakú hegyekre, délen pedig a Balatonra.

A Tapolca Város a Dunántúli-dombság Balatoni-medencéjében, a Viszló-patak, a Tapolca-patak és az Eger-víz összefutó völgyei által kialakított **Tapolcai-medencében** található. A terület sík, dél felé, a Balaton irányába egyenletesen lejt. A szintkülönbség a város Északi és Déli része között 20-25m. A medencét Ny-ról a Keszthelyi-hegység, É-ről a Bakony, K-ről a Balaton-felvidéki dombság határolja.

A domborzat, az uralkodó meteorológiai viszonyokat elsőrendűen meghatározza. A domináns szélirány az ÉNy-i, a szélsébség nappal rendszerint eléri a 3-5 m/s-ot, az éjjeli és a hajnali órákban a szélcsend, illetve a gyenge D-i légmozgás általános.

A város a közelmúltban a Bakonyi Bauxitbánya központja volt, környezetében több bauxitbányát üzemeltettek, amelyek környezeti hatása jelentős lett a településre. A vízszint süllyesztés hatására kiszáradtak a források és a város egyik fő nevezetessége a **Tavasbarlang** is. A bányabezárások hatására ma már a talajvízszint folyamatosan emelkedik és napjainkban a Tavasbarlang egyre látogatottabb.

Tapolca város több olyan természeti adottsággal is rendelkezik, melyeknek kihasználásával az idegenforgalom napjainkban egyre dinamikusabban fejlődik. A Balaton közelsége mellett ezek közé tartozik a turisták és a nagyközönség által egyre látogatottabb **Malom-tó** és Tavasbarlang és a légúti, asztmás, allergiás betegségek terápiás gyógykezelésére alkalmas **Kórházbarlang**. Az adottságokat figyelembe véve a város fejlődése egyre inkább a turizmus, idegenforgalom, gyógyászat, gyógyturizmus irányába tolódik, ami a környezet minőségének javításával kapcsolatos intézkedéseket is meghatározza.

5.2 MEGKÖZELÍTHETŐSÉG

Tapolcát kelet-nyugati irányból a Veszprém-Lesencetomajt összekötő 77. számú főközlekedési úton, délről a Balaton északi partján vezető 71. sz. főúton és mellékútjain, északról Devecser-Zalahaláp-Tapolca irányából a 7317. számú mellékútról és Sümeg-Tapolca irányból pedig a 7319-es mellékúton érhetjük el.

Tapolcán átvezető regionális jelentőségű nyomvonalak:

- Mosonmagyaróvár-Csorna-Pápa-Sümeg-Tapolca-Badacsonytomaj; Veszprém-Nagyvázsony-Tapolca. .²

Tapolca hálózati szerepű mellékút-összeköttetéssel rendelkezik a következő településekkel: Zalahaláp, Gyulakeszi, Kisapáti, Raposka, Sümeg. Ezek közül a Sümeg felé vezető és a Devecser felé vezető utak felújításra kerültek, amellyel Tapolca északi irányú, a Balatont a Kisalfölddel összekötő kapcsolatai felértékelődtek.

A kiegyenlített társadalmi-gazdasági fejlődés feltétele volt a megye úthálózat-szerkezetének kiegyensúlyozott kialakítása és fejlesztése. A kelet-nyugati szerkezeti tengelyek között igen fontos volt a főútvonallal való összeköttetés megteremtése (2000. évi CXII. törvény a

² Tapolca Város Integrált Városfejlesztési Koncepciója - IVS

Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról).

Tapolca két hazai, a Balatonszentgyörgy–Tapolca és a Szabadbattyán–Tapolca törzshálózati vasúti fővonalon is elérhető. Utóbbi vonal dízelvontatással működik. A vonal villamosítása környezetvédelmi szempontok miatt elengedhetetlen. A pályák az egész megyében egyvágányúak, helyzetük kedvezőtlen.

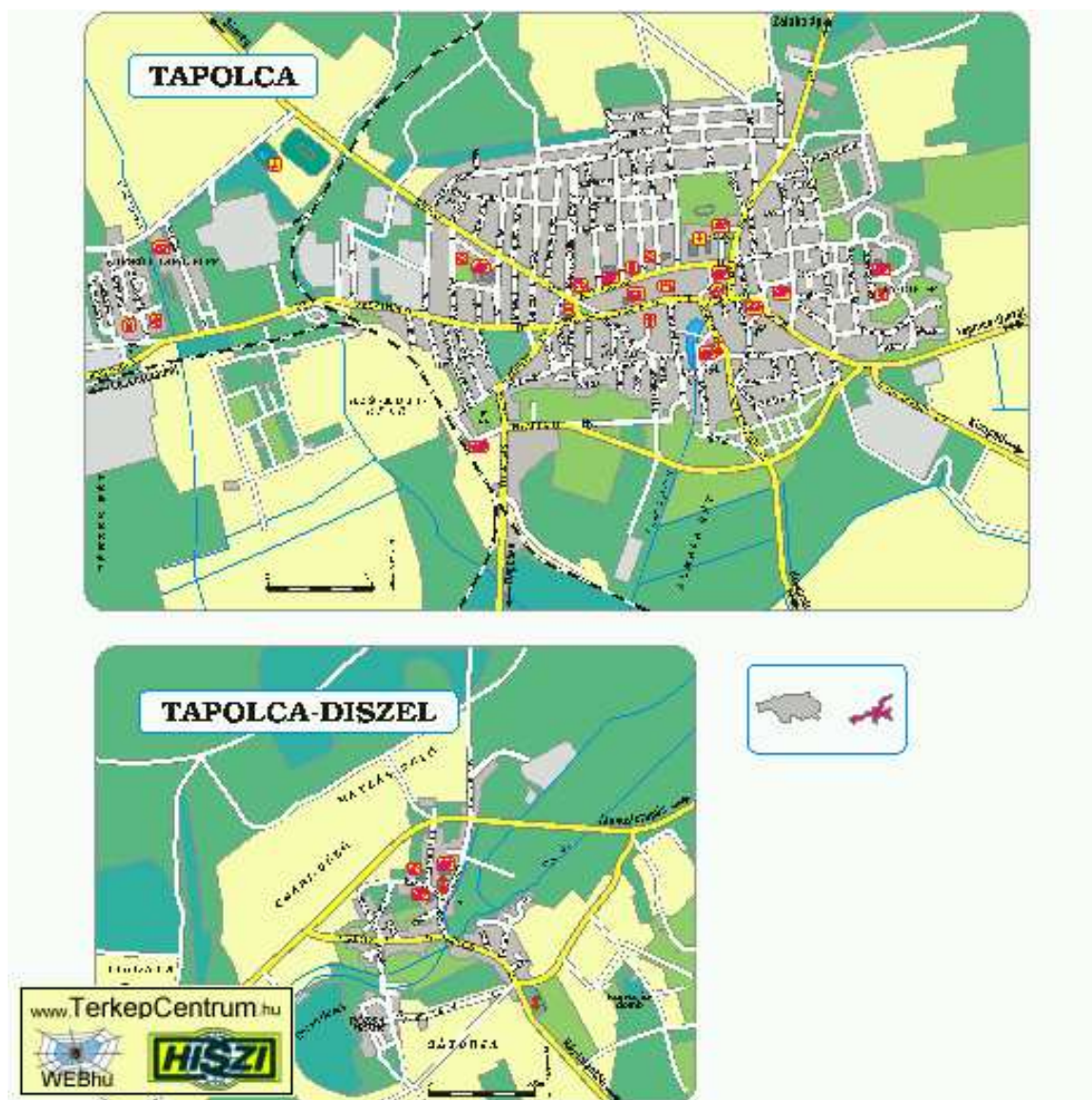
A város kerékpárral is megközelíthető regionális és helyi jelentőségű nyomvonalakon.

Tapolcát érintő térségi jelentőségű kerékpáros nyomvonalak:

- (Mosonmagyaróvár–Csorna)–Gecse–Pápa–Ganna–Sümeg–Tapolca–Badacsonytomaj,
- (Zalaszentőrs–Lesencetomaj–Tapolca–Veszprém,
- Tapolca–Raposka–Hegymagas–Szigliget.

Tapolcát érintő helyi jelentőségű kerékpáros nyomvonalak:

- Tapolca–Zalahaláp–Nyírad–Szóc–Halimba–Ajka,
- Tapolca–Mindszentkál–Kékkút–Salföld–Badacsonytomaj.

5.3 TELEPÜLÉSTÖRTÉNET

Természeti adottságai már ősidők óta biztosították a letelepedés feltételeit. A rómaiak az első négy évszázadban, majd a népvándorlás népei a hunok, gótok, longobárdok, a 6-8. században az avarok, a 9. században szlávok lakták. A honfoglaló magyarok 900-ban foglalták el ezt a vidéket, akik átvették a szláv nevet (*Topulcha, Toplica* „meleg víz”). Tapolca első okleveles említése 1272-ből való. Az Árpád-korban a Tapolcai-család, majd a 14. század közepétől a *városlódi karthausi szerzetesek* birtokolták.

A 17. század közepén a korábbi várat Széchenyi György püspök kibővítette, megerősítette. Hajdúkat telepített a városba és megindult az újjáépítés. Az egyre gyarapodó népességgel együtt iparosok, kereskedők is települtek a városba. A gazdasági élet fellendült. Az ősi szőlőművelés mellett a kézműipar (tímárok, vargák, fazekasok, takácsok, kádárok) is jelentős szerephez jutott.

A világháborúk időlegesen megállították a fejlődést, de az 1950-es évek végétől újból megindult az építkezés, a település visszakapta (1966) városi rangját. Az elmúlt fél évszázadban a város jelentősen fejlődött. A Bakonyi Bauxitbánya központja és más ipari üzemek betelepülésével, a helyi kereskedelem szélesedésével, az iskolahálózat, a közművelődési intézményrendszer kiépülésével a Balaton-felvidék egyik jelentős kisvárosává, kistérségi központjává vált. A város térségi szerepe, idegenforgalmi jelentősége évről évre nő.

Tapolcán két kisebbségi önkormányzat működik:

Német Kisebbségi Önkormányzat

Cigány Kisebbségi Önkormányzat

A 2013. január 1.-től kialakításra kerültek az új közigazgatási területi lehatárolások, melyek után a KSH kistérségek területén közigazgatási egységek, un. *járási körzetek* alakultak. Így történt ez Tapolca térségében is, amely Veszprém megye délnyugati részén helyezkedik el és jelenleg 33 település tartozik hozzá. A járás mintegy 34 000 lakosú és 540 km² területtel rendelkezik.)

5.4 A VÁROS JELENTŐSÉGE A TÉRSÉGBEN ÉS A RÉGIÓBAN

Tapolca Veszprém megyében a Tapolcai-medencében, Budapesttől 160 km-re nyugatra, a Balaton északi partjától 10 km-re fekvő település.

Veszprém megye nagy részére az aprófalvak jellemzők, ilyenek Tapolca környező települései is: Ábrahámhegy, Badacsonytomaj, Badacsonytördemic, Balatonederics, Balatonhenye, Balatonrendes, Gyulakeszi, Hegyesd, Hegymagas, Kapolcs, Káptalanfő, Kékkút, Kisapáti, Köveskál, Kővágóörs, Lesencefalva, Lesenceistván, Lesencetomaj, Mindszentkál, Monostorapáti, Nemesgulács, Nemesvita, Raposka, Révfülöp, Salföld, Sáska, Szigliget, Szentbékál, Taliándörögd, Uza, Vigántpetend, Zalahaláp. Tapolca városi rangjával kiemelkedik a környező települései közül, melyet gazdasági, társadalmi, infrastrukturális fejlettsége indokol.

A Nyugat-dunántúli régió vonzása a közelség miatt egyértelmű, és ebben az is közrejátszik, hogy korábban Tapolca Zala megyéhez tartozott. A Balaton régióhoz való tartozás a tó üdülőkörzetének erősödő kiszolgáló szerepe miatt indokolt. A Közép-dunántúli régió, mint „anyarégió” hatásának csökkenése viszont érzékelhető a korábbi „ipari tengely” felől való elmozdulással a szolgáltatások felé.

Tapolca Veszprém megyében helyezkedik el, ugyanakkor Balatonhoz való közelsége miatt területrendezési szempontból egyedi helyzetben van: területrendezési dokumentuma a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet (BKÜ) Területrendezési Terve.

Tapolca a BKÜ, a Balaton régió része. A BKÜ egyedileg szabályozott tanácsával, a tervezési-statisztikai régiók mellett, egyedi jogállást képvisel. A Balaton térsége az ország falusias vidékei közé sorolható. Területén 172 saját önkormányzatisággal bíró település található, amely közül 16 város, közte Tapolca is. A településhálózat jellegzetességei szempontjából nem egységes a régió (*de természetes!*), az egyöntetűséget egyedül a falusias jellegű vidék jelenti.

A térségek közül a legnagyobb településsűrűséget Tapolca környékén tapasztaljuk, ezt követi Balatonfüred és környéke. Mindkét térség aprófalvas szerkezetű, a községek átlagos lakosságszáma itt a legalacsonyabb. Az 10 000 lakos feletti településből 5-öt találunk a BKÜ-ben, amelyek a következők: 3 parti város: *Siófok, Keszthely, Balatonfüred*, valamint a parttól 11-12 km-es sávban található partközeli településeket: *Marcalit és Tapolcát*.

Napjainkban két olyan vállalat található a város közigazgatási területén, amelyek a környezet állapotát lokálisan kimutathatóan befolyásolják: *a DBW Hungary Kft. és a Rockwool Hungary Kft.* Mindkét vállalat szigetelőanyagot gyárt illetve dolgoz fel.

Jövőbeni lehetőség a Tapolca - Lesencetomaji egykori laktanyaterület komoly szolgáltató és ipari parkká történő fejlesztése is!

5.5 TURIZMUS

A régióban a Badacsony és Tapolca környékének **vulkáni tanúhegyei** uralják a tájat, jellegzetes alakjukkal messziről is meghatározzák a tájképet. A Balaton Régió természeti és épített értékei, tájképi adottságai, szőlő és borkultúrája és termálvízkészlete a turizmus számára kedvező adottságokkal szolgál. A turisztikai adottságokat tekintve a Balaton Régiót alkotó települések közül Tapolca országosan is ismert termálvízvagytonával, egyedi klímát biztosító gyógy-barlangjával emelkedik ki, amelyre gyógy- és kirándulóturizmus épül.

A Balaton Régió Részletes Fejlesztési Terve szerint Tapolcán ki nem épített termálvízforrások találhatók, amelyek a termálfürdő-fejlesztés kiemelt célterületei. Tapolca és környékének természeti és táji értékei lehetőséget kínálnak a természetjáró turizmus számára. A településközponton áthaladó Országos Kék Túra útvonal az országos, a kiépített kerékpáros

nyomvonalak a regionális és helyi jelentőségű (Balaton-parti) kirándulóturizmusba kapcsolják be a várost.

A jelenlegi turisztikai kínálat minőségi, mennyiségi és típusfejlesztése a növekvő kereslet kiszolgálása érdekében a jövőben kívánatos cél.

Tapolca a Balaton partközeli települései között meghatározó kulturális központ is, amely számos regionális és térségi szempontból érdeklődésre számot tartó rendezvény helyszíne.

A tapolcai négycsillagos Hunguest Hotel Pelion szálloda 2002 óta üzemel, 2008 májusától két épületben, összesen 99 szobával, két wellness- részleggel, kültéri medencével, fitness teremmel, biliárd- és bowling pályával várja látogatóit, az épület egy négyhektáros parkban fekszik, közvetlenül a barlang felett. A különleges fekvésének köszönhetően Európában egyedülálló módon, közvetlen folyosón keresztül juthatnak el a gyógyulni vágyók a gyógybarlangba, ahol a különleges gyógyvíz és mikroklíma fogadja a látogatót.

6. A VÁROS JELEN ADOTTSÁGAINAK BEMUTATÁSA

Tapolca és új közigazgatási járása kedvező helyzetű mikro régióban található. A város lakosainak száma 16326 fő (2015. január), területe 6348 ha.

Közigazgatásilag napjainkban Tapolca a városról elnevezett járás székhelye, és Gyulakeszivel valamint Raposkával együtt egy Közös Önkormányzati Hivatalt alkot.

A város a Balaton-felvidék nyugati szélén, a Tapolcai-medence közepén helyezkedik el. Körülölelik a Tapolcai-medence bazalthegyei, ahol az egykori Pannon-tenger vizéből lerakódott üledékekre szétfolyt a bazalt, megvédte azokat a szél és víz koptató munkájától. Ezáltal alakultak ki a térszín egykori magasságát „tanúsító”, kúp vagy koporsó alakú tanúhegyek.

A várost délről elkerüli a 77-es főút. Vasútállomása a Balatonszentgyörgy–Tapolca–Ukk- és a Székesfehérvár–Tapolca-vasútvonalak csomópontja.

6.1 KÖZMŰ ÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRA

Közmű-infrastruktúra szempontjából a vízi- és energiaközművekkel való ellátottságot együttesen tekintve **jól ellátott** Tapolca. A településen térségi jelentőségű gázátadó, víztározó, országos jelentőségű villamos alállomás és hulladékkezelő telep is működik.

Tapolca ivóvízellátása a Balatoni Regionális Vízellátó Rendszerről biztosított, amelynek fő bázisát a nyirádi bauxitbányáknál kialakított karsztkutakra telepített vízmű képezi, a vízszolgáltató a DRV Zrt.

A város területén keletkező kommunális szennyvíz gyűjtésére és elvezetésére szolgáló szennyvízcsatorna-rendszer teljes körű fejlesztése 2009-ig több ütemben már megvalósult. A fejlesztések eredményeképpen összesen 26 900 m gerincvezeték és 12 200 m bekötővezeték épült meg. A szennyvízcsatorna rendszerrel összegyűjtött szennyvíz tisztítása a DRV Zrt. által üzemeltetett tapolcai szennyvíztisztító telepen történik. A telep kapacitása 5 200 m³/nap, 30 000 lakos egyenérték. Ez egyben regionális szennyvíztisztító telep is egyben.

Nagy-középnomású gázvezeték indul Tapolcáról, amely gázzal látja el a Balaton-parti településeket, valamint Tapolca és Pula települések között, amely kapcsolódik a Veszprémtől induló vezetékhez, ezzel teljessé téve a Balaton parti és vonzáskörzetében lévő települések ellátását.

A villamos energiával való ellátást a város északi határán haladó 120 kV-os (kétrendszerű) villamos távvezeték szolgáltatja.

Megépültek az országos digitális gerinchálózat Veszprém megyén átmenő Székesfehérvár-Veszprém-Tapolca-Keszthely, a Veszprém-Zirc-Győr, a Veszprém-Balatonfüred-Tapolca optikai kábel szakaszai, továbbá a primerkörzetek településeit felfűző körzethálózatok.

A hulladék ártalmatlanítása és a lerakása jelenleg a Királyszentistváni Hulladékkezelő Központban, amely az Észak-Baltoni Térség Regionális Települési Szilárdhulladék Kezelési Önkormányzati Társulás üzemeltetésében működik. 2014. szeptemberétől a **Remondis Tapolca Kft. jogutódja, az NHSZ Tapolca Nonprofit Kft.** végzi a település hulladékgyűjtését a hulladéktörvényben és az önkormányzati rendeletekben foglalt előírásoknak megfelelően. **2015. január 1-jén lép hatályba a hulladékgazdálkodásról szóló új önkormányzati rendelet.**

Az új járáshivatal és az önkormányzat helyben biztosítja az alapvető közoktatási, közművelődési, szociális és egészségügyi szolgáltatásokat. A közigazgatási hatósági ügyek nagy része a járási hivatalhoz került, a szociális szolgáltató rendszerek, a családsegítő szolgálat és a könyvvizsgálói tevékenység önként vállalt társulás formájában került felvállalásra. A térségfejlesztési feladatok (területfejlesztés) kistérségi formában működik jelenleg.

6.2 A VÁROS KÖZNEVELÉSI INTÉZMÉNYEI

Iskolák: Széchenyi István Szakképző Iskola, Szász Márton Általános Iskola, Szakiskola, Speciális Szakiskola, Nagyboldogasszony Római Katolikus Általános Iskola, Járdányi Pál Zeneiskola, Batsányi János Gimnázium és Kollégium, Tapolcai Bárdos Lajos Általános Iskola székhelyintézménye (Batsányi János Magyar – Angol Két Tanítási Nyelvű Tagintézményével és a Kazinczy Ferenc Tagintézményével)

Óvodák: Szent Erzsébet Óvoda, Tapolcai Óvodák (Szivárvány, Barackvirág, Hársfa, Kertvárosi Tagintézményekkel)

Kulturális Intézmények: Tamási Áron Művelődési Központ, Csermák József Rendezvénycsarnok, Wass Albert Könyvtár és Múzeum, Városi Mozi és Teleház, Tapolca - Iskolamúzeum, Csobánc Művelődési Ház Tapolca-Diszel, VOKE Batsányi János Művelődési és Oktatási Központ

Közigazgatási-Közzszolgálati hivatalok és intézmények: Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Balatonfüredi-, Balatonalmádi-, Tapolcai-, Sümegi Kistérségi Intézetének tapolcai kirendeltsége (Járási Hivatal), NAV Tapolcai ügyfélszolgálati hely, Közép-dunántúli Regionális Munkaügyi Központ Tapolcai Kirendeltség, Országos Mentőszolgálat OMSZ - Tapolcai Mentőállomás, Veszprém Megyei Kormányhivatal Egészségbiztosítási Pénztári Szakigazgatási Szerve Ügyfélszolgálati Iroda Tapolca, Rendőrség - Tapolcai Rendőrkapitányság, Tapolca Járási Földhivatal, Tapolca Közös Önkormányzati Hivatal, Tűzoltóság Tapolcai Önkéntes Tűzoltók, NAV, Tapolcai Járásbíróság, Veszprém Megyei Területi Államháztartási Hivatal Tapolcai Kirendeltsége, Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézet

Egészségügyi Intézmények: Deák Jenő Kórház, Háziiorvosi Rendelők – orvosi ügyelettel, Gyermekorvosi Rendelők, Fogászat, Gyógyszertárak, Pannon Reprodukciós Intézet, Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Tapolcai Tagintézménye.

6.3 GAZDÁLKODÁSI FORMÁK, JÖVŐKÉP

Tapolca, ez a vulkáni tanúhegyek által körülölelt és a Balatonba tartó patakok összefutó völgyei által kialakított, róla elnevezett medence északi középső részén, a Balaton északi partjától mindössze 10-12 km-re fekvő város, kedvező földtani, tájképi és más természeti

adottságokkal, sajátos szubmediterrán mikroklímával, gazdag építészeti örökséggel rendelkezik.

Turisztikai és idegenforgalmi jelentőségét növeli a **Balaton** közelsége, de a meghatározó szerepet a **Malom-tó**, a gyógyhatásokról ismert hideg- és melegvízű fürdők és a gazdag természeti, táji és építészeti örökség töltik be. A turisták és a nagyközönség által egyre látogatottabb a *Tapolcai-tavasbarlang* és a légúti, asztmás, allergiás betegségek terápiás gyógykezelésére alkalmas *Kórház-barlang*.

Ezeket a kedvező adottságokat figyelembe véve a város fejlődésének kulcsa az idegenforgalom, a turizmus és a gyógy-turizmus, amelyek egyúttal a környezet minőségének megőrzésével, javításával kapcsolatos intézkedéseket is meghatározzák.

A város a jellemzően aprófalvas Tapolcai térség (járás) központja, ahol a térség lakosságának csaknem fele él. A helyi lakosságnak az idegenforgalom mellett a kereskedelem, a különféle szolgáltatások, a szőlőtermelés és a borászat, és csak kis mértékben az ipar és a (bazalt, dolomit) bányászat ad megélhetést.

Tapolca jövője, fejlődése szempontjából az önkormányzat kiemelten kezeli a **turizmust**, de nem mond le arról, hogy a népesség megtartása, a munkahelyek megőrzése és lehetőség szerinti növelése, a további városiasodás érdekében vonzóbbá tegye a várost az ipari befektetők számára is. Betelepedésük feltétele azonban az, hogy a termelő és a szolgáltató szférában megvalósuló beruházások, fejlesztések környezetkímélő tevékenységet valósítsanak meg, az üzemeltetők betartják a Balaton-térségre jogszabályokban megállapított szigorú előírásokat és feltételeket, és működésük nem jelent vállalhatatlan kockázatot az itt élő emberek életminőségére.

Az előző környezetvédelmi program azt tűzi ki célul, hogy 2014-re érzékelhetően javuljon, és az eredeti állapotnál is vonzóbbá, egészségesebbé, jobbá váljon a városban a környezeti elemek állapota, ami elsősorban a mindenkori határértékek betartásával jellemezhető. A környezeti állapot javulásának különösen az alábbi területeken kell megnyilvánulnia:

- jól működő, kevesebb környezeti ártalommal járó közlekedési rendszer kialakítása a városon belüli közlekedés forgalmi rendjének szabályozásával, a belvárosban gyalogos zóna kialakításával, a kerékpáros közlekedés lehetőségeinek további javításával, a belváros helyközi (távolsági) autóbusz-forgalomtól történő mentesítésével, a veszprémi és a zalahalápi utak közötti északi elkerülő út, valamint a városi tehermentesítő, feltáró út Keszthelyi út és Sümegi út közötti szakaszának kialakításával, az Ipar utca kiépítésével, amely országos közút is lett egyben;
- a helyi klimatikus viszonyok javítása a közterületi faállomány, a zöldfelületek és a köztéri vízfelületek (Malom-tó, Tapolca-patak, Eger-víz, az időszakos vízfolyású Kétöles- vagy Viszló-patak, az árkok, nyíltszíni csatornák, szökőkutak) védelmével és fejlesztésével;
- a közcsatorna-hálózatba bekapcsolt ingatlanok számának növelése, a szennyvíztisztító telep fejlesztése és a csapadékvíz-elvezetés korszerűsítése a felszíni vízfolyások, különösen a Tapolca-patak és az Eger-víz, közvetve pedig a Balaton vízminőségének védelme érdekében;
- hatékonyabb energiafelhasználás
- rendezettebb, tisztább városkép kialakítása a városképi jelentőségű ingatlanok, valamint a járda- és úthálózat folyamatos felújításával, karbantartásával, vállalkozói tevékenységek gyakorlására alkalmas övezetek kialakításával, hatékonyabb hulladékgazdálkodással, szelektív hulladékgyűjtéssel, az illegálisan

elhagyott hulladék mennyiségének csökkentésével, lehetőség szerinti megszüntetésével, továbbá a volt honvédségi ingatlan célszerű hasznosításával.

A célok elérése érdekében széleskörű társadalmi és önkormányzati összefogásnak kell megvalósulnia. Az önkormányzat feladata például a közterületek tisztántartása, de mindenki közös feladata kell, hogy legyen az utcák, terek és parkok tisztaságának megőrzése. Az önkormányzat megteremtette a szelektív hulladékgyűjtés feltételeit, de közös feladat, hogy mindenki éljen ezzel a lehetőséggel.

A közlekedés ésszerű, környezeti szempontokat is figyelembe vevő szervezése önkormányzati feladat, de közösen kell megfontolni, hogy valóban érdemes-e nap, mint nap személyautóval közlekedni.

A közüzemi ivóvízellátás és a szennyvíztisztítás üzemeltetése szintén önkormányzati feladat, de közös feladat a víztakarékosabb életmód csakúgy, mint az energiatakarékosság. A magánemberek életében is elterjedő környezettudatosság vezethet ahhoz, hogy egészségesebb környezet, élhetőbb város szülessen.

A program jövőképeinek szerves része ezért, hogy a magánszemélyek környezettudatosságának növekedésére is számít a városi önkormányzat, az egyes intézmények, gazdálkodó és civil szervezetek aktivitása mellett.

Az önkormányzat 2009. áprilisában elkészítette a város zöldfelület-fejlesztési koncepciójának tervezetét, amellyel új alapokra kívánta helyezni a zöldfelületek fenntartásával, fejlesztésével, szabályozásával kapcsolatos feladatok végrehajtását.

7. TERMÉSZETI KÖRNYEZET ÁLLAPOT RÖGZÍTÉSEI

Tapolcai-medence

A kistáj Veszprém megyében helyezkedik el. Területe 112 km².

A Tapolca városról elnevezett, tanúhegységekkel övezett Tapolcai-medence a Dunántúli-középhegység délnyugati részén elterülő földrajzi tájegység. Szomszédos a Balaton-felvidékkel, a Keszthelyi-hegységgel, a Káli-medencével és a Déli Bakonnyal.

Területhasznosítás

Típus	%	Hektár
1. lakott terület	10,3	1151,9
2. szántó	24,5	2734,9
3. kert	0,2	25,4
4. szőlő	9,9	1109,6
5. rét, legelő	35,8	3995,9
6. erdő	11,8	1318,4
7. vízfelszín	7,5	833,4

Veszprém megye környezetvédelmi programja – 2011.

Településhálózat

A kistájon található települések: *Tapolca, Gyulakeszi, Hegymagas, Káptalantóti, Kisapáti, Nemesgulács, Raposka, Szigliget.*

Sűrűn betelepült kistáj, 100 km²-re több mint 7 település jut, s a beépített lakott területek aránya meghaladja a 10%-ot. A 8 településből egyedül Tapolca városi jogállású. Fejlett kisvárosként egyértelmű központja a térségnek. Tapolcán kívül a településhálózat apró- és kistalvákból áll. A városi népesség aránya az átlagosnál jóval magasabb.

A kistáj jellemző táji adottságai és értékei:

- Tavasbarlang, Kórház-barlang (Tapolca);
- Gyógyvíz - Tapolca;
- Balaton-felvidéki Nemzeti Park Tapolcai Tavasbarlang felszíne
- Természetvédelmi Terület;
- Malom-tó (Tapolca), Országos Kéktúra;
- bazalt tanúhegyek (Csobánc, Gulács, Szent György-hegy, Szigligeti-várhegy);
- csobánci templomrom, Szent Donát kápolna (Gyulakeszi), Lengyel kápolna (Hegymagas), Szent Kereszt kápolna (Kisapáti);
- Esterházy-kastély, Csigó-kastély (Gyulakeszi), Eöry-kúria, kastély (Nemesgulács),
- Esterházy-kastély (Szigliget);
- Ófalu (Szigliget), Fő tér (Tapolca);
- Gyulaffy László szobra (Gyulakeszi), Szentháromság-szobor (Tapolca);
- vízimalom (Tapolca);
- Marton Galéria Városi Múzeum (Tapolca);
- Tarányi-présház (Hegymagas);

7.1 A TAPOLCAI-MEDENCE IDŐJÁRÁSI VISZONYAI

A Balaton felé néző D-i hegyoldalakon szárazabb, naposabb az időjárás, a hegyekből lefolyó hideg levegő szinte kiöblíti esténként a parti régiót. Jellemző az enyhe tél, a mérsékelt meleg nyár. Balaton-parti sajátosság, hogy a tavaszi és őszeleji hónapok derültebbek a szomszédos területekénél.

Kifejezetten szélesnek tekinthető a vidék. A szélsőbesség óraértéke évi átlagban 3-3,5 m/s értékre becsülhető, ami a Tapolcai-medencét a mérsékelt széles tájak közé sorolja. A szélcsend előfordulásának valószínűsége kicsi, 10,4 %.

Az évi középhőmérséklet 9,8 °C, az évi átlagos csapadék 637 mm volt 2003-2013 között. A legtöbb csapadék szeptember és június hónapokban realizálódik. A relatív páratartalom kedvező: 75,7 % az elmúlt tíz év átlagában. A napsütéses órák száma igen kedvező meghaladja a 1850 órát, az elmúlt tíz évre a pontos mért érték: 1875 óra.

7.2 TÁJFÖLDRAJZ

A medence belső területének legmagasabb pontja a Badacsony 438 méteres magasságával, míg a peremterületének az Agár-tető 513 méteres magassággal. A Pannon-medence északi részének az aljátát a Pelsoi Nagyszerkezeti Egység adja, amely a Zágráb-Hernád törésvonaltól északra terül el. A medencén keresztül halad a veszprémi és a litéri törésvonal is.

A Tapolcai-medence legjellemzőbb látványosságai az ún. *tanúhegyek*. Mintegy 3-4 millió évvel ezelőtt jelentős vulkáni tevékenység jellemezte a környéket. Az első kitörések során törmelékiszórás volt (*piroklasztit*), amely során világosbarna színű, réteges bazalttufa került a felszínre. A további kitörések már kevésbé voltak hevesek, ekkor híg folyó bazaltláva ömlött a felszínre. Az eseményeket lezáró, utolsó kitörések során néhány tűzhányó tetején vörösésbarna színű, üreges salakkúp keletkezett.

Az itt kialakult vulkánok formáját a feltörő láva minősége és sűrűsége határozta meg, ahol a láva kis viszkozitású volt, ott koporsó, vagy csonka kúp alakú lett a hegy (pl. Badacsony, Szent György-hegy), ahol pedig nagyobb volt a kiömlő láva viszkozitása, ott hegyes, kúp alakú vulkánok keletkeztek (pl. Hegyesd, Gulács).

A Tapolcai-medencében viszonylag sok vulkán keletkezett, többek között a Haláp, Hegyesd, Tóti-hegy, Gulács, Badacsony, Szent György-hegy, Csobánc, Agár-tető, szigligeti hegyek.

Ezek a hegyek keletkezésükkor csak kis bazaltdombok voltak a felszínen, mai formájukat az időjárás pusztító hatásainak köszönhetik. Sajnos a 20. század elejétől egyre több bányát nyitottak, csak azok a hegyek úszták meg, ahol rossz minőségű bazaltot találtak.

A Haláp sajnos áldozatul esett a bányászatnak, míg a Szent György-hegyen olyan rossz minőségű bazaltot találtak, hogy hamar felhagytak a hegy bolygatásával.

Fotó: Tapolcai- medence a tanúhegyekkel

Földtani közeg, talajvédelem

Tapolca közigazgatási területén földtanilag alapvetően vulkanikus eredetű képződményeket találunk. A bazalt, dolomit bányászat azonban Tapolca külterületein sem volt jellemző. A szarmata korú mészkőrétegben vájta ki a mélyebb rétegekből feltörő langyos víz a Tapolcai-tavasbarlang és a Kórház-barlang üregeit. A háromszintű barlangrendszer jellegzetessége, hogy alsó termeit és a felső járatok egy részét 18-19°C-os víz borítja. A jelenleg ismert üregeken kívül Tapolca alatt még további fel nem tárt üregek, illetve barlangrendszer húzódhat.

A Tapolcai-tavasbarlang a törvény erejénél fogva (ex lege) védett, felszíne pedig országos jelentőségű természetvédelmi terület, amelyet már 1942-ben védetté nyilvánítottak. Ezek a területek a Balaton északi partján 1-15 km széles sávban végighúzódó Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság részét képezik.

A vékony talajréteget adó talajtípusok között a semleges, illetve a gyengén lúgos kémhatású karbonátos változatok (rendzina talaj, köves váztalaj, karbonátos réti talaj és karbonátos réti öntés talaj) dominálnak, de előfordul a savanyú, erősen kilúgzott, karbonátmentes agyagbemosódásos barna erdőtalaj is. A talaj állapotát és az állapotváltozásokat a

Talajvédelmi Információs és Monitoring Rendszer (TIM) mérőhálózatának részeként a város környékén 5 db TIM ponton követik nyomon.

A talajszelvények környezetvédelmi szempontból lényeges, a felső humuszos talajrétegre vonatkozó nehézfém-vizsgálati eredmények szerint a nehézfémek közül a Cd, Hg, Mo és Se a kimutathatósági határ alatti koncentrációban fordul elő. A többi nehézfém koncentrációja talajtípusonként változó, azonban egyik elem koncentrációja *sem éri el*

A földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről szóló 6/2009. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet 1. számú mellékletében foglalt (B) szennyezettségi határértéket.

Tapolca közigazgatási területe a Balaton vízgyűjtő területén fekszik, ezért a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megalkotásáról szóló 2000. évi CXII. törvény szerint a város területének nagy része felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny terület, ahol korlátozott vegyszer- és műtrágya-használatú, környezetkímélő vagy extenzív mezőgazdasági termelés, ezen belül integrált szőlőtermesztés folytatható. Minden mezőgazdasági tevékenység csak kellő körültekintéssel, és a *“Helyes Mezőgazdasági Gyakorlat”* előírásainak betartásával végezhető.

A mezőgazdasági tevékenység folytatásakor azt is figyelembe kell venni, hogy Tapolca szerepel a kiemelten fontos érzékeny természeti területekkel (ÉTT) érintett települések között. Az ÉTT azért került bevezetésre, hogy elősegítse az ökológiai szempontból érzékeny földrészleteken olyan természetkímélő gazdálkodási módok megőrzését, fenntartását és további földrészletek kijelölését, amelyek támogatással ösztönzött, önként vállalt korlátozások révén biztosítják az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség, a tájképi és kultúrtörténeti értékek összehangolt megőrzését. Az ÉTT földrészletein folytatott természetkímélő gazdálkodáshoz a 2253/1999. (X. 7.) Korm. határozattal elfogadott Nemzeti Agrárkörnyezetvédelmi Program végrehajtása érdekében agrárgazdasági célú támogatás vehető igénybe.

Az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról szóló 2/2002. (1. 23.) KöM-FVM együttes rendelet 1. sz. melléklete alapján a **Tapolcai-medence kiemelten fontos érzékeny természeti terület**, melynek kiterjedése Tapolca közigazgatási területét is érinti.

Természet-, környezetvédelem és kulturális örökségvédelmi területek

A Tapolcai-karszt hazánk egyik legérzékenyebb területe, aligha van még egy olyan karsztos táj Magyarországon, ahol az emberi tevékenységből származó hatások olyan sokrétűen és koncentráltan jelentkeznek, mint itt.

Sokszínű természeti adottságainak köszönhetően Veszprém megye természeti értékekben rendkívül gazdag, és a védett, ill. védelemre érdemes értékeknek is éppen e sokszínűségből adódó komplexitása érdemel különös figyelmet, hiszen a táji, természeti és kultúrtörténeti értékek gazdagsága együttesen jelenik meg.

Az intézményes természetvédelem viszonylag korán megkezdődött a megyében. 1942-ben hozták létre az első természetvédelmi területet Tapolcán a tapolcai Tavasbarlang felszínének védetté nyilvánításával. 1997-ben létrehozták a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkot, amely Tapolca délnyugati közigazgatási területének egy részét is magában foglalja, mint védett természeti terület.

A település észak-északkelet északnyugat-nyugati közigazgatási határa mentén ökológiai hálózat részét képező területrészek, délnyugaton pedig – a Raposkával és Lesencetomajjal határos közigazgatási határ mentén – érzékeny természeti területek övezetét találjuk.

7.3 VÍZFÖLDRAJZ

Tapolca közigazgatási területe a Balaton északi vízgyűjtő területén helyezkedik el.

Ennek megfelelően:

- a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet által fokozottan érzékeny kategóriába sorolt település, illetve
- a települési szennyvíztisztítás szempontjából érzékeny felszíni vizek és vízgyűjtőterületük kijelöléséről szóló 240/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján érzékeny felszíni vizek vízgyűjtő területén lévő település.

A város területén a talajvíz átlagosan 4-10 méter között van (a déli városrészben 1 méter körüli, északon közel 20 m). Mennyisége csekély, mert a karsztos háttérből nem kap utánpótlást. A rétegvizek sem kiadósak. Az artézi kutak száma kevés, mélységük 200 méterig terjed. A felszín alatti vízkészlet korlátozott mennyisége miatt ezeknek a felszín alatti vizeknek a kitermelése a városban nem jelentős.

A triász karsztos kőzeteket megcsapoló kutak megfelelő nagy hozammal bírnak, és a feltárt víz hőmérséklete a termálvízként való hasznosítást is lehetővé teszi. A karsztvíz minősége a területen általában jó, ezért a városban termálvízes strand üzemeltetésére van lehetőség, amelyhez a 35-37°C között változó hőmérsékletű vizet 636 m talpmélységű kútból nyerik.

Saját vízművel is rendelkezik, de ezt tartalék ivóvízbázisként tartják számon. A karsztvízre telepített 450 és 608 m talpmélységű két kút lehetséges kapacitása 1200 m³/nap. A város közüzemi ivóvízellátása jelenleg a Nyirád térségi karsztvíz-bázisból történik.

Tapolca közigazgatási területén négy vízfolyás található. A négyből kettő, a Viszló-patak és a Szentkúti ér a város nyugati részén húzódik, az Eger-patak Diszel városrészben, a Tapolca-patak pedig a belvárosi Tavasbarlangból eredve folyik a Balatonba. A Viszló-patak és a Szentkúti ér már régóta kiszáradtak, csak igen magas csapadékos időszakban csörgedezik bennük néha víz.

Mind a négy vízfolyás patakmedrének tisztítása a Vízügyi Igazgatóság feladata, kivéve a Tapolca-pataknak a 77-es főúttól északra, a Malom-tóig húzódó szakaszát, utóbbi a Malom-tóval együtt Tapolca Város Önkormányzata tulajdona és megállapodás alapján a Balaton-felvidéki Víztársulat a kezelője. A Tapolca-patak vízhozama az elmúlt 20 év során a karsztvíz-regenerálódás miatt jelentős mértékben megemelkedett, ezért a város legnagyobb idegenforgalmi látványosságának, a Malom-tónak a folyamatos, napi vízszintszabályozása miatt rendszeres egyeztetésre van szükség a Tavasbarlangot üzemeltető Nemzeti Parkkal, és a 77-es út déli oldalán működő pisztrángteleppel is.

Az elmúlt évek csapadékos időjárása ellenére a város területén szerencsére nem volt szükség sehol sem belvíz vagy árvíz elleni beavatkozásra. A sok csapadék inkább a burkolatlan hegyi utak állapotában tett a szokásosnál gyakrabban kárt, több alkalommal volt szükség útjavításra és a kimosások helyén anyagpótlásra.

legális, illetve illegális hulladéklerakásból és más tevékenységekből származó szennyezések, valamint az eróziós, deflációs talajpusztulás.

A terület uralkodó törésiránya ÉK-DNy, illetve ÉNy-DK. A fő tektonikai irányokon kívül, haránt irányú törések is nyomozhatók.

A bauxitbányászattal összefüggő aktív víztelenítés hatására a karsztvíz-háztartásban torzulások következtek be, ami több káros hatással is járt (*Hévízi tóforrás hozamcsökkenés, leszálló típusú dolomit források hozamcsökkenése, felszálló jellegű bazaltszivárgók elapadása, stb.*)

Az 1990-es évek elején a bányabezárást követő karsztvíz felengedés hatására a kedvezőtlen hatások mérséklődtek, pozitív irányú változások indultak meg a vízháztartási egyensúly kialakulása irányába.

Évről évre egyre többen kérnek vízjogi engedélyt 25 méternél nem mélyebb kutak létesítésére a település jegyzőjétől, kizárólag locsolási célra. A kérelmek többsége a Barackos lakópark ingatlanjaira vonatkozik.

7.4 KÖRNYEZETI ÉS ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT

Ökológiai kiegyenlítő-felületnek - szűkebb értelemben - viszont a mezőgazdasági és részben a kertgazdasági természetű-felületeken lévő, időszakosan, ill. tartósan vízzel vagy fás növényzettel borított felületeket tekintjük.

Ilyenek:

- ♦ a lefolyástalan mélyedések (tavak, tókák)
- ♦ a rendszeresen vízzel borított fűzbokrosok, csallitok, csenderesek
- ♦ a nádasok, vízállásos láprétek
- ♦ az egykori kubikgödrök, vályogvetőgödrök
- ♦ a felhagyott regenerálódó anyagnyerőhelyek
- ♦ a fával benőtt vagy füves mezsgyék
- ♦ a mezővédő és hófogó erdősávok
- ♦ az erdőfoltok, facsoportok, pagonyok
- ♦ a cserjével, fával benőtt vízmosások, horhosok, lemélyült földutak

A növény- és állatfajok élőhelyeül szolgáló ökológiai felületek a mezőgazdasági monokultúrák között több faj egyetlen menedékei. Bár néhány állatfaj (pl.: fűrj, egerészölyv, vörösvércse) gyakran a gabonátáblákon, és egyéb takarmánytermesztő felületeken keres táplálékot és búvóhelyet, a fauna és flóra fajgazdagsága csak az ökológiai kiegyenlítő felületek fenntartásával, ill. az egykoriak felújításával érhető el.

Tágabb értelemben az ökológiai kiegyenlítő-felületek klímátényezőként is felfoghatók. Ennek értelmében valamennyi tartósan és összefüggően fás növényzettel (erdő) borított felület, továbbá a vízfelületek, a lápok hatékonyak. Ökológiai kiegyenlítő hatásuk is közismert.

E nagy kiterjedésű és kedvező élőhely-rekonstrukciós lehetőségekkel bíró magterület észak-keleti irányban a Bakony magterületével, déli irányban a Balaton-Kis-Balaton magterületével, északi irányban pedig a Marcal menti élőhelykomplexek által alkotott magterülettel kell, hogy kapcsolatban maradjon.

A kapcsolatot az "ugródeszka" jellegű élőhely-töredékek és az ökológiai folyosók hivatottak megteremteni. Sajnos a magterületeknél elmondott jó természetességi állapot az ökológiai térstruktúra ezen elemeire már csak részben, vagy helyenként egyáltalán nem igaz. Fenti területek természeti állapota nagyon változó. Vannak kielégítő állapotú egységek, de a

területek nagy része kisebb-nagyobb beavatkozásokat igényelne, hogy fontos szerepét maradéktalanul betölthesse.

A térség elsőrendű táj- és természetvédelmi feladatai közé kell sorolni ezen ökológiai folyosók, "ugródeszkák" megóvását, rehabilitációját.

A Tapolcai-medence kiegyensúlyozott területi fejlődése és a térség megfelelően szabályozott területhasználata elengedhetetlen feltétele az ökológiai állapot egyensúlyának megőrzéséhez.

Az ökológia az élőlények egymás és környezetük közötti kölcsönhatás – rendszerét vizsgálja. Az ökológiai rendszerek, mint általában a környezeti rendszerek, nyíltak, ezért fokozottan érzékenyek a természetes vagy antropogén hatásokra.

Az élő rendszerek természetes körülmények között is változnak, de az emberi élet tartamához képest lassan, míg az emberi beavatkozások hatására a változások felgyorsulhatnak. Ha a környezetvédelmi szempontból negatív hatások dominánssá válnak (pl. túl sok az illegális hulladéklerakó, trágyadepó a külterületen), a rendszer gyors ütemben degradálódik, sőt el is pusztulhat.

Az élő rendszerekben fennálló törvényszerűségek ismeretében az ember szabályozhatja azok működését, így kellő tudatossággal az egyensúly pozitív irányba is eltolható, és tudatosan létrehozható egy új dinamikus egyensúlyi állapot.

Az ökológiai állapot a környezetterhelést is számottevően befolyásolja.

7.5 ÉLŐVILÁG, TERMÉSZETI ÉS TÁJI ÉRTÉKEK

Napjainkban az urbánus környezetben élő ember mind jobban visszavágyik az "érintetlen" természeti környezetbe, nyugalmat keres, de kényelmet is akar. Az idegenforgalom gyakorlatilag a természeti környezet kedvező adottságait tárja fel sajátos aspektusából és teszi fogadásra alkalmassá, értékesíthetővé, "fogyaszthatóvá".

A természetföldrajzi környezet és a társadalom kapcsolatában a kölcsönhatás kifejezésre jut abban is, hogy a vízvilág és a dombvidéki erdőségek kedvező klimatikus adottságaikkal, tiszta levegőjükkel a kikapcsolódásra, a természetjárásra és a sportolásra korlátlan lehetőséget jelent a turizmus számára.

A gyakorlati tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a természetvédelmi területek és a még megmaradt természetközeli helyek idegenforgalmi hasznosítása jelenleg még nincs megoldva, de jelentősen fokozható e térségek látogatottságának elősegítése.

Ez egyrészt megfelelő idegenforgalmi propagandával, másrészt az idegenforgalom és a természetvédelem érdekeinek összehangolásával lehetséges.

Tájképi és földtani értékei, építészeti emlékei, továbbá egyéb természeti értékei miatt a **Tapolcai-medence területének egy része a Balaton északi partján 1-15 km széles sávban végighúzódó, 1997-ben alapított Balaton-felvidéki Nemzeti Park (BfNP) része.** A táj arculatát meghatározó, tájképi kuriózumait jelentő tanúhegyeken híres történelmi borvidékek húzódnak, amelyeken barokk és klasszicista kápolnák, présházak őrzik a szőlőművelés évszázados hagyományának emlékét. A bazalthegyek extrém éghajlati és geológiai viszonyai között számos botanikai ritkaság él, szikláin és erdeiben több madárritkaság fészkel.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság (BfNPI) területe a város közigazgatási területének egy részét is magában foglalja, az alábbiak szerint:

- A hegyesdi Vár-hegyet körülölelő erdő egy része, amely – nevével ellentétben – Tapolca-Diszel külterületén található;
- A külterület déli részén a Hajagos és a Csobánc hegyoldalai. Ebből fokozottan védett a Csobánc platója, hegyteteje;
- A város délnyugati szegletében található sík területek a Tapolca-patak környezetében, illetve a Szent György-hegy északi kitettséggű oldala és teteje. Ebből fokozottan védett a Szent György-hegy platója és a közeli területek, valamint a reptér és a Keszthely felé vezető vasútvonal között elterülő kaszáló mintegy 38 hektáron;
- Tapolcai-tavasbarlang természetvédelmi terület.

Tapolcán a Balaton-felvidéki Nemzeti Park létesítéséről szóló 31/1997. (IX. 23.) KTM rendelet

1. és 2. sz. mellékletei alapján a **védett területek** ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai: 045/8-9, 046/5-6, 046/8/a-d, 046/9/a-c, 047, 048/a-b, 049, 050/3, 051/1, 051/2/a-b, 051/3-4, 052, 053/1/a-c, 053/2-4, 054/1-2, 055, 056/a-b, 057, 058, 059/1-2, 060, 061/a-b, 062, 063, 064/1-3, 065, 066/1-3, 067, 083, 084, 087, 088/1-12, 089, 090/1-13, 091, 092/a-c, 093, 094, 095/a-b, 096, 0105, 0106/1-2, 0107-0109, 0110/2, 07-010, 012, 017-042, 0533-0549/4, 0552, 0567-0578, 0584, 6402-7199, 7708-7888.

3. és 4. sz. mellékletei alapján a **fokozottan védett területek** ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai: 0106/2, 0107, 027, 027/a-b,² 0584, 6564-6570

A Tapolcai-tavasbarlang a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján (ex lege) védett, ***felszíne pedig országos jelentőségű természetvédelmi terület, amelyet már 1942-ben védetté nyilvánítottak.***

A Tapolcai-tavasbarlang felszíni védőterülete természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló 119/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet a Magyar Királyi Földművelésügyi Miniszter 85.350/1942. számú rendelkezésével védetté nyilvánított Tapolcai-tavasbarlang felszíni védőterülete természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról rendelkezik, és a terület természetvédelmi kezeléséért felelős szervként a Balatoni Nemzeti Park Igazgatóságot jelöli ki. A 2,5 ha kiterjedésű terület ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai a rendelet melléklete alapján:

Tapolca 2836, 2842, 2846, 2847, 2850, 2851, 2852, 2853, 2854, 2855, 2856, 2857, 2859, 2862, 2863, 2866, 2869, 2872/1, 2872/2, 2923.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet 5. sz. melléklete alapján Tapolca közigazgatási területén az alábbi **kiemelt jelentőségű természet megőrzési területnek** kijelölt földrészek vannak az ingatlan-nyilvántartás helyrajzi számai szerint:

- Tapolca 27 [Szent György-hegy HUBF20020 részeként]
- Tapolca 088/11, 090/13, 0106/1, 0106/2, 0107, 0108, 0109, 0110/2 [Tapolcai-medence HUBF20028 részeként]

Tapolca Város Önkormányzata helyi természetvédelmi rendeletet nem alkotott, azonban több önkormányzati jogforrás deklarálja a **helyi védelemre javasolt természeti értékek** körét.

Az építészeti értékek helyi védelméről szóló 11/2010. (VI.21.) Kt. rendelet III. sz. melléklete szerint helyi védelemre javasolt növényzetek a Fő tér 6-8., a Tópart és a Petőfi liget közparkok.

Tapolca Város Helyi Építési Szabályzatának, valamint Szabályozási Tervének jóváhagyásáról szóló 13/2008. (VI. 02.) Kt. rendelet 3. sz. függeléke szerint egyedi tájértéket képviselő fák a következők:

- Atlasz cédrus 2 db (*Cedrus atlantica* 'Glauca') – 864 hrsz., a Batsányi János utca északi végén
- Cser (*Quercus cerris*) – Tapolca-Diszel, 0442/3 hrsz., a Hegyesdi vár tövében
- Erdei fenyő (*Pinus sylvestris*) – 0139 hrsz-on, a Sümeg felé vezető közút északkeleti oldalán
- Fehér fűzek (*Salix alba*) – Tapolca-Diszel, 0459/ hrsz., a sportpálya és a közút között
- Nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*) – 1168 hrsz., a Fazekas utca nyugati végén
- Vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*) – 1615 hrsz., a Bacsó Béla utca déli végén
- Vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*) – 2781 hrsz., a volt „Casco” ház udvarán
- Vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*) – 880/2 hrsz., a Zeneiskola udvarán

A HÉSZ-t azonban felül kell vizsgálni az elmúlt időszakban helyi védelemre javasolt természeti értékek és növények miatt!

8. GAZDASÁGI KÖRNYEZET ÁLLAPOTRÖGZÍTÉSEI

Jelenleg Magyarországon különböző pályázati lehetőségek segítségével juthatnak a települések a költségvetésüket kiegészítő forrásokhoz, fejlesztési elképzeléseik megvalósítása érdekében. Ezen pályázatok beadásának egyik feltétele egy kidolgozott városfejlesztési program és az arra épülő településrendezési terv, amelyben rögzítésre kerül a település rövid, illetve hosszú távú fejlesztési stratégiája.

Egy településfejlesztési koncepció, pedig a településrendezési tervek alapján készíthető el, ezért fontos, hogy minden településnek legyen elfogadott, és hatályban lévő településfejlesztési stratégiája, illetve egy gazdasági programja, amely szigorúan a Környezetvédelmi Program operatív intézkedéseire támaszkodik!

A tervezési koncepcióban kerülnek meghatározásra a településfejlesztési lehetőségei, amit majd a településrendezési tervben kell részletesen kidolgozni. A tervezési koncepciónál, illetve az utána készülő településrendezési terveknél, nagyon fontos feladat, hogy olyan anyag készüljön, amely az adott település adottságaira épül, az ott élők igényei szerint kerül kialakításra, így a település lakóihoz szól.

Ezen felül természetesen figyelembe kell venni az államigazgatási szervek, illetve a szakmai közműkezelők szakvéleményét is, amelyet a megfelelő színvonalú rendezési dokumentáció kidolgozásához adnak, illetve a településrendezésről szóló különböző jogszabály változásokat is rendszeresen át kell tekinteni.

Tapolca Város erős térszervező hatást gyakorol a környezetében lévő településekre társadalmi-, gazdasági- és infrastrukturális szempontból egyaránt, melynek következtében a

Tapolcai Járás egyes települései Tapolca város agglomerációjának is tekinthetők: ezek a Zalahaláp, Gyulakeszi, Raposka, Kisapáti, Hegymagas és Tapolca alkotta mikrotérség, amelyben a kisebb települések – a szuburbanizáció felerősödése miatt is – gazdasági szempontból egy-egységet alkotnak Tapolcával.

A mikrotérség *integrációját* segítheti a helyi tömegközlekedés átalakítása és kiterjesztése a Tapolcán kívüli településekre, valamint az új közigazgatási és jövőbeni gazdasági együttműködés kereteinek megteremtése.

Gazdasági funkció szempontjából vegyes a kép, hiszen *Tapolca hagyományosan a mikrotérség szolgáltató központja, amelyet a legutóbbi években létesült supermarketek erősítenek.*

Ez a szerep különösen a fő idegenforgalmi szezonban biztosít nagy forgalmat, amikor a város a Balaton-part egyik kereskedelmi kiszolgálójává válik. Foglalkoztatási szempontból azonban a környező térségek, illetve szezonális jelleggel a Balaton-part hasonló vonzóerővel bírnak, mint Tapolca, amely kimutatható az eljáró dolgozók statisztikájából is.

8.1 NÉPESSÉG

A Veszprém megyei demográfiai folyamat (akárcsak az országos) negatív tendenciájú, amely a természetes szaporodás elégtelenségéből és a vidék negatív vándorlási különbözetből adódik. Ezt részben kompenzálja a pozitív vándorlási különbözet, amelyet azonban az időskorúak betelepülése, és a fiatal, képzett lakosság elvándorlása jellemez.

A város némileg eltérő mind a Közép-dunántúli Régiós, mind a Veszprém megyei átlagokhoz viszonyítva, ugyanis demográfiai folyamataihoz képest kissé kedvezőtlenebb képet mutat.

Az 63,48 km² területű város népessége 2014. január 1-jén 15.823 fő volt, amivel a megyében az ötödik helyen állt a települések rangsorában, népsűrűsége pedig 252,6 fő/km².

A város népessége a bauxitbányászat fejlődésével fokozatosan emelkedett, annak hanyatlása azonban a népességszámra is kihatott. A városban legtöbbször 1990-ben laktak, azóta a népesség folyamatosan csökken. Ez a tendencia az utóbbi 10 évre is jellemző volt, 2010-ben több mint 1.000 fővel laktak kevesebben, mint tíz évvel korábban, 1997-ben. Ez a csökkenés jellemezte kistérsége mellett a megyét is, előbbinek népességvesztése 1.500, míg utóbbié közel 10.000 fő volt ugyanezen időszak alatt.

8.2 FOGLALKOZTATÁSI ÉS MUNKANÉLKÜLISÉGI VISZONYOK

A térség foglalkoztatottsági szempontból kritikus területe a Közép-dunántúli Régiónak, munkaerő-piaci pozíciója a legkedvezőtlenebb. A legnagyobb probléma, hogy a foglalkoztatási színvonal csak szerény mértékben emelkedik.

Az aktív keresők aránya a térségben 2012. évben: 62,3 % (18-60 év közötti állandó lakosság száma az állandó népességhez viszonyítva).

A munkanélküliségi ráta: 8,5 % volt (az akkori megyei átlag 5,4 %), ami azóta sajnos tovább emelkedett. Tovább rontja a helyzetet, hogy a tartós (180 napon túl) munkanélküliek aránya ezen belül 48,6 %.

A térség munkaerőpiaca nem önálló egység. A foglalkoztatottak 77 %-a helyben dolgozik, 23 % ingázik. Jelentős réteg jár térségen kívülre dolgozni Vas- és Zala-megyébe. Azonban az elmúlt években a multinacionális cégek létszám-leépítési tendenciái e megyékben is kedvezőtlen hatást gyakoroltak a térségi mutatókra.

A szellemi foglalkozásúak aránya 8,1 %, míg a pályakezdő munkanélkülieké 14,0 % (a munkanélküliek között).

Az elmúlt években csökkent a mezőgazdaságban dolgozók száma is.

A lakosság átlagos képzettségét tekintve javult az elvégzett osztálylétszám átlagos mutatója, ami azonban országos tendencia.

A munkanélküliségi ráta 1997-től folyamatosan csökkent 2001. év végéig, majd 2002. évtől ismét emelkedett. 2008. évben 11,7 %-os értékű a mutató és 2011-re megközelítette a 15 %-ot, majd rá két évre a 19 %-ot!

A rendszerváltozás előtti évtizedekben a tapolcai munkalehetőségek főleg a bauxitbányászatra, a laktanyára, illetve a vasútra voltak alapozva, emellett jelentős foglalkoztató volt a Bakony Művek (autóalkatrész-gyártás), a perlit-, bazalt- és üvegyapógyár, a parkettagyár. 1990 után az elavult ipari berendezkedés miatt az egykori vállalkozások nagyobb része megszűnt, a bauxitbányászat szintén visszafejlődött, a honvédség tapolcai létesítményei megszűntek, valamint a vasút területéről is nagy számban bocsátották el a munkavállalókat.

Emiatt Tapolcán is megjelent a munkanélküliség, amely a 1990-es évek közepén tetőzött. Majd tendenciáját 1997-es év után egy ezredforduló utánig tartó egyértelmű csökkenés jellemezte, ami dinamikájában jóval erősebb csökkenés volt, mint ami az országos, a megyei és a kistérségi változásra volt jellemző.

Ennek köszönhetően az időszak végére Tapolca munkanélkülisége jóval alacsonyabbá tudott válni, mint ami az említett területi szinteket jellemzi. 2003 után azonban Tapolcát is érintette az a gazdasági recesszió, amely – munkanélküliség szempontjából - az ország szinte valamennyi vidékén érezte hatását, így azóta a munkanélküliek aránya a városban is újra növekedni kezdett, ennek ellenére meg tudta tartani viszonylag jó helyzetét. 2008-ban 539 fő volt regisztrált munkanélküli a városban, ezzel a 4,9 %-os munkanélküliségi rátájával a megye 10.000 főnél nagyobb városai között a középmezőnyben szerepel, a megyeközpont, valamint Ajka aránya alacsonyabb, míg Pápa és Várpalota munkalehetőségei ennél rosszabbak.

Mára Tapolca – elveszítve korábbi gazdasági szerepét – elsősorban a szolgáltatásokra, illetve a turizmusra épülve alakította ki új gazdasági szerkezetét, amely a városi munkalehetőségeket is elsősorban ezekben a szektorokban is kínálja. A város emellett nagy számban foglalkoztat munkavállalókat a környező településekről is, amelyek gazdasága elsősorban a helyi turizmusra épült, egyéb munkalehetőségek ezeken a településeken csak szerényebb mértékben találhatók, így sokan a központi városban vállalnak munkát.

A 2011-es népszámlálási adatok alapján a városban foglalkoztatottak 23,7 % - ának nem Tapolcán volt bejelentett lakhelye.

Másrészről, a tapolcai bejelentett lakhelyűek 29,5 %-a nem Tapolcán dolgozik. A helyben dolgozó tapolcaiak 75 %-a a szolgáltató szektorban foglalkoztatott, míg a városból eljáróknak csak 44,2 %-a (legnagyobb részük, 51 % -a az ipari szektorban), amely mutatja az ipari munkahelyek hiányát a városban, valamint azt, hogy a szolgáltatások nem tudták felszívni a helyi munkaerő egy részét.

8.3 GAZDASÁGFÖLDRAJZI LEÍRÁS

Tapolcán az 1990-es évekig a bauxitbányászat, illetve a perlit- és bazaltfeldolgozás (építőanyag ipar) volt a meghatározó gazdasági ág. Ennek leépülésével hullámvölgybe került a város és a kistérség foglalkoztatása, emellett csökkent a megtermelt jövedelmi szint. A különböző (főleg turisztikai) szolgáltatások megerősödésével a városban termelt jövedelem visszaesése az országos átlaghoz képest a 2000-es évek elején megállt, és az országos átlag közelében, attól néhány százalékponttal elmaradva stabilizálódott, ami azonban a megyei és a régiós átlagnál alacsonyabb szintet képvisel. A megye 10.000 főnél népesebb városaival összevetve azt tapasztaljuk, hogy a rendszerváltozás óta eltelt másfél évtized egyik legnagyobb vesztese Tapolca volt.

A megyeszékhely kivételével mindegyik városban történt kisebb-nagyobb visszaesés a rendszerváltozást követő években, azonban egyik városban sem volt olyan nagy volumenű ez a hanyatlás, mint Tapolca esetében. Az új szolgáltatások megjelenése a városban egyelőre nem tudta teljes mértékben ellensúlyozni a korábbi tevékenységek megszűnését.

Mint láttuk már többször is, az ipar a *rendszerváltozás után nagymértékben leépiült*, ma a városban túlnyomórészt kisvállalkozások képviselik az ágazatot. Környezetbarát ipari vállalkozások tapolcai megjelenését éppen ezért pártolni kell, ennek egyfelől megvannak a földrajzi alapjai (a bevezető utak, valamint a kijelölt északnyugati ipari területen elegendő hely áll rendelkezésre), másfelől gazdasági alapjai is. A tágabb környezetben találhatóak a régió nagy ipari bázissal rendelkező települései (Veszprém, Székesfehérvár), amelyeknek viszonylagos közelsége alapjaként szolgálhat egy azokkal összefonódó, beszállítói hálózatba kapcsolódó szolgáltatások, a környezetét nem terhelő ipar számára.

Emellett Tapolca közúti és vasúti elérhetősége jó, könnyen elérhető az említett két város mellett a nyugati országhatár is.

A város rendelkezik továbbá egy jelenleg még kihasználatlan területtel is, amelynek repülőtérként való hasznosítása nem kizárt. Megemlíthető továbbá a Balaton közelsége is, illetve az annak kiszolgálására alapuló gazdaság megteremtésének lehetősége.

A városi gazdaságban előkelő helyet tölt be a szolgáltató szektor, azon belül is a kereskedelem. Ezt mutatja az 1000 főre jutó kiskereskedelmi üzletek száma, amely jóval meghaladja a megyei és országos arányokat. A vállalkozások alacsony mérete, elaprózottsága ezen a területen is megfigyelhető, a kiskereskedelmi üzletek egy jelentős része ugyanis egyéni vállalkozók tulajdonában van.

Az utóbbi 10 év alakulását figyelembe véve az ezredforduló előtti években a kiskereskedelmi üzletek száma közel 100 új vállalkozással gyarapodott, 2000 óta azonban nagyrészt stabilizálódott a számuk. Az egyéni vállalkozások *aránya* az akkori növekedésnek köszönhetően folyamatosan csökkent, de *számuk* nagy mértékben nem változott, hiszen az azóta megjelent újszerű vállalkozások inkább nagyobb tételben árusító multinacionális cégek voltak (Spar, TESCO, Lidl, Penny Market). Ezek közül a legjelentősebb a TESCO, amely nyáron a Balatonra látogató turisták kiszolgálásában is jelentős részt vállal. A városközpontban található piac helyet biztosít az őstermelőknek, helyi árusoknak, de az épület felújításra szorul.

A Balaton-felvidék ezen része, soha nem tartozott a fejletlen területek közé. A mai járás területén lévő kivételes földrajzi és természeti értékek, ugyanakkor mindig jelentős korlátozást jelentettek a gazdasági fejlődés terén. A szigorú természetvédelmi szabályozás gazdaságot befolyásoló hatása, nagyban meghatározta és jelenleg is, meghatározza a térség társadalmi összetételét. A kevés munkahely és az országra jellemző – az európai átlaghoz képest – alacsony jövedelmi viszonyok egyértelművé tették a fiatal generációk számára, hogy egyetlen lehetőség marad, mégpedig elvándorolni a jobb megélhetést biztosító területekre. A járás lakosságának fogyásához nagyban hozzájárul ez a negatív demográfiai jelenség.

A jövőben meg kell teremteni azt a stabil gazdasági hátteret, amely ösztönző hatással lehet a fiatalok számára, a helyben maradás és a családalapítás tekintetében.

A Tapolcai Járás lehetőségei, gazdasági szempontból nagyon korlátozottak. Területének közel 80 %-a a *BfNPI szabályozása alá tartozik*. Éppen ezért az ipari szektor fejlesztésére nagyon speciális lehetőségek kínálóznak; un. *környezetbarát technológiák* alkalmazásával ki lehetne viszont alakítani több, a mezőgazdaság melléktermékeinek feldolgozására épülő ágazatot (napkollektoros gyümölcs- és gombaaszaló, szürke szennyvíz-tisztító rendszerek, passzív ház és az autonóm ház szalmabála feldolgozásával).

A 21. század legkomolyabb energetikai problémája, hogy a fosszilis energiahordozók korlátozott mennyiségben állnak rendelkezésre.

Érdemes lenne egy, a megújuló energiaforrásokra alapozott energiatermelő szektort kialakítani, melynek megvalósítása történhet napcellák vagy napkollektorok, valamint szélérőművek vagy akár (komposzt)biogáz üzem létesítésével.

A Tapolcai Járásnak gazdasági szempontból kettő húzóágazata van. Az egyik a kifejezetten **szőlészetre és borászatra építő** mezőgazdasági szektor, a másik a gazdaság fejlesztésének legnagyobb lehetősége a **turizmus**. A két ágazat összekapcsolása önmagában hatalmas gazdasági húzóerő lehet.

A mezőgazdaságra az elaprózott birtokviszony jellemző, amely már önmagában is csökkenti a hatékony mezőgazdasági termelés kialakulásának lehetőségét. Ezért szükség van a tulajdonosok összetartására, célszerű lenne termelő és értékesítő szövetkezeteket létrehozni.

Tapolca Városa és környéke adottságainál fogva inkább jellemzően mezőgazdasági jellegű terület. Az 1990-es politikai gazdasági rendszerváltozást követően az itt élő lakosságának kiemelkedően nagy gazdasági-társadalmi változásokkal kellett szembenéznie. A rendszerváltás előtt a környék ipari létesítményei (bauxit- és kőbányászat, mészégető, téglagyár, textilipar) sok helybélit foglalkoztattak a mezőgazdasági termelőszövetkezetek mellett, amelyek többsége az 1990-es évek közepére megszűnt, a termelőszövetkezetek felbomlottak, a mezőgazdaságban dolgozók aránya erőteljesen csökkent.

Helyi munkalehetőséget a nagyobb DBW Hungary Kft. és a Rockwool Hungary Kft. üzemein kívül, mára már csak néhány gazdálkodó szervezet, kisebb-nagyobb kereskedelmi, szolgáltató egység, az önkormányzat által fenntartott intézmények és néhány társas vállalkozás biztosítja. (Kb. 800 egyéni vállalkozás működik jelenleg a városban.)

Gyenge gazdasági potenciálként határozható meg a város és a térség *termáladottsága* is. A Tapolcai-medence alatt húzódó karsztos víztest hideg víztestként van nyilvántartva, ám a medencét határoló szerkezetföldtani elemek (törések) mentén langyos források törnek a felszínre (pl. a Malom-tó karsztforrásai), illetve a karsztvíztározó összlet nagyobb mélységbe (kb. 170 m alatt) történő lefúrása során 30 °C fölötti hőmérsékletű termálvíz nyerhető!

A jövőben több program szerint is *helyre lehetne hozni* a városi strandot. Mindennek az előzménye az, hogy a korábbi **tapolcai strandfürdőt** 2007 őszén bezárták, és azóta sem tudták újra nyitni. Felújításra szorulóknak a strand medencéi, és vízforgató berendezésre is szükség lenne, amire Tapolcának eddig nem volt pénze. Az *elmúlt 6 évben* pedig tovább **romlott** az egykori Strand úti terület állapota, de a jövőbeni helye is bizonytalan, jelenleg tárgyalás alatt áll. A Hévízi tó védelme miatt a vízkivételi kvóta 43000 m³/év ami kb. 90 napra elegendő a két medence működtetéséhez, ezért a strand turisztikai vonzereje messze elmaradt a környező térségekben lévő, korszerű technológiájú, felszereltségű és kiépítettségű termálvizes strandok vonzerejéhez képest. (Hévíz, Kehidakustány, Bükkfürdő)

A város és a környezetében meglévő termáladottságok hasznosítási programjának kidolgozása és megvalósítása, viszont *gazdaságilag* új teret nyithat még meg a térség fejlesztési irányában. A tisztítás és felújítás után a 700 méteres mélységből 40 Celsius fokos termálvizet tudnának majd kinyerni.

A jövőben még nagyobb lehetőséget kell teremteni újabb gazdasági területek kijelölésével (a 30 ha-os egykori laktanya terület) kisipari, manufaktúrális beruházások számára, melynek gazdasági hasznosítása elindult.

A város kedvező környezeti állapotának megőrzése, érdekében csak a környezetet nem terhelő gazdasági üzemek települését célszerű továbbra is támogatni!

8.4 INFRASTRUKTÚRA

▪ UTAK ÁLLAPOTA, ÚTMINŐSÉG

Tapolca fontos közlekedési csomópont, a városon áthalad a 77. sz. főközlekedési út (2013. július 1-jétől). A közlekedésből eredő emisszió – a közlekedésre használt ún. *lakóutak* mellett – elsősorban a 7313, 7317, 7318 és 7319 számú országos mellékutak forgalmából származik, amelyeken a helyi forgalom mellett nagymértékű az átmenő forgalom is.

A helyi forgalom különösen a csúcsforgalmi időszakban fejt ki jelentős hatást a környezet állapotára. A közúti közlekedés egyrészt légszennyezőanyag-kibocsátással jár, másrészt zajterhelést okoz.

Ezekkel a hatásokkal különösen az átmenő forgalmat a déli elkerülő út felé vezető útvonalakon (Halápi u, Juhász Gyula u., József Attila u., Arany János u, Petőfi u, Batsányi u, Keszthelyi u, Sümegi u.), valamint a városközpontot átszelő utakon (Deák Ferenc u., Ady Endre u, Fő tér, Kossuth L u.) kell számolni.

A közúti közlekedés következtében elsősorban nitrogén-oxidok, szén-monoxid, szénhidrogének, kén-dioxid, korom és ennek felületén policiklikus aromás szénhidrogének (röviden PAH), valamint a ma már egyre kevésbé jellemző ólomszennyezés kerül a település légterébe, gyakorlatilag a talajszinttől legfeljebb néhány dm magasságban lévő kibocsátóforrásokon (kipufogócsöveken). Másodlagos hatásként a gépjárművek által felkevert por jelenthet légszennyezést, ami az útfelületek rendszeres tisztításával és locsolásával csökkenthető.

A kibocsátott légszennyezőanyagok mennyisége számos tényezőtől függ, így többek között az egyes gépjárműtípusok fajlagos légszennyezőanyagok-kibocsátásától, azok műszaki állapotától, az adott útszakaszra vonatkozó forgalomtól, gépjárműforgalom összetételétől (autóbusz, tehergépjármű, személygépjármű, stb.), az utak burkolatától és azok állapotától, a forgalmi helyzetektől (indítás, gyorsulás, fékezés), ezzel összefüggésben a forgalom szervezésétől.

A szennyezőanyagok várható koncentrációi az út-menti területeken az aktuális meteorológiai viszonyoktól függően is változnak. A különböző terjedési modellekkel számított adatok szerint a gépjárművek által kibocsátott légszennyezőanyagok koncentrációi általánosságban az út tengelyétől mért 8-10 m távolságban általában felére csökkennek, hatásuk azonban még 150-200 m távolságban is kimutatható.

A közlekedésből eredő levegőterhelés kedvezőtlenül hat a légszennyezettségi állapotra (immisszió). A levegőminőségre gyakorolt hatás a gépjármű-állomány korszerűsítésével, forgalomszervezési intézkedésekkel, és különösen a tranzitforgalom elterelésével csökkenthető. Ebből a szempontból jelentős lépés volt a 10 éve átadott körforgalmi csomópontok és a déli tehermentesítő út második szakaszának megépítése, amellyel az átmenő forgalom jelentős része el tudja kerülni a városközpontot, így csökkent a belváros légszennyezettsége.

A város teljes kiépített úthálózata 57 km, amelyből 56,1 km belterületi és 0,90 km külterületi. A kiépítetlen utak teljes hossza 36,68 km, amelyből 6,68 km belterületi és 30,00 km külterületi. A településen a gyalogutak és járdák hossza 16,36 km.

A belterületi utak tekintetében aszfaltozott 51,4 km és kavicsal felszört, vagy földút 5,6 km, míg a külterületi úthálózat vonatkozásában 0,24 km aszfaltozott és 0,66 km kavicsal felszört, vagy földút.

A belterületi utak 61 %-ban portalanítottak, a burkolat javítás és az utak aszfaltozása a közeljövő megoldandó feladata. A bitumenes és aszfaltozott utak közel 35 %-ban rossz állapotú, felújításra szorul.

▪ IVÓVÍZELLÁTÁS

Tapolca saját vízbázissal rendelkezik (nyilvántartási száma: 18225-80), amelyből kiváló minőségű karszt ivóvízzel a város teljes lakossága ellátható. A vízbázis védendő víztermelése 500 m³/nap. A város saját kútvízművel is rendelkezik. A rendelkezésre álló kút lehetséges kapacitása 1200 m³/nap, azonban ezek a kutak le vannak zárva, hasznosításukat az önkormányzat egyelőre nem tervezi.

Tapolca ivóvízellátása a Balatoni Regionális Vízellátó Rendszerről biztosított, amelynek fő bázisát a nyírádi bauxitbányáknál kialakított karsztkutakra telepített vízmű képezi. A város közütemi ivóvízellátása a Dunántúli Regionális Vízmű Zrt. (8600 Siófok, Tanácsház u. 7.) által üzemeltetett ivóvízvezeték-hálózaton keresztül történik.

A közütemi ivóvízvezeték-hálózatba bekötött lakások száma a vizsgált időszakban fokozatosan emelkedett, ezzel párhuzamosan a városi közutak száma kismértékben ugyan, de fokozatosan csökkent. A KSH által nyilvántartott lakóingatlanok (számuk 2013-ban 6 973) csaknem 89 %-a csatlakozott a hálózatra. A lakosság részére szolgáltatott ivóvíz mennyisége, ezzel együtt a háztartások fajlagos vízfogyasztása fokozatosan kimutatások szerint csökkent, ami a növekvő vízdíjakkal, illetve a háztartásokban alkalmazott víztakarékos megoldások elterjedésével magyarázható.

Vizsgálatok eredményei alapján a városban a közütemi ivóvízvezeték-hálózaton keresztül szolgáltatott ivóvíz mennyisége és minősége is megfelelő, minden tekintetben teljesülnek az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. (X. 25.) Korm. rendeletben megállapított követelmények és a *rendelet 1. sz. mellékletében meghatározott* határértékek.

▪ KOMMUNÁLIS SZENNYVÍZ-KEZELÉS

Tapolcán regionális szennyvíztisztító telep működik, amelyre *Gyulakeszi, Lesencefalu, Lesenceistvánd, Lesencetomaj, Sáska, Uzsa és Zalahaláp* csatlakozik. A szennyvíztisztító telep jelenlegi automatizáltsági foka szinte nulla, az operátorok számára semmi visszajelzés nem érkezik a tisztítási folyamat minőségéről, ezért üzemzavar esetén a beavatkozási idő is nagy.³

A telep – ide értve a később épült tisztító sort is – műszaki színvonala és műszaki állapota korszerűtlennek, helyenként elavultnak minősül, melyen a gondos kezelés és lehetőség szerinti karbantartás sem tud jelentősen változtatni. A technológiai műtárgyak betonszerkezetei korrodáltak, javításuk időszerű jövőbeni feladat.

A telepre a nyers szennyvíz 2 db (DN300 és DN250) nyomóvezetéken érkezik és lehetőség van a nem közcsontrán gyűjtött szennyvíz fogadására is a levegőztetéssel rendelkező 2 db fogadó aknában. A szippantott szennyvíz szűrése kézi rácson történik.

A beérkező szennyvizek (beszállított és vezetéken érkező) mechanikai szűrés után két függetlenül működő biológiai tisztítósorra vannak vezetve melyek különböző időben valósultak meg.

A régebben épült sor 6 db, párhuzamos, egyenként 500 m³ kapacitású VIZITERV típusú egyesített felületi levegőztetésű, utóülepítővel kombinált műtárgy, melyből jelenleg műszaki állapota miatt 2 db van állandó üzemben.

³ *Gekko Consulting Kft. (2014): Tapolca kistérség szennyvíztelepének fejlesztése KEOP-1.2.0/B (megvalósíthatósági tanulmány). Budapest*

Az újabban épült második tisztítósor egy VIZITERV típusú egyesített műtárgyból (aerob reaktor és utóülepítő) illetve egy anaerob reaktort és 2 anoxikus reaktort magába foglaló tömbösített vasbeton műtárgyból áll. Ezen műtárgy tartalmaz egy tangenciális homokfogót homokmosóval. A műtárgyhoz kapcsolt könnyűszerkezetes épületben vannak elhelyezve a levegőztetést biztosító fűvő berendezések (1+1). Ez a tisztítósor 2000 m³ kapacitású.

A fölös iszap mindkét tisztítósorról, egy közös gyűjtőaknából két iszapsűrítőbe kerül (25-25 m³) ahonnan a kb. 2 %-osra sűrített iszap egy 50 m³-e tározóba jut és innen kerül feladásra az iszapvíztelenítő centrifugára. A gravitációs sűrítést szakaszos, a gépi víztelenítést automata PE oldó. Mindkét biológiai tisztítósor önálló fertőtlenítő labirint medencével rendelkezik, ahonnan egy közös aknába jut a tisztított víz. A befogadóba vezető ágon a mérés Parschal csatornában történik. A szennyvíztelep jelenleg nem rendelkezik irányítástechnikai rendszerrel.

A szennyvíztelep kezelői számára hagyományos falazott szerkezetű magas tetős kiszolgáló épületben a szükséges szociális helyiségek (öltöző, zuhanyzó, WC) iroda, tartózkodó biztosított és itt kapott helyet az elektromos vezérlő helyiség.

A műtárgyak műszaki állapota, gazdaságtalan működése (régí sor), a tisztítási hatásfok elégtelensége és az irányítástechnikai rendszer hiánya indokolja a korszerűsítést.

A Dunántúli Regionális Vízmű Zrt. üzemelteti Tapolca város, állami tulajdonú vízművét. A társaság látja el a vízszolgáltatás mellett a szennyvízkezeléssel kapcsolatos feladatokat is. Tapolca a Tapolca-Sümegi ellátási körzet része, melynek Üzemigazgatósága Sümegen található. A körzetben a DRV Zrt. által ivóvízzel ellátott települések száma 27 db, a szennyvízelvezetéssel ellátott települések száma 14 db, Tapolca rendelkezik önálló szennyvíztisztító teleppel és szennyvízátemelő műtárgyakkal is.

A település a 7/2005.(III.1.) KvVM rendelettel módosított 27/2004.(XII.25.) KvVM rendelet szerint a felszín alatti víz szempontjából *fokozottan érzékeny* besorolású területen helyezkedik el, ezért a hulladékgyűjtést, kezelést és ártalmatlanítást fokozott gonddal kell megtervezni és végezni. Tapolcán a vezetékes vízellátás közel 100 %-ban valókiépítettsége mellett, a szennyvízcsatorna kiépítettség a közel 90%-os szintet éri el és a lakossági rákötések aránya a településen eléri a 90%-ot.

A város területén keletkező kommunális szennyvíz gyűjtésére és elvezetésére szolgáló szennyvízcsatorna-rendszer fejlesztése 6 éve négy ütemben valósult meg. Az utolsó, IV. ütemben Tapolca-Diszel városrészen épült ki a szennyvízcsatorna. A megvalósított fejlesztések eredményeképpen 26.900 m gerincevezeték és 12.200 m bekötővezeték épült ki teljesen. *A Balaton, mint kiemelt üdülőtérület védelme szempontjából indokolt és követelmény, hogy a tisztított szennyvizet kibocsátó, több mint 20 000 fős tapolcai agglomerációs szennyvíztisztító telep minden terhelési állapotban, minden évszakban és minden időjárási körülmények között maximális üzembiztonsággal működhessen.*

A Közép-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség⁴ ennek érdekében 30728/12 sz. alatti határozatában *szennyezés csökkentési ütemterv benyújtására* kötelezte Tapolca város önkormányzatát.

▪ CSAPADÉKVÍZ-ELVEZETÉS

A csapadékvíz csapadékvíz-csatornahálózat, nyílt és fedett árokhálózat vezeti el, befogadó a Tapolca-patak. A csapadékvíz elvezetését a városban részben csapadékvíz-csatornával, részben a kiemelt útszegély mellett kialakított nyílt árkokkal (víznyelők) oldották meg.

Az útvíztelenítő árokhálózatot rövidebb-hosszabb szakaszokon zárt szelvényű szakaszok (közútkeresztések, kocsibejáró átvezetések) szakítják meg.

A csapadékvíz hálózat az országos irányelveknek megfelelően az átlagos időjárási körülményekre lett méretezve, a szélsőséges időjárási körülmények között átmeneti

⁴ 2015. március 31-én a felügyelőség megszűnt. A környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) kormányrendelet alapján a területi hatósági feladatokat 2015. április 1-től, jogutódként a Fejér Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya látja el.

csapadékvíz-elvezetési gondok merülhetnek fel, különösen abban az esetben, ha nem sikerül a teljes hálózaton időben elvégezni a tisztítási munkálatokat.

Ez főleg a déli városrész nyílt árkos vízelvezető rendszerére jellemző, ahol évente több alkalommal válik szükségessé az iszap eltávolítása és a növényzet kaszálása. Az önkormányzat a tulajdonában lévő árkok, átereszek tisztítását rendszeresen végzi.

A közcélú munkások bevonásával egész évben folyamatos a burkolt nyílt árkok tisztítása, a nyílt árkoknak a mederkotrása, főképp azoké, melyek már nem mindig tudják elvezetni a hirtelen érkező, nagy mennyiségű csapadékvizeket.

Az ipari és szolgáltató gazdálkodó szervezetek esetében – a telephely üzemeltetésére vonatkozó engedély kiadásakor – a hatóságok rendelkeznek a csapadékvíz elvezetése és szükség szerinti előtisztítása érdekében, figyelemmel a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény, valamint a vízgazdálkodási és a környezetvédelmi jogszabályok rendelkezéseire.

▪ ENERGIAGAZDÁLKODÁS

A villamosenergia-szolgáltatás a város egész területén rendelkezésre áll, a hálózatra rácsatlakozott fogyasztók száma jelenleg 8.432.

A városban négy fűtőmű: a Tapolcai Kogenerációs Erőmű Kft. II. sz. fűtőműve – *jelenleg üzemben kívül* (Kazinczy tér 0294/2 hrsz.), valamint a Tapolcai Városgazdálkodási Kft. 1., 2. és 4. sz. fűtőművei (Sümegi u. 4., Kazinczy tér és Ady Endre u. 12.) biztosítja a távhőszolgáltatásba jelenleg bekapcsolt 1.896 lakás, 98 intézmény, illetve egyéb létesítmény fűtését és melegvízzel történő ellátását. A távfűtőművek 2001. óta gáztüzeléssel működnek, az általuk kibocsátott légszennyezőanyagok jellemzően a nitrogén-oxidok és a szén-dioxid, csekély mennyiségben a szén-monoxid. Kéményeik magassága nem haladja meg a 40 m-t.

A fűtőművek légszennyezőanyag-kibocsátása a fűtési időszakban (októbertől márciusig) nyilvánvalóan nagyobb, mint az év más hónapjaiban. Ez elsősorban a nitrogén-oxidok esetében jelentős, melyek NO₂-ben mért kibocsátása a fűtési félévben mintegy másfélszeres érték a nem fűtési időszakhoz képest. A légszennyezőanyag-kibocsátás szempontjából a fűtőművek a Közép-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség felé bejelentésre és adatszolgáltatásra kötelezettek csakúgy, mint az 500 kW névleges bemenő hőteljesítményt elérő vagy azt meghaladó tüzelőberendezések üzemeltetői (társasházak, oktatási, egészségügyi és szociális intézmények, szolgáltatók, kereskedelmi egységek).

A lakosság energiaigényének (fűtés, használati melegvíz előállítás, főzés) kielégítése érdekében üzemeltetett egyedi berendezések működése is légszennyezőanyag- (üledő por, korom, NO₂, SO₂, CO, CO₂) kibocsátással jár. Az ország egész területére kiterjedő általános tapasztalat, hogy az egyedi fűtésből származó légszennyezőanyag-kibocsátás jelentős mértékű, országos összesítésben a levegőt terhelő szennyezőanyagok mennyiségének közel harmada, és különösen a szén és a tűzifa felhasználása okoz fajlagosan lényegesen több kén-dioxid, illetve a tökéletlen égés következtében szén-monoxid- és koromkibocsátást, mint a jól szabályozható, korszerű fűtőművek.

A vezetékes földgázellátás Tapolca belterületén 100%-osan kiépült, a KSH adatai szerint a hálózatba jelenleg 3.566 lakás van bekötve.

Ebből a távhőszolgáltatásba bevont lakásokat leszámítva, és figyelembe véve, hogy van olyan társasház, amely levált a távhőszolgáltatásról, hozzávetőleg 1.300 lakásban lehet egyedi gázfűtés.

Figyelemmel a város lakásállományára, a hagyományos vegyes tüzelésű (szén, fa) fűtési rendszerrel rendelkező lakások száma mintegy 3.500-ra tehető. A légszennyezőanyagok kibocsátásának ciklikussága (fűtési és nem fűtési időszak) ebben az esetben is jellemző. A háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre vonatkozó szabályokat Tapolca Város Önkormányzata Képviselő-testületének a települési szilárd és folyékony hulladékkal kapcsolatos hulladékkezelési helyi közszolgáltatásról, a köztisztaság fenntartásáról és a környezet védelméről szóló helyi rendelete állapítja meg.

A jogszabályváltozásokra, valamint a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény és a jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet rendelkezéseire figyelemmel a jelenleg hatályos, Tapolca Város Önkormányzata Képviselő-testületének a települési szilárd és folyékony hulladékkal kapcsolatos hulladékkezelési helyi közszolgáltatásról, a köztisztaság fenntartásáról és a környezet védelméről szóló 7/2005. (II. 18.) Kt. rendelet, és Tapolca Város Önkormányzata Képviselő-testületének a települési szilárd hulladékbegyűjtés és elszállítás díjáról szóló 26/2010. (XII. 20.) önkormányzati rendelet hatályon kívül helyezése és új önkormányzati rendelet megalkotása indokolt. A rendelet területi, személyi és tárgyi hatályát, a közszolgáltatási szerződéssel kapcsolatos szabályokat, és a közszolgáltatási szerződés egyes tartalmi elemeit fogalmazza meg, továbbá kijelöli a Közszolgáltatót.

Az új – hatósággal is egyeztetett - rendelet 23. §-a 2015. január 1. napján lép hatályba. 3) Hatályát veszti Tapolca Város Önkormányzata Képviselő-testületének a települési szilárd és folyékony hulladékkal kapcsolatos hulladékkezelési helyi közszolgáltatásról, a köztisztaság fenntartásáról és a környezet védelméről szóló 7/2005. (II. 18.) Kt. rendelete és Tapolca Város Önkormányzata Képviselő-testületének a települési szilárd hulladékbegyűjtés és elszállítás díjáról szóló 26/2010. (XII. 20.) önkormányzati rendelete.

Az önkormányzati rendelet alapján az egyedi fűtéssel rendelkező lakóházakban a megfelelően karbantartott tüzelőberendezésekben csak az arra a berendezésre engedélyezett tüzelőanyag, illetve kis mennyiségben keletkező papírhulladék, veszélyesnek nem minősülő fahulladék égethető el. A fűtőberendezésben egészségre káros égés-terméket kibocsátó anyagot, különösen ipari hulladékot, műanyagot, gumit, vegyszert, festéket stb. tilos égetni.

8.5 KÖRNYEZET-EGÉSZSÉGÜGYI ÁLLAPOT

A lakosság egészségi állapotát számos kockázati tényező határozza meg. A rizikótényezők túlnyomó többsége elsősorban betegségekre hajlamosító, fenntartó ok (ún. másodlagos ok), és nem közvetlenül kiváltó tényező. Halmozódásuk azonban növelheti a betegségek kockázatát, előfordulási gyakoriságát.

Az egészségi állapotot befolyásoló kockázati tényezők:

1. egyéni, endogén tényezők:
 - veleszületett genetikai adottságok
 - szerzett tulajdonságok
 - életkor, nem
2. életkor, életvitel:
 - táplálkozási szokások
 - fizikai aktivitás
 - élvezeti szerek fogyasztása
 - szabadidő eltöltése
3. lakókörnyezeti tényezők:
 - természetes környezet közegeinek fizikai, kémiai, biológiai állapota
 - épített környezeti tényezők fizikai, kémiai, biológiai állapota

- város-falu
 - ipar-mezőgazdaság
 - szolgáltatások
4. munkakörnyezettel, munkavégzéssel kapcsolatos tényezők:
 - fizikai (hő, zaj, rezgés, ionizáló és nem ionizáló sugárzás) kóroki tényezők
 - kémiai (gáz, gőz, füst, aerosol, por, rost) kóroki tényezők
 - biológiai (mikrobiológiai) kóroki tényezők
 - pszichoszociális kóroki tényezők
 5. társadalmi, gazdasági (makro és mikro) környezeti tényezők:
 - életvitelt meghatározó társadalmi gazdasági tényezők
 - szociális környezet (migráció, munkanélküliség, elszegényedés, globalizáció, stb.)
 6. az egészségügyi és szociális ellátáshoz való hozzáférés:
 - ellátás minősége
 - ellátás elérhetősége

Hazánkban a nem fertőző betegségek előfordulásában és a halálozásban az 1960-as évektől mutatkoznak kedvezőtlen jelenségek, melyek az 1990-es években válsággá súlyosbodtak.

Ezért a fertőző betegségek mellett egyre hangsúlyosabb a nem fertőző betegségek megelőzése. A nem fertőző betegségek monitorozására mortalitási (halálozási, halálloki) és morbiditási (megbetegedési) statisztikai elemzéseket használnak. Mivel az egészségi állapotot befolyásoló kockázati tényezők az országon belül jelentős különbséggel érvényesülnek, a halálloki és megbetegedési adatok is különbségeket mutatnak.

A halállokok közül a vezető halállokoknak van népegészségügyi jelentőségük, mivel ezek komoly társadalmi terhelést és életév-vesztést eredményeznek, a különböző megbetegedések pedig az életminőség romlásához vezetnek.

Az egészségmonitorozás országosan egységes standardok alapján kell történni. Ennek bevezetése az elkövetkezendő években meg fog történni.

Az ezredfordulón országos egészségfelmérést végzett az Egészségfejlesztési Kutatóintézet, mely során a népegészségügyi szempontból leginkább jelentős krónikus nem fertőző betegségek arányát magasnak találták.

A környezeti tényezőkkel összefüggő betegségek nehezen azonosíthatók, mivel számos tényező együttes hatásának eredményeként alakulnak ki.

A lakosság kedvezőtlen korösszetétele, az idős korúak magas aránya miatt a lakosság egészségi állapota rosszabb, mint azt az egészségügyi ellátás szervezettsége és szakmai színvonala indokolná. A születések száma kisebb a halálozások számánál.

Magas a mozgásszervi, keringési rendszer, daganatos és cukorbetegségek száma. E betegségek a kedvezőtlen szociális helyzetből is adódó egészségtelen táplálkozással, a mozgásszegény életmóddal hozhatók összefüggésbe.

A tapolcai Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézet által az Új Széchenyi Terv Társadalmi Megújulás Operatív Program támogatási rendszeréhez benyújtott „**Egészségfejlesztéssel Tapolca kistérség lakosságáért**” pályázaton 2013 májusában 115.869.659 Ft támogatást kapott, amelyből 2015 májusáig megvalósítható a kistérség Egészségfejlesztési Terve, a lakosság egészségi állapotának és életminőségének javítása. A projektgazda a Szociális és Egészségügyi Alapellátási Intézet és a szakmai program is igazi kistérségi együttműködésben jött létre.

A Veszprém Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv, Balatonfüredi Járási Népegészségügyi Intézet - Tapolcai Kirendeltsége nem rendelkezik levegőminőségi, talajvíz minőségi és a fűrt/ásott talajvíz kutak vízminőségi adataival.

Levegőminőség terén kedvező a helyzet, mivel az ipari tevékenység jelenleg még nem jelentős. A közlekedésből származó szennyezés azonban jelentős.

Allergia

Az allergiás megbetegedések világszerte növekvő incidenciája miatt az *aeroallergén*ek monitorozása iránt egyre inkább megnőtt az igény.

A különböző növényfajok pollenje tél végétől - október közepéig van jelen a légkörben. A hazai flóra mintegy 2,5 ezer faja közül csak azoknak van allergológiai jelentősége, amelyeknek pollenfehérjei allergének, nagy mennyiségű pollent termelnek, szélbeporzásúak. *(Ezek közül a fajok közül leginkább az adventív /özön/ típusú nem honos gyomnövények a legveszélyesebbek!)*

A virágzási szezon három egymást kissé átfedő szakaszra tagolható. Az első a fák, a második a pázsitfűvek, a harmadik a nyár végi gyomok időszaka.

A pázsitfűvek pollen-koncentrációja még főszezonban sem olyan magas, mint más klinikai szempontból fontos szélbeporzású növényé, de pollenfehérjeinek rendkívüli allergénitása miatt azonban Magyarországon a legtöbb pollenallergiát okozó két növény család egyike.

Hazánkban az egyik legfőbb pollenallergén növény a **parlagfű (Ambrosia elatior)**. Több hazai felmérés is igazolta, hogy a népesség 10-20 %-át érinti ez a pollenallergia.

Az allergén gyomok elleni harc irányítása az önkormányzatok, a növényvédelmi állomások, földhivatalok feladata.

Az önkormányzatnak, rendeletben kell állást foglalnia és meghatároznia a parlagfű, és az egyéb allergiát okozó növények visszaszorításának szabályait és rendelkezéseit!

Ebben minden helyi lakosnak érdeke és kötelessége közreműködni, legalább a saját lakóterülete mértékéig, de az Önkormányzat akciókkal is bíztathatja a lakosságot közterületi virágzás előtti gyűjtésre, melyet jutalmazhat. *(Ez egyben prevenció és akció program is lehet.)*

1. számú táblázat: A regisztrált aeroallergén koncentrációértékek havi összesítése – Tapolca (2013)

Hónap	Febr.	Márc.	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Össz.	Max.
Regisztrált napok	28	31	30	31	30	31	31	30	31		
<i>Ambrosia elatior</i>	0	0	0	0	0	59	3089	2120	43	5321	447
<i>Betula sp.</i>	0	5	4816	13	0	0	0	0	0	4834	1310
<i>Poaceae</i>	0	0	12	1455	789	715	187	41	3	3203	192
<i>Urticaceae</i>	0	0	0	80	414	3459	1344	18	0	5315	259
Légköri gombaelem – koncentráció											
<i>Alternaria sp.</i>	320	160	480	1824	4416	13568	14656	6312	2724	44908	1504

A napi pollenkoncentráció Veszprém megyében, így Tapolcán is az év nagy részében jellemzően az országos átlag környékén ingadozott, csak a tavaszi időszakban volt néhány olyan nap, amikor lényegesen magasabb értékeket mértek. A teljes monitorozás alatt kapott összpollenzszám 51.000 körül alakult, ami az azonos időszakra számított országos átlagnál kb. 10 %-kal alacsonyabb.

Megállapítható, hogy csak egyes tavasszal virágzó fák – a platán (*Platanus*), a kőris (*Fraxinus*), a fűz (*Salix*), illetve kismértékben még a gyertyán (*Carpinus*) – pollenszáma volt magasabb az országos átlagnál. A nyáron jellemző allergén növények pollenszáma az összes vizsgált taxon tekintetében az országos átlagnál alacsonyabb volt 2014-ben.

Veszprém megyében a július 1. és október 31. között mért parlagfű pollenszám 2014-ben és 2013-ban közel azonos volt. Ez 2013-ban az országos átlagnál mintegy 30 %-kal, 2014-ben pedig 55 %-kal volt alacsonyabb. Utóbbival kapcsolatban fontos kiemelni, hogy 2014-ben az ország egyes területein jelentősen eltérően alakult a parlagfű pollenszezona. Míg augusztus második felében az Alföldön az esők elmaradásával több állomáson is extrém magas csúcsokat mértek, addig a nyugati országrészen ebben az időszakban is rendszeresen volt csapadék, így a pollenterhelés az átlagos tartományban maradt.

A parlagfű pollenszezon kezdeti időszaka Tapolcán az előző évihez hasonlóan alakult, tüneteket okozó koncentráció 2014-ben először augusztus elején fordult elő. A tavalyi évben a csúcsidezőszak később, idén a sokéves tapasztalatnak megfelelően augusztus végén - szeptember elején volt, a legmagasabb napi terhelés augusztus 29-ére esett. A pollenkoncentráció szeptemberben viszonylag gyorsan csökkent, a szezon a szokásosnál kevésbé húzódott el, az utolsó tüneteket okozó koncentrációt szeptember 19-én mérték.

A parlagfű pollenszezon erősségét jellemzi, hogy a tüneteket okozó időszakban milyen tartományokban változott a pollenkoncentráció.

Összességében elmondható, hogy a város parlagfű pollenterhelése 2014-ben az országos átlagnál jóval alacsonyabb volt, ami elsősorban annak köszönhető, hogy a csúcsidezőszak idején a térség időjárása az ilyenkor megszokottnál lényegesen csapadékosabb volt.

A lakosság folyamatos tájékoztatása érdekében a heti jelentés és a napi előrejelzések honlapon elérhetőek. (<http://www.met.hu/idojaras/humanmeteorologia/pollenjelentes/>)

2. számú táblázat: A fontosabb allergén növények pollenszezonjának alakulása Veszprém megyében 2014-ben

	február					március					április					május					június					július					augusztus					szeptember					október			
hetek	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44				
<i>Corylus</i>																																												
<i>Alnus</i>																																												
Cupr./Tax.																																												
<i>Populus</i>																																												
<i>Fraxinus</i>																																												
<i>Salix</i>																																												
<i>Betula</i>																																												
<i>Carpinus</i>																																												
<i>Quercus</i>																																												
<i>Platanus</i>																																												
Moraceae																																												
Pinaceae																																												
Poaceae																																												
Urticaceae																																												
<i>Plantago</i>																																												
<i>Rumex</i>																																												
Cannab.																																												
Chenop.																																												
<i>Artemisia</i>																																												
<i>Ambrosia</i>																																												

az adott héten a pollenkoncentráció csak alacsony szintet ért el

- az adott héten a pollenkoncentráció legalább egy napon elérte a közepes szintet
- az adott héten a pollenkoncentráció legalább egy napon elérte a magas szintet
- az adott héten a pollenkoncentráció legalább egy napon elérte a nagyon magas szintet

Élelmiszerbiztonság

Az élelmiszerek által okozott megbetegedések, fertőzések leggyakoribb okai a környezetből származó szennyeződések (pl. dioxinok, PCB-k, nehézfémek), és az ember által az élelmiszerláncban alkalmazott anyagok (pl. állatgyógyászati készítmények, növényvédőszer, termésmnövelő anyagok) maradékai. A fizikai eredetű szennyezőanyagok közül elsősorban a talajból, csapadékból származó radioaktív anyagok érdemelnek figyelmet. Az élelmiszerekben előforduló idegen kémiai anyagok és természetes tartalomként jelenlévő mérgező hatású anyagok kimutatását és meghatározását hazánkban a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) monitoring rendszer keretén belül végzi.

Az életmóddal összefüggő szempontok

A nemzetközi összehasonlításban kedvezőtlen magyar halálozási és megbetegedési adatokban az egyéni életmódnak, az anyagiak által dominált értékrendből származó stressznek kimagasló szerepe van. Ennek javításában a rekreációnak, az egészségtudatos életmódnak jelentős szerep juthat, ami viszont az ilyen célú létesítményeket (sportpályák, játszóterek, kerékpárutak, stb.) is szükségessé teszik. E tekintetben Tapolca megfelelően ellátott. Fontos ugyanakkor az is, hogy az önkormányzat saját és szervezeteinek kommunikációjával is népszerűsítse az egészséges életmódot. Ennek egyik, a fejlett európai országokban már bevált eszköze a Városi Egészségfejlesztési Terv, amely most is fut és ezt célozza az „Egészségfejlesztéssel Tapolca kistérség lakosságáért” pályázat megvalósítása. Mindennek az „egészséges városok” együttműködés ad európai keretet, de például további hathatós eszköz a környezettudatosság növelése az iskolai oktatásban, nevelésben (Zöld Óvoda rang, Ökoiskolák a városban).

Klímaváltozás

A globális klímaváltozás városi összetevői, ezek környezet-egészségügyi hatásai egyelőre csak részben ismertek. Az azonban megállapítható, hogy a városi hőszigetben a zöldfelületek hőmérséklet-csökkentő hatása jelentős mértékű, de ennek közvetlen területi kihatása a zöldfelület területén kívül még nagy kiterjedésű parkok, erdők esetében is igen kicsi, rendszerint száz méter alatti (ezen a légmozgás lényegesen javíthat).

Nagy jelentőségűek ezért azok az *un. kisebb, kondicionáló elemek* – pl. növényesített belső udvarok, kisebb parkok – amelyek a városi hősziget legintenzívebb részét alkotó, sűrű beépítésű területek kondicionálásában fejthetik ki hatásukat (ilyen a már elindított: *zöld térfalak kialakítása* a belvárosi részekben).

Ezek a városszerkezet mélyreható átalakítása nélkül, pl. épület-, vagy közterület-felújítások alkalmával, vagy ezektől függetlenül is megvalósíthatók.

A környezet-egészségügy javítása érdekében kiemelt figyelmet kell szentelni a városban a modern szennyvíztisztító telep mielőbbi beüzemelése, környezethatékony technológiák alkalmazása és a belsőtéri levegőszennyezők kontrollja mellett a dohányzás visszaszorítására is!

9. ÖNÁLLÓAN KEZELT HATÓTÉNYEZŐK

A környezetvédelmi törvény a környezeti elemeket veszélyeztető tényezők közé sorolja a hulladékokat, a zajt és a rezgést, továbbá a sugárzásokat. Összefoglalva e tényezőket önállóan kezelt hatótényezőknek nevezzük.

9.1 HULLADÉK (KOMMUNÁLIS INFRASTRUKTÚRA)

Tapolcán az Észak-Balatoni Térség Szilárdhulladék-kezelési rendszer üzemel. 2014. szeptemberétől a Remondis Tapolca Kft. jogutódja, az NHSZ Tapolca Nonprofit Kft. végzi a település hulladékgyűjtését a hulladéktörvényben és az önkormányzati rendeletekben foglalt előírásoknak megfelelően. 2015. január 1-jén lép hatályba a hulladékgazdálkodásról szóló új önkormányzati rendelet.

2015. január 1-jétől a jelenleg hatályos rendelethez képest az egy háztartásban egyedül vagy ketten élők számára 60 liter, a hárman élők számára 80 liter, és a háztartásban négyen vagy többen élők számára 120 liter úrtartalom vehető igénybe.

A város a törvényi kötelezettségének eleget téve helyi hulladékgazdálkodási tervet alkotott, amelyet Tapolca Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 36/2005. (XI. 29.) Kt. rendelettel fogadott el (4/2011. (IV. 01.) számú önkormányzati rendelettel kodifikálva). A hulladékgazdálkodási terv részletesen tartalmazza a terv készítésekor jellemző alapállapotot, a települési hulladékgazdálkodásban elérendő célállapotot, valamint a célok elérésének eszközzrendszerét.

Településen a termelő, szolgáltató és fogyasztási szférában képződő összes hulladék mennyisége a **Hulladékgazdálkodási Információs Rendszerben (HIR)** aktuálisan rögzített adatok szerint az elmúlt 10 évben az alábbi táblázatnak megfelelően alakult. A képződött mennyiség 6 éve volt a legnagyobb, melynek döntő része *nem veszélyes* hulladék volt, de a statisztikai adatok mutatják, hogy az elmúlt években a *minőségi* hulladékgyűjtési formák megjelenésével csökkent a hulladék mennyisége.

3. táblázat: Összes begyűjtött hulladék mennyisége az elmúlt 10 évben (Tapolca - 2012)

Év	Veszélyes (kg)	Nem veszélyes (kg)	Összesen (kg)
2004	95 271	370 347	465 618
2005	27 350	233 089	260 439
2006	40 056	2 500 538	2 540 594
2007	6 253	2 304 362	2 310 615
2008	48 210	4 921 708	4 969 918
2009	49 484	2 488 917	2 538 401
2010	23 748	3 036 990	3 060 738
2011	69 282	3 794 082	3 863 364
2012	65 844	3 702 637	3 768 481
Végösszeg	425 498	23 352 670	23 778 168

Hir – Hulladékgazdálkodási Információs rendszer – Okir (2013)

Tapolca Város Önkormányzata Képviselő-testülete 4/2011. (IV. 01.) számú önkormányzati rendeletével elfogadta a **Tapolca Város Helyi Hulladék-gazdálkodási Tervét** a 2009-2014. közötti időszakra vonatkozóan.

A város önkormányzata így a 2005. november 10-én alakult **Észak Balatoni Regionális Települési Szilárdhulladék Kezelési Önkormányzati Társulás** tagja, amely az Európai Unió támogatásával és a Magyar Államtól érkező jelentős források segítségével komplex szelektív és kevert hulladékgyűjtő rendszer létrehozására volt hivatott.

A tevékenység elvégzésére az Önkormányzati Társulás tagönkormányzatai és a közszolgáltatási feladat ellátási jogával rendelkező Észak-Balatoni Hulladékkezelési

Konzorcium (ÉBH Kft.) tagvállalatai Közzolgáltatási szerződést kötöttek, mely szerződés rendelkezik a projekt keretében megvalósított létesítmények üzemeltetéséről.

2011. év elejére a Kivitelező részéről a Társulás felé a próbaüzem megkezdésére átadásra kerültek a projekt létesítményei, a próbaüzemek az egyes helyszíneken május végéig folytak. Ezzel Királyszentistván község külterületén regionális hulladékkezelő telep épült, amely a térség 5 gyűjtőköri területéből összesen 158 településről, mintegy 271.000 lakostól fogadja a hulladékot.

Tapolcán a kommunális hulladékok kezelésére szolgáló átrakó állomás épült, ahonnan a gyűjtőköri területekből begyűjtött hulladék tömörítve, zárt szállítókonténerekben, a regionális telepre kerül, melyet az ÉBH Kft. tagja, az **NHSZ Tapolca Nonprofit Kft** üzemeltet.

2013. november 29-től többségi állami tulajdonba került a Remondis Holding Kft., így a NHSZ Tapolca Nonprofit Kft. 2014. január 1-jétől folytathatta a térség hulladékgyűjtését a hulladéktörvényben foglalt előírásoknak megfelelően. *(2014. szeptemberétől a Remondis Tapolca Kft. jogutódja, az NHSZ Tapolca Nonprofit Kft. végzi a település hulladékgyűjtését.)* Sajnálatos módon az üzemkezdés előtt, 2011-ben a rendszer egyik kulcsfontosságú elemében, a csarnokban tűz keletkezett és a csarnok olyan mértékben megrongálódott, hogy a működés indítását a tervezett időpontban megakadályozta.

A királyszentistváni mechanikai csarnok leégése miatt a rendszer 2013. májusában indulhatott el ismét, azt megelőzően a kezelőtelep alternatív üzemmódban működött egy mobil aprítóberendezést használtak szabadterén, mely kellemetlen szaghatással járt.

A Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) keretében megtörtént az Észak-Balatoni Térség Települési Szilárdhulladék-kezelési Rendszer működési területén lévő tapolcai települési szilárdhulladék-lerakó rekultivációja, kétütemű lezárás biogáz hasznosítás nélkül. A kiviteli munkák végig a felülvizsgált ütemterv szerint haladtak. Ennek összköltsége több, mint bruttó 250 millió forintba került.

Szintén a KEOP keretében nyert támogatást az Önkormányzati Társulás az Észak-Balatoni Hulladékgazdálkodási Rendszer fejlesztésére. A projekt fő célja, hogy a társulás területén, így Tapolcán is kerüljön kialakításra a települési szilárdhulladékok teljes körű és szelektív szervezett gyűjtési rendszere. A projekt keretében a tapolcai szelektív hulladékgyűjtő rendszer már meglévő elemeihez (38) a városban további 20 gyűjtősziget létesült, és minden sziget 4 db gyűjtő edényből áll, melyekben papír, műanyag és üveg szelektív gyűjtése lehetséges.

2013-ban lezajlottak Tapolcán a komposztláda-osztások. Valamennyi komposztláda elfogyott, és megkezdte "szolgálatát" a háztartásokban. Tapolcán a biológiailag lebomló szerves hulladékok szelektív gyűjtése 2014-ig még nem volt megoldott (várhatóan 2015. március 1-től elindulhat!). A házhoz menő szelektív gyűjtési rendszer 2015. január 1-ei beindulását követően megindul a szervezett és rendszeres szelektív és zöldhulladék gyűjtés is.

A városban keletkezett inert hulladékot – építési törmeléket – jelenleg a **NHSZ Csobánc Kft.** fogadja a lakosságtól, és 5 éve elkülönítve gyűjti a telephelyén. A Királyszentistvánon tárolt mobil építési törmelék-darálót akkor szállítják át Tapolcára darálás céljából, ha megfelelő mennyiségű építési törmelék összegyűlik.

Sikeres elektronikai hulladékgyűjtést már több ízben szervezett a város, legutóbb az általános iskolákkal közreműködve a lomtalanítást megelőzően.

A lakosságnál keletkező elektronikai hulladékok elhelyezése így megoldódott a tapolcai szemétkiátrakó telep átrakó állomása előtti területen, a közzolgáltatónak a Selector Kft.-vel történt megállapodása alapján.

Az illegális hulladék lerakók felszámolását civil kezdeményezések is több ízben segítették.

A **Ht.** közszolgáltatásra vonatkozó része **előírja a lakosság számára, hogy:**

- A fogyasztó köteles a szervezett hulladékbegyűjtést - ideértve a szelektív hulladék begyűjtési rendszereket is - igénybe venni.
- Törvényben meghatározott esetekben a fogyasztó köteles a hulladékká vált terméket az annak visszavételére kötelezettnek, illetve feljogosítottnak visszaszolgáltatni.
- Az ingatlanulajdonos a települési hulladék egyes összetevőit (pl. a veszélyes hulladékokat) az önkormányzat rendeletében előírtaknak megfelelően köteles elkülönítetten, a környezet veszélyeztetését kizáró módon gyűjteni; a meghatározott begyűjtőhelyre vinni vagy a begyűjtésre feljogosított hulladékkezelőnek átadni.

A **Ht.** közszolgáltatásra vonatkozó fejezete, pedig **előírja a települési önkormányzatok részére, és kötelező feladatként határozza meg az alábbi feladatokat:**

- közszolgáltatás megszervezése (szilárd és folyékony hulladékokra),
- közterületen elhagyott hulladékok begyűjtése, kezelése
- a kezelőművek létesítése és üzemeltetése, vagy más szervezésében működő közszolgáltatáshoz való csatlakozás
- közterületek tisztántartásának megszervezése,
- a közszolgáltatás a díjainak megállapítása
- helyi hulladékgazdálkodási tervek elkészítése

2014-től garantált és hatósági díjas árszabás került bevezetésre. Ezek után is az önkormányzat feladata a minőségi szolgáltatási színvonal megtartása és a lakosság felkészítése az újrahasznosítható hulladékok szerepéről, jelentőségéről, a komposztálás népszerűsítéséről.

Környezeti konfliktusok, problémák megállapítása:

- Az illegális lerakóhelyek megszüntetése,
- A város kivezető útjainál nagyméretű konténerek kihelyezésével segíteni kell a szervezett hulladékbegyűjtést,
- Gondoskodni kell az építési hulladék, törmelék megfelelő helyen történő elhelyezéséről,
- Foglalkozni kell a lakossági komposztálási lehetőségekkel,
- Hulladékok szelektív gyűjtését ki kell szélesíteni, az ehhez szükséges infrastruktúrát meg kell teremteni,
- Felmérést kell végezni a veszélyes hulladékfajtákról és azok pontos mennyiségének meghatározása céljából, és legalább évente 1-2 alkalommal be kell azokat gyűjteni,
- Felvilágosító-tudatformáló tevékenység a lakosság körében a hulladékmennyiség csökkentése, a szelektív gyűjtés szabályainak közös kialakítása és betartása érdekében.
- Gyenge a környezettudatos szemlélet, javítani kell!

9.2 ZAJ ÉS REZGÉS

A település egyes területein kialakuló zajterhelés a különböző zajforrások kibocsátásaiból tevődik össze.

A zajforrások öt fő csoportra oszthatók:

- közlekedés;

- ipari, kereskedelmi, szolgáltató telephelyek;
- lakóterületen folytatott zajos tevékenység (pl. vállalkozások);
- szórakozóhelyek, hangosító berendezések
- egyéb (pl. katonai tevékenység, vallásgyakorlás) zajforrások

A városközlekedésből eredő zajterhelése jelentősen lecsökkent a körforgalmi csomópontokkal, a déli tehermentesítő út megépítésével, az Ipar utca kiépítésével, a belvárosi kerékpárút kialakítása pedig lehetőséget adott a kerékpáros közlekedés ösztönzésére. Tapolca Város Önkormányzata és a Magyar Közút Nonprofit Zrt. között megvalósult az Ipar utca és a Május 1. utca üzemeltetési és tulajdonosi feladatainak cseréje is.

Elkészült a Hősök tere és környezete átépítése és a vasútállomásnál a megépítendő *intermodális* csomópont is igen kritikus és sarkalatos feladat lenne. Mindezekkel együtt jelentősen csökkenne a belvárosi teljes zajterhelés is (buszpályaudvar kiköltöztetése).

A zaj és rezgésvédelmet, valamint a levegővédelmet is szolgálja a városban a több mint hat kilométeres, városrészeket összekötő kerékpárút és a biciklis közlekedést népszerűsítő rendszeres programok.

Tapolca az utóbbi 3 évben elnyerte a **kerékpáros-barát település** címet. Elkészült a kerékpárút hálózat Dobó lakótelep és Sümegi út közötti mintegy 2,7 kilométer hosszúságú szakasza.

A mobilitási hét keretében mini *kreszpályát* alakítottak ki az Egry József utca melletti régi sportpálya helyén, ezzel is hozzájárulva a kerékpáros közlekedés népszerűsítéséhez. A közterületen kialakított közlekedési tanpályán a gyerekek játékosan ismerkedhettek meg a legfontosabb szabályokkal.

Az ipari zajvédelmi követelmények betartatásának ellenőrzése a területileg illetékes környezetvédelmi hatóság feladata.

Tapolcán alkalmanként gondot okoz – főleg a nyári szezonban – az egyes vendéglátó-ipari egységek, szórakoztató helyek, bizonyos rendezvények esetében az éjszakai zajszint betartása és betartatása. A lakossági panaszok legnagyobb része a szórakozóhelyeket elhagyók nem megfelelő viselkedése miatt érkezik.

A közterületi rendezvényekkel, a magánszemélyek háztartási igényeit kielégítő tevékenységekkel szükségszerűen együtt járó hanghatások, továbbá az egyes építési, bontási tevékenységek késő estébe nyúló elhúzódása a város lakossága körében már több éve sok panaszt váltott ki, ezért volt szükséges egy olyan új rendelet megalkotása, amely az ilyen tevékenységekre vonatkozó helyi zajvédelmi szabályokat is tartalmazza. A levegővédelemnél már említett új környezetvédelmi rendelet **III. Fejezete tartalmazza a Zaj- és rezgésvédelem** főbb szabályait.

A szabadidős tevékenységek, vendéglátóegységek, háztartási tevékenységek zajvédelmi követelményeinek betartása évről évre javul, évente egy-két rendezvény után érkezik panaszbejelentés.

A szabadtéri rendezvények szervezői évről évre egyre több óvintézkedést tesznek annak érdekében, hogy a rendezvények környezetében lakókat ne érje káros zajhatás.

Környezeti konfliktusok, problémák megállapítása (Zaj):

- A meglévő zaj és rezgés források feltárása, pontos nyilvántartása,
- Zajkibocsátási határérték megállapítása,
- A meglévő problémát okozó zajforrások kibocsátásának csökkentése, korlátozása,
- A város zajtérképének elkészítése,

- Az új létesítmények telepítésénél fokozott gondot kell fordítani a vonatkozó zajvédelmi előírások betartására (elsődleges célnak kell tekinteni lakó-és gazdasági területeken is),
- Érvényt kell szerezni a zaj-és rezgésvédelmi rendelet előírásainak,
- Következétesen ellenőrizni kell a zajcsökkentésre kötelezett létesítmények intézkedéseinek hatékonyságát,
- A közlekedés környezeti hatásait (zaj, por) mérséklő növényzet telepítése.
- A közlekedés zajterhelése az érintett területen az átmenő forgalom esetében jellemző
- Az ipari tevékenységekből származó eredő káros hatások távoltartása

9.3 A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET TISZTASÁGA

A köztisztaság, a takarítottság tekintetében Tapolca helyzete a hazai városok között jónak mondható.

A köztisztaság fenntartásában az önkormányzattal szerződésben álló vállalkozáson kívül jelentős szerepe van a polgárőrök mindennapos jelenlétének és a közmunkások munkájának is.

Az utcai hulladékgyűjtők számát a lakosság igényeihez igazodik, tisztításukról és karbantartásukról folyamatosan gondoskodnak.

A nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény értelmében gondoskodtak a dohányzást tiltó táblák kihelyezéséről a közforgalmú intézmények bejáratánál, a közterületi játszótéren, és a helyközi autóbuszmegállókban. A játszótéren a dohányzáson kívül megtiltották a kutyák bevitelét is. Tapolcán lehetőség van minden lakóközterületben a kutyaürülék szelektív összegyűjtésére, hiszen 16 db kutyaürülékes gyűjtőedény van kihelyezve.

A város által üzemeltetett nyilvános illemhely az Alsó-Tópart keleti oldalán, a belvárosban működő több vendéglátó-egységgel, önkormányzati intézményekkel, idegenforgalmi létesítményekkel együtt (könyvtár, mozi, művelődési ház, tavasbarlang stb.) is jól kiszolgálja a lakosságot, és a városba látogató nagyszámú turisták igényeit.

A város peremén elhagyott hulladékot az önkormányzati intézmények, elsősorban *iskolák*, valamint a *civilek* időről-időre, évente több alkalommal összegyűjtik.

A környezet védelmének általános szabályairól törvényben foglaltaknak megfelelően a települési önkormányzatoknak a lakóhelyi környezet állapotáról évente tájékoztatniuk kell a lakosságot.

Tapolca Város Önkormányzatának feladata többek között, hogy figyelemmel kísérje és értékelje a város környezeti állapotát, segítse az itt élők és a vállalkozók környezetvédelmi, természetvédelmi tevékenységét, igény esetén kapcsolattartó szerepet vállaljon különböző szervezetek, intézmények között.

Az elmúlt években Tapolca városát érintően, leginkább a hulladékgazdálkodásban, a közterületek felújításában, a zöldterületek növelésében, a közlekedésből származó környezetterhelés csökkentésében és az energiatakarékosságban történt fejlődés.

*A mindenkori Környezetvédelmi Program fontos eleme a **környezeti nevelés**, hiszen ez a hosszú távú, hatékony és sikeres környezetvédelem kulcsfontosságú eszköze, és mint ilyen a települési környezetvédelmi koncepciók és felülvizsgálatok egyik, ha nem a legfontosabb része.*

A környezetvédelem fontosságának a fenntartható fejlődés alapeszméjének és gyakorlati megvalósíthatóságának megismertetése, nem korlátozódik a közoktatásra. Az óvodától

kezdve az általános-, közép-, és felsőoktatáson túl kiterjed a felnőtt képzésre, a tanórákon kívüli tevékenységekre, az iskolai kereteken kívüli nevelési szintekre is.

*Lényegesek továbbra is a Tapolcai Városszépítő Egyesület programjai és felhívásai, valamint a város **zöld napi** (Föld Napja, Madarak és Fák Napja, Mobilitási Hét) rendezvényei, együtt a családokkal és a civil szervezetekkel.*

9.4 ZÖLDTERÜLET FENNTARTÁS

Tapolca város belterületén mintegy 950.000 m² zöldfelület, számos védett terület, természeti érték található. Ebből intenzíven gondozott, 333.000 m². A zöldfelületek gondozására biztosított anyagi lehetőségek mellett, a város a parkfenntartási és köztisztasági munkákat szerződött vállalkozók közreműködésével, mindent elkövet a rendezett városkép kialakítása érdekében

A városban évente összesen közel 2.500 m²-en több mint 35 ezer tő virág beültetése történik tavasszal és ősszel. A virágos felületeket 2014. év tavaszától megnövelték a felajánlásból kapott közel 1000 tő szőregi rózsával.

Fenntartásukat nagyban elősegíti, hogy az utóbbi években, ezeknek 80%-án kiépült az automata öntözőrendszer vagy vízvételzési lehetőség.

Ezen túlmenően a közterületeken lévő növények tavaszi metszését és a kavicsos felületek gondozását kell megoldani éves szinten.

A parkok állapotának, minőségének szinten tartása egyre nagyobb feladatot jelent. Az önkormányzat a szükséges pénzüsszegeknek többnyire csak egy részét tudja biztosítani. Pénzügyi források növekedésére a pályázati forrásokon kívül az elkövetkező években sem lehet számítani, ezért a zöldterületek növelésére reális lehetőség nem mutatkozik.

A település a *Tiszta, virágos Veszprém megyéért* pályázaton 2013 és 2014-ben a 3000 fő fölötti települések kategóriában aranyérmes lett.

A városi zöldterületek és a helyileg védett értékek fenntartása, fejlesztése kedvező. A belvárosi közterületek rehabilitációja során felújított zöldterületeken fásítások történtek, esztétikus cserje- és évelő virágágyások lettek kialakítva, talajcsere történt a füvesített részeken. 2013-ra elkészült a Tópart felújítása, rendezvényterek kialakításával, fa- és cserjeültetéssel. Elkészült a Malom-tavat a Déli Városkapu parkkal összekötő Patak-parti sétány, melynek mentén szintén fák, cserjék és évelő növények lettek ültetve. Megújult a Hősök terén lévő közpark sétánya és zöldfelülete.

A Balaton Fejlesztési Tanács által kiírt és sikeres pályázat alapján 2015-re folytatódni fog a Hősök tere felújítása, és a Malom-tó több zöldfelülete is korszerűsítve lesz.

A parkosítási tervek a teljes park területére elkészültek.⁵

2012-2013. években többnyire lakossági bejelentéseket követően, több idős, balesetveszélyes és kiszáradt fa kivágására került sor. A város több utcájában az E-ON a fák gallyazását, kivágását az év első negyedévében végzi. Ezen kívül a városban a kiszáradt, beteg és balesetveszélyes fák összeírását követően, szintén minden év első negyedévében történik a munkavégzés.

2014-re elkészült a Dobó lakótelep zöldfelület állapotfelmérése, amely javaslatokat tartalmaz a városrészben fakivágásra, új faállomány ültetésére, kiemelt helyszínek zöldterületének rendezésére, a cserjék és gyepfelület felújítására, valamint kertberendezési tárgyak megújítására is.

⁵ *Tájékoztató Tapolca Város környezeti állapotáról – 2013. (Bakos Gáborné szerk.)*

2013-ban a felújítást nem érintő zöldterületek, parkok állapotának, minőségének szinten tartása költséges volt, ezért 15.000-tal csökkent a tavaszi és őszi kiültetésű egy- és kétnyári virágos felületek nagysága. Ezzel megszűntek a virágágyások a körforgalmakban, közlekedési csomópontok szigeteiben. A szalagágyások is azokon a közterületeken, ahol nincs a közelben vízvételi hely a locsoláshoz. Helyükön füvesítés történt. 230 db muskátlival kevesebb került ki a kandeláberekre.

Az előző évben a zöldterületek felújítása során 38 új fa ültetésére került sor. A Mobilitási Hét során 2013-ban a Déli városkapu parkban történt fásítás, a fák örökbefogadásával (óvodások) együtt.

A helyi védelem alatt álló vadgesztenye fasorok *aknázómoly* elleni megóvásáról minden évben 3 alkalommal gondoskodnak.

A közterületi berendezések úgy, mint padok, asztalok, virágedények, utcai szemetesek, térképek, hirdetőfelületek, egyes területeken elöregedtek, elavultak, cserére szorulnak, de vannak területek ahol nincsenek, viszont szükséges lenne a kihelyezésük. Az elmúlt időszakban új utcai hulladékgyűjtőket helyeztek ki a Keszthelyi úton, a Bem apó utcában és Móricz Zsigmond utcában, a Régi Postaudvarban szökőkút, a Balaton Üzletközpont mellett, pedig új ivókút létesült.

A zöldterületek szerepe:

- *A belterületen a zöldterületek esztétikai, használati és ökológiai szerepe együttesen hat. A beépített területek, házsorok közé ékelődve azok folyamatosságát megtörik, változatossá teszik a városképet.*
- *A fás, cserjés zöld sávok vagy foltok a lakóterületet védik a közlekedési emissziótól, javítják a levegő minőségét. (Egy 80-100 éves tölgyfa, pl. a vegetációs időszakban képes egy ember éves oxigén-igényét fedezni.)*
- *Az ember számára elviselhető levegő páratartalom 60-80% közötti. A növények 5%-kal képesek a páratartalmat növelni, kedvező irányba módosítani.*
- *A levegőbe kerülő port csökkenti a gyepesített terület. A sorfák is képesek a levegőből a port kifésülni. A települési por, ugyanis mérgező ölmot is tartalmazhat.*
- *A három fokozatban telepített növényzet (gyep, cserje, fa) a közlekedési vagy egyéb zajt akár 10 decibellel csökkenteni tudja.*
- *Élőhelyei egyben honos hazai növényfajoknak, költő madaraknak, hasznos kisméltóságoknak; de emellett árnyékot adnak utcán, ill. lakóterületek közt játszó gyerekeknek, sétáló, pihenő polgároknak.*

Összhatásukban a zöldterületi részek tájképi, tájéssztétikai szerepe is igen fontos egy kisváros jövőbeni képének megőrzésében, turisztikai szerepének javításában, melyre elsőrangú feladata a mindenkor városi önkormányzatnak odafigyelni.

Környezeti konfliktusok, problémák megállapítása (zöldterület):

- Belterületi zöldterület növelése, park kialakítása, virágosítás, utcabútorok elhelyezése.
- A belterületi utak mentén honos fafajok okszerű alkalmazása.
- *Y-házak körül kialakított közparkok nagyméretűek, de hiányos kiépítettségűek. Kevés esetlegesen elhelyezett fás szárú növényekkel beültetett, főként füves területek, amelyek fenntartása nehéz és nem megfelelő. A terület biológiai kondicionáló hatása és esztétikai értéke jelentősen növelhető lenne megfelelő fásítással és gondozással.*
- *A városhatáron belül védelmi erdők az iparterület határában és a fő közlekedési vonalak mentén csak szakaszosan találhatók. Sok helyen csak gyep borítja a védőerdőnek kijelölt területet. Fásításukra gondot kell fordítani a jövőben!*

9.5 KÖRNYEZETBIZTONSÁG

A környezetbiztonság szempontjainak figyelembevétele a **települési Környezetvédelmi Program kidolgozásakor** és annak folyamatos felülvizsgálatakor azért is lényeges elem, mert a környezet állapotában beálló változások hosszú távon is befolyásolhatják a településen folyó tevékenységet és a lakosság életfeltételeit.

A település állapotát környezetbiztonsági szempontból azok a tevékenységek alakítják, melyek környezeti kibocsátása, vagy a kibocsátás szennyezés mennyisége/minősége, vagy a kibocsátás módja szerint potenciális környezeti kockázatot jelentenek.

A katasztrófavédelmi törvény a katasztrófák elleni védekezés, felkészülés fő települési feladatainak végrehajtását, helyben továbbra is a polgármesterekre bízta.

A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és az általa irányított és felügyelt végrehajtó szervezetek működését a 1/2013. (IV. 24.) BM OKF **utasítással szabályozottan rendezi**. Ezek alapján továbbra is az adott problémák megoldásához igénybe vehetik a társszervezetek segítségét. (Vízügyi, Környezetvédelmi szervezetek, ÁNTSZ, Vöröskereszt, Máltai Szolgálat, Rendőrség, stb).

Tapolca közigazgatási területén azonban nincs olyan ipari létesítmény, amelynek működése a környezetbiztonságot jelentősen befolyásolná, esetleg környezeti katasztrófát idézne elő.

Természetes eredetű kockázatot jelenthet időszakonként a belvíz, valamint a kiterjedt szántóföldi növénytermesztés, illetve *elhanyagolt ruderaliák esetleges égése, felgyulladás.*

A városban közvetlen veszélyt a belterületre csak a tűzzel járó légszennyezés jelent. A mérsékelt forgalmú 77. sz főút és a 7313, 7317, 7318 és 7319 számú országos mellékutak lévén, a város környezetének biztonságát a közlekedés maximum: közepes mértékben veszélyeztetheti.

A 2011. évi CXXVIII. **törvény a katasztrófavédelemről** pontosan meghatározza a különböző szervezeteknek, a felelősöknek és az állampolgároknak a katasztrófák elleni védekezésben rájuk háruló feladatokat. Az ipari termelés, tevékenység különböző formában és mértékben veszélyezteti a környezetet.

A lakosság komfortérzetének, biztonságának megteremtése, az információ, tájékoztatási lehetőségek korszerűsítésével valósítható meg. A veszélyeztetések a keletkezés oka alapján három fő csoportra oszthatók:

- technikai (technológiában bekövetkező zavar, veszélyes anyag tárolása, kezelése)
- természeti (földrengés, tűz, vízbázisok elszennyeződése)
- egyéb (terrorcselekmény, nukleáris veszélyeztetés, háborús veszélyeztetés).

Célok: Az állampolgárok és a környezet biztonságát garantáló gazdálkodás és termelés.

BIZ-1. A Nemzeti Környezetvédelmi Program III., az OECD és az EU követelményeivel összhangban ki kell dolgozni a kémiai biztonsággal foglalkozó országos szabályozást, és ezt követően helyi szinten is külön programot szükséges indítani az ipari balesetek, a kémiai kockázatok csökkentésére

BIZ-2. **Haváriatervet** kell kidolgozni a településen a 2011. évi CXXVIII. törvényre vonatkozó előírásokkal összhangban

BIZ-3. A önkormányzatnak tájékozódnia kell és leltárt kell készítenie a város közigazgatási területén működő veszélyes technológiákról és a tárolt, szállított veszélyes anyagokról

(A lakott településeken csak olyan tevékenység engedélyezhet, amely megfelelő környezetbiztonsági garanciákkal rendelkezik!)

BIZ-4. A NKP III. -mal összhangban helyi környezetbiztonsági informatikai rendszer kiépítése szükséges, ügyeleti rendszer kialakításával és működtetésével.

9.6 IPARBIZTONSÁG

Az új katasztrófavédelmi törvényben és annak végrehajtási kormányrendeletében meghatározott feladatok ellátására, azzal összhangban a Veszprém Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságon 2012. január elsejével új szervezeti struktúra alakult.

Az iparbiztonsági feladatok ellátására létrehozott Iparbiztonsági Főfelügyelőség tevékenysége három fő szakterületi feladatra terjed ki. Ezek a veszélyes ipari üzemek felügyelete, a veszélyes áruk szállításának ellenőrzése és a kritikusinfrastruktúra-védelem.

Az igazgatóság katasztrófavédelmi feladatai a jövőben kiterjednek több, eddig nem szabályozott veszélyes tevékenységre. Többek között a küszöb alatti üzemekre, kiemelten kezelendő létesítményekre, veszélyes áru- (közúti, vasúti, vízi és légi) szállításra létesítményei) is, továbbá a kritikus infrastruktúrák védelmével kapcsolatos feladatokra.

A törvény alapján létrejön az egységes iparbiztonsági hatósági koordinációs rendszer és ezzel kapcsolatban a szabályozás hatálya alá tartozó üzemeltetők katasztrófák elleni védekezést támogató katasztrófavédelmi hozzájárulási intézményrendszerét is bevezetik.

Az új főfelügyelőségi szervezeti struktúrával lehetővé válik a kritikus infrastruktúrákkal kapcsolatos tevékenység ágazatokon belüli és azokon átnyúló szabályozása, a gazdaság működését elősegítő, létesítmények működésének megzavarásából fakadó negatív következmények megelőzése. Ezáltal az ezekre való felkészülés és védelmük, a potenciálisan veszélyes tevékenységek környezetében élő lakosság védelme egy egységesebb biztonságpolitikai szemlélettel kezelhetőbbé válik

Környezeti konfliktusok, problémák megállapítása (Biztonság):

- Az erózió fokozott veszélyt jelenthet a túlnyomórészt meredek hegyi részekben végződő külterületi részeken (zárt kertek)
- A bányászat tevékenysége jelentős tájromboló, talajfelszín degradáló, környezetterhelő (hidrológiai, talajra gyakorolt hatás) folyamatos konfliktustényező
- Humán infrastrukturális problémát jelent, hogy az önkormányzat nem járul hozzá a meglévő bányászati tevékenységen túli bazalt ásványi anyagra irányuló kutatáshoz, bányatelek fektetéshez, bányászati tevékenységhez
- Erdő és avartüzek veszélye

10. ANALÍZIS – A KÖRNYEZETI PROBLÉMÁK MEGÁLLAPÍTÁSA

Tapolca Város Önkormányzata 2009. évben elkészíttette a település részletes környezetvédelmi programját, melyet az ABU Hungary Kft.-t (9027 Győr, Gesztenyefa u. 4.) dolgozott ki.

A település környezetvédelmi programjának felülvizsgálatára **2014. őszén** kaptunk felkérést és neki is láttunk a feltárásnak. Ebben feltártuk a város:

- *regionális kapcsolatait,*
- *általános természetföldrajzi adottságait,*
- *területhasználati jellemzőit,*

- *vízgazdálkodási adottságait,*
- *hulladékgazdálkodási jellemzőit,*
- *levegőminőségi jellemzőit,*
- *zaj- és rezgésvédelmi jellemzőit*
- *védett területeinek és zöldfelületeinek jellemzőit.*

A helyzetfeltárásból kapott eredményeket egy értékelésben összegeztük és megállapítottuk a település környezeti további prioritásait, összhangban a 2009-2014-es időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programmal. A helyzetfeltáró és felülvizsgálati munkarészekről a település tanácsosaival 2014. novemberében több egyeztetést is tartottunk, melynek során kiegészítésre kerültek a helyzetfeltáró részek egyes fejezetei.

Végül a felülvizsgált helyzetfeltáró és értékelő munkarészek eredményeképpen állítottuk össze a város környezetvédelmi stratégiáit, melyek célja, hogy előkészítsék a települési szintű környezetvédelmi célú projekteket, és hogy megalapozzák a megvalósulást biztosító további pályázatokon való eredményes részvételt.

A felülvizsgálat és az egyes programelemek kidolgozásakor az elsődleges cél az volt, hogy a helyzetfeltárás során feltárt problémákra valóban megoldást jelentő lehetőségeket mutassunk be, jól áttekinthető, és mindenekelőtt **a következő 6 évre szólóan**, használható formában.

A programelemek csoportosítása a következő:

- *levegőminőség javítása,*
- *talaj- és talajvízvédelem,*
- *szennyvíztisztítás és elhelyezés,*
- *a természeti környezet megőrzése,*
- *hulladékgazdálkodás,*
- *energiagazdálkodás,*
- *zaj- és rezgésvédelem,*
- *szemléletformálás.*

Felhívjuk a környezetvédelmi programot használók figyelmét, hogy az abban szereplő adatok és információk a 2014. őszi helyzetet, illetve az akkor fellelhető, rendelkezésre álló adatokat tükrözik.

A dokumentum hosszú távon csak az adatok rendszeres frissítésével, a megvalósult fejlesztések figyelembe vételével, illetve új beavatkozási igények feltárásával tartható karban. Ugyancsak felhívjuk a települési döntéshozók figyelmét arra, hogy az egyes javasolt fejlesztéseknél jelzett támogatási formák meghatározásánál elsősorban a még érvényes 2014. év végi támogatásokra támaszkodtunk. A program készítésében a *Varsás Bt. munkatársai* vettek részt.

Jelen dokumentáció tartalmazza az elmúlt hat év /2009-2014/ során, a környezetvédelmi program felülvizsgálatában foglalt vállalások végrehajtását, továbbá az azokban foglalt feladatok megoldásra tett intézkedéseit, illetve ezen évekre kitűzött célok megvalósulását, és azok értékelését.

Továbbá a felülvizsgálati dokumentáció felhívja a Tisztelt Önkormányzat figyelmét az elkövetkezendő időszakra – 2015-2020 – tett célkitűzésekre és cselekvési programokra.

A fentieknek megfelelően a felülvizsgálati dokumentáció három fő részre tagozódik, melyek az alábbiak:

- I. A környezetvédelmi programban a 2009-2014 időszakra kitűzött célok feltárása**
- II. A kitűzött célok megvalósulásának ismertetése**
- III. Az elkövetkező 2015-2020 tervezési időszakra tett célkitűzések és cselekvési programok ismertetése**

11.A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMBAN A 2009 - 2014 IDŐSZAKRA KITŰZÖTT CÉLOK FELTÁRÁSA – STRATÉGIA

A CÉLOK MEGALAPOZÁSA (SWOT ANALÍZIS)

A környezetvédelmi program stratégiai célkitűzéseinek megalapozásához a város környezeti állapotának értékelése alapján meghatároztuk a főbb fejlődési, fejlesztési irányokat.

Ennek egy jól bevált módszere az ún. SWOT analízis volt, amely a belső és külső tényezők alapján vizsgálja az adott állapotot és meghatározza a kitörési irányokat. A gazdasági életben már bevált módszerrel biztosítjuk, hogy a valós állapotból kiindulva kerüljenek a stratégiai célok kijelölésre.

Az egyes betűk jelentése:

S	– erősségek (<i>strengths</i>)
W	– gyengeségek (<i>weaknesses</i>)
O	– lehetőségek (<i>opportunities</i>)
T	– fenyegetések (<i>threats</i>)

(Az erősségek és a gyengeségek a belső állapotot jellemzik, míg a lehetőségek és a fenyegetések a külső körülményeket.)

Az analízis részletes bemutatását az alábbi felsorolás tartalmazza.

ERŐSSÉGEK

- Tapolca környezete csendes, békés. Az erdő-, szőlő, szántó- és gyepterületek változatossága szép, vonzó tájképet nyújt.
- A környezetszennyező ipar hiánya
- A város egésze jól közművesített
- Jelentős a villamos távvezeték, a gáz és úthálózat sűrűsége, hossza
- Tapolca a róla elnevezett medence motorja
- A város megközelíthetősége közúton alapvetően jó, országos főút ugyan érinti a város területét, de a megyeszékhely Veszprém éppen ezért elérhető távolságban van.
- Tapolca és környéke a Balatoni üdülőkörzet *fontos területe*
- A terület felszínfejlődése miatt geomorfológiai, hidrológiai értékei több szempontból is jelentősek, bemutatásra és kutatásra egyaránt méltók.
- Szállodája kitűnő *turisztikai vonzerő* (*Gyógy barlang*)
- Aktív és véleménynyilvánító civil szervezetek
- A város belterületén számos, gondozott zöldfelület, rekreációs célú park megtalálható, valamint a Malom-tó
- A Kéktúra-útvonal átmegy a térségen
- Élő testvérvárosi kapcsolatok elég erősek, és alulról építkezők
- Erős mezőgazdasági potenciál. (A mezőgazdasági adottságai az Európai Unión belüli fejlődéshez is alkalmazhatóak. A rétek és erdők természetvédelmi szempontból is hosszú távon is fenntartható gazdálkodást tesznek lehetővé. A gyengébb minőségű szántókon az erdősítésnek vannak jó lehetőségei. A táj általában is alkalmas jó minőségű, értékes hazai fajokból álló erdők létesítésére)
- Sok legelő – potenciál a legelőre alapozott szarvasmarha és juh ágazat fejlesztésére
- Tapolca és a régió igazi környezeti sajátossága a karszt-vízkinccs (Tavasbarlang)

- A város ivóvízellátása a regionális vízmű rendszerről mennyiségileg és minőségileg is biztosított.
- A város aktív szervező erőként vesz részt Tapolca és környezete gazdasági, idegenforgalmi, kulturális életének szervezésében, a turizmus adta lehetőségek kihasználásában, a fejlesztési célok társulási keretek között történő megoldásában.

GYENGESÉGEK

- Perifériás elhelyezkedés
- A jelenlegi igen rossz gazdasági helyzet és a munkanélküliség anyagilag kiszolgáltatott helyzetbe hozza a várost.
- Alacsony jövedelmek, kis tőkeerő, és a regisztrált munkanélküliek aránya is magas
- Kevés a jól működő mezőgazdasági vállalkozás és a mezőgazdasági alapanyagok helyi feldolgozásának hiánya
- Sok a szakképzetlen munkaerő
- Magas az előregedő népesség térségen belüli aránya
- A környéken kimondottan környezetvédelmi céllal civil önszerveződés eddig nem alakult.
- Meglévő termáladottságok gyengék
- Több területen gyenge földminőség
- Nem kellően megbecsült szőlőterületek
- Tapolca területén több rehabilitálásra, hasznosításra váró külfejtés, tájseb is található.
- Nincs egységes turisztikai imázs, minőségellenőrzési rendszer, információszolgáltatás, marketing

LEHETŐSÉGEK

- A Tapolcán kiépült ipari terület iparteremtő képessége erősödik a betelepülők által
- Növekvő kereslet a célcsoportokra bontott idegenforgalmi termékcsomagra (szálloda, Tavasbarlang, tanúhegyek)
- A természeti értékek bemutatását szolgáló turistautak, tanösvények, bemutatóhelyek kialakítása (Ez fokozhatja a város természeti értékeinek ismertségét, és elismertségét, valamint hozzájárulhat a település lakosainak, és az ide látogató turisták környezettudatosságának növeléséhez.)
- Külterületi erdősítés növelése, lehetőleg őshonos fafajtákkal. A szántónak alkalmatlan területeken elképzelhető ültetvény jelleggel nem honos fajták telepítése is, de tekintettel a honos fajták nagyobb fatermésére és értékesebb fájára, gazdaságilag is célszerűbb ezek telepítése.
- Az ökológiai adottságoknak legjobban megfelelő talajhasználat bővítése és a fenntartható mezőgazdasági fejlesztés megvalósítása, terjesztése.
- A természeti értékek, a csendes, jó levegőjű táj és az elfogadható minőségű utak jó alapot teremtenek a környezeti nevelés, ökoturizmus, a kerékpáros turizmus megvalósításához.
- Légszennyező anyag kibocsátásának mérséklése, elsősorban a lakossági tüzelés (pellet, apríték, fűelgázósító rendszerek, napkollektorok) korszerűsítése által.
- Ipari célra megfelelő önkormányzati területek vannak még szabadon
- A Balaton, mint desztináció közelségének kihasználása
- Piacgazdasági, marketingszemléletű gondolkodás

- A turizmus serkentésével jobban ismertté válhatna a település és környéke
- A jó adottságokra építve a környezettudatos nevelést, gondolkodást fejleszteni lehet. (A természetes, gazdag élővilágú területek /erdők, gyepek, patakok/ kihasználtságát tanösvények, vagy erdei iskola létesítésével is lehetne növelni.)
- A megfelelően gondozott természetes élőhelyek a város legjelentősebb természetes kincsei. (A természetes tájak szépsége kiemelkedő turisztikai potenciált hordoz, amit a kerékpáros turizmustól kezdve a bakancsos- és a lovas turizmusig számtalan turisztikai szakág hasznosíthat.)
- A környezettudatos gondolkodás kialakításával és megvalósításával Tapolca képe nagymértékben megváltozhat.

VESZÉLYEK

- A gazdasági fejlődés a helyivel ellentétes érdekeket érvényesíthet. (Az anyagi érdek sokszor rövidtávú haszonnal kecsegtető, de hosszú távon kétes értékű intézkedéseket okozhat az önkormányzati és magánszférában egyaránt. Ennek elkerülése fokozott figyelmet követel meg a társadalom minden tagjától és szervezetétől.)
- A befektető tőke a jobb infrastrukturális ellátottságú térségekbe áramlik
- Valós összefogás nélkül elmarad a térségi gazdaságfejlesztési programok megvalósítása
- A turizmus nem fenntartható léptékű fejlesztése a természeti és környezeti értékek túlzott terhelésével, és károkozással járhat.
- A tranzitforgalom megerősödése fokozott levegőterhelést okozhat a városban élők számára, és gyengítheti a lakosok, gyalogosok környezetbiztonságát.
- Királyszentistváni Hulladékkezelő Központ teljes beindulásának késlekedése miatt a városi hulladéklerakás és szelektív gyűjtés helyzete továbbra is nehézkes, és máshol is környezeti veszélyeztető tényezőként jelenhet meg.
- A kommunális szennyvízre kötések jövőbeni megoldatlansága a központi belterületen kívüli lakott területeken is fenntartja a talaj-, a felszíni és felszín alatti vízszennyezés kockázatát.
- Tapolca épített környezet, a műemlékek védelmét szolgáló források beszűkülése, önkormányzati korlátozottsága esetén a település építészeti, kulturális értékeinek, és a tradicionális lakóépületek állagának további romlása várható.
- A nem megfelelő talajművelés sok helyen a talajok minőségét rontja.
- Osztatlan közös birtokszerkezet nehezíti a fejlesztések megvalósítását
- Az infrastruktúra fejlesztésére rendelkezésre álló hitelek, támogatások beszűkülése, a pénzhiány miatt a szomszédos településeken a környezetvédelmi beruházások háttérbe kerülhetnek.
- A lakosság érdektelensége a környezetvédelem iránt erősödik a térségben.

A FELÜLVIZSGÁLAT MEGALAPOZOTTSÁGA

Tapolca Város környezetvédelmi program felülvizsgálatának megalapozásakor, szükséges volt egy olyan „*Környezeti jövőkép*” meghatározása, amely a programozási időszakon túlnyúlóan is rögzíti a település jövőre vonatkozó elképzeléseit.

Ez a jövőkép az alábbi alapelvekre került meghatározásra:

- *fenntarthatóság;*
- *megelőzés;*

- *elővigyázatosság;*
- *felelősség;*
- *partnerség;*
- *ökológiai szemlélet.*

A kedvező adottságokból kiindulva **Tapolca** Város környezeti jövőképét elsősorban az élhető települési infrastrukturális fejlesztések és azt kiszolgáló **környezeti fejlesztések**, valamint a zöldfelületek, parkok állapotának megőrzése és fejlesztése, valamint a természeti területek állapotának fenntartása, javítása határozta meg.

Ezeknek az elveknek megfelelően a város *Környezeti jövőképének* alapjai az alábbiak szerint kerültek rögzítésre:

A város a környezeti állapot fenntartásával és javításával megőrzi természeti, ökológiai értékeit a jelen és a jövő nemzedékek számára, a természeti erőforrásokat takarékosan, célszerűen használja fel, hosszútávon biztosítja az emberek életminőségének javítását, a komfortérzet fokozását, és a biológiai sokféleség megőrzését.

Környezeti értékeinek számbavételével, azok folyamatos megóvásával, a védett és védelemre méltó természeti értékek megóvására, fejlesztésére törekszik. Kiemelten foglalkozik műemlékeinek, táji értékeinek megőrzésével.

Erősíti a környezeti tudatosságot a település lakosságában, hirdeti értékeit a környékre érkező látogatókkal.

Tapolca környezeti jövőképének főbb ismérvei az alábbiakban kerültek meghatározásra:

- *élhető település,*
- *rendezett település,*
- *esztétikus közterületek,*
- *gondozott táj,*
- *a természeti értékek megőrzését és védelmét, fejlesztését szem előtt tartó területfejlesztés,*
- *történelmi értékek feltárása, megbecsülése,*
- *vonzó lehetőségek a turizmus kialakítására,*
- *egészséges életmód, hosszú élet,*
- *a klímaváltozásra való felkészülés jegyében történő innovatív fejlesztések, pályázatok preferálása,*
- *környezeti tudatosság általánossá válása.*

A város környezeti állapotfelmérése alapján rögzítve lett, hogy döntően két fő irányt lehetett meghatározni a környezetvédelmi program felülvizsgálati célkitűzései között:

1. *A meglévő környezeti állapot fenntartása, biztosítása annak érdekében, hogy a környezeti állapot minősége a településfejlesztés elképzeléseit hosszú távon megalapozza.*
2. *A lokális környezeti problémák megoldása, mérséklése.*

A CÉLOK IDŐTÁV SZERINTI MEGKÜLÖNBÖZTETÉSE

A város települési környezetvédelmi programjának céljait döntően a következő főbb szempontok határozták meg:

- a környezeti állapot értékelése,
- hazai jogszabályi előírások,
- az EU előírások.

Az állapotértékelés segítségével megállapíthatóvá váltak azok a célok, amelyeket a város területén meg kell valósítani annak érdekében, hogy a környezet állapota a kívánt elvárásoknak megfeleljen.

Ezeknek a céloknak a teljesítése nem kizárólag az önkormányzat feladata, hanem részben a **Tapolcán tevékenykedő gazdálkodó szervezetekre és a lakosságra** hárul. Ennek ellenére szükséges volt a célok egységes megfogalmazása, azért, hogy az önkormányzat koordináló szerepe erősödjön.

A város környezetvédelmi feladatait elsődlegesen az önkormányzati törvény és a környezetvédelemmel összefüggő törvények és kormányrendeletek szabályozzák.

4. számú táblázat: A legfontosabb jogszabály változások az elmúlt 6 évben

64/2008. (III. 28.) Korm. rendelet	A települési hulladékkezelési, közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól
59/2008. (IV. 29.) FVM rendelet	Vizek mezőgazdasági eredetű nitrát-szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről
346/2008. (XII. 30.) Korm. Rendelet	A fás szárú növények védelméről
276/2014. (XI. 6.) Korm. rendelet	A minősített adatot, az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló 218/2011. (X. 19.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezéséről, valamint az ezzel összefüggő átmeneti rendelkezésről
343/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet	A környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. törvény végrehajtásáról

Kapcsolódó jogi és szervezetszabályozó változások:

8/2012. (V. 22.) BM OKF utasítás a polgári védelmi szervezetek és az önkéntes mentőszervezetek megalakításáról, riasztásáról, valamint katasztrófaveszély és veszélyhelyzet esetén történő alkalmazásáról

1/2013. (IV. 24.) BM OKF utasítása a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Szervezeti és Működési Szabályzatának kiadásáról

4/2014. (II. 27.) BM OKF utasítás az önkéntes és köteles polgári védelmi szervezetek, valamint a közbiztonsági referensek 2014. évi felkészítésének rendjéről

3/2013. (VI.3.) BM OKF utasítás a közbiztonsági referensek tanfolyamszerű felkészítéséről, minősítéséről, munkájuk szakirányításáról, valamint munkaokmányaikról

2/2013. (V.17.) BM OKF utasítás a az önkéntes tűzoltó egyesületek támogatásának, tűzoltó szakmai irányításának és felügyeletének katasztrófavédelmi feladatairól

3/2012. (II. 16.) BM OKF utasítás a hivatásos tűzoltó-parancsnokságok és a műszaki mentőbázisok működési területéről, valamint az önkormányzati tűzoltó-parancsnokságok elsődleges műveleti körzetéről

2/2012. (II. 16.) BM OKF utasítás az önkormányzati tűzoltó-parancsnokságok szakmai irányításáról és felügyeleti ellenőrzésének rendjéről

1/2012. (II. 16.) BM OKF utasítás a közigazgatási vezetők, a polgári védelmi szervezetek, a köznevelésben és a felsőoktatásban résztvevők, valamint a pedagógusok katasztrófavédelmi felkészítésének végrehajtásával kapcsolatos feladatokról

Helyreállítással, újjáépítéssel kapcsolatban:

9/2011. (II. 15.) Korm. rendelet a <i>vis maior</i> támogatás felhasználásának részletes szabályairól

A célok kitűzése során figyelemmel voltunk az országos, régiós és megyei szintű koncepciók, programok teljesítésére, illetve a környezetvédelmi érdekek érvényesítésére.

Az EU jogszabályai a tagállamokat, a tagállamok természetes és jogi személyeit közvetlenül kötelezik. A csatlakozás óta Magyarország, így **Tapolca** város számára is kötelezővé váltak. Az EU joganyagából és környezetvédelmi politikájából adódó elvárások a célok megfogalmazásánál a lehetőségek figyelembe vételével beépítésre kerültek.

Az alábbiakban felsorolt környezetvédelmi célkitűzések időtávhoz való rendelése elsősorban azt a célt szolgálja, hogy áttekintést nyújtson arra vonatkozóan, *hogy a célok időbelisége hogyan követheti* egymást. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy az adott időtávhoz rendelt cél a következő időtávon már nem aktuális, sokkal inkább egy felkészülési idő lehetőségét hordozza magában.

A 2009 - 2014. IDŐSZAKRA KITŰZÖTT CÉLOK

A jelen felülvizsgálat során a tervezési időszak egészére kitűzött (középtávú) célok kerülnek elemzésre, a 2009. évi tervezés és programozás során az alábbiak szerint kerültek meghatározásra:

11.1 LEVEGŐTISZTASÁG VÉDELEM

L.1. Pontszerű emisszió csökkentése a levegő, és a porszennyezés csökkentése okszerű növénytelepítéssel (ökológiai, cönológiai és esztétikai növényalkalmazás mellett)

L.2. Energia hatékony és takarékos környezetkímélő technika támogatása, megújuló energiaforrásokra való pályázatok, koncepció kialakítása.

L.3. Biomassza és napkollektoros fűtéstechológiákra való áttérés növelése (passzív házak kialakítása)

L.4. Illegális fű és lomb égetés megszüntetése, komposztálás további népszerűsítése.

L.5. Kerékpátút és gyalogos járda hálózat fejlesztése.

11.2 VÍZMINŐSÉG VÉDELEM

V.6 Városi csapadékvíz elvezető hálózat kiépítése, vízkár-elhárítási előírások betartása

V.7 Városi csatornázottság bővítése, szennyvíztisztító korszerűsítése, a megmaradt szikkasztók megszüntetése és a rákötések számának teljes körű kialakítása (2015. év végéig)

11.3 TALAJVÉDELEM

T.8. A földvédelmi stratégia kialakítása (közpark és zöldterület növelése, ezek ésszerű átalakítása)

T.9. Illegális hulladéklerakások felszámolása.

T.10. Talaj állapot-figyelési rendszerek kiépítése.

T.11. Biogazdálkodás fejlesztése (vállalkozások UMVP pályázatokhoz segítése)

11.4 TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELEM

K.12. Szelektív hulladékgyűjtés bővítése, korszerűsítése.

K.13. Tapolca zöldterület fejlesztése, tervszerű park kialakítások.

K.14. A város területén található természeti értékek védelme, a lakosság bevonása a természet- és környezetvédelmi kérdésekbe.

K.15. Felvilágosító, tudatformáló rendezvények szervezése, civilek bevonásával.

11.5 KOMMUNÁLIS INFRASTRUKTÚRA

KI. 16. Szennyvízhálózat 100 %-os kiépítése, rákötések maximálása

KI. 17. Csapadékvíz gyűjtése, hasznosítása, meglévő csapadékvíz elvezető rendszer bővítése és rendszeres karbantartása.

KI. 18. Környezetvédelmi kiadványok – a lakosság hiteles tájékoztatása a környezet állapotáról (közmeghallgatások, fórumok, helyi újság).

KI.19. Városfejlesztési dokumentum, környezetvédelmi programok, ismeretterjesztő előadások szervezése, a társadalom környezeti értékrendjének javítása.

11.6 TERMÉSZETVÉDELEM

T.20. A város környezeti állapotvédelme, folyamatos monitorozása, természetvédelmi területek kijelölése (helyi védelem kidolgozása)

T.21. Természetes élőhelyek megtartása. (Növény- és állatvilág élőhelyének védelme)

T.22. Tapolca tájképi arculatának megtervezése

11.7 EGÉSZSÉGVÉDELEM

E.23. Allergén növények felmérése (parlagfű, ruderália).

E.24. Tájékoztató és megelőző tevékenység – ÁNTSZ bevonásával.

E.25. Folyamatos városi zöldterület gondozás.

11.8 ZAJ ÉS REZGÉS ELLENI VÉDELEM

Z.26. Zaj és rezgés állapot felvétel vizsgálat.

11.9 KÖRNYEZETBIZTONSÁG

KB. 27. Havária terv készítése.

KB. 28. Környezetbiztonsági informatikai rendszer kiépítése.

12.A KITŰZÖTT CÉLOK MEGVALÓSULÁSÁNAK ISMERTETÉSE

Az alábbiakban részletesen vizsgáljuk a kitűzött célok megvalósulását, illetve ismertetjük a jelenlegi környezeti állapotot a célok függvényében.

A célok teljesülését, vagy a cél megvalósítása érdekében tett intézkedéseket az alábbi táblázat foglalja össze.

5. táblázat: Az egyes programelemek teljesítése érdekében tett intézkedések összefoglalása

Cél megnevezése	Intézkedés történt-e?	A cél teljesülésének mértéke
Levegőtisztaság védelem		
Közeledési eredetű emisszió csökkentése a levegő, és a porszennyezés csökkentése okszerű növénytelepítéssel	Igen	Folyamatos
Energia hatékony és takarékos környezetkímélő technika támogatása, megújuló energiaforrásokra való pályázatok, koncepció kialakítása	Igen	Folyamatos
Gáz, biomassza és napkollektoros fűtéstechológiákra való áttérés növelése	Igen	Folyamatos
Illegális fű és lomb égetés megszüntetése, komposztálás további népszerűsítése	Igen	Folyamatos
Járda hálózat fejlesztése	Igen	Folyamatos
Vízminőség védelem		
Települési csapadékvíz elvezető hálózat kiépítése	Igen	Folyamatos
Települési csatornázottság bővítése	Igen	Folyamatos
Talajvédelem		
A földvédelmi stratégia kialakítása (közpark és zöldterület növelés)	Igen	Folyamatos

Cél megnevezése	Intézkedés történt-e?	A cél teljesülésének mértéke
Illegális hulladéklerakások felszámolása	Igen	Folyamatos
Talaj- állapot-figyelési rendszerek kiépítése	Nem	Folyamatos
Biogazdálkodás fejlesztése, akár természeti területen is	Igen	Folyamatos
Települési környezetvédelem		
Szelektív hulladékgyűjtés bővítése, korszerűsítése	Igen	Folyamatos
Település zöldterület fejlesztés, park kialakítások	Igen	Folyamatos
A település területén található természeti értékek védelme, a lakosság bevonása a természet- és környezetvédelmi kérdésekbe	Igen	Folyamatos
Felvilágosító, tudatformáló rendezvények szervezése, civilek bevonásával	Igen	Folyamatos
Kommunális infrastruktúra		
Szennyvízhálózat rákötéseinek bővítése	Igen	Folyamatos
Csapadékvíz gyűjtése, hasznosítása, meglévő csapadékvíz elvezető rendszer rendszeres karbantartása	Igen	Folyamatos

Cél megnevezése	Intézkedés történt-e?	A cél teljesülésének mértéke
Környezetvédelmi kiadványok – a lakosság hiteles tájékoztatása a környezet állapotáról (közmeghallgatások, fórumok)	Igen	Folyamatos
Környezetvédelmi programok, ismeretterjesztő előadások szervezése, a társadalom környezeti értékrendjének javítása	Igen	Folyamatos
Természetvédelem		
A település környezeti állapotvédelme, folyamatos monitorozása, természetvédelmi területek kijelölése	Igen	Folyamatos
Természetes élőhelyek megtartása (Növény- és állatvilág élőhelyének védelme)	Igen	Folyamatos
Vizes élőhelyek és bemutatóhelyek kialakítása	Nem	Folyamatos
Vizes élőhelyek (Natura 2000) területeinek rekultivációja	Nem	Folyamatos
Tapolca Város Tájképi arculatának megtervezése (egységes városképi program kialakítása)	Igen	Folyamatos
Egészségvédelem		

Cél megnevezése	Intézkedés történt-e?	A cél teljesülésének mértéke
Allergén növények felmérése (parlagfű, ruderalia)	Igen	Folyamatos
Tájékoztató és megelőző tevékenység	Igen	Folyamatos
Folyamatos települési zöldterület gondozás	Igen	Folyamatos
Zaj és rezgés elleni védelem		
Zaj és rezgés állapot felvétel vizsgálat	Nem	Folyamatos
Környezetbiztonság		
Havária terv készítése	Igen	Folyamatos
Környezetbiztonsági informatikai rendszer kiépítése	Nem	Folyamatos

Az alábbiakban részletesen vizsgáljuk a kitűzött célok megvalósulását, illetve ismertetjük a jelenlegi környezeti állapotokat a célok függvényében.

LEVEGŐTISZTASÁG VÉDELEM

Tapolca városában levegőminőségi szempontból jelentősebb változás nem történt az elmúlt években. Levegőminőségi helyzetének megítéléséhez alapvető a légkört terhelő szennyezőanyagok koncentrációjának meghatározása.

A környezeti levegőbe kerülő légszennyező anyagok antropogén forrásból és azon belül is elsősorban a fosszilis tüzelőanyagok elégetéséből származnak, amelyek ipari, közlekedési, mezőgazdasági, kommunális eredetűek, illetve a hő- és villamosenergia termeléshez kapcsolódnak. Egy adott térség levegőminőségének alakulását a kibocsátásokon túlmenően a légkörben zajló fizikai és kémiai folyamatok, a meteorológiai jellemzők, a domborzati és egyéb tényezők együttesen határozzák meg.

A folyamat bonyolultsága miatt egy térség levegőjének minősége a csak megfelelő helyre és számban telepített monitoring állomásokból kialakított rendszer segítségével minősíthető egyértelműen.

Tapolca légszennyezettségét egyértelműen a közlekedésből, szállításból eredő légszennyező anyagok határozzák meg.

A várost az országos átlagot meghaladó légszennyező hatás nem éri. A lakosságot leginkább zavaró, légszennyezettséget okozó tevékenység a kertekben végzett égetés. Fű és lomb égetésére az önkormányzathoz panasz nem érkezett. A zöldhulladék gyűjtését egyénileg otthoni komposztálással oldják meg. Az önkormányzat a „Környezetvédelem helyi szabályairól” szóló 22/2011(XII.12) rendeletében szabályozza a városi avar és kerti hulladék égetését.

A környezeti levegő minőségét szabályozó jogszabály rendszerben a közelmúltban bekövetkező változásokat az alábbiakban ismertetjük. A két alapvető jogszabályváltozásra hivatkozunk, amelyek a következők:

- A 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló rendeletét hatályon kívül helyezte a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII.23.) Korm. rendelet.
- A lég-szennyezettségi határértékekről, a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 14/2001. (V. 9.) KöM-EüM-FVM együttes rendeletét hatályon kívül helyezte a levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I.14.) VM rendelet.

A Korm. rendelet a levegőtisztaság-védelem alapvető szabályait tartalmazza, míg a VM rendelet az egészségügyi határértékeket és a különböző légszennyező források és technológiák kibocsátási határértékeit teszi közzé.

Tapolca közigazgatási területe a légszennyezettségi zónák és agglomerációk kijelöléséről szóló, 1/2005.(I. 13.) KvVM rendelettel módosított 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet 1. sz. melléklete szerint a 10. zónába tartozik, a hivatkozott rendelet 1. sz. melléklete szennyezőanyagokként a következő zónacsoportokat állapítja meg:

<i>kén-dioxid</i>	<i>F</i>
<i>nitrogén-dioxid</i>	<i>F</i>
<i>szén-monoxid</i>	<i>F</i>
<i>szilárd (PM10)</i>	<i>E</i>
<i>benzol</i>	<i>F</i>
<i>talajközeli ózon</i>	<i>O-I</i>
<i>PM10 Arzén (As)</i>	<i>F</i>
<i>PM10 Kadmium (Cd)</i>	<i>F</i>
<i>PM10 Nikkel (Ni)</i>	<i>F</i>
<i>PM10 Ólom (Pb)</i>	<i>F</i>
<i>PM10 benz(a)pirén (BaP)</i>	<i>D</i>

A 4/2011. (I. 14.) VM rendelet 5. melléklete definiálja a zónák típusait a következőképpen:

- *D csoport:* azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték, az 1. melléklet 1.1.4.1. pontjában foglalt táblázat 3-6. sorában szereplő anyagok esetében a célérték között van.
- *E csoport:* azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.
- *F csoport:* az a terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.
- *O-I csoport:* azon terület, ahol a talaj közeli ózon koncentrációja meghaladja a célértéket.

6. táblázat: A zónacsoportokhoz tartozó koncentrációk ($\mu\text{g}/\text{m}^3$, ülepedés esetén $\text{g}/\text{m}^2 \cdot 30 \text{ nap}$)

Zóna	SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	CO
B zóna	> 250	> 100	> 50	> 10000
C zóna	150-250	85-100	40-50	5000-10000
D zóna	75-150	70-85	35-40	3500-5000
E zóna	50-75	50-70	25-35	2500-3500
F zóna	< 50	< 50	< 25	< 2500

A manuális mérőhálózat OLM adataiból az NO₂ légszennyező anyag tekintetében állnak rendelkezésre adatok, melyekből egyértelműen látszik, hogy a város levegőminősége *megfelelőnek* minősíthető.

A levegő állapotát befolyásoló tényezők

Egy terület levegőminőségi helyzetének meghatározásához és minősítéséhez ismerni kell a vizsgált területen a környezeti levegőbe kerülő szennyező-anyagok mennyiségét, a légkörben zajló fizikai és kémiai folyamatokat, valamint a domborzati és egyéb tényezőket.

A környezeti levegőbe kerülő légszennyező anyagok egy része száraz vagy nedves úton kiülepedik, a meteorológiai viszonyoktól függően különböző fizikai vagy kémiai átalakuláson megy át, aminek következtében az eredeti légszennyező anyagoknál veszélyesebb anyagok is keletkezhetnek. A környezeti levegőben maradt légszennyező anyagok a meteorológiai viszonyoktól függően elkeverednek, felhígulnak és az előzőekben említett folyamatok végén, ezek eredményeképpen alakul ki egy terület, egy térség levegőminősége.

Egy terület levegőminőségét nem csak a kibocsátások határozzák meg, előfordul, hogy a határérték alatti kibocsátások is kedvezőtlen levegőminőséget idézhetnek elő kedvezőtlen meteorológiai és domborzati viszonyok esetén.

A hazai vizsgálatok adatai alapján megállapítható, hogy a légszennyező anyagok az alábbi forrásokból kerülnek a környezeti levegőbe:

- *Ipari, mezőgazdasági, szolgáltató tevékenységből*
- *Közlekedés, szállításból*
- *Lakossági és intézményi tevékenységből.*

A légszennyező anyagokat kibocsátó források alapvetően két csoportba sorolhatók: a **pontszerű** és a **diffúz** légszennyező források.

Pontszerű légszennyező forrásokat jelentenek a gépkocsik kipufogói, a füstgáz kémények és a különböző elszívó kürtők. Ezek közös jellemzője az, hogy a légszennyező anyag

kibocsátásuk mérésekkel egyértelműen meghatározható és kibocsátási határértékkel szabályozható.

A diffúz légszennyező forrásokat a különböző felületekről – *alapanyag, készterméktárolók, épületek csarnokok nyílászárói, tárolótartályok légzői, stb.* – a környezeti levegőbe kerülő légszennyező anyagok jelentik. Egy településen belül jelentős diffúz légszennyező forrást jelent a tavasszal és ősszel végzett avar- és hulladékégetés.

A diffúz légszennyező forrásokból a környezetbe kerülő légszennyező anyagok mennyisége nem mérhető, így kibocsátási határértékkel nem szabályozottak.

A levegő védelmével, a levegő tisztaságával kapcsolatos követelményeket a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII.23.) Korm. rendelet állapítja meg. A Korm. rendelet kimondja, hogy tilos a légszennyezés, valamint a levegő lakosságot zavaró bűzzel való terhelése, továbbá a levegő olyan mértékű terhelése, amely légszennyezettséget okoz és az ezzel kapcsolatos követelményeket és szükséges intézkedéseket részletezi.

A Korm. rendelet végrehajtására került kiadásra a levegő-terheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I.14.) VM rendelet.

Ipari és szolgáltató tevékenység légszennyező anyag kibocsátása

A város ipari tevékenységet folytató telephelyein számos bejelentett pontforrás üzemel, amelyek jogszabályoknak megfelelő működéséről az üzemeltető köteles gondoskodni. A légszennyezőanyag terhelést okozó kibocsátások nyilvántartása (Levegőtisztaság-védelmi Információs Rendszer) alapján rendelkezésre állnak adatok a település területét illetően.

A nyilvántartás adattartalmát a levegő védelmével kapcsolatos adatszolgáltatások határozzák meg, amelyeket a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 306/2010. (XII.23.) Korm. rendelet, és a kapcsolódó szűkebb hatáskörű jogszabályok alapján kell a kibocsátóknak beküldeniük a tárgyévet követő év március 31-ig az illetékes hatóság részére.

Közlekedés, szállítás légszennyező anyag kibocsátása

A város egyes területein, különösen annak nagy forgalmú részein a közlekedés jelentős mértékben befolyásolja a környezeti levegő minőségét. Ez annak a következménye, hogy az elmúlt egy-másfél évtizedben jelentősen nőtt a gépjárművek száma. Ezen időszak alatt szállítás jelentős része a vasútról a közútra került át.

A helyi lakosság tulajdonában lévő személygépkocsik számának átlagos növekedésével lehet az utóbbi években számolni, ami települési szinten az átmenő forgalomhoz képest jelentős kibocsátás-változást nem okoz.

A növekedéssel párhuzamosan jelentkezik a gépkocsik átlag életkorának csökkenése, ami viszont jobb műszaki állapotot, és javuló emissziós értékeket feltételez. A járművek fajlagos légszennyezőanyag kibocsátásai csökkennek, amelyek következtében a szén-monoxid és szén-hidrogén emisszió is jelentősen csökken (a katalizátoroknak köszönhetően). Azonban a nitrogén-oxidok kibocsátása nő, mert a fajlagos kibocsátás csökkenése sem tudja kompenzálni a forgalom növekedését. Ezért az innen eredő emissziók elhanyagolhatóak.

Lokálisan az útszakaszok mentén néhány méteres, rosszabb esetben néhány tíz méteres sávban okozhatnak káros imissziót.

A közlekedés statisztikai elemzése szerint 1600 jármű/nap felett jelentős, 3750 jármű/nap felett nagy/súlyos környezeti hatással kell számolni.

A helyi forgalom különösen a csúcsforgalmi időszakban fejt ki jelentős hatást a környezet állapotára. Jelentős átmenő forgalmat okoz a helyközi (távolsági) autóbuszok városközpontban lévő autóbusz pályaudvaron történő fogadása, melynek következtében a járatok útvonala az Ady Endre utcán halad át.

Ellenben az elmúlt években már a lakók számára is érezhető volt, hogy az országos közutak átmenő forgalma 2012 óta a Déli elkerülő úton át az Ipar utca irányába teljesen elkerüli a belvárost. A reggeli és a késő délutáni csúcsforgalmon kívül a városközpontban is érezhető a forgalom csökkenése.

2013-ban átadásra került a Dobó városrészt a belvárossal összekötő kerékpárút. A kedvező szélességű kerékpárút azóta egyre népszerűbb, kedvező időjárás esetén már nemcsak a városlakók használják a munkahelyük vagy az oktatási intézmények megközelítésére, hanem a sportolók, kirándulók is. Különösen népszerű lett a kerékpárútnak a Május 1. utca és Alkotmány utca közötti zöldövezeti szakasza, ahol a forgalomtól védett helyen van lehetőség a gyerekek számára a kerékpározás tanulására és gyakorlására.

A tavalyi évben átadott Barackos futókör egyre több futót és kerékpárost csalogatott ki a forgalomtól távoli, zöldövezetben elhelyezkedő, Diszel városrészbe vezető kerékpárúttól északra kijelölt útvonalra.

Lakossági fűtés légszennyező anyag kibocsátása

Tapolcán a fűtés és meleg víz előállítás döntően vezetékes gáz felhasználással történik. A város a vezetékes földgáz ellátó rendszerbe már évekkel ezelőtt bekapcsolódott. A jó szabályozási lehetőség következtében a gáztüzelés viszonylag kismértékű szén-monoxid kibocsátást eredményez.

Mivel a gáz kéntartalma jelentéktelen, gyakorlatilag kén-dioxid nem keletkezik. A magas égési hőmérséklet miatt nitrogén-oxid kibocsátással kell számolni, de szilárd szennyeződés gyakorlatilag nem keletkezik.

A gázfűtés mellett ismét előtérbe került a fával való fűtés, mint kiegészítő fűtési mód. Ennek oka a közelmúlt gázellátási bizonytalanságaiban és a gáz árában történt jelentős növekedésben keresendő. Ez a gyakorlat azonban jelentősen hozzájárul a légszennyezés növekedéséhez. E tendencia sajnos a kibocsátott légszennyező anyagok légköri dúsulásához vezet.

A lakossági fűtés és meleg víz előállítás során a környezeti levegőbe kerülő légszennyező anyagok döntően a fűtési szezonban terhelik a környezeti levegőt, a koraesti órákban az egész várost nagykiterjedésű füstréteg fedi el. Éves szinten viszont az ebből eredő levegőszennyezés mértéke nem számottevő.

A város levegő minőségének állapota 2012 és 2013-ban is kielégítő volt. A terület jó átszellőzősű, a közúti forgalmon kívül a ma már megszűnt homokbányászat okoz néha porszennyezést.

Allergén növények elterjedtsége

A városban a parlagfüves területek aránya nem éri el a 25 %-os lefedettséget, azonban előfordulnak egyéb, allergia kialakulásáért felelős növények. Ezeknek az irtására az önkormányzat igyekszik nagyobb gondot fordítani.

Diffúz forrásokból eredő légszennyeződés

Az előzőekben vizsgált légszennyező pontforrásokon kívül a város területén folyamatosan működő, jelentős hatással bíró ipari tevékenységből eredő *diffúz légszennyező források* vannak. Ilyenek pl. az ipari telephelyeken lévő helyhez kötött diffúz légszennyező források, mint a tárolótartályok légzői, lefűvató szelepek, üzemi berendezések, tartályok légzői.

A másik jelentősebb légszennyező forrás a felületi *poremisszió*, valamint az állattartó telepek okozta bűzkibocsátás lehet, előbbi elsősorban a laza feltalajú (finomhomokos) mezőgazdasági területekről, valamint a növényzettel nem, vagy kevésbé fedett, nem portalanított felületekről (földutak, burkolatok) származik.

A városban, azonban nem jellemzőek a mezőgazdasági művelés alá vont területek, sem a nagy létszámú állattartó telepek, ami esetenként zavaró hatást idézhetne elő a közvetlen környezetében a bűszennyezés miatt.

A környezeti levegő minőségének folyamatos vizsgálata, a javításhoz szükséges átfogó intézkedések megtétele a környezetvédelmi hatóság, Veszprém megyében a Közép-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség feladata és hatásköre. Az önkormányzat az ipari tevékenységből eredő légszennyező-anyag kibocsátásokra nincs befolyással.

A lakosság tájékoztatása azonban elsőrendű feladatkörébe tartozik, az ehhez szükséges információk a környezetvédelmi hatóság adattáraiból, valamint a település területén lévő üzemek éves beszámolójából rendelkezésre állnak.

Minden település esetében vannak olyan intézkedések, amelyek elmulasztása, vagy nem szakszerű kivitelezése bizonyos időszakokban egy adott terület levegőjének a minőségét jelentősen befolyásolja.

Ezek az általános intézkedések, amelyekre minden települési önkormányzatnak kiemelt figyelmet kell fordítani, a következők:

- *Közterületek takarítása, tisztán tartása. A nem megfelelően takarított közterületről kedvezőtlen időjárási viszonyok esetén jelentős mennyiségű por kerül a környezeti levegőbe, megnövelve annak szálló por koncentrációját.*
- *Avar és kerti hulladék égetés szabályozása. Az engedély nélkül végzett hulladék égetés esetén, különösen, ha nedves hulladékot égetnek, jelentős mennyiségű légszennyező anyag kerül a környezetbe. Ezt a tevékenységet meg kell tiltani, a biológiailag lebomló hulladékot komposztálni kell. A településen ennek feltételei adottak, az önkormányzat rendelettel szabályozta az avar és kerti hulladék nyílttéri égetését.*
- *Az állattartás szabályozása. Ez különösen a vidéki településeken fontos, mert a nem megfelelően kezelt trágya, a nem megfelelően épített és üzemeltett állattartó ólak, istállók komoly bűzforrást jelentenek. Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló törvény módosítása értelmében a haszonállatok tartását korlátozó, megtiltó önkormányzati rendelkezéseket - például állattartási övezetekre vonatkozó előírások, tartható állatok száma - hatályon kívül kell helyezni. A szabályozás értelmében önkormányzati rendelet ezen túl nem korlátozhatja egyebek mellett a tyúk, a nyúl, a sertés, a szarvasmarha vagy a ló tartását, ami azonban nem korlátok, feltételek nélküli állattartást jelent; az állatok tartása ugyanis az emberek és állatok egészségét, jólétét nem veszélyeztetheti, a környezetet nem károsíthatja. Az állat-egészségügyi, közegészségügyi, állatjóléti, környezetvédelmi, illetve természetvédelmi szabályokat, előírásokat tehát épp úgy be kell tartani, ahogy ez idáig történt.*
- *A kültéri munkák, útfelbontás, csatornázás, épületek építése, bontása, stb. szabályozása. A nem megfelelő formában végzett kültéri munkák során jelentős mennyiségű por kerülhet a környezeti levegőbe jelentősen megnövelve a szálló por koncentrációját. Az építési-bontási engedélyek kiadásánál olyan munkavégzést kell előírni, amely nem idézi elő a környezeti levegő szennyezését.*

A jelentős légszennyezéssel járó tevékenység engedélyezési eljárásába szakhatóságként be kell vonni az illetékes környezetvédelmi hatóságot és az engedélyben előírt követelmények betartását a munkavégzés során ellenőrizni kell.

Az elmúlt években tett levegőtisztaság-védelmi és környezet-energetikai intézkedések:

- Energia-hatékony és takarékos környezetkímélő technika támogatására, megújuló energiaforrásokra való pályázatokban az önkormányzat folyamatosan részt vesz.
- Gáz, biomassza és napkollektoros fűtéstehnológiákra való áttérés intézményi szinten tervezett.
- A 100 %-os gázhálózati rákötési arány igen jónak mondható. A levegő *porszennyezettség csökkentése megvalósult* a város több pontján, hiszen több helyütt civil szervezetekkel együtt fapótlásra került sor és megtörtént a belvárosi rehabilitáción belül is a virágosítás.
- Tapolcán az ülepedő poros, és a kén-dioxid (SO₂) mintavétel megszűnt, kizárólag nitrogéndioxid kibocsátást mérnek, melynek eredményei alapján 2012-2013. években határérték átlépésre nem került sor.
- A parlagon hagyott területek, a nem kellő gondossággal kezelt közterületek, telkek, árokpártok burjánzó gyomnövényei, és az elszaporodott parlagfű okozzák a város levegőjének pollen-szennyeződését, melynek monitoringja folyamatos. A lakosság folyamatos tájékoztatása érdekében a szükséges tudnivalókat Tapolca város honlapján és a helyi médiában is elérhetővé tették. Belterületen folyamatosan ellenőrizték a kaszálásokat.
- A komposztálás népszerűsítésében a polgármesteri hivatal jeleskedett, hiszen pályázati együttműködésben több száz *komposztláda* került kiosztásra.

VÍZMINŐSÉG-VÉDELEM

Az Európai Unió új vízpolitikája, a „Víz Keretirányelv” (továbbiakban VKI) 2000-ben lépett hatályba az EU tagországaiban. A Víz Keretirányelv célja, hogy 2015. év végére a felszíni (folyók, patakok, tavak) és felszín alatti víztestek „jó állapotba” kerüljenek. A keretirányelv szerint a „jó állapot” nemcsak a víz tisztaságát jelenti, hanem a vízhez kötődő élőhelyek minél zavartalanabb állapotát, illetve a megfelelő vízmennyiséget is. A jó állapot eléréséhez szükséges beavatkozásokkal azonban össze kell hangolni az árvízi vagy belvízi védekezést, a településfejlesztési elképzeléseket, legyen szó szennyvízkezelésről, ivóvízellátásról, vagy a vízi közlekedés fejlesztéséről.

A város feladata, adottságait és fejlesztési elképzeléseit figyelembe véve, a település közigazgatási területén történő átfogó vízgazdálkodási témák kidolgozása, mely magában foglalja a településnek a felszíni és a felszín alatti vizekkel, az önkormányzat területén található vízkészletekkel, a csapadékvizekkel kapcsolatos politikáját.

Tapolca Város közigazgatási területén az Eger-víz, a Tapolca-patak és a Kétöles- vagy Viszló-patak folyik. A korábbi aktív bányászati karsztvízszint süllyesztés 1998-ban történt megszüntetése, és az ezt követő lassú *regenerálódás* ellenére a város nyugati részén lévő Kétöles- vagy Viszló-patak medre rendszerint száraz, a patak időszakos vízfolyás. Mindhárom vízfolyás a Balatonba torkollik.

A fontosabb feladatok között szerepelhet a kiszáradt patakok és források helyreállításával kapcsolatban megjelenő problémák, elképzelések feltárása.

A megvalósításnál ki kell térni a lehetséges gazdasági és jogi szabályozó eszközökre, lehetőségekre. A vízgazdálkodási koncepciót, a vízgazdálkodás egyedi sajátosságai miatt nem lehet minden esetben egyetlen önkormányzat területére elkészíteni, az önkormányzatnak, amennyiben kezdeményezés van rá, részt kell vennie egy térségi koncepció kialakításában.

A környezetterhelési díjról szóló 2003. évi LXXXIX. törvény 11. § (1) és (2) bekezdése értelmében azon fogyasztónak, aki a műszakilag rendelkezésre álló közcsatornára nem köt rá, vagy külön jogszabályok szerint egyedi szennyvízelhelyezési kislétesítményt, illetve egyedi szennyvíztisztító kisberendezést nem alkalmaz **talajterhelési díjat kell fizetnie**.

Ugyanezen törvény 12. §. (3) bekezdése alapján a talajterhelési díj egységdíjának mértéke **2012. február 1-jétől a korábbi 120 Ft/m³ helyett – tízszeres-, 1200 Ft/m³ mértékben került meghatározásra, amelyet a területi szorzók tovább növelhetnek (pl.: sérülékeny vízbázis érintettsége esetén 3600 Ft/m³).**

Így azoknak, akik minél később kötnek rá a közüzemi csatornahálózatra, számolniuk kell a 2014. évi talajterhelési díj időarányos megfizetésével is.

A víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. számú törvény 83.§ (3) bekezdése alapján, ha 2012. július 1-jén a közműves ivóvízellátás, vagy szennyvízelvezetés és - tisztítás biztosításához szükséges víziközmű rendszer a közterületen az ingatlanról műszakilag elérhető módon kiépült és rendelkezésre áll, akkor az ingatlan tulajdonosa **2013. július 1-jéig** az 55.§-ban foglaltak szerint **köteles az ingatlant a rendszerbe bekötni**.

A terület földtani felépítéséből következően a felszín alatti vizek csaknem valamennyi típusa jelen van Tapolca térségében. A terület uralkodó törésiránya ÉK-DNy, illetve ÉNy-DK. A fő tektonikai irányokon kívül, haránt irányú törések is nyomozhatók.

A bauxitbányászattal összefüggő aktív víztelenítés hatására a karsztvíz-háztartásban torzulások következtek be, ami több káros hatással is járt *(Tapolcai Tavasbarlang és a Keszthelyi-hegység peremén a Hévízi tóforrás hozamcsökkenései, a leszálló típusú dolomit források hozamcsökkenése, a felszálló jellegű bazaltszivárgók elapadása, stb.)*

A 1990-es évek elején a bányabezárást követő **karsztvíz** felengedés hatására a kedvezőtlen hatások mérséklődtek, pozitív irányú változások indultak meg a vízháztartási egyensúly kialakulása irányába. 20 évvel ezelőttig a mélyművelésű bauxitbányászat következtében erőteljesen csökkent a karsztvízszint, ezért a térségben számos forrás elapadt.

Mezőgazdasági eredetű vízszennyezés forrásai a hígtrágyás állattartó telepek. A keletkező hígtrágyát részben ülepítőkben szikkasztják el, részben pedig a szántóterületekre juttatják. Mindkét módszer veszélyes lehet a rétegvízre.

A nyirádi vízbázis biztonságban helyezési terve alapján *a térségben 'A' védőzóna maradt még lehatárolva 2014. december 31-ig.*

A földtani talaj és talajvíz védelme tekintetében a terület **fokozott szennyezés-érzékenységű**.

A város teljes területe „*felszíni szennyeződésre fokozottan érzékeny*”. A sérülékenység azt jelenti, hogy a felszín alatti víztartó képződményt sekélyen fedi csupán olyan kőzet, illetve a szennyező anyagot át nem eresztő földtani képződmény, amely visszatartaná a terepfelszínről beszivárgó szennyező anyagokat.

A sérülékeny vízbázisok biztonságba helyezése **komplex feladat**, mely megoszlik a hatóság, a tulajdonos (önkormányzat, állam) és az üzemeltető között.

A város területén számos *talajvíz kút* található, amelyek vizét elsősorban locsolásra használják. Víztisztítási adat kutakból nem áll rendelkezésre.

A talajvízszint az utóbbi években jelentősen süllyedt, aminek okai a szokatlanul száraz időjárás, illetve a nyírádi bauxitbányászatból – talán hosszú évekre, évtizedekre – megörökölt vízdepresszió.

Az elmúlt években tett vízminőség-védelmi intézkedések:

- A vizek védelme érdekében elfogadásra került az országos Vízügyi Gazdálkodási Terv. Az általános célokat, azaz, hogy a vizek „jó állapotot” érjenek el, 2015-2027. között ütemezetten kell megvalósítani. ***Tapolcát a Balaton vízgyűjtő területe érinti.*** Az elfogadott tervek megtekinthetők a www.vizeink.hu internetes oldalon.
- A Tapolcai-medencét is érinti a ***karsztvíz-regenerálódás***. A Dunántúli-középhegységi bányászathoz köthető nagy karsztvíz kivételeket 1991-ig felszámolták, így az általános karsztregenerálódás megindulhatott. Az emelkedő karsztvízszintek hatása az elapadt források megfakadása, területrészek vizesedése, ingoványosodása, közvetlen hatásai Tapolcán az elmúlt évek során már jelentkeztek a Tavasbarlangban és a Malom-tónál, továbbá a Déli városrész kiskertjeiben is.
A jelentkező problémák kezelése a rendezett vízelvezetés visszaállításával, kiépítésével vagy mesterséges vízszintcsökkentéssel (megcsapolás) és a vízelvezetési problémák megoldásával lehetséges, melyre került intézkedés. A karsztvízszint emelkedés okozta problémák feltárása és kezelése ügyében a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság egy projekt indítására tett javaslatot 2013-ban. A projekt célja a karsztvíz készlet-gazdálkodási állapot értékelése, az emelkedő karsztvízszint nyomon követése, feladatok megfogalmazása, javaslatok kidolgozása.
- A százéves csapadékrekordot megdöntő tél miatt 2013. év elején és 2014 év nyarán az átlagosnál 4–5-ször több csapadék hullott a Balaton vízgyűjtőjére, amely Tapolca környékén is szemmel látható volt (pl. a Hegymagas felé vezető közút melletti szántóföldeken), ezt a veszély és vízkár-elhárítási tervben foglaltak szerint kezelni kellett.
- Tapolcán a vízminőségi jellemzők megfelelnek az előírásoknak. A nitrit határérték túllépésével kapcsolatos monitoring rendszer már 6 éve működik a megye településeinek ivóvízvédelme érdekében.

A Malom-tó környéke és a gyógybarlang

Tapolca jelentése: „melegvízű forrás”. A település életében mindig nagy szerepet töltöttek be a Malom-tó és a környék langyos karsztforrásai. Barlangrendszere 1902 óta ismert. Az 1950-től egyre intenzívebbé váló bányászati célú karsztvízszint süllyesztés a Dunántúli-középhegység teljes területén jelentősen lecsökkentette, sok esetben teljesen elapasztotta a források vízhozamát.⁶

Tapolca környékén elsősorban a nyírádi vízemelés éreztette hatását: a Malom-tó vízpótlásra szorult, a tavasbarlangból eltűnt a víz 1981-1998 között. A bányák 1988-1990 közti időszakban történt bezárását követően 1993-tól megindult a tároló regenerálódása, ami napjainkban is tart. *(A visszatérő karsztforrásokkal érintett önkormányzatoknak ki kell*

⁶ Szügyiné Simon Hajnalka (2011): *Tapolca - a barlangok és vizek városa – „Aquamobile” /2011/3.* –(Szerk.: Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság és a Közép-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség)

dolgozniuk az esetleges környezetvédelmi veszélyek elhárítását, megoldását, illetve a megnövekedett vízmennyiség vízrendezési, vízhasznosítási lehetőségeit.)

A város, kedvező földtani, tájképi és más természeti adottságokkal, sajátos szubmediterrán mikroklímával, gazdag építészeti örökséggel rendelkezik. Turisztikai és idegenforgalmi jelentőségét növeli a Balaton közelsége, de a meghatározó szerepet a Malom-tó, a gyógyhatásokról ismert melegvizű fürdők és a gazdag természeti, táji és építészeti örökség töltik be.

A turisták és a nagyközönség által egyre látogatottabb a Tapolcai-tavasbarlang és a légúti, asztmás, allergiás betegségek terápiás gyógykezelésére alkalmas gyógybarlang.

A fúrási rétegsorok adatai szerint a területen a triász dolomitból álló alaphegység a mélybe zökken, szemben a környező területekkel, ahol ezek a képződmények nyílt karsztos felszínt alkotnak. A legmélyebb vízkútfúrásokban talpig, kb. 600 m mélységig nyomozható a triász dolomitösszlet, felszíne 45-120 m közötti mélységben húzódik a város területén.

A lezökken dolomitfelszínen folytatódott az üledékképződés a miocénben, amelynek során mészkő rakódott le, majd kvarter törmelékes üledékek borították el a mélyebb térszíni területeket. Az alaphegység felett akár 100 m vastagságban települhet a sárgásfehér színű miocén (szarmata) mészkő. A legfiatalabb, negyedidőszaki képződmények vastagsága néhány m-től kb. 30 m-ig változhat. A miocén mészkő a város belterületének jelentős részén a felszínen van, fedetlen helyzetben.

Az alaphegységben karsztvíz tározódik, összefüggő hidraulikai rendszert képezve a miocén mészkővel. A Tapolcai-medence alatt húzódó karsztos víztest hideg víztestként van nyilvántartva, ám fontos tudni, hogy a medencét határoló szerkezetföldtani elemek (törések) mentén langyos források törnek a felszínre (pl. a Malom-tó karsztforrásai), illetve a karsztvíztározó összlet nagyobb mélységbe (kb. 170 m alatt) történő lefűrése során 30 °C fölötti hőmérsékletű termálvíz nyerhető!

A Malom-tó és környezete (régi házai, vízimalma) hazánk egyik legszebb és leghangulatosabb, mediterrán hangulatú városrésze

A felső- és alsótóból álló Malom-tavat több karsztforrás táplálja, melyek a környező házak fala alól törnek fel, állandó 18 °C hőmérsékletű vizet adva, ezáltal a tó télen sem fagy be. A tó vize közvetlen összeköttetésben áll a barlanggal: a barlang vízszintje az erózióbázist jelentő Malomtó-forrás visszaduzzasztásával szabályozható.

Tavasbarlang

A fiatal üledékkal fedett triász dolomitos alaphegység a karsztosodás jelenségének felszínalatti morfológiai elemeit kevésbé jeleníti meg, dolomitban nem jellemző a barlangosodás. Ezzel szemben a fedő miocén mészkőben kiterjedt barlangrendszer alakult ki a város alatt. A barlangképződés oldási folyamata már közvetlenül a terepfelszín alatt megkezdődik: a beszivárgó hideg, szén-dioxid tartalmú víz oldja az útjába kerülő karbonátos kőzeteket. Jelentősebb az oldódás, amikor a feláramló melegvizek találkoznak hideg víztömegekkel (keveredési korrózió), ami nagyobb barlangok létrejöttéhez vezethet.

Fontos megjegyezni, hogy bár a dolomit gyenge oldhatósága miatt nem karsztosodik, keskeny, sűrű szövevényű réshálózata lehetővé teszi a vízáramlást, ezáltal jelentős áteresztőképességet biztosít az áramló víztömegek számára.

A város alatti barlangrendszer föld alatti termeit 1902-ben fedezték fel kútásás közben. Tóth Pál pékmester telkén ástak, melynek során a 14 méter mély gödörben hirtelen nyílás keletkezett. A kútásók átbújtak rajta s így fedezték fel a három-öt méter magasságú, folyosókkal szabdaltnak barlangrendszert. A barlang víz alatti ágait több lépésben tárták fel a felfedezés után, majd 1938-ban, a barlangi törmelékek eltávolításával alakították ki a híres

csónakázó körfolyosót, amely több felszín alatti tavat köt össze. A járatrendszerből a jelenlegi ismeretesség szintjén kb. 3 kilométernyi ismert.

Az egyenletesen 20°C hőmérsékletű, közel 100%-os páratartalmú, Ca-ionokban gazdag, magas széndioxid és radon tartalmú, szinte teljesen por- és csíramentes, pollenmentes barlangi levegőt légzőszervi, légúti, allergiás és asztmás betegségek gyógyítására használják:

a barlangrendszer száraz részének Tapolcai Kórház alatt húzódó lezárt járatát a kórház betegei számára tartják fenn, illetve a kórház szomszédságában elhelyezkedő ingatlanon lévő ágot a barlang felett épült Hotel Pelion szálloda szállóvendégei használhatják.

1925-ben a Tapolca városi kórház egyik pavilonjának alapozása során egy száraz, tágas barlangra bukkantak. A feltárást és óvóhelyé alakítást 1937-38-ban végezték dr. Kessler Hubert mérnök-barlangász irányításával. Időközben elterjedt a környék lakosai körében, hogy **a barlangok levegője gyógyítja a légúti betegségeket.**

Asztmások, hörghurutosok keresték fel a barlangot - a számarköhögesben szenvedő gyermekek csodálatos gyógyulása nagymértékben erősítette a barlang gyógyhatásának hírét. A II. világháborúban a Kórház-barlang óvóhelyként szolgált, elsősorban a betegek számára. Az orvosok megállapíthatták, hogy az akkori gyógyszeriség ellenére a légzőszervi betegek állapota lényegesen javult.

Az 1970-es években került sor a barlang korszerűsítésére. A világítást felújították, felvonóval, telefonnal kapcsolták össze a felette lévő kórházi osztállyal, ahol kórtermeket, vizsgálóhelyiségeket, tornatermet, fizioterápiás részleget alakítottak ki. A kórház és a barlang szoros területi egysége egyedülálló lehetőséget biztosít arra, hogy az előnyös klimatikus környezet a mindennapi gyógyítás része legyen. A meggyőző eredményeknek köszönhetően a tapolcai Kórház-barlang 1981-ben megkapta a gyógybarlang minősítést.

A barlang gyógyhatását előidéző tényezők:

- A barlangi légtér tisztasága: a levegő mentes a toxikus- és izgató anyagoktól, allergénektől.
- A barlangi levegő sterilitása.
- Az átlagosnál magasabb szén-dioxid tartalom: légzésmélység fokozódása, anyagcsere folyamatok gyorsulása.
- A 12-14°C fok körüli, csaknem állandó hőmérséklet.
- Folyamatosan újratermelődő természetes aerosol oldott ionjai: görcsoldó, gyulladásgátló, nyákoldó, fertőtlenítő hatás.
- A levegő magas relatív nedvességtartalma (98%).
- A légköri frontok, elektromos, barometrikus változások hiánya.
- A penészgombák esetleges antibiotikus produkciója.
- A mozgáshiányos, szokatlan földalatti környezet, csend, fényszegénység jótékony pszichés hatása.
- Gyógybarlang és termálvíz - Hunguest Hotel Pelion
- A barlangrendszer száraz járatainak egy része a szálloda alatt található, mely közvetlenül kapcsolódik a Kórházbarlanghoz. Kedvező élettani hatásai megegyeznek az előző fejezetben leírtakkal.

A szállóvendégek a gyógybarlang használatán túl a 2001-ben létesített 218,0 m mélységű B-28 OKK számú termálkútból termelt 31,5 °C hőmérsékletű vízzel töltött medencékben is fürödhetnek.

A karsztvíz-veszélyes szén- és bauxitbányák biztonságát szolgáló vízemelések az 1950-es évektől egyre intenzívebbé váltak a Dunántúli-középhegység területén, ezáltal a karsztvíztároló eredetileg természetes vízforgalma alapvetően átalakult.

A legintenzívebb bányavíz emelés a középhegységi főkarsztvíz tároló délnyugati részén, Nyirádon folyt, Tapolcától mindössze kb. 13 km távolságra.

Az újabb bányanyitások következtében a bányászati célú vízemelések egyre növekedtek, így az 1960-as évek közepére a teljes vízkivétel már meghaladta a tároló dinamikus vízkészletét. Az egész tárolóra kiterjedő regionális nyomáscsökkenés az egykor nagy hozamú források elapadásához vezetett, ezekkel együtt a peremi hévforrások vízhozama is csökkent.

A bányászati célú karsztvízszint süllyesztés a Malomtó-forrás vízhozamának jelentős csökkenéséhez, a tó algásodásához és a tavasbarlang kiszáradásához vezetett. A Malomtó-forrás vízhozam mérési adatai adatbázisokban 1952-től vannak nyilvántartva. Az első mérések az 1950-es évek elején még 500-600 l/s értékű vízhozamról tanúskodnak. 1968-tól 400 l/s érték mérhető, majd 1975-től 300 l/s alá csökken a vízhozam. A csökkenés tovább folytatódott évről-évre. A legkisebb értéket 1991. áprilisában mérték, 13 l/s hozamot.

A kár rendezését a Bakonyi Bauxitbánya Vállalat vállalta. Ennek érdekében 1981-ben tárgyalások kezdődtek a Malom-tó vízpótlása kapcsán, melynek célja a felsőtó vízszintjének megemelése, vízcserejének biztosítása. A vízpótlást fúrt kútból kívánták megoldani, ezenkívül megtervezték a felsőtó leszigetelését, a felsőtó túlfolyó vizének alsótóban történő visszaduzzasztását, a felsőtó alsótóból történő vízpótlását, a szivárgó vizek felsőtóba történő visszavezetését. A vállalat vállalta a kiszáradt tavasbarlang járatainak járhatóvá tételét. Csónakázás fenntartására nem láttak módot. A vízpótlás vízi létesítményei 1985-től lettek üzembe helyezve.

A vízkészlet járulék bevallás 1993-tól nyilvántartott adatai szerint a 60,0 m mélységű B-13 OKK számú kútból az alábbi mennyiségek lettek felhasználva a vízpótlásra: 1993-ban 808.038 m³, 1994-ben 568.854 m³, 1995-ben 203.742 m³, 1996-ban 6.072 m³. A vízpótlás 1997-től megszűnt.

1990. szeptemberében a nyirádi bánya bezárása a tároló délnyugati részén elindította a regenerálódást. A visszatöltődés 1993-tól indult meg. Tapolca környékén található 3 törzshálózati figyelőkút: Zalahaláp-1, Lesenceistvánd-3, Hegyesd-2 vízszint görbéit tanulmányozva ugyanaz a tendencia ismerhető fel, azonban a vízszint csökkenés illetve a regenerálódás mértéke eltérő. A Hegyesd-2 figyelőkútban 15 méteres emelkedés történt 2011-ig, a Lesenceistvánd-3 kútban 40 méterrel magasabb a vízszint az 1990-1992 években mért mélyponthoz képest. A térségi karsztvízszintben a legnagyobb mértékű regenerálódás a Zalahaláp-1 jelű kútban figyelhető meg, amelyben kb. 82 méteres emelkedés történt. A kutakban jelenleg a karsztvízszint az 1970. évi állapotnak felel meg, Zalahalápon az 1970. évi állapotot 15 méterrel meghaladta a vízszint. *A nyomásemelkedés még évtizedekig eltart.*

A tavasbarlangban 1998-ban vált lehetővé újra a csónakázás. A regenerálódás napjainkban is folytatódik, ám az eredeti természetes forráshozamok feltehetően nem fognak visszatérni, tekintettel a bányászat megszűnése után a bányavíz kivételre települt nyirádi ivóvízbázis víztermelésére, évente 12.000.000 m³ mennyiségben.

A karsztvíz-készlet regenerálódás következményei

A regenerálódás következtében újból visszatérő karsztforrások társadalmi, gazdasági hatásokkal járnak, a településeknek vízrendezési, vízhasznosítási, környezetvédelmi feladatokat jelentenek.

A középhegység területén leginkább érintett Tata városa, ahol már 10 évvel ezelőtt megkezdtek a visszatérő karsztforrások ésszerű és fenntartható hasznosításának tervezését, a szennyező hatások megszüntetését, vízelvezető rendszerek kiépítését.

Tapolca város területén a felszínalatti vízkészletek felhasználása kismértékű. Jelentősebb (500 m³/év mennyiséget meghaladó) vízkivétel talajvízből és rétegvízből nincs.

A miocén mészkőben tározódó karsztvízre épülő vízigények közül említésre érdemes a MÁV állomás 3.100 m³/év lekötött vízigénye és a Szigetelőanyag gyár 55.000 m³/év mennyiségű lekötött ipari vízigénye. A legtöbb katasztrofizált vízkút a triász dolomit alaphegység karsztvizét veszi igénybe. Legjelentősebb a strandfürdő vízigénye, 43000 m³/év, de jelenleg szünetel a vízhasználat. 2016-évre tervezik a felújított Strand átadását. A Hotel Pelion termálvíz igénye: 35.040 m³ évente. Említést érdemel még a K-29 OKK számú kútból történő vízhasználat, 830 m³/év vízigénnyel, elsősorban öntözési célra.

Az elmúlt években mindössze 1 db. vízjogi létesítési engedély került kiadásra kút létesítésére vonatkozóan: *az önkormányzat új strand és új termálkút létesítését tervezi a volt Kinizsi laktanya területén.*

Tapolca Város Környezetvédelmi Programja jelen környezetvédelmi programja *nem tér ki a karsztvízszint emelkedéséből fakadó vízrendezési, vízhasznosítási feladatokra, önkormányzati elképzelésekre. Ezt a jövőben külön koncepcióban érdemes részletesen kidolgozni!*

TALAJVÉDELEM

Veszprém megye területének felszíne erősen tagolt. A mezőgazdasági művelést erősen nehezítik a kedvezőtlen talajviszonyok, különösen a köves, kavicsos feltalaj és a sekély termőréteg.

A **Tapolca** városról elnevezett, tanúhegyekkel övezett Tapolcai-medence a Dunántúli-középhegység délnyugati részén elterülő földrajzi tájegység. Szomszédos a Balaton-felvidékkel, a Keszthelyi-hegységgel, a Káli-medencével és a Déli Bakonnyal.

A térségének nagy része mészkő és dolomit-rengetegen helyezkedik el, ennek következtében váztalajok, valamint közethatású talajok uralják. Talajművelést nehezíti a sekély termőréteg, e területek művelési ága gyepek.

A talaj egyik legfontosabb természeti erőforrásunk, megóvása, termékenységének fenntartása hosszú távú érdeke mindannyiunknak. A termőtalajok állapotának megőrzéséhez, javításához a **termőföld védelméről** szóló 2007. évi CXXIX. törvény (továbbiakban Tfvt.) és a talajvédelmi terv készítésének részletes szabályairól szóló 90/2008. (VII. 18.) FVM rendelet előírásainak figyelembevételével kell eljárni.

A termőföld védelméről szóló törvény (Tfvt.) meghatározza az állam, a földhasználó, a beruházó talajvédelmi feladatait, a talajvédelmi hatóság hatáskörét, valamint rendelkezik azokról a szankciókról, melyeket a talajvédelmi előírások megsértése, a talaj károsítása esetén szükséges alkalmazni.

A törvény meghatározza azokat a leginkább veszélyes talaj-degradációs tényezőket, amelyek megelőzése, vagy súlyosabb fellépése ellen köteles a földhasználó talajvédő gazdálkodást folytatni, arra figyelemmel, hogy a gazdálkodás során a termőföld ökológiai adottságaihoz nem igazodó helytelen technológia megválasztásával, az ebben megnyilvánuló rövidtávú szemlélettel tartósan károsodhat a talaj termékenysége, biológiai aktivitása, a törvény előírja a földhasználónak a talajvédő földhasználat folytatását. (Tfvt. 36-42. §-ok)

A Tftv. részletesen foglalkozik a termőföld igénybevételével megvalósuló beruházások során teljesítendő talajvédelmi szabályokat, amely elsősorban a beruházással - útépitési, ipari, településfejlesztési, mezőgazdasági, érintett területek humuszos termőrétegének megmentését illetve a környező talajok minőségének megóvását jelenti.

Jelentős probléma napjainkban a talajvédelem szempontjából az infrastrukturális fejlődéssel, valamint az ezekkel együtt járó beruházások, egyéb nagyberuházások során a termőföld területek talajának megóvása.

A törvény a beruházásokkal kapcsolatban bevezeti a talajvédelmi járulék jogintézményét. A talajvédelmi járulék lényege, hogy a beruházás, építés során mentett humuszos termőréteg legnagyobb hányada az építés befejezése utáni területrendezésre, rekultivációra kerüljön felhasználásra.

A helyben fel nem használt humuszos termőréteg átruházható, azonban csupán eredeti funkciójának megfelelően a talaj felső termőrétegeként (parkosítás, kerti föld, termőföld területek rendezése, stb.) vagy termeszto közeg előállítására használható fel.

Ha a letermelt termőréteg felhasználását a beruházás helyszínén, illetve annak környezetében az adott körülmények nem teszik lehetővé, az értékesíthető, elszállítható.

A megvalósítás során feleslegessé vált, mentett humuszos termőréteg mennyiségéről és felhasználásáról a beruházónak nyilvántartást kell vezetnie. A beruházónak a helyben fel nem használt humuszos termőréteg után talajvédelmi járulékot kell fizetni. A járulék nem szankció, hanem egy eszköz a talajvédelmi hatóság kezében, hogy a beruházót a talaj termőrétegével való takarékos, körültekintő gazdálkodásra ösztönözze.

A törvény kimondja, hogy a humuszos termőréteg mentésével, hasznosításával kapcsolatos munkálatokat a beruházás engedélyezése céljából készített terveknek tartalmazniuk kell.

A talajvédelmi hatóság a törvényben előírt talajvédelmi kötelezettségek közül néhányat hatósági engedélyhez köt.

Az engedélyezési eljárást az indokolja, hogy e tevékenységek folytatásához meghatározott vizsgálatokra alapozott ún. *talajvédelmi tervet* vagy laboratóriumi vizsgálatokra alapozott számításokat kell a kérelmezőnek benyújtania annak igazolásához, hogy az adott tevékenység a talaj minőségében nem okoz kárt, vagy a jelentős forrás felhasználásával végrehajtott beavatkozás megfelelően hasznosul.

Ha a termőföld tulajdonosa és használója nem egyezik meg, e beavatkozások közül a mezőgazdasági célú tereprendezés, erózió elleni védelemhez szükséges műszaki beavatkozás, létesítmények elhelyezésének engedélyezéséhez, továbbá szennyvíz, szennyvíziszap felhasználásának, illetve nem mezőgazdasági eredetű nem veszélyes hulladékok felhasználásának engedélyezéséhez be kell szerezni a tulajdonos vagy a termőföld használójának hozzájárulását.

Erre azért van szükség, mivel ezen beavatkozásokkal együtt az adott földrészleten alkalmazható technológiát szükségszerűen módosítani kell (pl. bizonyos növények nem termelhetők meghatározott időtartamig). *A törvény alapján hígtrágya, szennyvíz, szennyvíziszap és bármilyen nem veszélyes hulladék termőföldön történő felhasználása csak öt évre engedélyezhető. Ha öt év letelte után ellenőrző talajvizsgálat igazolja, hogy ezek az anyagok nincsenek káros hatással a talajra, a tevékenység ismételtén öt évre engedélyezhető.*

A Tftv. 8. § (1) értelmében amennyiben más hatóságok engedélyezési eljárásaiban az ingatlanügyi hatóság, vagyis a földhivatal szakhatóságként működik közre, a termőföld védelmének érvényesítése érdekében érvényre kell juttatni, hogy az engedélyezési eljárás alá eső tevékenység végzése, létesítmény elhelyezése, jogosultság gyakorlása *lehetőség szerint a gyengébb minőségű termőföldeken, a lehető legkisebb mértékű termőföld igénybevételével* történjen.

A (2) bekezdés szerint a szakhatósági állásfoglalás kialakítása során figyelemmel kell lenni, továbbá arra, hogy az érintett és szomszédos termőföldek megfelelő mezőgazdasági hasznosítását a tervezett tevékenység, létesítmény ne akadályozza.

A szakhatósági hozzájárulást meg kell tagadni, ha az engedélyezés iránti kérelem átlagosnál jobb minőségű termőföldet érint, azonban a tervezett tevékenység végzésére, létesítmény elhelyezésére jogosultság gyakorlására hasonló körülmények és feltételek esetén átlagos minőségű vagy átlagosnál gyengébb minőségű termőföldeken is sor kerülhet.

A 9. § (1) bekezdése szerint *termőföldet más célra hasznosítani kizárólag ingatlanügyi hatósági engedéllyel lehet.*

A 11. § alapján termőföldet más célra csak kivételesen - elsősorban a gyengébb minőségű termőföld igénybevételével - lehet felhasználni.

Az átlagosnál jobb minőségű termőföldet más célra hasznosítani csak időlegesen, illetőleg helyhez kötött igénybevétel céljából lehet. Az igénybevételt az indokolt szükségletnek megfelelő legkisebb területre kell korlátozni.

A termőföldnek hulladéklerakó céljára történő igénybevétele esetén a környezetvédelmi és természetvédelmi követelmények betartása mellett, mezőgazdasági művelésre alkalmatlan vagy átlagosnál gyengébb minőségű termőföld más célú hasznosítása engedélyezhető.

A termőföldvédelem két részre tagolódik. A földvédelem alatt a termőföld mennyiségi védelmét, a talajvédelem alatt a termőföld minőségi védelmét kell érteni.

A mennyiségi földvédelem célja nevéből eredően is az, hogy az ország mező- és erdőgazdasági termelésre alkalmas területe a legkisebb mértékben csökkenjen. Csökkenés esetén is a leggyengébb minőségű terület kerüljön ki a termelésből. Ennek a 2007. évi termőföld védelméről szóló törvényben foglalt, különféle tilalmak alkalmazásával szerezhet a földhivatal érvény. Így pl: átlagosnál jobb minőségű termőföld csak helyhez kötött beruházás esetén vehető igénybe.

Az igénybevevő a termőföld minőségi osztálya és kataszteri tiszta jövedelme alapján számított földvédelmi járulékot köteles megfizetni, ami jelentős nagyságrendű összeg is lehet. Alaposan meg kell tehát gondolni a zöldmezős beruházások helyének kiválasztását.

Alapszabály, hogy termőföldet igénybe venni, - bármilyen célra - csak az illetékes földhivatal engedélyével lehet.

A termőföld más célú hasznosításnak módja végleges és időleges lehet. Időleges más célú hasznosítás legfeljebb 5 évre engedélyezhető.

A termőföld igénybevétele akkor minősül, időleges más célú hasznosításnak, ha az érintett területen, a lábon álló termés megsemmisül, terméskiesés következik be, az időszerű munkák akadályozására kerül sor, vagy a talajszerkezet károsodik. Az ilyen irányú engedélyezés iránti kérelem fontos mellékletét képezi az eredeti állapot helyreállítására készített terv.

A kellően át nem gondolt, a természeti adottságokat figyelmen kívül hagyó termőföld igénybevétele, visszafordíthatatlan károkat okoz, mind a természetvédelem, mind a fenntartható fejlődés szempontjait vizsgálva. Az ilyen jellegű, egyes esetekben engedély nélkül történő termőföld igénybevétele a törvény szigorúan bünteti. Az eredeti állapot helyreállítása, vagy a más célú hasznosítás folytatásához történő hozzájárulás esetén is földvédelmi bírságot kell fizetni. A bírság összege az egyébként fizetendő földvédelmi járulék háromszorosa is lehet.

A **Tapolcai-medencében** a talajok rendkívül változatos képet mutatnak. Kialakulásukban nagy szerep jutott a talaj képzőközetnek, a biológiai tényezőknek (növényzet, állatvilág), az éghajlatnak, a domborzati és hidrológiai viszonyoknak, valamint az emberi tevékenységnek. A talajok fizikai talajféleségük alapján lehetnek homok, vályog és agyag talajok.

A térségben legjellemzőbb a vályog fizikai talajféleségű, kisebb agyag és iszaptartalmú talaj. Az éghajlat hatására képződött talajokat zonális talajoknak nevezzük. A talaj-főtípusok közül ide tartoznak a Közép- és délkelet európai barna erdőtalajok, amelyek több típusa előfordul a térségben. Főként hegy- és dombvidékeinken található, de a síkságok erdős peremrészein is elterjedt, kémhatásuk gyengén savanyú.

A víz hatása alatt képződött talajok hidromorf talajok. A talaj főtípusok közül ilyenek a réti talajok, melyek állandóan cserélődő, kis sótartalmú vizek hatása alatt képződtek, így a talajban legtöbbször nincs számottevő sófelhalmozódás. Kémhatásuk általában savanyú, de lehet lúgos is.

A bányászati tevékenység befejezése után kisebb-nagyobb kiterjedésű meddőhányók, bányaterületek (homok) maradtak hátra, melyek rekultivációja nem történt meg. Az elhagyott bányagödrök egy részét sajnos illegális hulladéklerakóként használják.

A mezőgazdasági tevékenységből származó szennyezések közül legjelentősebbek a talajjavításra, talajfertőtlenítésre és a növényi kártevők ellen felhasznált hatóanyagok. A mezőgazdasági termelés során a növényvédelmi munkálatok alkalmával a szakszerűtlen felhasználás következtében arzén-, higany- és réztartalmú készítményekkel szennyezhetik a talajt. A talajba kerülő növényvédő szerek többsége gyomirtó szer, csak kisebb része egyéb *peszticid*. A város domborzati viszonyaiból adódóan problémák adódnak a domboldalak vízlemosásából, a mélyen fekvő területek belvizesedéséből.

Kedvezőtlen, hogy általában magas a rossz minőségű, 10 aranykorona érték alatti szántóterületek aránya. A szántók átlagos 14-es aranykorona értéke nem ad okot nagy művelési reményekre.

Az elmúlt években tett talajvédelmi intézkedések:

- A talajvédelem és a hulladékgazdálkodási program keretében pályázati forrásból és **közmunka** programosok bevonásával felszámolásra került az illegális szemétklerakás. (2012-2013.)
- A földvédelmi stratégia kialakítása fontos jövőbeni feladat maradt; közpark és zöldterület növelés, pedig a belváros több pontján, fásítással és játszótér kialakítással teljesedett ki. (2011-12.)
- A talaj védelme szempontjából a legfontosabb változást a szennyvízcsatorna hálózat szinte teljes körű kiépítettsége eredményezte. A vízbázisok védelme érdekében a talajterhelési díjfizetési kötelezettség azt a kibocsátót terheli, aki a műszakilag rendelkezésre álló közcsatornára nem köt rá. Azokat a kibocsátókat, akik a kötelezettségüknek nem tettek eleget, a szolgáltató DRV Zrt. kimutatását alapul véve több alkalommal felszólították.
- A felhívások eredményeként a rákötések száma megnövekedett. A felszólításokat követően több esetben kiderült, hogy egyes ingatlantulajdonosok esetében a rákötés már megtörtént, azonban nem jelezték a szolgáltató felé, ezért a nyilvántartás ezen esetek miatt a rákötés hiányát jelezte.
- A szennyvízberuházásokat követően, a szennyvíztelepre érkező szennyvizek mennyisége évről-évre emelkedik, mindamelllett a lakosság takarékosága

következtében a vízfogyasztás folyamatosan csökkent. Ez is bizonyítja, hogy a szennyvízcsatornára történő rákötések egyre kedvezőbb tendenciát mutatnak. Természetesen az új építések esetében kötelező a rákötések elvégzése, anélkül nem kerül használatbavételi engedély kiadásra.

- 2012-ben befejeződött a település egyik fokozottan védett természeti értéke, a tapolcai Tavasbarlang természetvédelmi célú rekonstrukciója.
A barlangban többek között felszámolásra kerültek a kőzetstabilitási problémák, és teljesen új elektromos világítási rendszer is telepítésre került.
A kivitelezés bizonyos szakaszaiban a Tavasbarlang vízszintjét mesterségesen le kellett csökkenteni, azonban a tó zsilipjének átállítása kizárólag átmeneti jellegű volt, és az előre bejelentett jeles napok (Pisztrángfesztivál, Advent stb.) idején a megszokott vízmennyiség rendben volt a tóban.
- A föld és talajvédelem érdekében Veszprém megyében 84 ponton működik talajvédelmi Információs és Monitoring rendszer. Tapolca térségében erdészeti pont működik Tapolca-Diszelben, és mezőgazdasági területen lévő információs pont működik Gyulakeszin, Hegymagason, Nemesvitan és Lesencetomajon. A vizsgálatok megállapították, hogy a talajok szennyezettsége nem érte el a határértéket.
- A talaj szennyezése a bővülő szennyvízcsatornázás folytán fokozatosan mérséklődik. A szennyvíziszapok és a hígtrágya mezőgazdasági területeken történő elhelyezése hatóságilag ellenőrzötten történik.
A Biofuna Kft. révén van Tapolcán gyártott szennyvíziszapot tartalmazó szennyvíziszap-komposzt is. Érvényes forgalomba-hozatali engedéllyel rendelkezik a Biomass Super Biofuna komposzt és a Vulkánkomplex Komposzt.

ENERGIAHATÉKONYSÁGI EREDMÉNYEK

A **megújuló energiaforrások** hasznosítása Magyarországon általánosságban csekély, az összes energiafelhasználás tekintetében mindössze 3-5% és ennek a mennyiségnek is a túlnyomó részét a fatüzelésre történő felhasználása teszi ki. Geotermális villamos erőmű Magyarországon jelenleg nincs, csak direkt hőhasznosítás létezik.

A környezetet kímélő, alternatív energiaforrásokban rejlő lehetőségek kihasználtságának foka – az országos átlagadatokhoz hasonlóan – Tapolca térségében is alacsony.

Lassú ütemben, elsősorban a lakossági szektorban terjednek a házi szélenergia, a napkollektoros, illetve a földhőszivattyús energiahasznosítási lehetőségek, melyek mindegyikét magas beruházási költség és lassú megtérülés jellemez.

Az elmúlt években tett energiahatékonysági intézkedések Tapolcán:

- KEOP pályázattal 2014. év elején azonban jelentős energiatakarékos közvilágítás korszerűsítés történt a városban, a jelenleg üzemelő közvilágítási lámpatestekből 1.838 db-ot cseréltek ki korszerű LED fényforrásokkal üzemelő új lámpatestekre. A korszerűsítést követően láthatóan csökkent a villamosenergia fogyasztás, a megtakarítás becsült mértéke az elmúlt fél évben közel 30 %-os. A beüzemelését követően jelentkező hibák kijavítására, a rossz lámpatestek cseréjére a kivitelező cég 5 éves garanciát vállalt.

- Jelenleg is folyamatban van három önkormányzati intézmény – két óvoda és a közös önkormányzati hivatal – energiatakarékos korszerűsítése, a munkálatok a jövő évben fejeződnek be.
- A városban jó példaként már több társasház melegvíz-ellátását biztosítják megvalósított **napkollektor** fejlesztések segítségével.

A **Napkorona Bajnokság 2012. évi díját Tapolca** a közepes, azaz az öt és ötvenezer fő közötti települések kategóriájában nyerte el, a bajnokság a nemzetközi megújuló erőforrások bajnoki ligája (RES Champions League) elnevezésű kezdeményezés magyar változata.

A városban átadtak egy négyszáz négyzetméteres napelemes rendszert is, amelyet egy helyi szállítványozó cég valósított meg a telephelyén. A beruházás nagyban hozzájárult a város sikeréhez, de több lakóház és társasház melegvíz-ellátását is napkollektorok segítségével fedezik.

Az önkormányzat által működtetett **idősek otthonában is napkollektoros rendszer** biztosítja a meleg vizet, és intézményekben további beruházásokat terveznek megvalósítani részben a 2007-2013-as időszak Környezet és Energia Operatív Program pályázati forrásainak felhasználásával.

A termálenergia, a biogáz, a biomassza, illetve a háztartási hulladék energetikai célú hasznosításáról azonban még nem állnak rendelkezésre számszerű adatok.

A jelenleg már üzemelő létesítmények, berendezések, továbbá a régióban rejlő kapacitások felmérése és a kapcsolódó (pl.: a CO₂ emisszió csökkentésére irányuló) pályázati lehetőségek felkutatása ugyanakkor fontos feladat (*Energia Park* tervezet már van a Halápi út mellett).

TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELEM

12.1 VESZÉLYES ANYAGOK

A megye településein keresztülhaladó fő közlekedési utakon veszélyes anyag szállítása csak a veszélyes anyagok közúti szállítására vonatkozó **ADR** nemzetközi veszélyes áru-szállítási szabályzat szerint történhet.

A Veszprém Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság a 156/2009. Kormányrendelet alapján, mint I. fokú hatóságként jár el az ADR veszélyes áruk közúti szállításának ellenőrzésével kapcsolatban. Kidolgozásra került a VMKI ADR veszélyes áruk közúti szállítására és ellenőrzésére vonatkozó igazgatói intézkedés, valamint aktualizálásra került az egységes megyei 2009-es tolmácsjegyzék. 2009. júliusában regionális ADR ellenőrzést szerveztek, melyhez a Dunántúl mind a nyolc megyéje csatlakozott.

E fejezetben a továbbiakban az önállóan kezelt hatótényezők vizsgálata közül csak a *hulladékokkal*, valamint a *zajjal* szükséges részletesebben foglalkozni, illetve kitérünk a *radiológiára* és a magasfeszültségű távvezetékek által okozott elektromágneses sugárzás hatásaira is.

12.2 HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI KONCEPCIÓK, JOGSZABÁLY VÁLTOZÁSOK

A magyar joggyakorlatban először 2000-ben született törvény a hulladékgazdálkodás szabályairól. Ez a magas szintű szabályozás megállapította a hulladéktermelők, - kezelők, a fogyasztókra és az önkormányzatokra vonatkozó legfontosabb keretszabályokat. A

végrehajtását segítő kormányrendeletek a részletes szabályokat, míg a miniszteri rendeletek a technikai feltételeket rögzítették.

A 2000-ben hatályba lépett hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XVIII. törvény (Hgt) hatálybalépése előtt a veszélyes és a települési hulladékokra volt *adatszolgáltatási kötelezettség*, amely a Hgt. hatályba lépést követően valamennyi hulladékfajtára kiterjedt.

2002-től bevezetésre került az Európai Unió hulladéklista, amely valamennyi hulladékfajtára vonatkozik.

Az adatszolgáltatási feltételek megváltoztatása magával vonta egy új informatikai szoftver alkalmazásának igényét is. 2004-től új adatszolgáltatási és informatikai rendszert kell alkalmazni, így az új adatgyűjtés és feldolgozás biztosít alapot az országos statisztikák kiegészítéséhez és az EU-nak teljesítendő adatszolgáltatáshoz.

A hulladékgazdálkodás mindenkor legfontosabb célkitűzése, hogy a termelési és az otthoni gazdálkodási, háztartási tevékenység során a lehető legkevesebb hulladék keletkezzen. Ha viszont már keletkezett hulladék, akkor annak lehetőség szerint anyagában történő vagy energetikai hasznosítása történjen meg, és csak elenyésző hányada kerüljön égetésre vagy lerakásra.

Fontos változás a hulladékgazdálkodásban a tervezés intézménye, amely az Országos Hulladékgazdálkodási Tervben (OHT) és a területi tervekben megfogalmazott célkitűzések és az azok teljesítéséhez szükséges létesítmények intézmények hat évre meghatározott gyűjteménye.

Míg a 2003-2008 közötti időszakra vonatkozó OHT 2000. évi bázisadatai nagyrészt csak eseti adatgyűjtésen alapulnak, az új rendszerű adatszolgáltatás a tervek készítéséhez és azok teljesítésének méréséhez is korrekt adatokat biztosít.

A Hgt. rendelkezései jórészt megfeleltek a megalkotásuk idején felmerült hulladékgazdálkodási igényeknek, és többségük most is összhangban áll az uniós követelményekkel. Tekintettel azonban arra, hogy az Európai Parlament és a Tanács 2008. november 19-én elfogadta a hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről szóló 2008/98/EK irányelvet (továbbiakban: Irányelv), a tagállamoknak 2010. december 12-ig életbe kellett léptetniük azokat a nemzeti szabályokat, amelyek biztosítják az Irányelv előírásainak végrehajtását.

Erre, valamint a hazai gyakorlatban tapasztalható rendellenességekre tekintettel elkerülhetetlen jogi, politikai és gazdasági feladattá vált a hulladékgazdálkodással kapcsolatos szabályozás rendszerének – jelenlegi ismeretek és tapasztalatok szerinti – felülvizsgálata és egy átlátható, hosszú távon kiszámítható rendszer megteremtésének érdekében álló új hulladéktörvény megalkotása.

Az új hulladékokról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (továbbiakban: Ht.) fogalmai az Irányelv fogalomrendszerét tükrözik, így a Hgt. által használt fogalomrendszer részben átalakult, részben pedig az új fogalmakkal egészült ki. Új fogalomként jelenik meg többek között az elkülönített gyűjtés, a biohulladék, az építési-bontási hulladék, gyűjtőhely, az újrafeldolgozás, az újrahasználatra előkészítés, valamint a közvetítő és a kereskedő.

A törvény megteremtí az Irányelv által kibővített **hulladékhierarchia** rendszerét, amely előírja, hogy a hulladékgazdálkodási tevékenységek gyakorlása során meghatározott elsőbbségi sorrendet kell biztosítani. Az elsődleges cél mindig a hulladék képződésének megelőzése, azonban ha ez nem megvalósítható, akkor a lehető legtöbb hulladék esetében kell alkalmazni az újrahasználat és az újrafeldolgozás lehetővé tételét annak érdekében, hogy a hulladéklarakókba a lehető legkevesebb hulladék kerüljön.

A hulladékhierarchiát az Irányelv értelmében nem kell merev szabálynak tekinteni, mivel a különböző hulladékkezelési módszereknek különböző környezeti hatásai lehetnek.

Az újrafeldolgozást és a hasznosítást előtérbe helyező társadalom felé való elmozdulás ugyanakkor a hierarchiában felfelé történő mozgást jelent, távolodást a hulladéklerakástól és közeledést az újrafeldolgozáshoz. Az újdonságnak számító rendelkezések egy része határidőhöz kötött feladatokat tartalmaz. **2015-ig elkülönített hulladékgyűjtési rendszert kell felállítani az üveg-, fém-, műanyag- és papírhulladék esetében.**

A háztartásokból származó üveg-, fém-, műanyag- és papírhulladék újrahasznosításának mértékét 50 %-ra, a nem veszélyes építési-bontási hulladék újrahasználatra történő előkészítését, újrafeldolgozását és egyéb, anyagában történő hasznosítását pedig 70 %-ra kell növelni 2020-ig. A települési hulladék részeként lerakásra kerülő biológiailag lebomló szervesanyag-mennyiségét pedig az 1995-ben országos szinten képződött – a települési hulladék részét képező – biológiailag lebomló szervesanyag-mennyiséghez képest 2016. július 1-jéig 35 %-ra kell csökkenteni.

2013. január 1-től a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás biztosítása állami szervezetbe került. A közszolgáltató csak olyan gazdálkodó szervezet lehet, amelyben az állam, illetve a települési önkormányzat a tulajdonosok szavazatának többségével tulajdoni hányada alapján egyedül rendelkezik, és a társaság tulajdonosaként jogosult arra, hogy a vezető tisztségviselők és a felügyelő bizottság tagjai többségét megválassza vagy visszahívja.⁷

A Ht. fentiekben részletezett elveiből világosan látszik, hogy Magyarország kormányának az a célja, hogy az országban rendezett, átlátható és mind a lakosság, mind a gazdasági szereplők számára hosszú távon kiszámítható, *folyamatos és hatékony legyen a hulladékgazdálkodás*, ezen belül is a hulladékfajták szelektív gyűjtése, feldolgozása, hasznosítása. Ez a cél már, mint feladat jelenik meg a 2011. szeptember 1-jével a Vidékfejlesztési Minisztérium háttérintézményeként megalakult az Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökség Nonprofit Kft. (továbbiakban: OHÜ) alapító okiratában.

Az OHÜ egyedüli közvetítőként irányítja, szervezi és ellenőrzi a lakossági, valamint az ipari szintű szelektív hulladékgyűjtést. Az OHÜ létrehozását alapvetően az indokolta, hogy a korábbi gyakorlatnál átláthatóbb és egységes szempontok szerint működő szervezet jöjjön létre annak érdekében, hogy az elkövetkező években össztársadalmi szinten minél nagyobb arányú legyen a magyarországi szelektív hulladékgyűjtés, feldolgozás és hasznosítás.

A szervezet legfontosabb célja, hogy évről-évre egyre nagyobb arányú legyen a közszolgáltatók által begyűjtött lakossági szelektív hulladékok mennyisége, illetve aránya a kommunális hulladékhhoz képest.

A megvalósítás részeként – kompenzálva a lakossági szelektív hulladékgyűjtés sok esetben veszteséges rendszerét – a közszolgáltatók által kötött szerződések alapján az OHÜ anyagi hozzájárulást nyújt részünkre, ily módon biztosítva az európai uniós és hazai jogszabályi elvárások teljesítését.

A szelektív hulladékkezelés részfinanszírozásának gazdasági alapja az, hogy az állami költségvetésben tervezett termékdíj-bevétel meghatározott részét az OHÜ ténylegesen megkapja. Az ipari hulladékokat gyűjtő szervezetek tevékenységének részfinanszírozása közbeszerzési szerződések keretében történik.

Az OHÜ a korábbiaknál jelentősen bővebb erőforrásokkal és jogszabály által biztosított ellenőrzési joggal rendelkezik az általa megkötött gyűjtési és hasznosítási szerződések tekintetében, az ellenőrzési tevékenységet pedig kiemelt prioritásként kezeli.

⁷ Nemzeti Környezetügyi Intézet: Magyarország környezeti állapota – 2013. Budapest

Másrészt – szintén a termékdíj-törvényben meghatározott anyagi keretlehetőség felhasználásával a lakosság körében népszerűsíti a szelektív hulladékgyűjtést, támogatja azokat a szemléletváltást elősegítő tevékenységeket, amelyek kedvezően hozzájárulnak a lakosság és az ipari szereplők környezeti tudatának fejlesztéséhez. Ennek nyomán javulhat az otthon előválogatott és a gyűjtőhelyekre eljuttatott, elkülönítetten gyűjtött hulladék mennyisége, aránya.

Az uniós tagállamokban több éve jól működő gyakorlat mutatja, hogy a lerakási járulékfizetési kötelezettség hatására rohamosan csökkent a lerakott hulladékok mennyisége. Várhatóan hazánkban is hasonló hatást fejt majd ki a jogszabályi környezet változása. Magyarországon 2013-tól került bevezetésre az évről-évre meghatározott mértékben növekvő lerakási járulék, ami szintén a lerakás ellen ösztönző hatást fejt ki.

12.3 HULLADÉKKEZELÉS ÉS HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

A Veszprém megye a Közép-dunántúli régió nem kiemelkedően iparosodott megyéje, azonban az országos átlagot meghaladó mértékben vannak jelen a nagy hulladéktermelő ágazatok.

A következő táblázatban felsoroljuk a hulladékképződés szempontjából meghatározó tevékenységi köröket. A megyében keletkezett hulladékok EWC főcsoportonként megosztását a következő táblázatban részletezzük.

7. táblázat: Veszprém megyében keletkező hulladékok mennyisége EWC főcsoportonként

Főcsoport kód	Hulladék főcsoport	Keletkezett mennyiség (kg)
01	Ásványok kutatásából, bányászatából, kőfejtésből, fizikai és kémiai kezeléséből származó hulladékok	698 952
03	Fafeldolgozásból és falemez-, bútór-, cellulóz rost szuszpenzió-, papír- és kartongyártásból származó hulladékok	11 056
04	Bőr-, szőrme- és textilipari hulladékok	130
05	Kőolaj finomításából, földgáz tisztításából és kőszén pirolitikus kezeléséből származó hulladékok	0,045
06	Szervetlen kémiai folyamatokból származó hulladékok	5 970
07	Szerves kémiai folyamatokból származó hulladékok	797
08	Bevonatok (festékek, lakkok és zománcok), ragasztók, tömítőanyagok és nyomdafestékek termeléséből, kiszerezéséből, forgalmazásából és felhasználásából származó hulladékok	42

09	Fényképezési ipar hulladékai	3
10	Termikus gyártásfolyamatokból származó hulladékok	48 843
11	Fémek és egyéb anyagok kémiai felületkezeléséből és bevonásából származó hulladékok; nemvas fémek hidrometallurgiai hulladékai	10
12	Fémek, műanyagok alakításából, fizikai és mechanikai felületkezeléséből származó hulladékok	8 457
15	Hulladékká vált csomagolóanyagok; közelebből nem meghatározott abszorbensek, törlőkendők, szűrőanyagok és védőruházat	7 747
16	A jegyzékben közelebből nem meghatározott hulladékok	1 820
18	Emberek, illetve állatok egészségügyi ellátásából és/vagy az azzal kapcsolatos kutatásból származó hulladékok (kivéve azokat a konyhai és éttermi hulladékokat, amelyek nem közvetlenül az egészségügyi ellátásból származnak)	0,139
19	Hulladékkezelő létesítményekből, szennyvizeket keletkezésük telephelyén kívül kezelő szennyvíztisztítókból, illetve az ivóvíz és iparivíz szolgáltatásból származó hulladékok	21 723
20	Települési hulladékok (háztartási hulladékok és az ezekhez hasonló, kereskedelmi, ipari és intézményi hulladékok beleértve az elkülönítetten gyűjtött hulladékokat is	8144

Forrás: Veszprém Megyei Környezetvédelmi Program – 2010.

A hulladékgazdálkodás (szilárd, folyékony) nem képzelhető el megfelelő műszaki védettséggel rendelkező, alkalmas környezeti feltételek közé telepített hulladékgazdálkodási létesítmények nélkül.

Ehhez elengedhetetlen a regionális kezdeményezés és koordináció mellett létrejövő településcsoportok (társulások) létrehozása, amelyek hulladékgyűjtés és ártalmatlanítás szempontjából összetartoznak, közös hulladékgazdálkodási tervet készítenek.

Veszprém megye 217 településének közszolgáltatása települési szilárd hulladékok esetében megoldott. 158 település (a megye településeinek közel ¾-e) közszolgáltatása az **Észak-Balaton Térség Regionális Szilárdhulladék-kezelési Rendszer** keretein belül valósul meg. A többi település jellemzően a Közép-Duna Vidéke, Dél-Balaton és Sió-völgye, Nyugat-Balaton és Zala-völgye, illetve a Győr és térsége Regionális Hulladék-gazdálkodási Rendszer keretein belül valósítja meg az Európai Unió szintű hulladékkezelést.

Egy ilyen rendszer jelentősen növeli a munka hatékonyságát, javítja és meggyorsítja a hulladékgazdálkodási, illetve hulladékkezelési feladatok komplex és hatékony megoldását.

Ennek megvalósítása érdekében pályázat került kidolgozásra "**Királyszentistváni Regionális Hulladékkezelő Központ** kialakítása" címmel, amely 175 település hulladék-gazdálkodását oldja meg. Egy szerencsétlen baleset utáni újraindítása 2012. július 1. után megtörtént.

2014. szeptember 1-től a hulladékgazdálkodással kapcsolatos feladatok vonatkozásában:

- a közszolgáltató (NHSZ Tapolca Nonprofit Kft.) felel a hulladék összegyűjtéséért (a szelektív és a lombhulladék elszállításával együtt),
- a hulladék ártalmatlanításáért pedig az Észak-Balaton Hulladékgazdálkodási Kft felel.

Tapolcán – amely szintén csatlakozott a fenti központ újraindításához - a szeméttelep az előző időszakban teljes lezárásra került.

12.4 A KELETKEZŐ HULLADÉKOK FAJTÁJA, MENNYISÉGE

Tapolca város területén keletkező hulladékok a tulajdonságuk alapján két kategóriába sorolhatók: a különleges kezelést igénylő *veszélyes hulladékok* és a települési vagy azzal együtt kezelhető *nem veszélyes hulladékok*.

A keletkező hulladék mennyiségben az utóbbi 8-10 év adatait figyelembe véve jelentős változás nem tapasztalható. A veszélyes hulladékok gyűjtésnek, kezelésének és ártalmatlanításának szabályozása a területileg illetékes környezetvédelmi hatóság hatásköre.

8. táblázat: Tapolca Városa - összes keletkezett hulladék időbeni változása az elmúlt 8 évben

Év	Veszélyes (kg)	Nem veszélyes (kg)	Összesen (kg)
2004	1 889 735	25 244 145	27 133 880
2005	433 600	7 751 637	8 185 237
2006	191 245	12 897 043	13 088 288
2007	1 171 652	21 002 199	22 173 851
2008	153 189	14 504 689	14 657 878
2009	126 602	11 128 653	11 255 255
2010	266 062	13 161 009	13 427 071
2011	231 095	17 493 495	17 724 590
2012	327 498	20 698 478	21 025 976
Végösszeg	4 790 678	143 881 348	148 672 026

Hir – Hulladékgazdálkodási Információs rendszer – Okir (2013)

9. táblázat: Tapolca Városa - összes begyűjtött hulladék változása az eltelt 8 évben

Év	Veszélyes (kg)	Nem veszélyes (kg)	Összesen (kg)
2004	99 141	2 519 795	2 618 936
2005	29 840	1 054 784	1 084 624
2006	42 833	5 605 422	5 648 255
2007	7 801	9 499 155	9 506 956
2008	51 268	10 911 290	10 962 558
2009	50 954	3 358 709	3 409 663
2010	25 208	4 851 322	4 876 530
2011	70 645	5 560 202	5 630 847
2012	67 765	5 007 128	5 074 893
Végösszeg	445 455	48 367 807	48 813 262

Hir – Hulladékgazdálkodási Információs rendszer – Okir (2013)

A települési vagy az azzal együtt kezelhető hulladékok fajtája a következő:

- *települési szilárd hulladék*
- *települési folyékony hulladék*
- *kommunális szennyvíziszap*
- *építési, bontási és egyéb inert hulladékok.*

Ezeknek a hulladékoknak a gyűjtésének, kezelésének és ártalmatlanításának a szabályozása az önkormányzatok feladata.

A feladat teljesítéshez az illetékes önkormányzatnak közszolgáltatót kell kijelölni és a szolgáltatás igénybevételét helyi rendeletben kötelezővé kell tenni.

10. táblázat: Összes keletkezett hulladék – hulladék fajtánként megoszlása (Tapolca - 2012)

Hulladék főcsoport	Nem veszélyes (kg)	Veszélyes (kg)	Összesen (kg)
02 - Mezőgazdasági, kertészeti, vízkultúrás termelésből, erdőgazdaságból, vadászatból, halászatból, élelmiszer előállításból és feldolgozásból származó hulladékok	31 325	0	31 325
05 - Kőolaj finomításából, földgáz tisztításából és kőszén pirolitikus kezeléséből származó hulladékok	0	1 600	1 600
06 - Szervetlen kémiai folyamatokból származó hulladékok	0	940	940
07 - Szerves kémiai folyamatokból származó hulladékok	9 910	0	9 910
08 - Bevonatok (festékek, lakkok és zománcok), ragasztók, tömítőanyagok és nyomdafestékek termeléséből, kiszerezéséből, forgalmazásából és felhasználásából származó hulladékok	0	44 473	44 473
09 - Fényképezési ipar hulladékai	0	2 890	2 890
10 - Termikus gyártásfolyamatokból származó hulladékok	8 581 232	0	8 581 232
11 - Fémek és egyéb anyagok kémiai felületkezeléséből és bevonásából származó hulladékok; nemvas fémek hidrometallurgiai hulladékai	0	17 951	17 951
12 - Fémek, műanyagok alakításából, fizikai és mechanikai felületkezeléséből származó hulladékok	14 830	1 104	15 934
13 - Olajhulladékok és folyékony üzemanyagok hulladékai (kivéve az étolajokat, valamint a 05, 12 és 19 fejezetekben felsorolt hulladékokat)	0	65 944	65 944
14 - Szerves oldószer-, hűtőanyag- és hajtógáz hulladékok (kivéve 07 és 08)	0	276	276
15 - Hulladékká vált csomagolóanyagok; közelebből nem meghatározott abszorbensek, törlőkendők, szűrőanyagok és védőruházat	350 354	17 888	368 242
16 - A jegyzékben közelebből nem meghatározott hulladékok	108 880	10 996	119 876
17 - Építési és bontási hulladékok (beleértve a szennyezett területekről kitermelt földet is)	8 248 202	156 075	8 404 277
18 - Emberek, illetve állatok egészségügyi ellátásából és/vagy az azzal kapcsolatos kutatásból származó hulladékok (kivéve azokat a konyhai és éttermi hulladékokat, amelyek nem közvetlenül az egészségügyi ellátásból származnak)	3	5 445	5 448
19 - Hulladékkezelő létesítményekből, szennyvizet keletkezésük telephelyén kívül kezelő szennyvíztisztítókból, illetve az ivóvíz és iparvíz szolgáltatásból származó hulladékok	2 438 734	0	2 438 734
20 - Települési hulladékok (háztartási hulladékok és az ezekhez hasonló, kereskedelmi, ipari és intézményi hulladékok), beleértve az elkülönítetten gyűjtött hulladékokat is	915 008	1 916	916 924
Végösszeg	20 698 478	327 498	21 025 976

Hir – Hulladékgazdálkodási Információs rendszer – Okir (2013)

11. táblázat: Összes begyűjtött hulladék – hulladék fajtánként megoszlása (Tapolca - 2012)

Hulladék főcsoport	Nem veszélyes (kg)	Veszélyes (kg)	Összesen (kg)
10 - Termikus gyártásfolyamatokból származó hulladékok	32 420	0	32 420
12 - Fémek, műanyagok alakításából, fizikai és mechanikai felületkezeléséből származó hulladékok	43 846	0	43 846
13 - Olajhulladékok és folyékony üzemanyagok hulladékai (kivéve az étolajokat, valamint a 05, 12 és 19 fejezetekben felsorolt hulladékokat)	0	78	78
15 - Hulladékká vált csomagolóanyagok; közelebből nem meghatározott abszorbensek, törlőkendők, szűrőanyagok és védőruházat	6 427	0	6 427
16 - A jegyzékben közelebből nem meghatározott hulladékok	10 050	67 687	77 737
17 - Építési és bontási hulladékok (beleértve a szennyezett területekről kitermelt földet is)	1 414 196	0	1 414 196
20 - Települési hulladékok (háztartási hulladékok és az ezekhez hasonló, kereskedelmi, ipari és intézményi hulladékok), beleértve az elkülönítetten gyűjtött hulladékokat is	3 500 189	0	3 500 189
Végösszeg	5 007 128	67 765	5 074 893

Hir – Hulladékgazdálkodási Információs rendszer – Okir (2013)

12.5 A KELETKEZŐ HULLADÉKOK GYŰJTÉSE, KEZELÉSE

A város az Észak-Balatoni Térség Regionális Települési Szilárd-hulladékkezelési Önkormányzati Társuláshoz tartozik.

A regionális rendszer elemei:

- minden településen gyűjtőszigetek, a hulladék szelektív gyűjtésére
- hulladékudvarok, a nagy térfogatú hulladékok és a lakosság körében keletkező veszélyes hulladékok gyűjtésére
- válogatóművek az ömlesztve gyűjtött hulladékokból a hasznosítható komponensek kiválogatására
- átrakó állomások a gyűjtött és válogatott hulladékszállításhoz történő előkészítéséhez
- inert hulladék előkezelő művek az építési, bontási hulladékok hasznosításhoz történő előkezeléséhez
- komposztáló telepek a biológiailag lebomló hulladékkomposztálásra
- végleges lerakó a nem hasznosítható hulladék rész lerakással történő ártalmatlanítására.

A regionális rendszer kiemelten kezeli a felhagyott hulladéklerakók szervezett formában történő rekultiválását, mivel ezt nem lehet az egyes önkormányzatok kötelező feladatává tenni.

Az önkormányzat a 7/2005(II.18) és a 26/2010(XII.20) rendeleteiben szabályozza a városi kommunális szilárd hulladék összegyűjtésével, kezelésével és díjmértékével kapcsolatos közszolgáltatást.

Települési szilárd hulladék

2013. november 29-étől többségi állami tulajdonba kerül a Remondis Holding Kft., így a Remondis Tapolca Kft. 2014. január 1-jétől folytathatta a térség hulladékgyűjtését a hulladéktörvényben foglalt előírásoknak megfelelően. 2014. szeptemberétől a Remondis Tapolca Kft. jogutódja, az NHSZ Tapolca Nonprofit Kft. végzi a település hulladékgyűjtését a hulladéktörvényben és az önkormányzati rendeletekben foglalt előírásoknak megfelelően. 2015. január 1-jén lép hatályba a hulladékgazdálkodásról szóló új önkormányzati rendelet.

A települési szilárd hulladékok gyűjtése a lakossághoz kihelyezett különböző térfogatú fedeles gyűjtőedényekben történik. A fedeles kukákat a családi házas övezetben heti gyakorisággal gyűjtőjárat üríti. A város több pontján helyezett ki az Önkormányzat a szelektív Pack Pontok mellett gyűjtőkonténereket is.

Problémát az jelenti, hogy a konténerek kapacitása véges, a távolabbi ingatlanoknál keletkező hulladékot is odahordják az emberek, akkor is esetleg, mikor a konténerek tele vannak.

Az általános iskolákban a szárazelemgyűjtés folyamatos, ami kihelyezett gyűjtő edényzetbe valósul meg, valamint a papírgyűjtés évi két alkalommal kerül megszervezése. A lakosság körében az önkormányzat évi egy alkalommal szervez lomtalanítást és évi egy alkalommal lehetőség van az elektronikai hulladékok leadására is, amelynek lebonyolításában az önkormányzat és a polgárőrség is kiemelt szerepet vállal Tapolcán.

A hulladékgazdálkodási program keretében pályázati forrásból és közmunka programosok bevonásával több helyütt felszámolásra került az illegális szemétklerakás. (2011-2012.)

12. táblázat: Hasznosított hulladék mennyisége az elmúlt időszak éveiben (Tapolca - 2012)

Év	Nem veszélyes (kg)	Összesen (kg)
2004	1 409 600	1 409 600
2005	183 090	183 090
2006	1 541 050	1 541 050
2011	2 011	2 011
2012	660	660
Végösszeg	3 136 411	3 136 411

Hir – Hulladékgazdálkodási Információs rendszer – Okir (2013)

13. táblázat: Összes keletkezett hulladék – hulladék főcsoportonként (Tapolca - 2012)

Hulladék főcsoport	Nem veszélyes (kg)	Veszélyes (kg)	Összesen (kg)
02 - Mezőgazdasági, kertészeti, vízkultúrák termelésből, erdőgazdaságból, vadászatból, halászatból, élelmiszer előállításból és feldolgozásból származó hulladékok	31 325	0	31 325
05 - Kőolaj finomításából, földgáz tisztításából és kőszén pirolitikus kezeléséből származó hulladékok	0	1 600	1 600
06 - Szervetlen kémiai folyamatokból származó hulladékok	0	940	940
07 - Szerves kémiai folyamatokból származó hulladékok	9 910	0	9 910
08 - Bevonatok (festékek, lakkok és zománcok), ragasztók, tömítőanyagok és nyomdafestékek termeléséből, kissereléséből, forgalmazásából és felhasználásából származó hulladékok	0	44 473	44 473
09 - Fényképezési ipar hulladékai	0	2 890	2 890
10 - Termikus gyártásfolyamatokból származó hulladékok	8 581 232	0	8 581 232
11 - Fémek és egyéb anyagok kémiai felületkezeléséből és bevonásából származó hulladékok; nemvas fémek hidrometallurgiai hulladékai	0	17 951	17 951
12 - Fémek, műanyagok alakításából, fizikai és mechanikai felületkezeléséből származó hulladékok	14 830	1 104	15 934
13 - Olajhulladékok és folyékony üzemanyagok hulladékai (kivéve az étolajokat, valamint a 05, 12 és 19 fejezetekben felsorolt hulladékokat)	0	66 016	66 016
14 - Szerves oldószer-, hűtőanyag- és hajtógáz hulladékok (kivéve 07 és 08)	0	276	276
15 - Hulladékká vált csomagolóanyagok; közelebről nem meghatározott abszorbensek, törőköndők, szűrőanyagok és védőruházat	350 354	17 888	368 242
16 - A jegyzékben közelebről nem meghatározott hulladékok	143 349	11 091	154 440
17 - Építési és bontási hulladékok (beleértve a szennyezett területekről kitermelt földet is)	9 327 084	156 075	9 483 159
18 - Emberek, illetve állatok egészségügyi ellátásából és/vagy az azzal kapcsolatos kutatásból származó hulladékok (kivéve azokat a konyhai és éttermi hulladékokat, amelyek nem közvetlenül az egészségügyi ellátásból származnak)	3	5 445	5 448
19 - Hulladékkezelő létesítményekből, szennyvizet keletkezésük telephelyén kívül kezelő szennyvíztisztítókból, illetve az ivóvíz és iparvíz szolgáltatásból származó hulladékok	2 465 036	0	2 465 036
20 - Települési hulladékok (háztartási hulladékok és az ezekhez hasonló, kereskedelmi, ipari és intézményi hulladékok), beleértve az elkülönítetten gyűjtött hulladékokat is	915 402	1 916	917 318
Végösszeg	21 838 525	327 665	22 166 190

Hir – Hulladékgazdálkodási Információs rendszer – Okir (2013)

Szelektív hulladékgyűjtő szigetek

A szelektív hulladékgyűjtő szigetek alapvető és térítésmentesen használható elemei az új hulladékgazdálkodási rendszernek. Céljuk, hogy a háztartásban összegyűlt csomagoló anyagokat a lakókönyezet közvetlen közelében környezetbarát módon el lehessen helyezni. A gyűjtőszigetek elhelyezhető műanyag, papír, üveg és fém, valamint csomagolási hulladékok.

A gyűjtőedények jellemzően a települések forgalmas vagy központi részein a boltok környékén, utak kereszteződéseiben valamint iskolák környezetében üzemelnek.

2015-től várhatóan beindul a települési szilárd hulladékok teljes körű és szelektív szervezett **háztól történő gyűjtési rendszere**. A lakosság havonta egy alkalommal háromféle – fém, műanyag és papír – hulladékot tud kihelyezni az ingatlana elé.

A gyűjtéshez a Szolgáltató zsákokat fog biztosítani, és mindenki a gyűjtött mennyiségnek megfelelő számú zsákot helyezhet ki. Az üveg hulladékot továbbra is a település 58 pontján kihelyezett szelektív hulladékgyűjtő konténerbe lehet majd elhelyezni.

Veszélyes hulladékok

A Közép-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségtől kapott adatok alapján a településről begyűjtött és átvett veszélyes hulladékok mennyiségéről készült összeállítást az alábbi táblázatok is mutatják.

14. táblázat: Lakosságtól begyűjtött hulladék – hulladék főcsoportonként (Tapolca - 2012)

Hulladék főcsoport	Nem veszélyes (kg)	Veszélyes (kg)	Összesen (kg)
12 - Fémek, műanyagok alakításából, fizikai és mechanikai felületkezeléséből származó hulladékok	1 426	0	1 426
13 - Olajhulladékok és folyékony üzemanyagok hulladécai (kivéve az étolajokat, valamint a 05, 12 és 19 fejezetekben felsorolt hulladékokat)	0	78	78
16 - A jegyzékben közelebből nem meghatározott hulladékok	2 654	65 766	68 420
17 - Építési és bontási hulladékok (beleértve a szennyezett területekről kitermelt földet is)	358 329	0	358 329
20 - Települési hulladékok (háztartási hulladékok és az ezekhez hasonló, kereskedelmi, ipari és intézményi hulladékok), beleértve az elkülönítetten gyűjtött hulladékokat is	3 340 228	0	3 340 228
Végösszeg	3 702 637	65 844	3 768 481

Hir – Hulladékgazdálkodási Információs rendszer – Okir (2013)

15. táblázat: Hasznosított hulladék (Tapolca - 2012)

Hulladékkód - megnevezés	Összesen (kg)
160117 - Vasfémek	295
160118 - Nem-vas fémek	190
160119 - Műanyagok	135
160120 - Üveg	40

Hir – Hulladékgazdálkodási Információs rendszer – Okir (2013)

16. táblázat: Előkezelt hulladék (Tapolca - 2012)

Hulladékkód - megnevezés	Összesen (kg)
200140 - Fémek	917 795
170411 - Kábelek, amelyek különböznek a 17 04 10-től	80 687
170402 - Alumínium	35 086
160104 - Termékként tovább nem használható járművek	24 556
170405 - Vas és acél	18 170
160122 - Közelebből nem meghatározott alkatrészek	3 476
170403 - Ólom	1 715
170401 - Vörösréz, bronz, sárgaréz	390
170404 - Cink	285
160118 - Nem-vas fémek	266

Hir – Hulladékgazdálkodási Információs rendszer – Okir (2013)

táblázat: Keletkezett elsődleges hulladék (Tapolca - 2012)

Hulladékkód - megnevezés	Összesen (kg)
101103 - Üveg alapú, szálás anyagok hulladécai	8 217 377
170504 - Föld és kövek, amelyek különböznek a 17 05 03-tól	4 564 800
190805 - Települési szennyvíz tisztításából származó iszapok	2 396 000
170904 - Kevert építkezési és bontási hulladékok, amelyek különböznek a 17 09 01, 17 09 02 és 17 09 03-tól	1 870 790
170405 - Vas és acél	1 475 539
200301 - Egyéb települési hulladék, ideértve a kevert települési hulladékot is	732 836
101116 - Füstgáz kezeléséből származó szilárd hulladékok, amelyek különböznek a 10 11 15-től	363 855
170107 - Beton, téglá, cserép és kerámia frakció vagy azok keveréke, amely különbözik a 17 01 06-tól	240 320
150101 - Papír és karton csomagolási hulladékok	213 662

200304 - Emésztőgödrökből származó iszap	155 000
150102 - Műanyag csomagolási hulladékok	124 882
160103 - Termékként tovább nem használható gumiabroncsok	106 000
170101 - Beton	92 200
170204 - Veszélyes anyagokat tartalmazó vagy azzal szennyezett üveg, műanyag, fa	84 715
170503 - Veszélyes anyagokat tartalmazó föld és kövek	71 360
130508 - Homokfogóból és olaj-víz szeparátorokból származó hulladék keverékek	41 730
080409 - Szerves oldószereket vagy más veszélyes anyagokat tartalmazó ragasztók, tömítőanyagok hulladékai	30 985
190801 - Rácszemét	21 520
190802 - Homokfogóból származó hulladékok	16 220
020201 - Mosásból és tisztításból származó iszapok	15 900
130205 - Ásványolaj alapú, klórvegyületet nem tartalmazó motor-, hajtómű- és kenőolajok	15 005
120101 - Vastém reszelék és esztergaforgács	14 830
110109 - Veszélyes anyagokat tartalmazó iszapok és szűrőpogácsák	12 420
080117 - Festékek és lakkok eltávolításából származó, szerves oldószereket vagy egyéb veszélyes anyagokat tartalmazó hulladékok	11 060
150110 - Veszélyes anyagokat maradékként tartalmazó vagy azokkal szennyezett csomagolási hulladékok	10 384
150103 - Fa csomagolási hulladékok	10 225
070213 - Hulladék műanyagok	9 910
020203 - Fogyasztásra vagy feldolgozásra alkalmatlan anyagok	8 959
160601 - Ólomakkumulátorok	8 867
130507 - Olaj-víz szeparátorokból származó olajat tartalmazó víz	7 800
200110 - Ruhanemű	7 450
150202 - Veszélyes anyagokkal szennyezett abszorbensek, szűrőanyagok (ideértve a közelebről nem meghatározott olajsűrűket), törlőkendők, védőruházat	7 287
200101 - Papír és karton	7 152
020501 - Fogyasztásra vagy feldolgozásra alkalmatlan anyagok	6 442
180103 - Egyéb hulladékok, amelyek gyűjtése és ártalmatlanítása speciális követelményekhez kötött a fertőzések elkerülése érdekében	5 445
200125 - Étolaj és zsír	4 947
200140 - Fémek	4 341
190814 - Ipari szennyvíz egyéb kezeléséből származó iszapok, amelyek különböznek a 19 08 13-tól	3 000
110113 - Veszélyes anyagokat tartalmazó zsirtalanítási hulladékok	2 890
170402 - Alumínium	2 742
200136 - Kiselejtezett elektromos és elektronikus berendezések, amelyek különböznek a 20 01 21, 20 01 23 és 20 01 35 kódszámú hulladékoktól	2 619
160216 - Használatból kivont berendezésekből eltávolított anyagok, amelyek különböznek 16 02 15-től	2 290
110111 - Veszélyes anyagokat tartalmazó öblítő- és mosóvizek	2 100
160107 - Olajsűrűk	1 841
190809 - Olaj-víz elválasztásból származó, étolajból és zsírból eredő zsír-olaj keverék	1 774
080111 - Szerves oldószereket, illetve más veszélyes anyagokat tartalmazó festék- vagy lakk-hulladékok	1 721
050103 - Tartályfenék iszapok	1 600
150104 - Fém csomagolási hulladékok	1 585
090101 - Vizes alapú előhívó- és aktiváló oldatok	1 530
090104 - Rögzítő (fixír) oldatok	1 360
170407 - Fémkeverékek	1 350
200126 - Olaj és zsír, amely különbözik a 20 01 25-től	1 235
060205 - Egyéb lúgok	940
130502 - Olaj-víz szeparátorokból származó iszapok	720
200108 - Biológiai bomló konyhai és étkezési hulladékok	645
130207 - Biológiai könnyen lebomló motor-, hajtómű- és kenőolajok	566
120109 - Halogénmentes hűtő-kenő emulziók és oldatok	565
110108 - Foszfátzásból származó iszapok	541
120118 - Olajat tartalmazó fémiszap (csiszolás, hónolás, lappolás iszapja)	539
080115 - Szerves oldószereket, illetve más veszélyes anyagokat tartalmazó festék- vagy lakk tartalmú vizes iszapok	414
200133 - Elemek és akkumulátorok, amelyek között 16 06 01, 16 06 02 vagy a 16 06 03 kódszám alatt felsorolt elemek és akkumulátorok is megtalálhatók	300
161001 - Veszélyes anyagokat tartalmazó vizes folyékony hulladékok	277
140603 - Egyéb oldószerek és oldószer keverékek	276

200121 - Fénycsővek és egyéb higanytartalmú hulladékok	244
080113 - Szerves oldószereket, illetve más veszélyes anyagokat tartalmazó festék- vagy lakk-iszapok	225
190904 - Kimerült aktív szén	220
150111 - Veszélyes, szilárd porózus mátrixot (pl. azbesztet) tartalmazó fémből készült csomagolási hulladékok, ide értve a kiürült hajtógázos palackokat	217
160214 - Használatból kivont berendezések, amelyek különböznek 16 02 09-től 16 02 13-ig felsoroltaktól	210
160306 - Szerves hulladékok, amelyek különböznek a 16 03 05-től	207
170401 - Vörösréz, bronz, sárgaréz	159
200135 - Veszélyes anyagokat tartalmazó, kiselejtezett elektromos és elektronikus berendezések, amelyek különböznek a 20 01 21 és 20 01 23 kódszámú hulladékoktól	137
170411 - Kábelek, amelyek különböznek a 17 04 10-től	132
170203 - Műanyag	130
130206 - Szintetikus motor-, hajtómű- és kenőolajok	123
160118 - Nem-vas fémek	98
080317 - Veszélyes anyagokat tartalmazó, hulladékká vált toner	68
160120 - Üveg	50
170404 - Cink	40
160119 - Műanyagok	25
020704 - Fogyasztásra vagy feldolgozásra alkalmatlan anyagok	23
200130 - Mosószerek, amelyek különböznek a 20 01 29-től	18
160602 - Nikkel-kadmium elemek	11
180104 - Hulladékok, amelyek gyűjtése és ártalmatlanítása nem kötött speciális követelményekhez a fertőzések elkerülése érdekében (pl. kötszerek, gipszkötés, rongyok, eldobható ruházat, pelenkák)	3
020102 - Hulladékká vált állati szövetek	1

Hir – Hulladékgazdálkodási Információs rendszer – Okir (2013)

17. táblázat: Keletkezett másodlagos hulladék (Tapolca - 2012)

Hulladékkód - megnevezés	Összesen (kg)
170405 - Vas és acél	925 401
170402 - Alumínium	78 602
170401 - Vörösréz, bronz, sárgaréz	50 045
160117 - VASFÉMEK	31 300
191204 - Műanyag és gumi	26 302
170403 - Ólom	16 964
170404 - Cink	3 900
170407 - Fémkeverékek	3 660
160118 - Nem-vas fémek	1 960
160103 - Termékként tovább nem használható gumiabroncsok	1 209
200140 - Fémek	394
170411 - Kábelek, amelyek különböznek a 17 04 10-től	310
160601 - Ólomakkumulátorok	75
130208 - Egyéb motor-, hajtómű- és kenőolajok	72
160107 - Olajszűrők	15
160113 - Fékfolyadékok	5

Hir – Hulladékgazdálkodási Információs rendszer – Okir (2013)

Veszélyes hulladékok begyűjtésével a közszolgáltatást végző NHSZ Tapolca Nonprofit Kft. nem foglalkozik. Tapolca Város Helyi Hulladékgazdálkodási Terve részletesen kell, hogy szabályozza a veszélyes hulladékokra (pl. hulladékolajok, akkumulátorok, elemek, elektronikai termékek, kiselejtezett gépjárművek, egészségügyi hulladékok, gumiabroncsok) vonatkozó kezelési, begyűjtési, elkülönítési megoldásokat.

A lakosságnál termelődő veszélyes hulladékok közül megoldott az elektronikai hulladékok évi gyűjtése szervezeten; az akkumulátorok a MÉH telep Tapolca Hegymagasi út. 2. szám alatt, a használt étolaj, olajok a MOL benzinkúton, a szárazelemek pedig Műszaki üzletekben (pl. Aranyodi villamosság), nagyobb áruházakban (TESCO), iskolákban (majdnem minden iskolában) elhelyezhetők.

A többi veszélyes hulladék, (mint pl. olajjal szennyezett hulladékok, festék vagy növényvédő szer maradékok és azok csomagolása, stb.) gyűjtése és kezelése *sajnos a gyakorlatban nem megoldott*.

A hulladékról szóló Ht. hatályon kívül helyezte a hulladékgazdálkodásról szóló Hgt-t, amely a korábbiakban meghatározta a települési folyékony hulladékkezelés kötelező közszolgáltatás szabályait is.

A Ht. egyidejűleg módosította a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvényt (Vgtv.), amelynek IX/A. fejezetében új szabályozást alakított ki a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz kezelésére. Előzőek alapján az önkormányzat a 11/2014 (XII.22) rendeletében szabályozza, melyben a DRV Zrt. kezelésében lévő Tapolcai szennyvíztisztító telep az átadási hely.

Állati hulladék

Tapolca város a hatályos jogszabályoknak megfelelően 2007. év végén kialakította a települési állati melléktermék gyűjtőhelyét az önkormányzat tulajdonában lévő, Zalahaláp 010/2 hrsz-ú ingatlanon, és azt 2008-tól működteti, mely gyűjtőhelyet a Tapolcai Járási Hivatal, Járási Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatala nyilvántartásba vett.

A telephely **két darab** állati hulladékgyűjtő konténerrel rendelkezik, melyből egy darab a NHSZ Kft. telephelyén (zárt), egy darab pedig az ATEV Zrt-nél van, aki szerződés alapján díjfizetés ellenében végzi a konténer ürítését (cserével). A gyűjtőhely működésének, használatának tárgyi és személyi feltételeit 2014-től szabályozza az Önkormányzat.

Az önkormányzati állati hulladékgyűjtő hely, az Állategészségügyi Hivatal nyilvántartásában is szerepel, csak a gyepmester vihet bele hulladékot, az önkormányzattal kötött szerződés alapján.

2012. májusában lépett hatályba a nem emberi fogyasztásra szánt állati eredetű melléktermékekre vonatkozó állategészségügyi szabályok megállapításáról szóló 45/2012. (V. 8.) VM rendelet (a továbbiakban: Ász.), amely szabályozza többek között a települési állati melléktermék gyűjtőhely kialakításának és működtetésének, az elhullott állatok elföldelésének, az összegyűjtésnek és a szállításnak a szabályait, az Állategészségügyi Szabályzat kiadásáról szóló 41/1997. (V. 28.) FM rendelet 5. függeléké pedig az állati hulladékgyűjtők, hulladéktemetők, hulladékemésztő vermek, kedvtelésből tartott állatok kegyeleti temetője, létesítésének állat-egészségügyi feltételeit.

Az Assisi Szent Ferenc Állatmenhely Alapítvány látja el a városi gyepmesteri feladatokat, a közterületen található állati eredetű hulladék, melléktermék – így különösen az elhullott állat teteme – összegyűjtését és a települési gyűjtőhelyre szállítását is.

Kommunális szennyvíziszap

A kommunális szennyvíziszapok kezelésére vonatkozó legfontosabb kapcsolódó jogszabály a hulladéklerakók lezárásának és utógondozásának szabályairól és egyes feltételeiről szóló 20/2006. (IV.5.) KvVM rendelet.

A jogszabály előírása szerint a kommunális szennyvíziszap hulladéklerakón előzetes kezelés nélkül nem helyezhető el. A javasolt kezelési mód a víztelenítést követő komposztálás. Az előállított komposzt további felhasználásának, hasznosításának a követelményeit a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának szabályairól szóló 50/2001. (IV.3.) Korm. rendelet állapítja meg.

Építési, bontási és egyéb inert hulladékok

Az inert hulladék kezelésére vonatkozó két legfontosabb kapcsolódó jogszabály a települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 385/2014 (XII.31) Korm. rendelet, illetve a hulladéklerakás valamint a hulladéklerakók lezárásának és utógondozásának szabályairól és egyes feltételeiről szóló 20/2006. (IV.5.) KvVM rendelet. Erre a hulladéktípusra az általános kötelezettségektől eltérő, az önkormányzat felelősségi körébe tartozó, speciális intézkedések nincsenek. Általános szabály a keletkező inert hulladék megfelelő gyűjtése és erre felkészült előkezelő telepeken az újra felhasználáshoz történő előkészítése.

Továbbra is jelentős problémákat okoz Tapolca város közterületein **illegálisan lerakott hulladék**, amelynek mennyisége évről-évre növekvő tendenciát mutat. Az önkormányzat látja el a közterületi illegális hulladék-lerakóhelyek felszámolását, a bevezető utak megtisztítását, az utak portalanítását, és az útpadkák zúzalékkal történő javítását közcélú munkások alkalmazásával.

Az illegális depóniákról egyértelműen elmondható, hogy egyrészt a használtcikk kereskedelemben folytatott tevékenységek révén (ruházat, elektronikai cikkek, lakberendezési tárgyak), másrészt a társasházak kommunális hulladékgyűjtésére kihelyezett konténerei mellett lerakott lomtalanítási (ágy, fotel, szekrény stb.), elektronikai (tv, hűtő, monitor stb.) és a felújítások során kibontott építési hulladék (mosdókagyló, wc-csésze stb.) kihelyezéséből keletkezik. Ezek felszámolása az eltelt időszakban folyamatosan megtörtént, a város pénzügyi kereteinek lehetőségéhez mérten.

Az illegális hulladéklerakás megakadályozásához a helyi rendőrség, a polgárőrség és a településőrök is minden évben komoly segítségét nyújtanak. A hulladékok településhatárokon, árokpartokon, erdőszéleken való illegális elhelyezése a jövőben nemcsak környezetszennyezést okoz, hanem rontja a tájképet és az életminőséget is.

A rendszeres háztartási hulladékgyűjtés, a szelektív hulladékgyűjtés, a lomtalanítás, hulladékudvarok kialakítása révén a lakosság megfelelően gondoskodhat különböző hulladékainak elhelyezéséről, hogy ne tűnjön egyszerűbb megoldásnak azok illegális lerakása.

A lakossági hulladék minden igyekezet ellenére magas százalékban tartalmaz hasznosítható hulladékot, illetve a hulladék 60-70%-a *biológiailag lebomló hulladék*. A biológiailag lebomló szerves hulladékok szelektív gyűjtésének és kezelésének intézményes keretei továbbra sem állnak rendelkezésre, ezért a lakosságnál képződő biológiailag lebomló szerves hulladék pontos mennyisége sem ismert.

Tapolcán a biológiailag lebomló szerves hulladékok szelektív gyűjtése eddig még nem megoldott, évről évre elhúzódott. Jelenleg a papír szelektív gyűjtésével csökkent a lerakásra kerülő hulladék szerves anyagtartalma. A város lakosságának így két lehetősége van, házi komposztálást végez, vagy elégeti a szerves hulladékát.

A közszolgáltató tájékoztatása szerint várhatóan a házhoz menő szelektív gyűjtési rendszer beindulását követően indulhat meg a szervezett és rendszeres zöldhulladék gyűjtés a 2015. év tavaszán.

Az elmúlt években tett intézkedések:

- Példaértékű volt a Kertvárosi Óvoda Tagintézménye által az idei évben befejeződött sikeres komposztálási program.

- A népszerűsített komposztálás során jelentősen csökkent a lakosság által termelt szerves hulladék mennyisége, javult a környezet tudatosság a közösségekben. A civilek is sokban hozzájárultak a város humán környezet és ember alkotta értékeinek tudatosításához.
- A közszolgáltató az eddigi években rendszeresen lebonyolította az évi egyszeri **lomtalanítást**. A jelenleg hatályos rendelethez képest 2015-től már gyűjtőpontos rendszerű lomtalanítás kerülne bevezetésre, az NHSZ Tapolca Nonprofit Kft. által kihelyezett 30 m³-es konténerekkel, az önkormányzattal egyeztetett helyszínekre.
- A keletkezett inert hulladékot – építési törmelék – továbbra is a tapolcai személtároló telepre lehet szállítani, a közszolgáltató öt éve elkülönítve gyűjti a telephelyen. A Királyszentistvánon tárolt mobil építési törmelék-darálót akkor szállítják át darálás céljából, ha megfelelő mennyiségű építési törmelék összegyűlik.
- A város közterületein a rendezett környezet fenntartásához, a korábbi években is hatékonyan járultak hozzá a közterület felügyelők rendszeres ellenőrzései. Az elhagyatott helyeken való váratlan megjelenésük visszatartó erőként hatott, csökkentve az illegális hulladéklerakási tevékenységet.
- Az önkormányzat településőrökkel és az év minden hónapjában foglalkoztatott közcélú munkásokkal is segítette a város köztisztasági helyzetének fenntartását a feladatok ellátása érdekében. A településőrök a folyamatos ellenőrzést, a közcélú munkások pedig a konkrét tisztántartási munkákat látták el.
- Folyamatosan és rendszeresen ellenőrizték az utcai hulladékgyűjtőket, a szelektív gyűjtőszigetek és kutyaürülék gyűjtő edények környékét, a dohányzást tiltó táblák meglétét, és jelezték az illegális hulladék lerakóhelyeket. Utóbbiak felszámolása az észrevételt követő pár napon belül elszállításra került a hivatal tájékoztatása szerint a közterületekről. Amennyiben megállapítható volt a hulladék tulajdonosa, akkor szabálysértési eljárás lefolytatását kezdeményezte a Polgármesteri Hivatal.
- A járási hivatal és az önkormányzati hivatali dolgozói közösen csatlakoztak legutóbb és vettek részt a *Te szedd 2014. évi szemétygyűjtési akcióban*. A gyűjtés az Új Köztemető, a halápi úti garázssor és a Barackvirág utca közötti „Barackosban” történt.⁸

18. táblázat: Lakosságtól begyűjtött hulladék (Tapolca - 2012)

Hulladékkód - megnevezés	Összesen (kg)
200301 - Egyéb települési hulladék, ideértve a kevert települési hulladékot is	1 820 128
200140 - Fémek	1 453 580
170405 - Vas és acél	238 770
170402 - Alumínium	71 736
200136 - Kiselejtezett elektromos és elektronikus berendezések, amelyek különböznek a 20 01 21, 20 01 23 és 20 01 35 kódszámú hulladékoktól	66 520
160601 - Ólomakkumulátorok	41 210
170401 - Vörösréz, bronz, sárgaréz	31 955
160104 - Termékként tovább nem használható járművek	24 556
170407 - Fémkeverékek	8 817
170411 - Kábelek, amelyek különböznek a 17 04 10-től	3 504
160214 - Használatból kivont berendezések, amelyek különböznek 16 02 09-től 16 02 13-ig felsoroltaktól	2 125
170404 - Cink	1 896
170403 - Ólom	1 651
120101 - Vastém reszelék és esztergaforgács	1 366
160118 - Nem-vas fémek	529

⁸ Tájékoztató Tapolca Város környezeti állapotáról – 2014, (Bakos Gáborné - szerk.)

130205 - Ásványolaj alapú, klórvegyületet nem tartalmazó motor-, hajtómű- és kenőolajok	78
120103 - Nemvas fém reszelék és esztergaforgács	60

Hir – Hulladékgazdálkodási Információs rendszer – Okir (2013)

19. táblázat: Keletkezett elsődleges hulladék a hulladéktermelő cégek viszonylatában – (Tapolca – 2004-2012.)

Rangsor	Adatszolgáltató ügyfél	Hulladékmennyiség (kg)
1	Rockwool Hungary Kft - Ásványi szál gyártó üzem	10 047 082
2	"Sz-L" Bau Kft. - Építőipari telephely	6 765 900
3	DRV Zrt. - Szennyvíztisztító telep	2 433 740
4	Unizola Lakatosipari, Gépészeti, Kereskedelmi És Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság - Fémszerkezet gyártó telephely	431 990
5	Tesco-Global Áruházak Zrt. - Áruház	292 626
6	Cellcomp Kft. - Gyártócsarnok	124 030
7	DBW Hungary KFT. - Bazaltgyapot gyártó üzem	113 780
8	Rhodus Magyarország KFT. - Huzaltermék gyártó telephely	97 880
9	Tapolca Kórház KFT: - Kórház	95 907
10	MÁV Zrt. - MÁV Rt. Szombathelyi Területi Logisztikai Központ Tapolca Részleg	85 116
11	MÁV Zrt. - MÁV Rt. EBK Területi Szolg. Kp. Szombathely Környezeti Kármentesítés Tapolca	71 360
12	Hungust Hotels Zrt. - Hunguest Hotel Pelion	62 014
13	Kálmán Zoltán - Gumiszervíz	56 625
14	Polus-Coop Zrt. - 136. sz. Élelmiszer Üzlet	51 272
15	Bakonyerdő Zrt. - Tapolcai Parkettagyár	45 795
16	Szahara 2002 KFT. - Központi iroda	28 870
17	Erra Trans Kft - Fuvarozó és gépjárműjavító telep	28 525
18	Polus-Coop Zrt. - 133. sz. Élelmiszer Üzlet	25 999
19	Somló Volán 2006 Kft. - Volán telephely	25 033
20	Somló Volán Zrt. - Volán telephely	24 069
21	BHA KFT. - Hűtéstechikai berendezések gyártása	21 490
22	Kálfári És Társai Bt. - Fémáru gyártó üzem	8 469
23	Pro-Fashion Productions Sport És Szabadidőruházat Gyártó És Forgalmazó Kft - Varroda	8 240
24	MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. - Üzemanyagtöltő állomás	7 376
25	Pannon Reprodukciós Kft - Pannon Reprodukciós Intézet	6 537
26	Széchenyi István Szakképző Iskola - Tanintézet	6 361
27	Borostyán Kft - Borostyán Kft. telephelye	6 240
28	Kamocsa Gumi KFT. - Gumiszervíz	4 630
29	MTelekom NYRt. - Telefonközpont	4 626
30	Pintér Ferenc - Teherfuvarozó központi telephely	4 175
31	Otp Bank Nyrt. - Pénzüintézet	4 142
32	Marton Intertrans KFT. - Telephely (szállítójármű tárolása)	3 481
33	Corden International /Magyarország/ Kft. - Laboratórium	3 295
34	Magyar Közút Nonprofit Zrt. - 22. sz. Üzemnévnyökség	3 136
35	"TOTAL-CAR P&SZ" Autójavító Kft. - Gépjárműjavítás	2 761
36	Shell Hungary Zrt. - Üzemanyagtöltő állomás	2 365
37	Mecsek Fűszért Zrt. - C+C Áruház	1 950
38	Pálffy És Papp Híradástechnikai, Kereskedelmi Szolgáltató Kft /P + P Kft/ - Asztalos üzem	1 800
39	Tapolcai Közétkeztető Kft - Tapolcai Közétkeztető Kft. telephely	1 748
40	"Tomcsányi Autóház" Kft. - Autójavító és értékesítő telephely	1 703
41	Tell Szolgáltató Bt. - Gépjárműjavító műhely	1 616
42	MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. - Üzemanyagtöltő állomás és gépkocsimosó	1 597
43	Bizo-Car 2002 KFT. - Autószerelv és szalon	1 365
44	REMONDIS TAPOLCA KFT - Karbantartó műhely	1 127
45	Spar Magyarország Kereskedelmi Kft. - 202. sz. Spar Szupermarket	1 116
46	Magyar Posta Zrt. - 1. sz. Posta	1 101
47	Mz/X Kereskedelmi Kft - Hotel Gabriella	864
48	Bodó Gyula - Autószerelv műhely	609
49	H-3K Autó KFT. - Gépjárműjavító telephely	584
50	Lidl Magyarország Bt. - LIDL Áruház	580

51	Auto Pék Kereskedelmi És Szolgáltató Kft - Autószerelő műhely	575
52	Farnady Szilárd - Farnady Autószerelő	540
53	Mecsek Fűszért Zrt. - 36. Coop ABC Áruház	490
54	Tapolcai Vegyipari Szövetkezet - Varróda	420
55	Lovro-Car Kft. - Gépjármű kereskedelem	236
56	Raiffeisen Bank Zrt. - Pénzüintézet	190
57	Fekete József - Autószerelő műhely	184
58	Bakó Trex Kft - Varróda	166
59	Kámán Bt. - I. dolomitbánya	146
60	"Ferrover" Kft. - Hulladékgyűjtő (MÉH) Telep	120
61	Penny-Market Kft. - Élelmiszer Áruház	65
62	ENI Hungaria Zrt. - Töltőállomás	55
63	MÁV-START Zrt. - Személyszállítási szolgáltatási kirendeltség	43
64	Gondviselés Alapítvány - Idősek Otthona	32
65	Máv lk. KFT. - 1.sz. Ingatlankezelőség	17

Hir – Hulladékgazdálkodási Információs rendszer – Okir (2013)

20. táblázat: Összes keletkezett hulladék (Tapolca - 2012)

Telephely létszámkategória	Veszélyes	Nem veszélyes	Összesen
0 fő	72 195	7 242	79 437
1 fő	0	144 619	144 619
2 fő	2 551	34 469	37 020
3-4 fő	1 184	297 974	299 158
5-9 fő	88 325	755 998	844 323
10-19 fő	19 192	2 965 020	2 984 212
20-49 fő	41 477	6 969 300	7 010 777
50-99 fő	16 723	10 093 474	10 110 197
100-149 fő	5 322	287 470	292 792
150-199 fő	54 865	184 760	239 625
300-499 fő	25 831	98 199	124 030
Végösszeg	327 665	21 838 525	22 166 190

Hir – Hulladékgazdálkodási Információs rendszer – Okir (2013)

A Polgármesteri Hivatal *Hatósági Osztálya* a vállalkozók részére működési engedélyt csak úgy ad, ha a megkötött hulladék begyűjtési szerződést bemutatják, így biztosítottabb az elvárás, hogy a tevékenységük során keletkező települési szilárd- és kommunális hulladékot az arra jogosítvánnyal rendelkező vállalkozónak adják át, s ezzel a hulladék nem a város utcáin és környékén (illegális hulladéklerakókban) jelenik meg.

A régi hulladékgazdálkodásról szóló Hgt. előírta a települési önkormányzatok számára a Helyi Hulladékgazdálkodási Terv elkészítését és rendeletben való kihirdetését. Tapolca Város Hulladékgazdálkodási Terve 2011. évben elkészült és a törvényi előírásoknak megfelelően az illetékes környezetvédelmi hatósághoz szakhatósági hozzájárulás kérelemmel megküldésre került. A következő évben nagyon időszzerűvé válik a Helyi hulladékgazdálkodási terv újabb felülvizsgálata és elfogadtatása is.

A TERMÉSZETI KÖRNYEZET, ZÖLDTERÜLET, KÖZTERÜLETEK ÁLLAPOTA

2014. őszén megszületett a döntés a Gyógybarlang és a Hotel Pelion környékének, a Tavasbarlangnak, valamint a Malom-tó és környezetének **gyógyhellyé nyilvánításáról**. A gyógyhellyé minősítéssel zajvédelmi szempontból a gyógyhely területe *védőterületként* ki van jelölve!

Az önkormányzat a szükséges pénzösszegeknek többnyire csak egy részét tudja biztosítani. Pénzügyi források növekedésére a pályázati forrásokon kívül az elkövetkező években sem lehet számítani, ezért a zöldterületek növelésére reális lehetőség nem mutatkozik.

Az elmúlt években tett zöld és közterületi intézkedések:

- Az utcai hulladékgyűjtők számát 2014-re sikerült a lakosság igényeihez igazítaniuk, tisztításukról és karbantartásukról folyamatosan gondoskodnak.
- A nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény értelmében gondoskodtunk a dohányzást tiltó táblák kihelyezéséről a közforgalmú intézmények bejáratánál, a közterületi játszótereken, és a helyközi autóbuszmegállókban. A játszótereken a dohányzáson kívül megtiltották a kutyák bevitelét is.
- Tapolcán lehetőség van minden lakóközvetben a kutyaürülék szelektív összegyűjtésére, hiszen jelenleg 16 db kutyaürülékes gyűjtőedény lett kihelyezve.
- A város által üzemeltetett nyilvános illemhely az Alsó-Tópart keleti oldalán, a belvárosban működő több vendéglátó-egységgel, önkormányzati intézményekkel, idegenforgalmi létesítményekkel együtt (könyvtár, mozi, művelődési ház, tavasbarlang stb.) is jól kiszolgálta a lakosság, és a városba látogató nagyszámú turisták igényeit.
- A vandalizmus okozta károk mérséklésében nagy segítséget nyújtott a rendőrség, a polgárőrség és a településőrök munkája, melynek következtében a déli tehermentesítő út alatti gyalogos aluljáróban egyre ritkábban fordul elő a falak firkálása és csökkentek az illegális plakátragasztások is.
- A városba látogatókat az elmúlt évben is tiszta és rendezett bevezető utak fogadták, köszönhetően a havi rendszerességgel történő hulladékgyűjtésnek, melyet a hegyi utakon is igyekeznek minél gyakrabban elvégezni.

EMBERI EGÉSZSÉGVÉDELEM

A parlagon, illetve művelés nélkül hagyott területek felszámolása az önkormányzat tulajdonában álló területek esetében az önkormányzat feladata, egyéb esetben a tulajdonos, illetve a földhasználó feladata. A parlagon hagyott magánterületekre vonatkozóan felszólítás került kiküldésre.

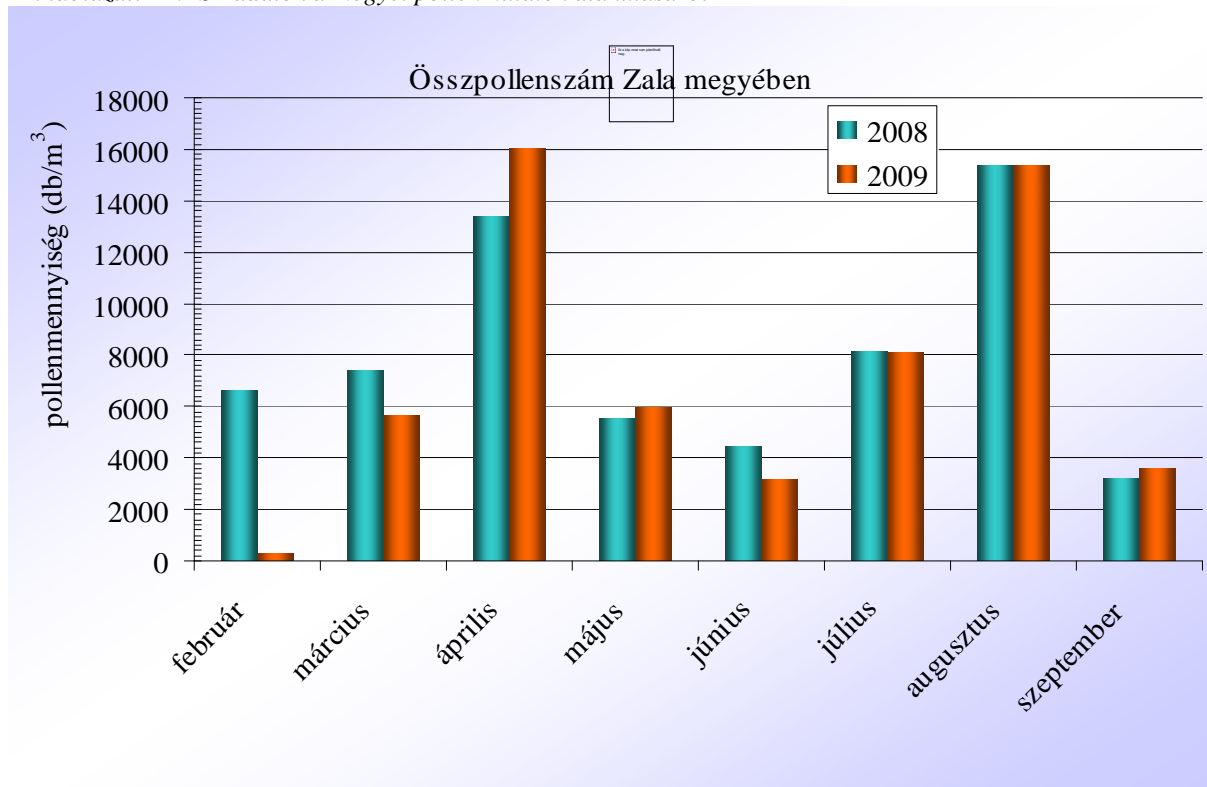
Bírság kiszabására belterületen a Veszprém Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága a jogosult szerv, külterületen, pedig a Veszprém Megyei Kormányhivatal Földhivatalának illetékességi jogköre.

A környezet-egészségügy javítása érdekében kiemelt figyelmet kell szentelni Tapolcán és térségében:

- *a vízminőség védelmére, - ezzel összefüggésben a közel 100 %-os csatornázottság (és rákötési) arány elérésére (legkésőbb 2015. év végéig), a csapadékbemosódás megakadályozására*
- *a pollenkoncentráció csökkentésére, a parlagfű-mentesítésre, erre vonatkozóan rendelet betartatása*
- *a belsőtéri levegőszennyezők kontrollja mellett a dohányzás visszaszorítására*
- *az ivóvíz alacsony fluortartalma miatt a fogszuvasodás megelőzéséhez a fluoropótlásra*

- a golyvagyakoriság csökkentésére a jódozott konyhasó használatára
- a települési szilárd és folyékony hulladék elhelyezése az Európa Uniós szabványoknak megfelelően.

21. táblázat: ÁNTSZ adatok a megyei pollenmutatók alakulásáról

KÖRNYEZETBIZTONSÁG

A környezetbiztonság a természeti és környezeti katasztrófák számának világszerte tapasztalható növekedése miatt kiemelt társadalmi megítélést kap. Ennek és a felelős politikai gondolkodásmódnak köszönhető, hogy az Országgyűlés a 1999. évi törvény kodifikációjával elfogadta, a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló **2011. évi CXXVIII. törvényt** a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról.

A törvény a katasztrófák elleni védekezés, felkészülés fő települési feladatainak végrehajtását továbbra is a polgármesterekre bízta. **(62/2011. /XII. 29./ BM rendelet a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól** (a katasztrófavédelmet érintő polgári védelmi tárgyú BM rendeletek módosításáról, egységes rendeletben)

A polgári biztonság érdekében jelenleg folyik az állami szervezetben a környezeti kockázatok felmérése.

A környezet állapotát egyrészt természetes, másrészt mesterséges (ember által előállított) tényezők változtathatják meg gyorsan és nagymértékben. Ezeket a gyors és nagymértékű környezeti változásokat nevezhetjük katasztrófáknak.

Természetes eredetű katasztrófák lehetőségei:

- Földrengés,
- Légtérben természeti csapások (csapadék, szél, villámcsapás, magas hőmérséklet okozta károk),
- Természetes eredetű tűzvész.

A mesterséges (emberi tevékenység által okozott) katasztrófák lehetőségei:

- Üzemi robbanás, üzemi környezetszennyezés (vörösiszap nehézfém terhelés a légtérben, talajban és a karsztvizekben; mérgezés, üzemanyag szállító autó baleset),
- Tűzvész,
- Terrorista merénylet következményei,
- Repülőgép-baleset.

Természetes eredetű kockázatot az árvíz, valamint az ártereket kísérő nádasok, kiterjedt szántóföldi növénytermesztés, illetve elhanyagolt ruderaliák esetleges égése, felgyulladás jelenthethet.

A domborzati viszonyok és a település fekvése miatt a belterület elöntésének veszélye nagy, a nádas- és avartűz viszont az utóbbi évek aszályos időjárása, a talaj nedvességtartalmának csökkenése miatt figyelmet igényel. Közvetlen veszélyt a belterületre csak a tűzzel járó légszennyezés jelent.

Veszélyes ipari létesítmény és forgalmas közút nem lévén, a település környezetének biztonságát a közlekedés nem veszélyezteti.

Környezeti konfliktusok, problémák

- Az erózió fokozott veszélyt jelenthet a túlnyomórészt meredek hegyi részeken végződő külterületi részeken
- Erdő és avartűzek veszélye

Radiológia

Világszerte egyre erősebb tudományos és társadalmi igényként merül fel az emberi környezet radioaktivitásának és az ebből adódó, a lakosságot érő sugárterhelésnek a megismerése.

Az embert természeti környezetében érő radioaktív sugárzási dózis eredet szerint három fő csoportra osztható.

Ezek:

- kozmikus sugárzás, amely az éves besugárzási dózis kerekén $\frac{1}{4}$ -ét adja,
- a területet felépítő kőzetek természetes radioaktív elemeitől (kálium-40, urán-238, thórium-232 radioaktív bomlási sorok tagjaitól) eredő közvetlen besugárzás, amely szintén kb. $\frac{1}{4}$ -ét adja az éves besugárzási dózisnak,
- végül a radon-222 és alfa-sugárzó leánytermékei belégzése adja az éves sugárzási dózis felét.

Mindezek alapján nyilvánvaló, hogy az embert érő természetes megterhelést alapvetően a földtani környezet határozza meg, a kőzetek kálium, urán és **thórium** tartalma, valamint radon kibocsátási tulajdonságai.

Ezért a környezeti radioaktivitás vizsgálatának a terület geológiai felépítéséből célszerű kiindulni (pl. geológiai törésvonalak mentén nagyobb a radon koncentráció), amelyre alkalmas módszer a légi-radometria felvételkészítés.

A természetes sugárterhelésnek a fentiek értelmében közel fele a **radonból** származik, amely a talajból a szabad légtérbe kerülve gyorsan felhígul. Zárt terekben (lakásokban) azonban feldúsul. A zárt térben elbomló radonból keletkezett leányelemek (bomlástermékek, pl. ólom) a levegőben porszemekhez, vízgőzhöz kötődnek.

Ezt belélegezve a porszem méretétől függően a tüdő különböző részein megtapadhatnak. Nagy radon koncentrációjú helyeken megfigyelték, hogy a tüdőrák kialakulásának valószínűsége megnő. Igaz, az 1996. évi „atomművelési törvény” már előírja a lakóterek radon koncentrációjának a korlátozását, bár ezidáig a végrehajtási utasítás nem jelent meg.

Életünk során szervezetünket sokféle sugárzás éri. Ezek nagy részét érzékszerveinkkel érzékeljük: látjuk a fénysugarakat, bőrünkön érezzük a hősugarakat. Van azonban a sugárzásoknak olyan csoportja, amelyek jelenlétét, erősségét egyetlen szervünk sem érzékeli, de amelyeknek a szervezetünkre gyakorolt hatása olykor mégis megjelenik.

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére épült ki hazánkban az országos sugárzásfigyelő rendszer. A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a szabad téren álló állomások olyan műszerekkel vannak felszerelve, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás: az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét. A dózisteljesítmény mértékegysége a nanosievert/óra (kiejtése: nanoszívert per óra), rövid jele: nSv/h.

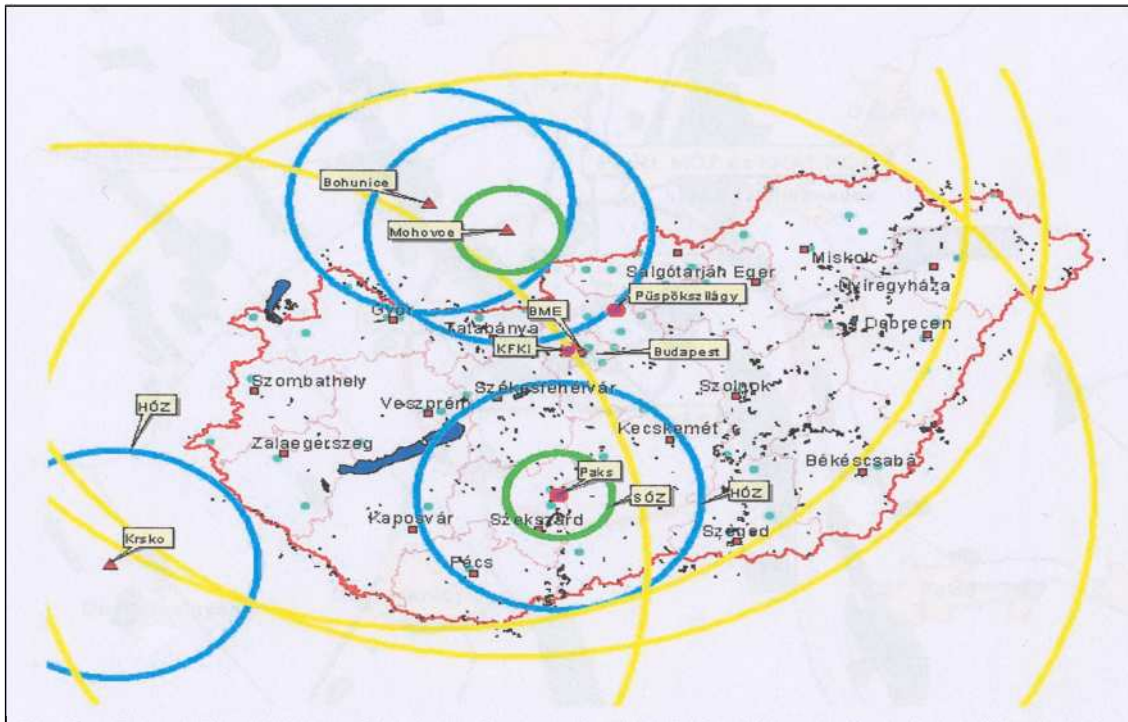
A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra körül ingadozik. Ez az érték függ a magasságtól, és a talaj típusától. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnyomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják.

A mért értékek egy központi adatgyűjtőbe kerülnek, ahol folyamatosan figyelik az állomásokról beérkező jeleket.

Ha valamely esemény hatására a dózisteljesítmény jelentősen megnő, akkor azonnal megkezdik a kivizsgálást, vagy - ha szükséges - a megfelelő óvintézkedések elrendelését. **A figyelmeztető szint 250 nSv/óra.**

(Ez a szint - a valós veszélyt jelentő szint töredéke - nem jelenti azt, hogy az állomás közelében lévő emberek veszélyben lennének, csupán a szakembereket figyelmezteti a kivizsgálás megkezdésére.)

Atomerőművek és környezetük esetleges környezetbiztonsági terhelése

A Japánban történt atomerőmű katasztrófa következményei még nem ismertek. Eddigi mérések és számítások alapján nem érték el Magyarországot, így az érintett térséget sem.

Tapolca környékén sem a geológiai viszonyok, sem pedig a használt építőanyagok – a jelenlegi ismeretek szerint - nem jelentenek radiológiai kockázatot.

13. TAPOLCA VÁROSÁNAK KÖRNYEZETVÉDELMI

STRATÉGIÁJA

STRATÉGIAI ÖSSZEFÜGGÉSEK

Tapolca város önkormányzatának ezzel az ütemezett stratégiai koncepcióval lesz környezetvédelmi programja, azonban szükséges egy környezeti jövőkép kialakítása is a település számára. A jövőkép megalkotásához elengedhetetlen a lakossággal, civil szervezetekkel, ipari vállalatokkal és a hatóságokkal a környezetvédelem terén még szorosabb együttműködés megvalósítása.

A végső cél, hogy a város lakóinak életminősége, komfortérzete jelentősen javuljon és a település turisztikai szempontból az idelátogatók számára is vonzóvá váljon. Fokozatosan el kell érni, hogy az emberek belső igényévé váljon a tiszta, egészséges környezet és mindez párosuljon egy környezettudatos magatartás - életszemlélet kialakításával.

A környezethasználat és a környezeti tervezés során érvényesíteni kell a NKP III. *öt stratégiai alapelvét*. A környezeti tervezés csak akkor lehet eredményes, ha azonos alapelvek figyelembevételével folyik, ezért a települési környezetvédelmi programoknak helyi szinten ugyanazokra az elvekre kell épülnie, mint a magasabb szinten meghatározott programoknak.

A fenntartható fejlődés

A fenntartható fejlődés két, a piac által nem kellően szem előtt tartott szempontot kíván érvényesíteni, a környezeti értékek megtartása és a jövő generációkért érzett felelősség elvét. A társadalom fenntartható fejlődésének környezetvédelmi vetülete a környezet fenntartható használatát jelenti, vagyis azt az alapelvet, hogy úgy javítsuk az emberi élet minőségét, hogy közben a természeti erőforrások és az életfenntartó ökológiai rendszerek teherbíró és megújuló képességének határain belül maradjunk. A fenntartható fejlődés feltételezi, hogy egyensúlyt lehet teremteni a szükségletek kielégítése és a környezeti értékek megőrzése között. Alapvető követelmény a lételelemek (víz, föld, levegő) állapotának és a természet sokszínűségének megőrzése. Az elv érvényesítése megkívánja egy sor nem piaci megoldás kialakítását. A fenntarthatóság elvét egyaránt figyelembe kell venni helyi, regionális és globális szinten.

Az elővigyázatosság elve

Az emberi tevékenységek bővülésével, a társadalmi és földrajzi munkamegosztás fokozódásával és szakosodásával rohamosan növekednek és gyakoribbá válnak az ezekből eredő környezeti kockázatok. Az újabb és egyre bonyolultabb termelési rendszerek, technológiák alkalmazásával együtt növekszik a környezeti hatásokkal kapcsolatos bizonytalansági tényező. A kockázatok csökkentése érdekében az elővigyázatosság elvét kell alkalmazni azokban az esetekben, amelyek során nem zárható ki teljes bizonyossággal a súlyos vagy visszafordíthatatlan környezeti károk jövőbeli bekövetkezések lehetősége. Ennek legjellemzőbb példái a vegyi anyagokkal kapcsolatos problémák (pl. „ózonlyuk”, természetidegen vegyi anyagok bioakkumulációja), az édesvízkészletek illetve a talaj vízháztartásában okozott változások és a hosszabb távon fenyegető globális éghajlatváltozás.

A megelőzés elve

A megelőzés nélkül nem lehet előre lépni a fenntartható fejlődés irányába. A megelőzés egyrészt mindig lényegesen gazdaságosabb megoldás az utólagos beavatkozásoknál, másrészt vannak olyan esetek - főleg a természeti értékek területén - ahol az eredeti érték vagy állapot a károsodást követően semmilyen ráfordítással sem állítható helyre (fajok kipusztulása, hegycsúcsok elbányászása, mocsarak, vizes élőhelyek lecsapolása, stb.).

Az ilyen értékek csak a káros hatások megelőzésével óvhatók meg. Nyilvánvaló tehát, hogy a környezetvédelmi program által meghatározott szabályozási, építési, kutatási és fejlesztési tevékenységeknek a megelőzés a fő iránya.

A stratégia kulcskérdése a megelőzés elvének érvényesítése. A korlátozott erőforrásokat és lehetőségeket még azon az áron is a megelőzésre kell fordítani, hogy a meglévő környezetállapothoz kapcsolódó problémák felszámolása hosszabb időt vesz igénybe.

A megelőzés elve megköveteli, hogy a környezetvédelmi politika segítse és befolyásolja a megfelelő irányú technológiai fejlődést, részt vegyen annak támogatásában. Hasonlóképpen ezen elv érvényesítéséhez a környezetbarát termékek elterjesztésének és a jelenleg használt, környezeti problémákat okozó anyagok helyettesítésének megoldására is szükség van.

Azokat a technológiai fejlesztéseket, innovációs lépéseket, termékkorszerűsítéseket, amelyek a környezet igénybevételét, terhelését csökkentik, éppen úgy támogatni szükséges, mint a csak közvetlenül környezetvédelminek tekintett beavatkozásokat.

A környezetvédelem fontos feladata, hogy segítse és ösztönözze a környezettudatos termelési, irányítási módszerek bevezetését a köz- és a magánszférában egyaránt.

Partneri viszony

A környezetpolitika kialakítása és megvalósítása során a környezetvédelmi program partneri viszony kialakítására helyezi a hangsúlyt a program által érintett összes szereplő vonatkozásában. A közigazgatás valamennyi szintjén törekedni kell a nyílt és eredményes kapcsolatok megteremtésére az intézmények között, illetve az önkéntes állampolgári csoportokkal és szervezeteikkel. Külön kiemelendő, hogy új alapokra kell helyezni a magánszektorral való együttműködést, amelynek jó hagyományai nem tudtak kialakulni az elmúlt évtizedek során. Meg kell teremteni a kölcsönös érdekeken alapuló párbeszédet és együttműködést, hangsúlyozva a környezetvédelem szerepét a hatékony gazdálkodás kikényszerítése illetve reklám hordozóként való felhasználása területén.

A stratégiát és magát a környezetvédelmi programot az érintettek véleményének figyelembe vételével úgy kell kialakítani, hogy azok elfogadhatók legyenek a helyi társadalom számára. A környezetvédelmi beavatkozások hatékonyságának biztosítása, az érintettekkel való viszony javítása, a megelőzés elvének érvényesítése érdekében előre kell lépni a környezetvédelmi céloknak a többi ágazat politikájába való integrálása kérdésében.

Javítani kell a gazdálkodók részvételi lehetőségeit a környezetvédelemben, így ahol ez lehetséges, olyan megoldásokat kell kialakítani, amelyek az érintettek számára gazdasági haszonnal is járnak. Ebből a szempontból szakítani kell azzal a szemlélettel, hogy csak azok a fejlesztések támogathatók környezetvédelmi szempontból, amelyek valamilyen száz százalékgig környezetvédelminek minősített "csővégi" megoldást jelentenek. Erre annál is inkább szükség van, mert a vállalkozók szerepvállalása nem megfelelő mértékű a környezetvédelmi fejlesztések terén.

Mindezek alapján a stratégia egyik kiemelt aspektusa a vállalkozók részvételének növelése a környezetvédelemben.

Olyan együttműködésre van szükség, amely a bizalomra és a jószándékra épít. Az állam és az önkormányzatok felelőssége az, hogy ezeket a folyamatokat elindítsa és segítse.

Gazdaszemlélet

A környezetvédelemnek olyan kötelező feladatai is vannak, amelyek nem kapcsolhatók a piacgazdasághoz, ezért szükség van olyan megoldásokra, amelyek környezetvédelmi és természet-megőrzési célokat valósítanak meg és ehhez biztosítják a gazdasági eszközöket.

Ennek feltétele, hogy az önkormányzatoknál az értékek megtartásának érdekében kialakuljon egy "gazdatípusú szemlélet" és az ennek megfelelő felelősségtudat is.

A stratégia célként tűzi ki az önkormányzati környezetvédelmi példamutatást, mert e nélkül nem várható el a lakosságtól és a vállalkozóktól a környezetvédelem érdekében történő cselekvés. Ehhez a példamutatáshoz nem csupán a "gazda" módjára való viselkedésre, de a megalkotott szabályok betartására is szükség van. A gazdaszerep, a "jó háztartásvezetés" gyakorlata annál erősebben jelentkezhet, minél konkrétabb maga a gazdálkodás tárgya. A problémák megjelenése és azok gyakorlati megoldása is helyi vagy regionális szinten a legjellemzőbb. Ennek megfelelően a stratégia olyan megoldásokat képvisel, amelyek nagyobb lehetőséget teremtenek a helyi és a regionális szinten a társadalmi részvételre és a beavatkozásokra.

KÖRNYEZETI JÖVŐKÉP

A már elfogadott környezetvédelmi programmal összhangban szükséges egy környezeti jövőkép kialakítása a település számára. A jövőkép megalkotásához elengedhetetlen a lakossággal, civil szervezetekkel, ipari vállalatokkal és a hatóságokkal a környezetvédelem terén még szorosabb együttműködés megvalósítása. A végső cél, hogy a város lakóinak életminősége, komfortérzete jelentősen javuljon és a település turisztikai szempontból az idelátogatók számára is vonzóvá váljon. Fokozatosan el kell érni, hogy az emberek belső igényévé váljon a tiszta, egészséges környezet és mindez párosuljon egy környezettudatos magatartás, életszemlélet kialakításával.

A városi környezetvédelmi program és a mindenkori felülvizsgálatok célja - a NKP III. céljaival összhangban - a legfontosabb környezeti problémák feltárása, és azok megoldása, azaz:

1. A település lakói életkörülményeinek és életminőségének javítása, és a vonzó vidéki életmód megteremtése, az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatások megelőzése, csökkentése, megszüntetése.
2. A település adottságaihoz és hagyományaihoz illeszkedő, a környezeti és gazdasági szempontokat egyaránt figyelembe vevő fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése, környezetbarát, és versenyképes termelési és szolgáltatási technológiák alkalmazása.
3. Környezeti, táji és természeti értékek megóvása, helyreállítása, illetve a természet védelmének szem előtt tartása a település gazdasági, társadalmi fejlesztése során.
4. A fentiekkel összhangban, a környezettudatos életszemlélet erősítése, és a partnerség fejlesztésének előtérbe helyezése.

A KÖRNYEZETI ELEMELK VÉDELME

13.1 LEVEGŐTISZTASÁG-VÉDELEM

Az utóbbi két évszázadban földünkön a levegő összetétele jelentősen megváltozott, ugyanis egyes légköri nyomgázok és aeroszol részecskék légköri mennyisége világszerte rohamosan emelkedik. Az emberiség létfeltételeit is veszélyeztető következmények elkerülése csak nemzetközi összefogással lehetséges, melyben Magyarországnak és a településnek is az arányos felelősség elve alapján kell szerepet vállalnia.

Az éghajlatváltozás kockázatát csak az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével lehetséges megelőzni. E gázok kibocsátása az energiatermelés, a közlekedés, egyes ipari tevékenységek és az intenzív mezőgazdasági termelés rovására írható, így a légkör védelme végső soron a nemzetgazdaságokat átszövő energetikai, közlekedési infrastruktúra, illetve a termelési-termesztési rendszerek fenntarthatóbb fejlesztését jelenti.

A globális folyamatok mellett helyi szinten nem az üvegházhatású gázok, hanem az emberi egészséget, az ökológiai rendszert és az épített környezetet is fenyegető légszennyező anyagok okoznak komoly gondokat.

Ezek forrásai szintén az energetikai és más iparágak, mezőgazdaság, a közlekedés, a szolgáltató ágazat, a lakossági fűtés – tehát antropogén eredetűek. Olykor a természet maga is nagymértékben hozzájárul a légszennyezéshez (vulkán kitörés, aszály, hévízforrások, stb.). A légszennyezők e csoportjának hatása általában jóval gyorsabban érzékelhető (napok, hetek, súlyos esetekben percek alatt), mint az üvegház hatású gázok esetében.

A légszennyező anyagok szilárd (por, korom, pernye), gáz (kéndioxid, nitrogén oxidok, kénhidrogén, ammónia, szénmonoxid, metán, alacsony forráspontú szerves anyagok) és gőz (üzemanyag gőzök, közepes és magas forráspontú szerves anyagok lehetnek. A szilárd légszennyezőkhöz gyakran kötődnek az egészségre különösen káros szerves mikroszennyezők (policiklikus aromás vegyületek, dioxinok, oldószer-gőzök, stb.).

Ezen anyagok egy része a légkörben rövid élettartamú, így csak a kibocsátási pont szűkebb környezetében (néhány 100 m – néhány km) van jelentős hatásuk. Ugyanakkor egyes anyagok (pl. savas oxidok) regionális, mások (freonok, perzisztens szerves vegyületek) globális szinten is kifejtik káros hatásukat.

A gépjármű motorokból és a gumibroncsok kopásából származó szilárd szennyezőanyagok és a hozzájuk kötődő policiklikus aromás szénhidrogének egy része az úttest szélétől számított kb. tíz méter széles sávban kiülepedik a talajra, a növényzetre és a tereptárgyakra.

A közúti közlekedési kibocsátások alakulásában három tényező játszik fontos szerepet: *az üzemanyag és a gépjármű-állomány minősége, valamint a gépjárműhasználat mennyisége.*

A burkolatok állapota a városi utakon azonban csak egyes szakaszokon megfelelő, míg jelentős hosszban teherbírásuk és felületük épsége nem elégíti ki a forgalmi követelményeket.

A települési környezetvédelmi programban nagy figyelmet kell fordítani a légszennyezők e csoportjába tartozó anyagok csökkentésére is, mivel ezek lokálisan és rövidtávon hatnak meg a lakosság egészségi állapotára, mind pedig az élővilágra és az épített környezetre.

A városban az ipari termelés kisebb jelentőségű, így környezetterhelő tevékenység a közlekedés. A közúti közlekedési kibocsátások alakulásában három tényező játszik

fontos szerepet: az üzemanyag és a gépjármű-állomány minősége, valamint a gépjárműhasználat mennyisége.

Tapolca levegő állapota kielégítő, a terület jó átszellőzésű, a közúti forgalmon kívül a homokbányászat rekultiválatlan helyei okoznak porszennyezést. A téli fűtési szezonban növekszik meg a kén-dioxid kibocsátás.

A város levegőminőségét fekvése, éghajlati viszonyai és az emberi tevékenység együtt határozzák meg. A település környezeti levegőállapotát a fűtési idényen kívüli időszakban elsősorban a gépjármű közlekedés és az azzal járó porterhelés, szennyezőanyag kibocsátás befolyásolja fokozottan.

Célkitűzés: *A jó levegőminőség fenntartása, a település környezeti levegőminőségének javítása, különös tekintettel a nitrogén-oxidok, kéndioxid és az ülepedő porszennyezés vonatkozásában.*

Feladatok:

- 1) Pontszerű emissziók csökkentése, a levegő és porszennyezés csökkentés elősegítése növénytelepítéssel, utak menti porszennyezés csökkentése honos növényzet telepítésével**
 - A nem motorizált közlekedés feltételei megteremtésének elősegítése a kerékpárút-hálózat fejlesztése, bővítése
 - A közlekedés környezeti hatásait (zaj, por) mérséklő növényzet telepítése.
 - Korszerű, alacsony kibocsátású buszok alkalmazása
- 2) Energia-hatékony és takarékos technológiák támogatása, megújuló energiaforrások (biomassza, napkollektorok, szélenergia), az üvegházhatású gázok mérséklése (passzív házak)**
 - Megújuló energiaforrások
 - Fosszilis energiahordozók hatékonyabb átalakítása (kis szennyezőanyag- kibocsátású tüzelőberendezések alkalmazásának támogatása)
 - A káros kibocsátás csökkenését eredményező építőipari, építészeti megoldások megvalósításának támogatása, ösztönzése
- 3) A gázhálózat teljes kiépítése, biomassza és más alternatív módok szorgalmazása, az új technológiákra való áttérés növelése**
- 4) Illegális fű és lomb égetésének megszüntetése, a komposztálás népszerűsítése, az állattartás bűzkibocsátásának minimalizálása**
- 5) Kerékpárút hálózat és járdafejlesztés**

13.2 FELSZÍNI ÉS FELSZÍN ALATTI VIZEK VÉDELME

A víz értékes, pótolhatatlan eleme minden élőlénynek. Az érintetlen, tiszta felszíni vizek és árterek a biodiverzitás védelmének kiemelt jelentőségű előfeltételei. A víz természeti erőforrásként is értékes.

A felszíni és felszínalatti vizeket megannyi gazdasági tevékenységhez használják fel: turizmus, mezőgazdaság, ipar, bányászat és nem utolsósorban természetesen ezek az ivóvíz legfőbb forrásai. A víz megújuló természeti erőforrás, azonban az utóbbi évtizedek jelentős felismerése volt, hogy nem körültekintő használata súlyos problémákat vet fel, a fenntarthatóságot veszélyezteti.

A vízvédelemhez tartozik a felszíni vizek, a talajvíz és a mélységi vizek védelme, a környezetkímélő vízgazdálkodás.

A felszín alatti víz esetében biztosítani kell az egyensúlyt a felszín alatti víz kitermelése és utánpótlódása között. A közműves ivóvízellátásra közegészségügyi szempontból feltétlenül szükség van.

A város vízbázisainak jelentős része fokozottan sérülékeny, nincs geológiai védelme (vízzáró, vízrekesztő réteg, amely a felszín felől érkező szennyeződéstől megvédené).

*Tapolcán komoly gond az utóbbi években a **süllyedő talajvízszint**, amely a kutak kiszáradását, a terület (és épületek) süllyedését eredményezi. Kevés ismeret, adat van a helyi vízminőségről (felszíni, és talajvíz), de jellemzően fokozódik az elnitrátosodás. A csapadékvíz-elvezetés a településen részben megoldott, felújítása nem megfelelő.*

*Ellenben a Tapolcai-medencét is érinti a **karsztvíz-regenerálódás**. A Dunántúli-középhegységi bányászathoz köthető nagy karsztvíz kivételeket 1991-ig felszámolták, így az általános karsztregenerálódás megindulhatott. Az emelkedő karsztvízszintek hatása az elapadt források megfakadása, területrészek vizesedése, ingoványosodása, közvetlen hatásai Tapolcán az elmúlt évek során már jelentkeztek a Tavasbarlangban és a Malom-tónál, továbbá a Déli városrész kiskertjeiben is.*

A jelentkező problémák kezelése a rendezett vízelvezetés visszaállításával, kiépítésével vagy mesterséges vízszintcsökkentéssel (megcsapolás) és a vízelvezetési problémák megoldásával lehetséges, melyre került intézkedés. A karsztvízszint emelkedés okozta problémák feltárása és kezelése ügyében a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság egy projekt indítására tett javaslatot 2013-ban. A projekt célja a karsztvíz készlet-gazdálkodási állapot értékelése, az emelkedő karsztvízszint nyomon követése, feladatok megfogalmazása, javaslatok kidolgozása.

Célkitűzés: Az ivóvízbázis védelme a fenntartható vízkészlet-gazdálkodás feltételeinek megteremtésével, fenntartásával. A keletkező települési folyékony hulladék korszerű kezelése a szennyvízcsatorna-hálózatra történő rákötés során.

Feladatok:

6) Városi csapadékvíz-elvezető rendszer kiépítésének folytatása

- A vízbázis szennyező forrásainak csökkentése (szennyvíz csatornára való rákötési arány növelése, csapadékvíz elvezetés fejlesztése)

7.1) Városi csatornázottság kiépítése, szikkasztók megszüntetése

- Ásott és fűrt talajvíz kutak felmérése, vízminőségük vizsgálata; vízfolyások vízminőségi vizsgálata

7.2) Vízminőségi állapotfelvétel (tavasbarlang, talajvizek), konkrét feladatot megfogalmazása a karsztvíz regenerálódás kapcsán

TALAJ- ÉS FÖLDVÉDELEM

A természeti erőforrások között, a környezetben sajátos helyet foglal el a termőföld, mert feltételeken megújuló, korlátozottan rendelkezésre álló erőforrás, amelyen nyugszik a mezőgazdaság. A talaj a termékenységével biztosítja a növények tápanyag és vízellátását. Az intenzív mezőgazdasági termelés megváltoztatja a talajok termékenységét-, befolyásolja a talajképződés és pusztulás folyamatát.

A szántó- és más területeken, ahol talajművelést alkalmaznak, nincsen állandó növényborítás. Egyetlen lehetőség a folyamatos művelés a gyomnövények elterjedésének megakadályozására.

A gyomos területek mindinkább jellemző növénye az allergén határról ismert parlagfű és a vadkender.

*Tapolcán a termőföld minőségének védelme érdekében a földhasznosítás során a termőhely ökológiai adottságaihoz igazodó **talajvédő gazdálkodást** kell folytatni.*

Művelés alól kivont területeket szakaszosan kell beépíteni és a munkák megkezdéséig az eredeti művelési ágnak megfelelően kell hasznosítani.

Az építési tevékenység, tereprendezések során a talaj felső és humuszos szintjét külön kell letermelni és deponálni, majd a munkák befejezése után felhasználni.

Célkitűzés: A talaj termőképességének helyreállítása a földvédelmet elősegítő területhasználat megvalósításával.

Feladatok:

8.1) Földvédelmi stratégia kialakítása (közterek, parkok rendezése)

- Települési földvédelmi stratégia kialakítása, amelynek eredményeként ösztönözni kell a termőföld minőségének védelmét és termékenységének megőrzését, illetve javítását szolgáló beruházások megvalósítását, a talajvédelmi létesítmények fenntartását, valamint a talaj vízgazdálkodásának ésszerű szabályozását, a szélsőséges vízháztartási helyzetek mérséklését. *(Részletes környezeti hatástanulmány készítése jelentősebb környezet terhelő beruházások megvalósításánál!)*

8.2) Bánya rekultivációs erdőtelepítések ösztönzése

- Biztosítani kell az emberi tevékenység (bányaművelés – tájsebek) vagy természeti okok miatt csökkent területű, jelentős erdőtársulások megőrzését, továbbá ösztönözni kell az erdőtelepítések felgyorsítását a javasolt területeken.
- Belterületen az 1500 m²-t meghaladó faállománnyal borított területeket érintő változtatásokhoz az ÁESZ Veszprém Megyei Igazgatósága előzetes engedélye szükséges, továbbá
- Az 1500 m²-nél kisebb fás területekre és a zártkerti erdőterületekre önkormányzati szabályozás kidolgozása szükséges.
- *Felhagyott bányaterületek rekultivációja erdősítés ösztönzésével*

9. Az illegális hulladéklerakás felszámolása

- A potenciális talajszennyezési lehetőséget jelentő illegális hulladéklerakás folyamatos felszámolása

10. Talajállapot-figyelési rendszerek kiépítése (talajszennyezések minimalizálása), vízerózió elleni elvezető rendszerek, hordalékfogók

11. A biogazdálkodás feltételeinek megteremtése, népszerűsítése

A TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET VÉDELME

Az épített környezet, azaz a település védelme, fenntarthatóvá, élhetőbbé tétele természetvédelmi, tájvédelmi, környezet-egészségügyi és nem utolsósorban mentálhigiénés kérdés. Természetvédelmi kérdés abban a tekintetben, hogy hogyan illeszkedik az ökoszisztémába, mekkora térrészt foglal el és mekkorát használ fel. Tájvédelmi, tájesztétikai kérdés, hogy beleilleszkedik-e a tájszerkezetbe, vagy inkább további megbontását, fragmentálódását okozza. A város szerkezete, zöldfelület-rendszere, arculata nagyban meghatározza a lakosság hangulatát, egészségét, azaz döntően befolyásolja az életminőséget. **Tapolca** épített világa, az épületek, utak, műszaki létesítmények rendszere biztosítja a város működőképességét, az egyes települési funkciók közti szükséges kapcsolatokat.

*A közvetlen települési környezet képezi az ember mindennapi életterét. A települési közterületek (utak, járdák, parkok állapota) rendezettsége, tisztasága, a **megfelelő növényzet** – elsősorban őshonos, tájba illő lombhullató fajok felhasználásával - nagymértékben javíthatja az ott élők közérzetét. A tisztaság és a növényzet számottevően növelheti az ingatlanok árát is.*

*A **növényzetnek** komoly szerepe van a káros környezeti hatások, elsősorban a porterhelés és részben a zaj csökkentésében.*

Tapolca környékén elsősorban a nyirádi vízemelés éreztette hatását: a Malom-tó vízpótlásra szorult, a tavasbarlangból eltűnt a víz 1981-1998 között. A bányák 1988-1990 közti időszakban történt bezárását követően 1993-tól megindult a tároló regenerálódása, ami napjainkban is tart. (A visszatérő karsztforrásokkal érintett önkormányzatoknak ki kell dolgozniuk az esetleges környezetvédelmi veszélyek elhárítását, megoldását, illetve a megnövekedett vízmennyiség vízrendezési, vízhasznosítási lehetőségeit.)

A Malom-tó és környezete (régai házai, vízimalma) hazánk egyik legszebb és leghangulatosabb, mediterrán hangulatú városrésze

*A felső- és alsótóból álló Malom-tavat több karsztforrás táplálja, melyek a környező házak fala alól törnek fel, állandó 18 °C hőmérsékletű vizet adva, ezáltal a tó télen sem fagy be. A tó vize közvetlen összeköttetésben áll a barlanggal: a **barlang vízszintje** az erózióbázist jelentő Malomtó-forrás visszaduzzasztásával szabályozható.*

Célkitűzés: Kevesebb környezeti stresszhatást eredményező, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező, egészségesebb települési környezet kialakítása és fenntartása

Feladatok:

12. Szelektív hulladékgyűjtés bővítése, korszerűsítése**A település köztisztasági helyzetének javítása, hulladékok megelőzése és ártalmatlanítása**

Kiemelt feladat a település köztisztasági helyzetének javítása

- Közterület fenntartás feladatai ellátásának megszervezése, településtisztasági feladatok ellátási színvonalának fejlesztése (árkok, utak kaszálása, fák-, cserjék nyesése)
- Köztisztasági szabályok hatékonyabb betartása, különös tekintettel a szilárd hulladékokra
- Lakossági szemléletformálás
- A szelektív hulladékgyűjtés elterjedésének elősegítése, a városi szilárd hulladékok megfelelő kezelése és ártalmatlanítása

13. Települési zöldfelület fejlesztés, belterületi zöldterületek, parkok kialakítása

Kiemelt feladat a városi zöldfelületek fejlesztése mind minőségi, mind mennyiségi vonatkozásban, a belterületi zöldfelületek kiterjedésének szinten tartása, illetve növelése

- A sport- és rekreációs szerepű létesítmények és területek kiemelt gondozása és fejlesztése
- Virágos területek növelése, lehetőség szerint a lakosság, elsősorban az iskoláskorúak bevonásával
- Utak menti védőfásítás szerepének növelése

14. Tapolca város területén található természeti és épített értékek, a településképi harmónia védelme, a lakosság bevonása a természet- és környezetvédelmi döntésekbe

- A település területén található természeti értékek, élőhelyek védelme és sokszínűségének megőrzése
- Balaton-felvidéki Nemzeti Park elképzeléseihez való igazodás, további zöld turisztikai fejlesztések (Tavasbarlang kapuzatok)
- Műemlék-együttesek megóvása, ezek folyamatos rekonstrukciója

15. Felvilágosító, tudatformáló rendezvények szervezése, kiadvány szerkesztése

- A településképi harmóniájának fokozott védelme
- Az épületek külső megjelenésének társadalmi és szakmai zsűriztetése (festés-színharmónia, hagyomány-tisztelet, karbantartás)

A feladatok nagy részét a környezeti elemeknél mutatja be a környezetvédelmi program. A témakörrel kapcsolatos legfontosabb cél:

- az önkormányzat környezetvédelmi munkájának erősítése, a települési környezetvédelmi tervezés módszertanának kialakítása, alkalmazásának elősegítése, a lakosság aktivizálása és a településrendezési koncepcióval való összhang biztosítása.

13.3 KOMMUNÁLIS INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK

A települési infrastruktúra fejlesztése igen fontos feladat minden önkormányzat számára, mivel az a környezet és természet védelmét és a fenntartható fejlődést biztosítja. Jelenleg

nemcsak a már előkészített infrastruktúra-fejlesztések (pl. szennyvíztisztító-mű korszerűsítés, csapadékvíz-elvezetés, közvilágítás korszerűsítés, szelektív hulladékgyűjtés teljes bevezetése) szükségesek, hanem az infrastrukturális feltételek olyan összehangolt, rendszerszemléletű (egymásra épülő) mennyiségi és minőségi jellegű átalakítása, amely korszakos jelentőségű változást hoz és biztosítja az európai, hasonló adottságú térségekhez történő felzárkózást.

Célkitűzés: (1) *A kiépített és épülő kommunális infrastruktúra fejlesztése, az országos átlagot jelentősen meghaladó szint elérése.*

A térségben nincs hivatalos, legális hulladéklerakó, de a szemétszállítás mindenhol meg van szervezve. Mégsem lehet megoldottnak tekinteni, mivel nagyon sok háztartási hulladék, építési törmelék, veszélyes hulladék és egyéb anyag kerül a térség településeinek külterületein, a természeti környezetben kihelyezésre. Az egyes területeken felhalmozódott, de az elszórtan leöntött szemétkupacok is mind esztétikailag, mind a természeti környezetet tekintve negatív hatásúak.

Az illegális hulladéklerakók felszámolásának kötelezettsége minden önkormányzatnál kötelező, nincs azonban jelenleg intézkedés az egyes nagyobb hulladék anyag összegyűlésére vonatkozó szemét-elhelyezési lehetőségek tekintetében, illetve a kijelölt átrakóhely viszonylag távol van. További problémát jelent az egészségügyi hulladékgyűjtés, az építési és bontási hulladék kezelése.

Célkitűzés: (2) *A hulladékgazdálkodási törvény (Ht.) a hulladékok megfelelő időközi kezelésének módját, átmeneti gyűjtőhelyének térségi szintű meghatározását is megcélazza. Ösztönözni kívánják az egészségügyi intézmények, illetve közcélú feladatot ellátó intézmények egészségügyi hulladékkellátó rendszerekkel és berendezésekkel való fejlesztését, valamint az építési és bontási hulladékot kezelő és újrahasznosító üzemek kialakítását.*

Célszerű térségi szinten a szállításon felül összevont gyűjtőhelyet is meghatározni, gyűjtőtömörítő konténereket felállítani.

A dögművek, dögtemetők, illegális szemétklerakó helyek teljes rekultiválását, az időközi szemétklerakó környezetbarát körülményeinek megteremtését, veszélyes hulladékok kezelését kívánják megoldani a lehetőségek feltérképezésével (pl. tömörítő konténer), hatástanulmányok, megvalósíthatósági tervek készítésével.

A megvalósíthatósági tanulmányok értékelését követően a hulladék újrahasznosítására irányuló beruházások támogatását, létrehozásuk ösztönzését kell, hogy az önkormányzat és a térségpolitika támogassa.

Feladatok:

16. Kommunális szennyvízhálózatra történő rákötés teljes körű elérése

17. Csapadékvíz gyűjtése és hasznosítása, a meglévő csapadékvíz-elvezető rendszerek folyamatos karbantartása

18. Környezetvédelmi kiadványok, hírek szerkesztése; a lakosság hiteles tájékoztatása a környezet állapotáról, a környezettudatosság fokozása (energetikai innovációk)

- Elő kell segíteni a lakások, lakóházak, közintézmények energiatakarékosságra, az energiahatékonyság növelésére, az alternatív energiák felhasználására irányuló

törekvéseit. (Klímastratégiai szempontok miatt is!) – *KLÍMASTRATÉGIAI TERV KÉSZÍTÉSE!*

- Energiahatékonysággal, megújuló, alternatív energiaforrások alkalmazásával (biomassza, biogáz) összefüggő ismeretek népszerűsítése, terjesztése, az iskolai oktatásba történő beillesztése, kampányok, tanfolyamok szervezése, kiadványok szerkesztése

19. Környezetvédelmi programok, ismeretterjesztő előadások, tanfolyamok szervezése, a civil társadalom környezeti értékrendjének javítása

- Jelenleg a környezeti nevelés döntő színterei az oktatási intézmények, ám ahhoz, hogy sikeres legyen a program, a színtereket ki kell terjeszteni az élet szinte minden területére, de különösen a családra, a kulturális és művelődési intézményekre, a civil szervezetekre, a hatóságokra, az önkormányzatra és a gazdaság szereplőire is.
- Fórumok, klubok szervezése
- Hirdetőtáblákon való folyamatos tájékoztatás és akcióprogramok megszervezése
- Lakosság civil szervezeteinek létrehozása, együttműködés kialakítása a hasonló érdeklődésű szervezetekkel, környezetvédelmi tevékenységek elősegítése

Célállapot intézkedési prioritások

Települési szilárd hulladék

Csökkenés sajnos nem várható, lassú, de egyenletes 1-1,5 %-os növekedés prognosztizálható évente. Ezen belül a szelektív hulladékgyűjtés bevezetésével, a csomagolási hulladékok mennyiségének növekedésével és a zöldhulladékok elkülönített gyűjtésével a kevert települési hulladékok mennyiségének csökkenése várható.

- *El kell érni, hogy lerakásra csak a nem hasznosítható hulladékok kerüljenek.*
- *Csomagolóanyagoknál a cseregöngyölegek alkalmazását kell népszerűsíteni.*
- *A szelektív hulladékgyűjtési rendszereket kell kiépíteni nagyobb volumenben*
- *A lakosság tudatformálása fontos és szükséges feladat a környezettudatos magatartási formák elérése érdekében.*

Települési folyékony hulladék

A csökkentés az érintett településen a közcsonatorna-hálózat kiépítésével, bővítésével érhető el, a csökkenés a tervidőszak végére 20 %-ra becsülhető.

- *Az időszakosan jelentkező szippantott szennyvíz begyűjtését szervezetté kell tenni A begyűjtést és műszakilag megfelelő körülmények között történő kezelés szintjét növelni kell.*
- *Intézkedéseket kell hozni a nem megfelelő hulladék elhelyezési módok megakadályozására.*
- *Mezőgazdasági területen a szennyvizet csak 6 hónapos előkezelés után lehet hasznosítani.*

Inert hulladék

A tervidőszak végéig növekedés várható, előre nem látható ütemben. A növekedés 10-15 %-ra becsülhető.

- *Csekély lehetőség nyílik az inert hulladékok keletkezésének megelőzésére, itt inkább a hasznosítási arány növelése ad lehetőséget.*

- *Építési-bontási hulladékok befogadására alkalmas inert hulladéklerakót kell a városnak egyedileg, vagy a szomszédos településekkel közösen létesíteni.*

Biológiailag lebomló, szerves hulladékok

A mért értékhez viszonyítva a lerakással ártalmatlanított *biológiailag lebomló szervesanyag-tartalmat* 2014. december 31-ig előírás szerint kellett fokozatosan csökkenteni, amely a legtöbb esetben sikeres volt az ISPA projekteken belül.

A jövőben 2016-ig (vagy az irányelvben foglalt lehetőséggel élve legfeljebb 2020-ig) a biológiailag lebomló hulladékok lerakási arányát 35 %-ra kell csökkenteni az 1995-ben keletkezett mennyiséghez képest a KEHOP és ISPA/KA projektek esetében egyaránt.

(20/2006. (IV. 5.) KvVM rendelet a hulladéklerakással, valamint a hulladéklerakóval kapcsolatos egyes szabályokról és feltételekről)

- *A természeti erőforrásokkal való racionálisabb gazdálkodási tudatformálással kell szorgalmazni.*
- *A szelektív hulladékgyűjtési rendszert alkalmassá kell tenni a biológiailag lebomló anyagok elkülönített gyűjtésére.*
- *A városban célszerű részben egyénileg, házi-komposztálókat, részben pedig a településeket összefogó területi komposztálót kialakítani. (Erre volt jó példa a megvalósult KEOP fejlesztés, melyet folytatni kell!)*

Csomagolási hulladékok

- *Cseregöngyölegek használatát kell népszerűsíteni.*
- *Multinacionális cégek helyi rendeletben történő kötelezése szelektív (Pack) pontok kialakítására*
- *A lakossági hulladékok visszagyűjtésének lehetőségét a megfelelő létszámú szelektív hulladékgyűjtő rendszerekben kell biztosítani.*

A TERMÉSZET ÉS A TÁJ VÉDELME

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján elkészített Nemzeti Természetvédelmi Alaptervvvel összhangban a természet megőrzése és védelme szervezett, törvényileg szabályozott, központi irányított és finanszírozott szakmai és hatósági tevékenység, de egyszersmind társadalmi, önkormányzati, állampolgári érdek és feladat is.

Az Alapterv részletesen meghatározza az elérendő természetvédelmi célokat, célállapotokat és feladatokat a talajjal, a földtani-felszínalaktani értékekkel, a vizes élőhelyekkel, a növényvilággal, az állatvilággal és a tájakkal összefüggésben.

Célkitűzés: *A város természeti értékeinek és környezetének védelme, fenntartható használata. A környék biológiailag gazdag élőhelyei mozaikosságuk, sokrétűségük miatt igen sérülékenyek, ezért megőrzésük érdekében speciális intézkedések sorozata szükséges. Fontos továbbá a város és környezete tájainak fenntartható használata, a táj esztétikai értékének megőrzése.*

Feladatok:

20. Városi természetes környezet állapotfelmérés, ennek folyamatos monitorozása, természetvédelmi területek jelölése, helyi védelem és bemutató utak kialakítása

- A természeti környezet értékének megóvása, gazdaságilag-társadalmilag kedvezőbb időkre történő konzerválása hatékony adminisztratív eszközökkel kiegészített, viszonylag szerény anyagi többlet-ráfordítással lehetséges.
- 21. Természetes élőhelyek megtartása (növény- és állatvilág és élőhelyük védelme, megőrzése)**
- 22. Erdőtelepítés, ökológiai folyosók bővítése, vizes élőhelyek védelme és bemutatóhelyek kialakítása**
- 23. Tapolca tájképi arculatának megtervezése (tájképi természeti területek megőrzése, belváros és városi fő utca programok)**
- A táji sokféleség és a biológiai sokféleség szorosan összetartozó fogalmak, csak egy változatos, a hagyományos tájszerkezetet őrző táj rendelkezik a különböző élőhely-típusok sokaságával, mely a biológiai sokfélség alapja.
 - A emberi térhódítás jelenlegi fokán a biológiai sokféleség megőrzéséhez már messze nem elegendő a még megmaradt természetes/természetközeli élőhelyek megőrzése, egyre nagyobb energiát kell fordítani a tönkretett élőhelyek rehabilitációjára, ill. új élőhelyek létrehozására a megváltozott környezetben.
 - A város-, a területrendezés és fejlesztés, különösen a terület felhasználás, a telekkialakítása, az építés, a használat során kiemelt figyelmet kell fordítani a természeti értékek és rendszerek, a tájképi adottságok és az egyedi tájértékek megőrzésére.
 - Biztosítani kell a jellegzetes tájképi elemek fennmaradását, esetlegesen megjelenő tájképi műtárgyak harmonizációjával.

AZ EMBERI EGÉSZSÉG VÉDELME

A környezeti problémák közül a legközvetlenebbül érezhetőek a káros környezeti hatások emberi egészségre gyakorolt következményei. Ezen hatások sok esetben közvetlenek, ilyen esetben annak oka gyorsan megszüntethető. Sok esetben azonban a káros környezeti hatások időben eltolódva, és/vagy áttételesen jelentkeznek.

Ez utóbbiak közé tartozik az élelmiszerekkel bevitt adalékanyagok és tartósítók, vagy a csomagolás egészségre gyakorolt hatása, amelyek esetében az engedélyezett mértékű alkalmazás nem okoz egyértelmű károsodást, ám felhalmozódásuk, egymással való kölcsönhatásaik révén azonban okozhatnak egészségi problémákat. Hasonlóan áttételesen jelentkeznek az életmódhoz kötődő káros hatások. (A WHO szerint a lakosság egészségi állapotát az életmód 43 százalékban határozza meg.)

Az emberi egészséggel kapcsolatos problémákat és teendőket részletesen a WHO útmutatása alapján kidolgozott a *Környezet-egészségügyi és élelmiszerbiztonsági akcióprogram* is tárgyalja (*Nemzeti Környezetvédelmi Program 2009-2014.* - 71. old.)

Ezen problémák kezelése minden környezeti elem és rendszer szintjén feladatot jelent.

Célkitűzés: Olyan környezeti állapot biztosítása, amely hosszú távon nem befolyásolja negatívan az emberi egészséget, és hozzájárul a lakosság egészségi állapotának javításához.

Feladatok:

24. Az allergén gyomnövények terjedésének megakadályozása, irtása

- Allergén növények felmérése (parlagfű, ruderália).
- Egészségterv készítése.
- A szálló pornak az egészségügyi hatások miatt fontos apró - 10, illetve 2,5 mikrométer átmérőnél kisebb - részecske-összetevőit illetően, az állapot javítása, azok mennyiségének legalább 10%-os csökkentése

25. Tájékoztató és megelőző tevékenység – ÁNTSZ bevonásával.**26. Városi zöldterület gondozás****A ZAJ ÉS REZGÉS ELLENI VÉDELEM**

A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X.29.) Korm. rendelet szerint a zaj – és rezgés elleni védelem keretében műszaki, szervezési módszerekkel kell megoldani:

- a zaj- és rezgésforrások zajkibocsátásának, illetve rezgésgerjesztésének csökkentését,
- a zaj- és rezgésterhelés növekedésének mérséklését vagy megakadályozását,
- a tartósan határérték felett terhelt környezet utólagos védelmét, valamint
- a passzív akusztikai védelmet (intézkedési terv kidolgozása során)

A város jelenleg kedvező helyzetben van, mert viszonylag kismértékű a zajterhelés.

***Célkitűzés:** A lakosság egészségvédelme érdekében a környezeti zajok jelenlegi alacsony mértékének megőrzése*

Feladatok:

27. A város zaj- és rezgés-állapotának vizsgálata, a jelenlegi állapot rögzítése**KÖRNYEZETBIZTONSÁGI CÉLOK, FELADATOK**

A veszélyeztetések a keletkezés oka alapján három fő csoportra oszthatók:

- technikai (technológiában bekövetkező zavar, veszélyes anyag tárolása, kezelése, szállítása)
- természeti (földrengés, tűz, vízbázisok elszennyeződése)
- egyéb (terrorcselekmény, nukleáris veszélyeztetés, háborús veszélyeztetés).

***Célkitűzés:** Az állampolgárok és a környezet biztonságát garantáló gazdálkodás és termelés.*

Feladatok:

28. Havária tervet kell kidolgozni a városra

29. A NKP III. –mal összhangban helyi Környezetbiztonsági Informatikai Rendszer kiépítése szükséges, ügyeleti rendszer kialakításával és működtetésével.

- *Ez a környező településekkel együttműködve valósítható meg.*

14.A MEGVALÓSÍTÁS SZEREPLŐI

A környezetvédelmi program megvalósítása szempontjából alapvető a környezetvédelem intézményrendszerének helyi szinten való erősítése. E nélkül veszélybe kerülhet a fenntartható fejlődés elvének gyakorlati érvényesítése, a közérdek védelme, az önkormányzati környezetvédelmi feladatok ellátása. A Nemzeti Környezetvédelmi Program céljainak megfelelően erősíteni kell az önkormányzat környezetvédelmi intézményrendszerét. Elengedhetetlen bővíteni és hatékonyra tenni a környezetvédelmi szakmai és szervezeti rendszert, elősegítve annak megfelelő működtetését a szakmai és a lakossági feladatokban való közreműködésnél.

Szükséges erősíteni a horizontális kapcsolatok rendszerét, szorosabb együttműködésre törekedve a társhatóságokkal, vállalatokkal, oktatási, egészségügyi intézményekkel, civil szervezetekkel és a lakossággal.

A környezetvédelmi program megvalósításában nagy szerep hárul a helyi társadalom civil szereplőire, szervezeteire. A környezetvédelmi, természetvédelmi és a területfejlesztési törvénnyel, valamint a NKP III. –mal összhangban, e vonatkozásban sajátos feladatai vannak az önkormányzatnak

A környezetvédelmi ismeretek, az ökológiai szemlélet és a környezettudatos magatartásforma kialakítása minden állampolgár és minden szakma számára elengedhetetlen a fenntartható fejlődés irányába való előrelépés igénye miatt. Az oktatás, képzés, tájékoztatás feladata, hogy az emberek számára világossá tegye az egyes döntéseik környezeti következményeit és a helyes megoldások módjait.

Az önkormányzatnak ebben tevékeny részt kell vállalnia. A helyi társadalom környezethez való viszonyában az országos és helyi tömegtájékoztatási eszközöknek döntő szerepe van.

A környezetvédelmi tájékoztatás hatékonyabb formáinak alkalmazását kell elősegíteni és egyidejűleg a színvonalat növelni.

A helyi társadalom szempontjából is alapvető elvárás az információhoz való jog biztosítása. Ebből a szempontból nem elegendő a környezeti állapotadatok megadása, hanem szükség van az okok, okozók tisztázására is, mert e nélkül a védekezésnek korlátozottak a lehetőségei.

A környezetvédelmi program felülvizsgálata utáni megvalósítás kulcsszereplője: Tapolca Város Önkormányzata.

A megvalósítás további szereplői:

- Tapolca Város lakossága
- Az államigazgatás központi szervei
- ✧ Belügyminisztérium

- ✧ Emberi Erőforrások Minisztériuma
- ✧ Honvédelmi Minisztérium
- ✧ Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium
- ✧ Külügyminisztérium
- ✧ Nemzetgazdasági Minisztérium
- ✧ Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
- ✧ Vidékfejlesztési Minisztérium
- Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság
- Veszprém Megyei Növény-egészségügyi és Talajvédelmi Szolgálat
- Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- Közép-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
- Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat
- Veszprémi Bányakapitányság
- Magyar Geológiai Szolgálat Közép-dunántúli Területi Hivatala
- Magyar Közút Nonprofit Zrt.
- Dunántúli Regionális Vízmű Rt.
- Magyar Villamos Művek Rt.
- Veszprém Megyei Erdészeti Szolgálat
- Veszprém Megyei Kormány Hivatal
- Kulturális Örökségvédelmi Hivatal
- Veszprém Megyei Katasztrófavédelmi Kirendeltség
- Veszprém Megyei Közgyűlés
- Gazdálkodó szervezetek, vállalkozások
- Civil szervezetek

A szaktárcák feladatai a környezetvédelmi program megvalósítása során:

- *szakmai segítség,*
- *hatósági feladatok,*
- *költségvetésükben a hozzájuk tartozó projektek pályázat útján történő finanszírozhatóságának biztosítása.*

VÁROSI ÖNKORMÁNYZAT KÖRNYEZETVÉDELMI GONDOLKODÁSA

Tapolca Város Önkormányzat Képviselő-testülete a környezet általános állapotát ismerve lehetőségeinek figyelembevételével - az itt élő lakosok, a környezeti és természeti értékeinek, a környezet minőségének megóvása érdekében a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. Törvény 46.§. (1) bekezdés c) pontjára hivatkozva, valamint az 58.§. (1) bekezdésben foglalt felhatalmazás alapján a környezetvédelem helyi szabályozására megalkotta:

Tapolca Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 4/2011. (IV. 01.) önkormányzati rendeletét a Helyi Hulladékgazdálkodási Tervről, majd a 22/2011. (XII. 12.) önkormányzati rendeletét a környezetvédelem helyi szabályairól, de mindezeket alátámasztva rendeletileg még időben kodifikálta a 10/2007. (IV. 16.) Kt. rendeletét a város Önkormányzatának „Környezetvédelmi Alap”-járól.

A hulladékgazdálkodási és környezetvédelmi rendeletek célja, hogy az emberi egészség és környezet megóvása érdekében a környezeti elemek védelme nagyfokú prioritást nyerjen, minden nemű fejlesztés és beruházás előtt, így szem előtt tartva:

- *a levegőtisztaság-védelmi,*

- a föld- és vízvédelmi,
- a környezet-egészségügyi,
- és a zaj - és rezgésvédelmi előírásokat.

A Környezetvédelmi Alapról szóló rendelet célja, pedig az volt hogy hatékonyan és célzottan segítse az Önkormányzat környezetvédelmi feladatainak ellátását:

- a szükséges természet- és környezetvédelmi intézkedések végrehajtása,
- a környezeti károk mérséklése,
- a környezeti ártalmak megelőzése,
- a környezetbarát technológiák elterjedésének elősegítése,
- és a környezetvédelmi oktatás, nevelés területén.

A fent említett két rendeleten kívül tartalmaz még a környezet védelmére vonatkozó előírásokat a Helyi Építési Szabályzat is.

Tapolca Város Önkormányzata 2009 évben elkészítette a település részletes környezetvédelmi programját, melyet az ABU Hungary Kft.-t (9027 Győr, Gesztenyefa u. 4.) dolgozott ki. A település környezetvédelmi programjának *felülvizsgálatára 2014. őszén* kaptunk felkérést és neki is láttunk a feltárásnak.

A helyzetfeltárásból kapott eredményeket egy értékelésben összegeztük és megállapítottuk a település környezeti további prioritásait, összhangban a 2009-2014-es időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programmal.

A felülvizsgálat és az egyes programelemek kidolgozásakor az elsődleges cél az volt, hogy a helyzetfeltárás során feltárt problémákra valóban megoldást jelentő lehetőségeket mutassunk be, jól áttekinthető, és mindenekelőtt a következő 6 évre szólóan, használható formában.

Tapolca város környezettudatos gondolkodása, akarata és környezetvédelmi tevékenysége tekintetében talán a legfontosabb a szennyvízelvezetés és kezelés, valamint a közlekedésszervezés és energia hatékonyság problémájának megoldása. *(lásd. 17.fejezet)*

A városkép javítása érdekében a tájrehabilitáció és a műemlékvédelem, a közterületek rendezése mind-mind költségvetési forrásokat, pályázatokat érintő fontos feladat a mai napig. Már elkészült a város épített és természeti örökség-értékleltára is.

A poros utak folyamatos aszfaltozása, a közvilágítás korszerűsítése - energiatakarékos égők cseréje, zöldfelületek, csapadékvíz-elvezető árok folyamatos karbantartása a jövőbe mutató fenntartható fejlődést biztosító, élhető települési feladat.

A program ütemezett feladati szintén ezt adják mankóként az önkormányzat számára. Természetesen a feladatok átcsoportosíthatók és eltolhatók a költségvetési források és a pályázatok függvényében.

ELLENŐRZÉS, MONITORING

A környezetvédelmi program végrehajtását folyamatosan nyomon kell követni, és meg kell szervezni az esetleges eltérésekkel vagy gondokkal kapcsolatos információ visszacsatolását.

Ez utóbbit célszerű úgy kialakítani, hogy a jelzések alulról-felfelé áramoljanak annak érdekében, hogy a szükséges programokkal kapcsolatos döntések mindig a lehető legalacsonyabb szinten szülessenek meg, a szubszidiaritás elvének megfelelően; így a folyamatos visszajelzéseket először a részprogramok felelősei kapják meg, akik intézkednek, és ezekről tájékoztatják a végrehajtás fő felelősét.

Az ellenőrzési rendszer gyakorlatilag az együttműködés során született feladatvállalásokat, azok teljesítését hivatott nyomon követni és jelezni az esetleges eltéréseket.

A városi önkormányzat képviselő-testületének minden teljesítésről tájékoztatást kell kapnia, mivel a program egészének végrehajtásáért felelős szervezet. Az információáramlást ezért úgy kell megszervezni, hogy ne csak a felmerülő problémákkal kapcsolatban forduljanak hozzá, hanem teljesítésekről is mindenkor pontosan tájékozott legyen.

Az információ-áramlás biztosítása magában foglalja az alábbi tevékenységeket:

- *a szerződések és megállapodások folyamatos nyomon követése,*
- *a teljesítésekről szóló írásbeli tájékoztatások számon kérése a részprogramok felelőseitől és az együttműködő partnerektől,*
- *a részprogramok felelőseivel együtt helyszíni ellenőrzések végzése,*
- *a teljesítésekről szóló tájékoztatók feldolgozása és annak alapján összesített jelentések készítése az önkormányzat számára, külön kiemelve a szükséges intézkedéseket,*
- *a megtett intézkedések visszajelzése.*

Az ellenőrzési folyamat fontos eleme, hogy az önkormányzat polgármesteri hivatala évente, nyilvános környezetvédelmi beszámolót készítsen.

14.1 A VÉGREHAJTÁS MÓDJA ÉS FELTÉTELRENDSZERE

A Környezetvédelmi Program felülvizsgálata felvázolta az eddigi megvalósítás mechanizmusát, a finanszírozás rendszerét és a program végrehajtásában közreműködő szervezeteket. A végrehajtás során az ott leírt elveket és módszereket fontos maradéktalanul betartani.

A végrehajtás sikere nem egy vagy két feltétel (pl. források megteremtése, néhány projekt megvalósítása vagy az előkészítő feladatok elindítása) teljesítésétől, hanem az egész feltételrendszer eredményes kialakításától függ.

Ennek kihatása *Tapolca fejlődésére* és táji, települési varázsának alakulására hosszabb távon fontosabb lehet, mint egy-két gazdasági projekt megvalósítása, mert a fenntartható fejlődés elérése múlik rajta.

Amennyiben nem, vagy csak részlegesen sikerül megvalósítani a leírt ütemtervben foglalt programot (célokat, feladatokat), úgy előzetesen a Gazdasági Bizottságnak, majd az Önkormányzat Képviselő-testületének *minden évben* értékelni kell a megvalósíthatóság lehetőségeit (személyi, tárgyi és pénzügyi feltételek).

Hatévente, pedig felül kell vizsgálni az egész környezetvédelmi programozást, s új ütemterveket és feltételrendszereket kell kidolgozni, mellyel folyamatosan fenntartható a fejlődés és a város térségbeli kiemelkedő pozíciója.

14.2 A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM EREDMÉNYESSÉGE, VÁRHATÓ TÉRSÉGI HATÁSAI

A Környezetvédelmi Program felülvizsgálata meghatározza az eredményességi kritériumokat és mutatókat egyaránt, emellett céljai és feladatai esetenként tartalmazzák is a javasolt eredménymutatókat.

Fontos, hogy a Gazdasági Bizottság, és rajta keresztül az Önkormányzat Képviselő-testülete a részteljesítésekről külön-külön, s a program végrehajtásáról is naprakész tájékozottsággal rendelkezzen, hogy az esetlegesen jelentkező fennakadás vagy eltérés esetén azonnal közbe tudjon avatkozni.

A programban foglalt *célkitűzések* hosszabb távra előreutató megoldást jelentenek a település jövőjét érintően, ezek későbbi ütemezése és konkrét feladattá tétele az évenként felülvizsgált program és környezetvédelmi beszámolók és jelentések feladata.

A „cselekvési programként” is kidolgozható azon feladatok és célok, melyek rövid- és középtávra szólnak még megvalósíthatók a hat év múlva megújítandó, más ütemezésű és kiegészített tartalommal bíró új Környezetvédelmi Program elfogadásáig.

A Polgármesteri Hivatal környezetvédelmi ügyintézője (referens, városüzemeltetési csoportvezető), illetve egy térségi információs rendszer és adatbank működtetése ezt jelentős mértékben elősegítheti.

A társadalmi, gazdasági és környezeti hatások nyomon követése

Ez a feladat kettős követelményt támaszt a monitoring rendszer megszervezésére vonatkozóan. Egyrészt fontos megismerni az új fejlesztéseket, azok hatását a gazdasági és társadalmi folyamatokra, másrészt figyelni kell a fejlesztések, beruházások és a turistaforgalom által a környezetre gyakorolt hatásokat.

Mivel a térségben a Balaton-felvidéki Nemzeti Park koordinálásával folyamatos programozási, monitoring és kutatási tevékenység folyik, az ennek során elkészített dokumentumok, jegyzőkönyvek fontos támpontot jelentenek a települések fejlődésének, állapotának későbbi nyomon követésében.

15. ÖSSZEFOGLALÓ

Tapolca, ez vulkáni tanúhegyek által körülölelt és a Balatonba tartó patakok összefutó völgyei által kialakított, róla elnevezett medence északi középső részén, a Balaton északi partjától

mindössze 10-12 km-re fekvő, 16326 lelket számláló város, kedvező földtani, tájképi és más természeti adottságokkal, sajátos szubmediterrán mikroklímával, gazdag építészeti örökséggel rendelkezik.

Turisztikai és idegenforgalmi jelentőségét növeli a Balaton közelsége, de a meghatározó szerepet a Malom-tó, a gyógyhatásukról ismert hideg- és melegvizű fürdők és a gazdag természeti, táji és építészeti örökség töltik be. A turisták és a nagyközönség által egyre látogatottabb a Tapolcai-tavasbarlang és a légúti, asztmás, allergiás betegségek terápiás gyógykezelésére alkalmas Kórház-barlang. Ezeket a kedvező adottságokat figyelembe véve a város fejlődésének kulcsa az idegenforgalom, a turizmus és a gyógy-turizmus, amelyek egyúttal a környezet minőségének megőrzésével, javításával kapcsolatos intézkedéseket is meghatározzák.

A város a jellemzően aprófalvas Tapolcai Járás központ, ahol a térség lakosságának csaknem fele él. A helyi lakosságnak az idegenforgalom mellett a kereskedelem, a különféle szolgáltatások, a szőlőtermelés és a borászat, és csak kis mértékben az ipar és a (bazalt, dolomit) bányászat ad megélhetést.

A város jövője, fejlődése szempontjából az önkormányzat kiemelten kezeli a turizmust, de nem mond le arról, hogy a népesség megtartása, a munkahelyek megőrzése és lehetőség szerinti növelése, a további városiasodás érdekében vonzóbbá tegye a várost az ipari befektetők számára sem. Betelepedésük feltétele azonban az, hogy a termelő és a szolgáltató szférában megvalósuló beruházások, fejlesztések környezetkímélő tevékenységet valósítsanak meg, az üzemeltetők tartsák be a Balaton-térségre jogszabályokban megállapított szigorú előírásokat és feltételeket, és működésük ne jelentsen vállalhatatlan kockázatot az itt élő emberek életminőségére.

Az előző 6 éves Környezetvédelmi Program azt tűzi ki célul, hogy 2014-re érzékelhetően javul, vonzóbbá, egészségesebbé, jobbá válik a városban a környezeti elemek állapota, ami elsősorban a mindenkori határértékek betartásával jellemezhető.

A környezeti állapot javulásának különösen az alábbi területeken kellett megnyilvánulnia:

- jól működő, kevesebb környezeti ártalommal járó közlekedési rendszer kialakítása a városon belüli közlekedés forgalmi rendjének szabályozásával, a belvárosban gyalogos zóna kialakításával, a kerékpáros közlekedés lehetőségeinek további javításával, a belváros helyközi (távolsági) autóbusz-forgalomtól történő mentesítésével, a veszprémi és a zalahalápi utak közötti északi elkerülő út, valamint a városi tehermentesítő, feltáró út Keszthelyi út és Sümegi út közötti szakaszának kialakításával;
- a helyi klimatikus viszonyok javítása a közterületi faállomány, a zöldfelületek és a köztéri vízfelületek (Malom-tó, Tapolca-patak, Eger-víz, az időszakos vízfolyású Kétöles- vagy Viszló-patak, az árkok, nyíltzíni csatornák, szökőkutak) védelmével és fejlesztésével;
- a közcatorna-hálózatba bekapcsolt ingatlanok számának növelése, a szennyvíztisztító telep fejlesztése és a csapadékvíz-elvezetés korszerűsítése a felszíni vízfolyások, különösen a Tapolca-patak és az Eger-víz, közvetve pedig a Balaton vízminőségének védelme érdekében;

- hatékonyabb energiafelhasználás
- rendezettebb, tisztább városkép kialakítása a városképi jelentőségű ingatlanok, valamint a járda- és úthálózat folyamatos felújításával, karbantartásával, vállalkozói tevékenységek gyakorlására alkalmas övezetek kialakításával, hatékonyabb hulladékgazdálkodással, szelektív hulladékgyűjtéssel, az illegálisan elhagyott hulladék mennyiségének csökkentésével, lehetőség szerinti megszüntetésével, továbbá a volt honvédségi ingatlan célszerű hasznosításával.

A célok elérése érdekében széleskörű társadalmi és önkormányzati összefogás valósult meg. Az önkormányzat fontos feladata lett, például a közterületek tisztántartása, hogy megőrizhető legyen az utcák, terek és parkok minőségi tisztasága.

Az önkormányzat az előző időszakban megteremtette a szelektív hulladékgyűjtés feltételeit, de közös feladat, ennek népszerűsítése, javítása.

A közlekedés ésszerű, környezeti szempontokat is figyelembevevő szervezése, hogy megfontolásra érdemes maradjon továbbra is, hogy valóban érdemes-e nap, mint nap személyautóval közlekedni a városban élni.

A közütemi ivóvízellátás és a szennyvíztisztítás üzemeltetése szintén önkormányzati feladat, de közös feladat a víztakarékosabb életmód felé történő szemléletváltás csak úgy, mint az energiatakarékosság.

A magánemberek életében is elterjedő környezettudatosság vezethet ahhoz, hogy egészségesebb környezet és élhetőbb város szülessen. A program jövőképe 2015-2020/ szerves része marad, hogy a *magánszemélyek környezettudatosságának növekedésére* továbbiakban is számít a városi önkormányzat, az egyes intézmények, gazdálkodó és civil szervezetek aktivitása mellett.

A térségre szólóan:

A kistéleplüléses, mezőgazdasági profilú település szerkezetnek valamint a "perifériális" helyzetnek köszönhetően, a térség levegőminősége, valamint zajterhelési állapota kedvezőnek mondható. Nincsenek ugyanis számottevő környezetterhelést okozó ipari létesítmények és a gépjárműforgalom is – az év nagy részében - viszonylag csekély.

A levegőminőség és a zajterhelés állapotának szempontjából a települések önkormányzatainak legfontosabb feladata a jelenlegi kedvező helyzet megóvása a későbbi fejlesztések során.

A térség, jellemzően mezőgazdasági profilú. A termőföld használata azonban nem mindenütt egyezik a racionális földhasználat szempontjaival.

A rossz minőségű szántóterületek magas aránya, a defláció és erózió által okozott problémák, a legeltetésre alkalmas területek nagy kiterjedéséhez viszonyítva alacsony állatállomány is mutatja, hogy a termőterületeken nem a termőhelyi adottságoknak megfelelően gazdálkodnak.

A térségben a mezőgazdasági termelés- jelenlegi szerkezete ezért felülvizsgálatra szorul.

Mivel ez a probléma az összes települést érinti, indokolt a térségi és ágazati integráció szempontjait szem előtt tartó *mezőgazdasági fejlesztési stratégia* kidolgozása, mely biztosíthatja a települések fenntartható fejlesztését.

A felszíni és felszín alatti vizek állapota rendkívül súlyos probléma a területen. A települések többsége felszíni *szennyeződésre érzékeny területen* található.

Időnként a kommunális, szilárd hulladék lerakások, a lakossági szennyvízkezelés, a hígtrágyás állattartó telepek szennyvízkezelése és az intenzív mezőgazdasági vegyszerhasználat károsítja a vizeket.

Rendkívül fontos feladat, ezért ezeknek a környezetterheléseknek a mérséklése. A fejlesztéseknek ezért a települések csatornázását, a hulladéklerakás környezetet nem terhelő megoldását és a környezetkímélő mezőgazdasági termelés kialakítását kell célul tűzniük. Ezen túl a bányászati tevékenység okozhat még környezeti problémákat.

A nyirádi mélyművelésű bauxit bányát ugyan 1990-ben igaz bezárták, azonban az addig folyamatos karsztvíz kitermelés vízszintcsökkentő hatása máig érezhető. A karsztvíz készlet feltöltődése ugyan folyamatos, mutatják ezt a tavasbarlang környezeti állapota és az ehhez kapcsolódó nemzeti parkos fejlesztések, valamint a gyógyászatra alapozott befektetési érdeklődés.

Az élővilág védelme szempontjából az önkormányzatok feladata kettős. Egyrészt védelmet kell biztosítani a meglévő természeti területek számára, hogy hosszútávon fennmaradhassanak. Másrészt az ökológiai szempontból roncsolt vízmedreket revitalizálni szükséges, hogy ezáltal teljes értékűen tölthessék be a zöldfolyosó szerepet az általuk összekötött természeti területek között.

A környezeti problémák megoldásának, a környezetfejlesztési programjavaslatok megvalósításának kulcskérdése a forrásteremtés, különösen érvényes ez Tapolca térségére. Az itt található kistelepülések önkormányzatai ugyanis igen csak szűkös pénzügyi keretekkel gazdálkodnak. Rendkívül fontos ezért a térségben a települések együttműködése, így a rendelkezésre átló szűkös pénzeszközök összeadódnak.

Fontos a térségi együttműködés a külső erőforrások megszerzése szempontjából is, hiszen a térség települései együttesen eredményesebben léphetnek fel valamely közös céljuk megvalósítása érdekében.

A jövő feladata a település-szövetségben rejlő lehetőségek maximális kihasználása kell, hogy legyen!

Ma már a területfejlesztéshez, területrendezéshez szükséges pénzeszközök jelentős hányada pályázati formában szerezhető meg (Ágazati és Regionális Operatív Programok – jövőbeni KEHOP, GINOP, Megyei Közgyűlés elkülönített forrásai - TOP, később: Leader programok stb.).

Ahhoz, hogy a térség települései jó eséllyel indulhassanak ezeken a pályázatokon, színvonalasan elkészített projektek szükségesek, melyek megfogalmazzák a térség településeinek további fejlesztési terveit, környezetvédelmi elképzeléseit.

A pályázati rendszerben való sikeres részvétel másik feltétele a folyamatos pályázatfigyelés. Ehhez javasolt egy "település Manager" állás megteremtése.

A környezetvédelmi törvény lehetőséget teremt a települési önkormányzatok számára települési önkormányzati Környezetvédelmi Alap létrehozására (1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól 158.§.), helyes működtetésére.

Az Alap működtetésével a városban kiszabott környezetvédelmi bírságok és a környezet (talaj) terhelési díjak a törvényben meghatározott része automatikusan az Alap bevételeit képezi.

Azonban ami ennél fontosabb, az Alap működtetésével az önkormányzat jelezheti a kívülállók, mint a település lakosai számára, hogy a környezeti problémák megoldását, a környezetfejlesztést kiemelt és fontos feladatának tekinti.

Jó példa a Kelet-Zala térségben működő Forrásvíz Természetbarát Egyesület és Gyenesdiás Nagyközség Önkormányzata kapcsolata a helyi Környezetvédelemi Alapon és az ezt felügyelő Környezetvédelmi Bizottságon keresztül. *(Lásd.: A Balaton hosszú távú koncepciója – „Környezetvédelmi Együttműködési Modell” (ECM) – TDM minta szerint követendő felépítése!)*

Összeállítva: Gyenesdiás, 2014. december

Leadott: Tapolca, 2015. január

Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlése Területfejlesztési, Területrendezési és Gazdasági Bizottsága által tett pontosításokat elvégezve:

Tapolca, 2015. május

Gál Lajos
Környezetvédelmi felelős és szakértő
SZKV-1.1./20 -0620, SZKV-1.3./20-0620

16. A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM OPERATÍV INTÉZKEDÉSEI - 2015-2020.

LEVEGŐTISZTASÁG-VÉDELEM						
Ssz.	Feladat, tervezett intézkedés	Megvalósítás várható időpontja	Várható költség (e Ft)	Várható pénzügyi források	Eredmény indikátor	Felelős, közreműködő
1	Pontszerű emissziók csökkentése, a levegő és porszennyezés csökkentés elősegítése növénytelepítéssel, utak menti porszennyezés csökkentése honos növényzet telepítésével	folyamatos	100/év	önkorm. támogatás, regionális fejlesztési forrás (TOP), KEHOP	levegőszennyezés csökkenése (%), zajterhelés csökkenése (dB), lakónépesség elégedettsége (%)	Helyi nkormányzat, megyei önkormányzat
2	Energiahatékony és takarékos technológiák támogatása, megújuló energiaforrások (biomassza, napkollektorok, szélérőművek), az üvegházhatású gázok mérséklése (passzív házak)	2015-től folyamatosan	részletes költség- elemzést igényel	Zöld Forrás, KVVM önkormányzati támogatás, regionális forrás, vállalkozói tőke	energiafogyasztás éves szinten csökken (%), napkollektor kialakítása (db, m2), 30 db szélérőmű	önkormányzat, vállalkozók, terület tulajdonosok
3	A gázhálózat teljes kiépítése, biomassza és más alternatív módok szorgalmazása, az új technológiákra való áttérés növelése	folyamatos	részletes költség- elemzést igényel	regionális forrás (TOP), KEHOP	gázzal és korszerű fűtéssel (faelgázosító rendszerek, apríték és pellet techn.) ellátott lakások aránya nő (%)	önkormányzat, szolgáltató, lakosság
4	Illegális fű és lomb égetésének megszüntetése, a komposztálás népszerűsítése, az állattartás bűzkibocsátásának minimalizálása	folyamatos	50/év	VP, Zöld Forrás pályázatok, GM kiírások, KEHOP	levegőszennyezés mértékének csökkenése (%), csökken a zöldhulladék mennyisége (kg), tudatformálás	helyi önkormányzat, lakosság
5	Kerékpárút hálózat és járdafejlesztés	2015-től folyamatos	részletes költség- elemzést igényel	Zöld Forrás, FM, Leader, TOP	levegőszennyezés mértékének csökkenése (%), kiépített kerékpárút hossza nő (km)	helyi és megyei önkormányzat

VÍZMINŐSÉG-VÉDELEM

Ssz.	Feladat, tervezett intézkedés	Megvalósítás várható időpontja	Várható költség (e Ft)	Várható pénzügyi források	Eredmény indikátor	Felelős, közreműködő
6	Városi csapadékvíz hálózat kiépítésének folytatása	2015-2018	részletes költség- elemzést igényel	önkormányzat, lakosság, EU-s támogatás, KEHOP	vízgyűjtő terhelésének megszűnése, vízminőség javulása. Elvezető árok (m); ülepítő medence (m3)	megyei és helyi önkormányzat, lakosság
7/1	Városi csatornázottság kiépítése, szikkasztók megszüntetése	2015-ig kötelező!	részletes költség- elemzést igényel	önkormányzat, lakosság, Környezetvédelmi Célirányzat (Zöld Forrás), Vízügyi Célirányzat, KEHOP	Kutak és a talajvíz, valamint a vízgyűjtő terhelés minimalizálása, vízminőség javulás	megyei és helyi önkormányzat, lakosság
7/2	Vízminőségi állapotfelmérés (halastavak, talajvizek)	2015-től folyamatos	200	Zöld Forrás, KEHOP, civil szervezetek	Elemzett vízminta, db	KDT-KÖFE, önkormányzat, ÁNTSZ

TALAJVÉDELEM						
Ssz.	Feladat, tervezett intézkedés	Megvalósítás várható időpontja	Várható költség (eFt)	Várható pénzügyi források	Eredmény indikátor	Felelős, közreműködő
8/1	Földvédelmi stratégia kialakítása (közterek, parkok rendezése)	2015-2019	részletes költség- elemzést igényel	FM és VP pályázat, Leader, önkormányzati támogatás	Közparkok, zöldterületek, védelmi célú erdőterületek növekedése,	önkormányzat, lakosság
8/2	Bánya rekultivációs erdőtelepítések ösztönzése	2015-től folyamatos	5-8 000	Zöld Forrás pályázat, MVH, FM és VP, KEHOP	Nő az erdőterület, javul a levegő és életminőség	önkormányzat, BfNPI, Állami Erdőfelügyelet, Önkormányzat, tulajdonosok
9	Az illegális hulladéklerakás felszámolása	folyamatos	részletes költség- elemzést igényel	önkormányzati támogatás, Zöld Forrás pályázat, ISPA projektek és hulladékszállítási konzorciumok	illegális lerakók száma csökken (db), élhetőbb lakókörnyezet, szelektív gyűjtés	körjegyző, ÁNTSZ, ISPA
10	Talajállapot-figyelési rendszerek kiépítése (talajszennyezések minimalizálása), vízerózió elleni elvezető rendszerek, hordalékfogók	2015-től folyamatos	részletes költség- elemzést igényel	önkormányzati támogatás, regionális forrás, KEHOP, Zöld Forrás	Talajállapot minőségének javulása	megyei és helyi önkormányzat, civil lakosság
11	Biogazdálkodás fejlesztése - pályázati segítség vállalkozóknak!	2014, de 2015-től új feltételekkel folyamatos	részletes költség- elemzést igényel	regionális forrás, Darányi Ignác terv (VP, Leader), FM pályázatok	az ökológiai gazdálkodás területének növelése (%)	kisgazdálkodók (KKV), őstermelők

TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET VÉDELME

Ssz.	Feladat, tervezett intézkedés	Megvalósítás várható időpontja	Várható költség (eFt)	Várható pénzügyi források	Eredmény indikátor	Felelős, közreműködő
12	Szelektív hulladékgyűjtés bővítése, korszerűsítése A település köztisztasági helyzetének javítása, hulladékok megelőzése és ártalmatlanítása	2015-től folyamatosan	részletes költség- elemzést igényel	ISPA projekt iroda, Zöld forrás pályázatok	lerakott hulladék mennyisége csökken (m3)	önkormányzat, ISPA projekt iroda
13	Települési zöldfelület fejlesztés, belterületi zöldterületek, parkok kialakítása	folyamatos	részletes költség- elemzést igényel	Zöld forrás, Leader, TOP, NGM	m2-ben nő a zöldterület	helyi önkormányzat
14	Tapolca város területén található természeti értékek, a településképi harmónia védelme, a lakosság bevonása a természet- és környezetvédelmi döntésekbe	2015-től folyamatos	50	Zöld forrás, Települési Környezetvédelmi Alap	Folyamatosan monitoringozott területek növelése (ha), részletes területi elemzések	önkormányzat, BfNPI, civil szervezetek
15	Felvilágosító, tudatformáló rendezvények szervezése, kiadvány szerkesztése a korszerű hulladékgazdálkodásról	folyamatos	100-200/év	önkormányzati támogatás), Zöld Forrás pályázat, civil szféra támogatása	csökken az illegális lerakás, a lerakott hulladék mennyisége (m3), havonta környezetvédelmi fórum	Polgármester, helyi és társégi média

KOMMUNÁLIS INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉS						
Ssz.	Feladat, tervezett intézkedés	Megvalósítás várható időpontja	Várható költség (eFt)	Várható pénzügyi források	Eredmény indikátor	Felelős, közreműködő
16	Kommunális szennyvízhálózatra történő rákötés növelése	2015-ig folyamatosan!	részletes költség- elemzést igényel	önkormányzat, lakosság, Környezetvédelmi Célirányzat (Zöld Forrás), Vízügyi Célirányzat	Balaton vízgyűjtő terület terhelés megszűnése, vízminőség javulása	önkormányzat, lakosság
17	Csapadékvíz gyűjtése és hasznosítása, meglévő csapadékvíz- elvezető rendszerek folyamatos karbantartása	folyamatos	részletes költség- elemzést igényel	Vízügyi Alap	elvezető árok (m2) és (m3), ülepítő medence (m3)	önkormányzat, Közép- dunántúli Vízügyi Igazgatóság
18	Környezetvédelmi kiadványok, hírek szerkesztése; a lakosság hiteles tájékoztatása a környezet állapotáról	folyamatos	10/hónap	önkormányzati támogatás,	hónaponkénti rendszerességgel megjelenő cikkek (db), kiadványok, szóróanyagok	önkormányzat, civil szervezetek
19	Környezetvédelmi programok, ismeretterjesztő előadások, tanfolyamok szervezése, a társadalom környezeti értékrendjének javítása	2015-től folyamatosan	100 /év	önkormányzati támogatás, regionális források, TOP	faültetés évente több alkalommal, természetvédelmi értékek tájékoztató táblával történő ellátása (db)	önkormányzat, civil szervezetek

TERMÉSZET ÉS TÁJVÉDELEM						
Ssz.	Feladat, tervezett intézkedés	Megvalósítás várható időpontja	Várható költség (eFt)	Várható pénzügyi források	Eredmény indikátor	Felelős, közreműködő
20	Városi természetes környezet állapotfelmérés, ennek folyamatos monitorozása, természetvédelmi területek jelölése, helyi védelem és bemutató utak kialakítása	2015-től folyamatosan	300 e Ft/év	Zöld Forrás pályázat, önkormányzat, TOP, NGM	megvizsgált terület (ha); elemzett minta (db), kihelyezett tábla (db)	önkormányzat, BfNPI
21	Természetes élőhelyek megtartása (növény- és állatvilág és élőhelyük védelme, megőrzése)	folyamatos	részletes költség-elemzést igényel	FM és VP pályázat, Zöld forrás, LEADER, MVH	Nő a védett, megőrzött területek aránya nő (%)	megyei és helyi önkormányzat, BfNPI
22	Erdőtelepítés, ökológiai folyosók bővítése, vizes élőhelyek védelme és bemutatóhelyek kialakítása	2016-tól folyamatosan	részletes költség-elemzést igényel	Zöld forrás, BFT, EU-s források	Turisztikai vonzerő nő, A település image javulása	BfNPI, Erdőfelügyelet, Tapolca Járás, helyi és megyei önkormányzat
23	Tapolca tájképi arculatának megtervezése (tájképi természeti területek megőrzése, belváros és városi fő utca programok)	2015-től folyamatosan	részletes költség-elemzést igényel	VP, Zöld forrás, KEHOP	Turisztikai vonzerő nő, A település imagejának javulása	megyei és helyi önkormányzat, Tapolca Járás

EMBERI EGÉSZSÉG VÉDELME						
Ssz.	Feladat, tervezett intézkedés	Megvalósítás várható időpontja	Várható költség (eFt)	Várható pénzügyi források	Eredmény indikátor	Felelős, közreműködő
24	Allergén növények felmérése (parlagfű, ruderalia). Egészségterv készítése.	2015.	100	önkorm. támogatás	megbetegedések számának csökkenése (db)	önkormányzat, házi orvos, ÁNTSZ
25	Tájékoztató és megelőző tevékenység – ÁNTSZ bevonásával.	folyamatos	részletes költség- elemzést igényel	önkorm. támogatás, civil szféra támogatása	allergiás megbetegedések számának változása (db)	önkormányzat, civil szervezetek, ÁNTSZ
26	Városi zöldterület gondozás	folyamatos	Költségvetési koncepció	önkormányzati feladat, civil szféra támogatása, TOP, közmunka programok támogatása	allergiás megbetegedések számának csökkenése, élhetőbb településkép, turisztikai vonzerő nő	önkormányzat, civil szervezetek

Zaj és rezgés elleni védelem

Ssz.	Feladat, tervezett intézkedés	Megvalósítás várható időpontja	Várható költség (eFt)	Várható pénzügyi források	Eredmény indikátor	Felelős, közreműködő
27	Zaj és rezgésállapot vizsgálata, állapotfelvétel	folyamatos	50	NGM, Közútkezelő Kft.	Ismertté válik a zaj és rezgés helyzet	önkormányzat, Közútkezelő Kht., Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság

KÖRNYEZETBIZTONSÁG						
Ssz.	Feladat, tervezett intézkedés	Megvalósítás várható időpontja	Várható költség (eFt)	Várható pénzügyi források	Eredmény indikátor	Felelős, közreműködő
28	Havária terv készítése	2016.	részletes költség- elemzést igényel	NGM,	a potenciális veszélyhelyzetek ismertté és elkerülhetővé válnak	helyi önkormányzat, polgárvédelmi és katasztrófavédelmi igazgatóság, Katasztrófavédelmi Kirendeltség
29	Környezetbiztonsági Informatikai rendszer kiépítése	2016.		FM	Folyamatos monitoring lehetősége	megyei önkormányzat

17. KÖRNYEZETVÉDELMI INTÉZKEDÉSŰ MEGVALÓSULT, ZAJLÓ ÉS JÖVŐBENI PÁLYÁZATOK

Sorsz	Pályázat címe, kódszáma	Pályázó	Összköltség	Támogatás	Saját erő	Pályázat állapota	Közreműködő Szervezet	cél	év
1.	Mintaprojekt Tapolca Kertváros Zöldhulladékának komposztálására KEOP-6.2.0/A/11-2011-0056	Tapolcai Óvoda	5 243 000	4 980 850	262 150	Sikeresen megvalósult, lezárt	Energia Központ Nonprofit Kft.		2012
2.	Tapolca Városközponti Pihenőpark fejlesztése I. ütem P-TF-101/2013	Tapolca Város Önkormányzata	7 276 440	5 093 508	2 182 932	Sikeresen megvalósult, lezárt	Balaton Fejlesztési Tanács	zöldterület fejlesztés, bővítés	2013
	SIKERESEN MEGVALÓSULT, LEZÁRT			10 074 358					

3.	A tapolcai belváros értékmegőrző rehabilitációja KDOP-3.1.1/B-2f-2010-0002	Tapolca Város Önkormányzata	952 453 149	676 046 778	276 406 371	Eredményes, megvalósított, elszámolás alatt	MAG Zrt.	A projekt része (soft projektelemek) környezettudatossággal kapcsolatos rendezvények, tanfolyamok, vetélkedők, rendhagyó városi programok. Intézmények energia korszerűsítése.	2010-2013
4.	Tapolcai kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése KDOP-4.2.2-11-2011-0004	Tapolca Város Önkormányzata	98 227 664	88 404 899	9 822 765	Eredményes, megvalósított, elszámolás alatt	KDRFÜ	Alternatív közlekedési módok infrastruktúrájának fejlesztése. Levegő szennyezettség csökkentése...	2012-2013
5.	Közvilágítás korszerűsítése Tapolca Városában KEOP-5.5.0/A/12-2013-0175	Tapolca Város Önkormányzata	351 607 837	298 866 661	52 741 176	Eredményes, megvalósított, elszámolás alatt	NKEK Nemzeti Környezetvédelmi és Energia Központ Nonprofit Kft.	energhatékonyág, költséghatékonyág, fenntartható fejlődés	2014

6.	2014. évi Európai Mobilitási Hét és Autómentes Nap című rendezvénysorozat	Tapolca Város Önkormányzata	250 000	250 000	-	Eredményes, megvalósított, elszámolás alatt	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium	Környezetvédelmi megmozdulás, országos rendezvénysorozat helyi leképeződése	2014
	EREDMÉNYES, MEGVALÓSÍTOTT, ELSZÁMOLÁS ALATT			1 063 568 338					

7.	A Tapolcai Szennyvíztisztító Telep technológiai korszerűsítése KEOP-7.1.0/11-2012-0055 "Derogációs víziközmű projektek előkészítése" tárgyú felhívásra	Tapolca Város Önkormányzata	57 906 997	38 756 652	19 150 345	Eredményes, megvalósítás alatt	NKEK Nemzeti Környezetvédelmi és Energia Központ Nonprofit Kft.	technológia fejlesztés, hatékonyabb szennyvíz kezelés	2013-2015
8.	Tapolca, Barackvirág Óvoda, Kertvárosi Óvoda és Városháza energetikai korszerűsítése KEOP-5.5.0/A/12-2013-0366	Tapolca Város Önkormányzata	102 507 669	87 131 519	15 376 150	Eredményes, megvalósítás alatt	NKEK Nemzeti Környezetvédelmi és Energia Központ Nonprofit Kft.	energiahatékonyság	2014
9.	"Tapolca közösségi területek - Városházai Pihenőpark II. ütem és a Malom-tó zöldterületeinek - fejlesztése	Tapolca Város Önkormányzata	28 358 732	19 851 119	8 507 620	Eredményes, megvalósítás alatt	Balaton Fejlesztési Tanács	zöldterület fejlesztés, bővítés	2014-2015
	EREDMÉNYES, MEGVALÓSÍTÁS ALATT			145 739 290					
11.	Napelem rendszer kiépítése a Tapolcai Bárdos Lajos Általános Iskola épületén KEOP-2012-4.10.0/N	Tapolca Város Önkormányzata	40 548 550	40 548 550	-	Benyújtott, elbírálás alatt	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium	napelemes rendszer kiépítése, alternatív energiaforrás hasznosítása	2015
	BENYÚJTOTT, ELBÍRÁLÁS ALATT			40 548 550					

12.	Napelemes rendszer kiépítése a Városi Rendezvénycsarnok épületén KEOP-4.10.0/A/12-2013-0379	Tapolca Város Önkormányzata	48 259 390	41 020 482	7 238 908	Elutasított, a döntés ellen kifogás került benyújtásra, a kifogás is elutasításra került	NKEK Nemzeti Környezetvédelmi és Energia Központ Nonprofit Kft.	napelemes rendszer kiépítése, alternatív energiaforrás hasznosítása	továbbra is terv
13.	Napelemes rendszer kiépítése a Kazinczy Ferenc Általános Iskola épületén KEOP-4.10.0/A/12-2013-0382	Tapolca Város Önkormányzata	43 928 690	37 339 387	6 589 303	Elutasított, a döntés ellen kifogás került benyújtásra, a kifogás is elutasításra került	NKEK Nemzeti Környezetvédelmi és Energia Központ Nonprofit Kft.	napelemes rendszer kiépítése, alternatív energiaforrás hasznosítása	
14.	Napelemes rendszer kiépítése a Bárdos Lajos Általános Iskola épületén KEOP-4.10.0/A/12-2013-0375	Tapolca Város Önkormányzata	48 259 390	41 020 482	7 238 908	Elutasított, a döntés ellen kifogás került benyújtásra, a kifogás is elutasításra került	NKEK Nemzeti Környezetvédelmi és Energia Központ Nonprofit Kft.	napelemes rendszer kiépítése, alternatív energiaforrás hasznosítása	
15.	Napelemes rendszer kiépítése a Tapolcai Diák- és Közétkeztető Stadion utcai épületén KEOP-4.10.0/A/12-2013-0554	Tapolca Város Önkormányzata	48 259 390	41 020 482	7 238 908	Elutasított, a döntés ellen kifogás került benyújtásra, a kifogás is elutasításra került	NKEK Nemzeti Környezetvédelmi és Energia Központ Nonprofit Kft.	napelemes rendszer kiépítése, alternatív energiaforrás hasznosítása	
	BENYÚJTOTT, ELUTASÍTOTT			160 400 833					

További tervezett beruházások:

Tapolcai Batsányi János Gimnázium komplex energetikai korszerűsítése

A tapolcai volt honvédségi ingatlanok infrastrukturális fejlesztése

"Város a tájban, táj a városban" - Zöldfalak létesítése Tapolcán